શ્રી રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળાની

ધી

ગ્રામોફોન ગાયન

સંગ્રહ

ઉર્ફે

રેકર્ડસ ગાયન માળા.

ભાગ ૧ થી ૬ સાથે.

કંપલીટ ગાયન ૧૨૦૦

આવૃતી પાંચમી   પ્રત ૨૦૦૦.

કીમત રૂ. ૨-૮-૦.

—ભરપુર ગાયનોનો ભંડાર—

ધી ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ.

ઉર્ફે

રેકર્ડસ ગાયન માળા.

ભાગ ૧–૨ સાથે

જેમાં પ્રખ્યાત, નાટક કંપનીના માનીતા નાટકોમાના, જાણીતાં ગાયનો, અને પ્રખ્યાત ગાવાવાળાઓએ ગાયલા ઉસ્તાદી ગાયનો રાગરાગણી સહીત.

બહોળા સુધારા વધારા સાથે.

છપાવિ પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા

શા. રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળા.

આવૃત્તિ પાંચમી પ્રત ૨૦૦૦

૧૯૧૯ ૧૯૭૫

સોલ એજંટ

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર.

"મનહર" પુસ્તકાલય-લીમડાચોક-સુરત.

કીંમત રૂ. ૦-૧૨-૦

પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા—શા. રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળા.
ઠે૦ કેળાપીઠ રોડ-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—મનહર પુસ્તકાલય લીમડાચોક-સુરત
છાપનાર—ઇશ્વરલાલ કશનદાસ કાપડીયા.
છાપવાનું ઠેકાણું—"જૈન વિજય" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ ખપાટીઆ ચકલા-સુરત.

ચેતવણી.

આ બુકની વધી પડેલી માંગણી જોઇ કેટલાક વિરોધી પ્રકાશકો આ બુકને મળતી બુકો બહાર પાડે છે. અને તે અંજાણ્યા ગ્રાહકો ભૂલથી લઇ પસ્તાય છે. તેઓને ચેતાવવામાં આવે છે કે, હવે પછી આવી બુક ખરીદ કરતાં પહેલા પ્રસિદ્ધ કર્ત્તા—શા. રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળા એ નામ વાંચીનેજ ખરીદ કરવી.

સમજ

આ આવૃતિ માટે કાંઇક !

દરેક બબે હજાર પ્રતની ચાર આવૃતિ મળી કુલ્લે ૮૦૦૦ બુકો બહાર પડી અને સારો આદર પામી ચુકી એજ બીના, આ બુકને માટે, ઉંચામાં ઉંચું પ્રશંશા પત્ર છે.

ઉત્તમ ભાવનામય ! અને સુબોધક કાવ્યો (ગાયનો) જનસમાજની ચિતવૃતીને કેટલી ઉંચી શ્રેણી પર લઇ જાય છે. તે બાબતે હવે કોઇ અંધારામાં રહ્યું નથી–રાગ એ વસ્તુ માટે "મહાન વિદ્વાનો, કવીઓ, ઓલમાઓ ! ઘણુંજ કહી, કથી ગયા છે. એક ફારશી કવીના શબ્દોમાં

"અજબ અશર હય ગાનેકી, સુનતે ગમ સફા હોવે.
નિગાહે મહેરસે દેખે, અગર ખુદા ખફા હોવે."

વીગેરે ગાયન (રાગ) ની તાશીર અલૌકીક શક્તિ ભરી ચીજ છે.

હમારાં ગ્રાહક બંધુઓને બોજો ન પડે તેટલાં ખાતર આ આવૃતિને ત્રણ ભાગમાં વ્હેંચી નાંખવામાં આવી છે. અને તે દરેકમાં ૪૦૦ ચારશો ઉત્તમ શ્રેણીના ગાયનોનો સમાવેશ કર્યો છે. એકંદર એકથી છ ભાગ મળી ત્રણ વોલ્યુમથી ૧૨૦૦ ગાયનોનું મોટું સંગ્રહસ્થાન વાંચક વર્ગના કરકમળમાં સાદર સ્મર્પણ થાય છે.

એક સાથે મોટાં વોલ્યુમની કીમત ખર્ચી તેનો જનસમાજ એક સરખો લાભ લેતાં અચકાય જેથી થોડી થોડી કીમત ખર્ચી ખરીદવા સગવડ પડે તેમજ ગરીબ તવંગર એક સરખો લાભ લેય એ આશયથીજ જુદા ભાગોમાં આ આવૃતિને વ્હેંચવામાં આવી છે.

આશા છે કે ગત ચારે આવૃતિને જનસમાજ તરફથી જે ઉત્સાહ પુર્વક આવકાર મળ્યો છે તેવોજ આવકાર આ પાંચમી આવૃતિને મળશેજ એવી આશા છે. सुज्ञेषु कीं बहूना ।

સુરત કેળાપીઠ રોડ } શા. રતનલાલ માણેકલાલ
૧૯૭૫ અષાઢ કૃષ્ણ સપ્તમી. } કીનારીવાળા.

ધી ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ

ઉર્ફે

રેકર્ડસ ગાયનમાળા.

ભાગ ૧ લો.

શ્રી (૧)—શ્રી. દ્વા. આ. એ. પરીષદના સંગીત ક્રમમાંથી

રાગ—ઝપત ચોતાલ—

શ્રી સરસ્વતીને નમું. (ટેક)
બુદ્ધિ દાતા સૌજન શારી વિદ્યા રૂપે સ્હાયકારી,
તનન તોમ્, તનનન તોમ્ તનનન તોમ્–પ્રથમ નામ આરાધું તારૂં (૨)
સાની સાની ધ, નીધપ ધપધપમ–પમપમગ મગ મગરે ગરેગરેસા
સારી ગમ પધની, સા સાની ધપમગરે સા ॥ શ્રી ॥

(૨)—વસંત પ્રભા—

શ્રી રામચન્દ્ર રઘુવિર,
શ્રી સિતાપતી ભજી લેને મન અવસર આવો એળે વહી જશેજી.
ખિલી વસંત છેલા, ખિલી જુવાની છેલા, રશીયારશ પીલેને સુખધામ,
ખિલી વસંત છેલા, ખિલી ફુલવાડી, પ્રભુને શણગારી લે મન લ્હાવ-શ્રી.
રમણી રૂપાળી હેતે હૈડે ધરી વ્હાલા, પીલે અધરામૃત રસપાન,
નાથના અનાથનેએ અંતર ધરી પ્રીતે બાળા, કરી લેને કાયાનું કલ્યાણ–શ્રી.

(૩)—મીસ જાનકીબાઇ—ભજન. રાગ, ભૈરવી.

શ્રી રામચંન્દ્ર કૃપાળુ ભજ મન હરન ભવ ભય દારૂનં,
નવકંજ લોચન કંજ મુખ કરકંજ પદ કંજારૂનં.—શ્રી.
કંદર્પ અગણીત અમિત છબી નવનિલ રજ સુંદરં,
પટપીત માન હુલડીત રૂચી સુચી જનક સુતાનરં.
શ્રી કીટ કુંડળ તિલક ચારૂ ઉદાર અંગ વિભુષણં,
આજાન ભુજ સર ચાંપધર સંગ્રામજીત ખર દુષણં.
ભજો દિનબંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદનં,
રઘુનાથ આનંદ કંદ કૌશલ્યા ચંદ દશરથ નંદનં.
ઇતી વદત તુલશીદાશ શંકર શેષ મુની મન રંજનં,
મમ હૃદય કુંજ નિવાશ કરી કામાદી ખલ દલ ભંજનં.

શ્રી (૪)—પ્યારા સાહેબ—રાગ-ભૈરવી. તાલ ત્રીતાલ—

અરે જોબનવા, ચાર દીના દીનો સાથ.
જોબન સંત જબ જાત ભઇ, મુખ મોહન લાગે-કદર મોરી કહું,
ના પુછી બાત—અરે જોબનવા, ચાર દીના, દીનો સાથ.

(૫)—અજીતસિંહ—

અશરણ શરણ ! ધારણ ધારણ ! ઈશ તારણ ! તરણ કૃપાળ !
ચરણ સ્મરણથી તરણ વરણ ! પણ ગિરવર ગર્જન દયાળ.
જન મન રંજન ભવ ભયભંજન, ચિદ્દઘન જગરાયા,
સકળ અખિલ દુખ દલન, કરન વિભુ ! અકળ આપ માયા.
અમલ કમલ સમ લોચન, મોચન ત્રિવિધ તાપ અજ્ઞાન,
મુનિજન મન સરવર, નરવર, ઈશ હંસ અજર જગ ભાણ.
નાથ નિરંજન ! પરમ બ્રહ્મ ! સુખદાયક, કલ્પ સમાન,
પ્રણમિ ચરણ વિનવું જગ વંદન ! કરો અખિલ કલ્યાણ.

(૬)—સૌભાગ્ય સુંદરી—

અરે કોઇ આવો પ્રીયાને મનાવો (૨) મારૂં દીલડું ચીરી, ખોલી બતાવો.

દોહરો { અરે પ્રીયા, મારો નહીં, પ્રેમ હાણના બાણ,
{ તારે મન હું તુચ્છ છું, તું મારે મન પ્રાણ.

મને તપતિને નહીં તપાવો, લાગી અગન બુઝાવો, બોલાવો લોભાવો,
પ્રાણ પ્રીયા રીઝાવો, મારૂં દીલડું ચીરી ખોલી બતાવો. (૨)

(૭)—સુરદાસ—

અરે રંગ જે લાગ્યો તે લાગ્યો, શિર સોંપે ફરી જે જાગ્યો...ટેક.
હંસોની ગતી હંસો જાણે, કાગ ન કાંઇ પીછાણે.
ઘાવ રહિત ઘાયલની ગતીને જગમાં ક્યાંથી જાણે...અરે.
દરદી વીણ દરદીની દશાને લક્ષે કોઇ ના લાવે.
સુર ભજનનો રંગ ના ઉતરે, અમિત ઉપાયો આવે...અરે.

(૮)—ઉદયભાણ—

અહો દિલદાર જરી દેદાર દિવાનાને દેખાડોને,
અરે લટકી અધર પટકી, મરૂં પટકી જીગર ખટકી.
અરે આધાર સુધા રસ સાર ચતુરાને ચખાડોને—
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે, છટકી અધર છટકી.

સાખી { "દીલની થાપણ ઓળવી ઘટે ન કરવી ઘાત;
{ "પ્રાણ કહો તો પઠાવું, વાલમ કરવા વાત.

(૯)—પવીત્ર લીલાવતી—

અવર મદન અલબેલો, આતો અવર મદન અલબેલો. અ.
શરદ પુનમના સુધાકર સરખો આજ નગરમાં ઉગેલો. અ.
મનોહર કસ્તુરીયા મૃગ માફક જોઉં ઝરૂખે ઝુકેલો. અ.
હું નિરભાગી નાથે તજી મને વેસ્યા અવાસે વસેલો. અ.
ધન ગણીકા ધરણીતલ તુજને પ્રિય કર્યો મમ પરણેલો. અ.
ચન્દ ચકોરને મયુર મેઘ સમ મુજ મન રંગ રહેલો. અ.
અહિયારી વેશે નહીં જાણે, મમ છબા છેલ છબીલો. અ.

(૧૦)—વિણુવેલી—

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે.
અરે જ્યમ પિપળ ઉપર પાન, પલકમાં ખરી જશેરે (૨) માટીમાં
મળી જશેરે...અરે.
ઘડી એક જીવતરમાં ઘડી એક સુખનીઆ..........અરે. નથી.
મુઢ મમતમાં તોયે મરતાં આખાં અરે નથી. પામર નર નાદાન—અરે.
કાયા કલેવર કારમું, છે ગંદકીનો ધાડવો;
સમજુ જને સમજી જઇ, અભિમાનને વણુસાડવો.
અભિમાન ફરણીધરને નહિ, દુધ પાઇને પેધાડવો;
રાવણુ સરીખાં રાજવીએ, લીધો નથી કંઈ લાડવો.-અરે શું.

(૧૧)—ઉદયભાણુ—

અલબેલા લટકાળા વ્હાલા, પ્રીતમ ઠાકોર મારે મન વશીયા,
રસઘેલા રીસાળા બેઠા, દેહના દેવળ માંહી રંગ રસીયા.
પ્રિતી પંચામૃતે પાતળીયા પખાળું વચનને ફુલડે વધાવું,
હેતના હીંચોળે હળુ હળુ હીંચોળું, હોંસે હસીને હસાવું.
શ્રૃંગાર સજી સજાવું ભાવે, ભોજનની થાળ ધરાવું,
હઠનું કચુંબર રીશનું રાઇતું, ચામડાઇ ચટણી વ્હેમ શાક રાઇતું.
અરથી પેંડાને મહેસુર પ્રેમ ભાવનાં, ધારી કચોરી પુરી, શુદ્ધ સ્નેહ વાસના,
ભાવના ભુખ્યા ઉદયા, દેવલ દે વાસના, પેંડા પરસાદમાં વ્હેચું છું.
ઉલ્લાસના—અલબેલા.

(૧૨)—કેશર કેશરી—

અરે દુનિયામાં પ્રેમી ક્યાં, બધે મતલબની યારી છે...અરે.
બીચારા કોઇક સાચા પ્રેમી, તેની તો ખુવારી છે. અરે.

સાખી { પોપટ જેમ પઢંતતો, અચરે અચરે રામ;
મુરખ જન તેમજ બકે, પ્રેમ પ્રેમનું નામ.

ક્યાં છે સાચો પ્રેમી હા, ક્યાં તે સાચી પ્યારી છે. અરે.

સાખી { પ્રેમી પ્યારી કરી મરે, પ્યારી કરે મીજાજ;
પ્યારી પિયુ પિયુ કરી મરે, પ્યારા રંડી બાજ.

ગયો સાચાનો વખત હા, દગલબાજીની વારી છે. અરે.

(૧૩)—પુંડળીક—

અધિક સુખ આથી બીજું શું મનાય,
પ્યારી મારી બુલબુલનું બચ્ચું ગણાય...અધીક.
પુરાહરી પુન્ય પરભવે કીધાં, ભાર્યા સુશીલા તો સદ્‌ભાગ્ય સિધાં,
ઘરવાળીના ગુણ ગાય, ગામ બધુ ઘરવાળીના ગુણ ગાય...પ્યારી.
કાગડાની કોટે મોતીની માળા, રૂપાળી રાધાને શ્રીકૃષ્ણ કાળા,
પત્નિથી પતી પૂંજાય,—મીઠાં ભેગાં ખાટાં બોરાં ખપી જાય...પ્યારી.

(૧૪)—મી. મહમદહુસેન. રાગ દાદરા, કહારવા (ગીત, ઝહેર)—
અટારીયાપે, ગીરારે કબુતર આધી રાત,
સુન સુનરી ભાભી હમ તુમ સોવે સંગ સાથ. અ.
નહીં નહીરે દેવરા, સૈંયા તો જાગે સારી રાત,
સુન સુનરી ભાભુ સૈંયાકી દીજો મરાય.
નહિ નહિરે દેવરા સેજોકી શોભા મોરી જાય.
સુન સુન ભાભી હમતુમ ખાવે સંગ સાથ,
નહિ નહિરે દેવરા છતરી ધરમ ઘટ જાય. અ.

(૧૫)—મી. મહમદહુસેન. રાગ–યમન. કલ્યાણ, તાલ. લાવણી—
અબ ના બને ગિરધારીરે, હમારી તોરી, ગિરધારી વનમાલી-અબ નાબને.
શાલ દુશાલે આપતો ઓઢે, હમે ફટાઈ કારી કમરીરે, હમારી તોરી.
(બોલો મુગટવાલેકી જય)

(૧૬)—ઇંદ્રાવતી—
અમો સુધરેલાને તમો ગણો ન કમજોર,કામ કેવાં કરીએ,જોજોમાં રાખી તોર.
લીમીટેડો માંડી...વેપારો વધારતા, યંત્રો મંગાવી હુન્નરો ખીલાવતા,
જુના ધારા કાઢી નવિનો, નીપજાવતા, ઘણું કર્યું બન્નુ હજુ કરીને
બતાવતો......અમો.

(૧૭)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—
અરે સખી ધીમે ધીમે ડગભર-કિનાવળ આવડી આ. શી. (૨)
પિયુ મુખ દર્શણુ પ્યાસી...અરે સખી...........
અંતર મારૂં મારે છે ઉછાળા (૨) ન્હોય ઉછાળાં યૌવન કેરા ચાળા. (૨)
મંજરીવાળા, લાલા, લજાળા, પ્રિતમ તારા નહિ જાય નાશી.—અરે.

(૧૮)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—
અલીજોજે, મનાતી ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજી, મુખે મીઠું બોલી,
અલી જોજે, દેતી તું અંતર ખોલી......ભોળવશે......

સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીલની, દીલમંહી સમાવશે,
ઋતુ વસંતે માનનીને, મદનરાજ મનાવશે.

રસ રાજની રશરેલ જ્યાં, રગ રગ મંહિ વ્યાપી જશે,
જખ મારી મેના માનશે, પણ ખોઇ પાસે લાગશે.

(૧૯)—સતિદ્રૌપદી—
અરજ સ્વીકારો સ્નેહી શામળીયા, સહાય થજો શ્રી મુરારીરે,
રાજસભામાં રાજ સિધાર્યા, વચન વડીલનું પાળી રે.
કેમ થશે કંઇ ચેન પડે ના, વ્યાકુળ થઈ અતિ મારી રે,
કપટી કુટીલ છે કૌરવ રાજા—સ્વામી સત્યાચારીરે.—
દાવ ખેલતા હે દીન બંધુ! રાખજો લાજ હમારીરે. અરજ.

(૨૦)—**પરશુરામ**—

અરે, હાં હાં, જરા ધિરે, ખેંચો ભ્રકુટી કમાન,
અરે, જાઓ કરો શાને ઘેલી અડપલાં આમ.
ધરી ભ્રકુટી કમાને, ઝેરીલા નયન બાણે, સાંધો શામે સ્નેહી-
ને સંધાન......અરે.
જાણું શું હું, બાળા ભોળી, કરો શાને આ ઠઠોલી,
જાણું શું હું તીર, શું કમાન............................અરે.
થઇ ભોળીને અજાણી, ભ્રકુટી કમાન તાણી,
મોહિની મારે શા. મોક બાણુ......અરે.

(૨૧)—**સતિદ્રોપદી**—

અકળીત ભાગ્ય ગતી ન કળાતી, પલક પલક રતિરે; પલટાતી–અકળીત.
ઉદય અસ્ત પછી ઉદયની આશા, જ્યોતિ વાદળામાં–જોઉં છુપાતી–અકળીત.
ધર્મક્ષેત્રમાં ધર્મપતિથી, કૌરવ લડતા ધારી અનિતી;
ચિંતાથી મતિ મા'રી મુઝાતી—અકળીત.

(૨૨)—**મોહિનીચંદ્ર**—

અરે હું મસ્તાન પ્રેમની, મને કોઇ ન છેડોરે,—મને.
લાચાર હું બિચારી છું શીદ લ્યો છો કેડોરે.
જુવાની થી દીવાની છું મારો છેડો છોડોરે છેલા—મા૦
પ્રાણદાન છે પ્રિતમાં પુછી કરજો પ્રીત,
પ્રાણદાન તો સ્હેલ છે. કઠણ પ્રિતની રીત,
આધાર તું કિરતાર મારો પાર બેડોરે.—અરે.

(૨૩)—**ઉદયભાણ**—

અમર રહો તે નરનારી જે, શીયળ દીપક સંભારેરે,
અમુલખ દીપક અખંડ રાખે, વિરલા જોડાં સુખીયાં તે.
જળચર સારસ અવર પંખીડા, જોડેથી મદ માતારે,
તેમજ અરસ પરસ પતિ પત્ની, હરનીશ રહે હરખાંતારે.
ધન્ય ધન્ય એ દિવ્ય દંપતિ, સંપતિમાં સુખ માણેરે,
વિપતીમાં જે પ્રિત સરવર જળ, પ્રેમેથી પી જાણેરે.

(૨૪)—**લક્ષ્મિ-વિજય**—

અન્તરયામી,નોધારાના આધારરે,ગ્રહિબાંહ્ય દાસિની હે અવિનાશી ઉગારજોરે.
ગરૂડ ગામી, લક્ષ્મિના ઉરહારરે, હરિ દીનબાળાનું દુઃખ દયાળુ નિવારજોરે.
જાણી નિરાધાર નારી, દેખે પાપી કષ્ટકારી;
વ્હાલો વિનતી સ્વિકારી, લેજો અબળા ઉગારી.
વિભુ વિકટ બંધ આગાર, વેગે વિદારજોરે.—ગ્રહિબાંહ્ય૦
"તારી શવરી નાર, શલ્યાની અહલ્યા કરી,
કીધી સતિની વ્હાર, દુષ્ટ નિશાચરને દમી.
દયા કરીને બિરદ સંભારીને, જાણી નીરાધાર નારી.—અન્તર.

(૨૫)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—(મિત્ર-ધર્મ)
અત્યુતમ પદ મિત્ર તણું આ સંસારે સમજાય,
આ અવનિમાં અન્ય ઘણાં જે સુખના સાથી થાય.
માતા પીતા ભ્રાતા થકી, વળી ગુપ્ત પ્રિય જન સ્વજનથી,
જે ગુપ્તમાં પણ ગુપ્ત તે પણ ગુપ્ત મિત્ર થકી નથી.
મિત્ર રત્નથી આ ભવરણની સફર શફળ થઈ જાય,
સમૃદ્ધિ ચાર ભુવનતણી પુરૂષાર્થે મળવી સ્હેલ છે.
સદ્દભાગ્ય-વિણ સન્મિત્રની, પ્રાપ્તિ મહા મુસ્કેલ છે,
શબ્દ લઘુ પણ અર્થ અધિક એ અક્ષર માંહી સમાય.

(૨૬)—લલીત મુગ્ધા—
અરે ! ઓ મિત્ર મારાને, દીધો દોશ પ્યારાને,
વચનનો માર માર્યો મેં, સહ્યો મુજ ધિર મીત્ર હેં.
ગયો ક્યાં મિત્ર મારા તું, મરૂં ઝુરી વિના તુજ હું,
હવે સોધું ફરી હું ક્યાં, બતાવે નાથ સ્નેહિ જ્યાં.

(૨૭)—કંસવધ—
અમને પાવન કરવાને, દીલનાં દુખડા હરવાને,
શાન્તિ જળ મન ભરવાને.—યોગી આવજો૦
માયા રાખી મહારાજ યો૦-દર્શણ દેવાને કાજ.—યો૦
ચરણ કમળ નિસદિન મુજ મંદિર, ધરવાને.
કમળ વદનથી મનહર મધુર વચન ઉચરવાને,
શાન્તિ જળ મન ભરવાને. યોગી આવજો.

(૨૮)—શ્રી નૌતમશારદા—
અજબ નવાઇ નશીબની શાણા તું સમજી લે,
એક દીન હાથી, એક દીન ઘોડા, એક દીન પાઇ ન પાસ.
એક દીન મંદાર એક દીન માળા, એક દીન વનમાં વાસરે.-શાણા.
કર્મ રાયના અજબ તમાસા, રંક રાય નહિ ત્યાંય,
કરશું તેવું ભરશું બાઇ, ફોગટ ફુલાયરે—શાણા—અજબ૦

(૨૯)—કુંન્દમાલા—
અજબ નથી ઠગાઇ જાય પુરૂષ નારીથી, છતી નથી કોઇ ગયા નારી ઠગારીથી.
પાપી કલીઓ પેટ્રાતણી ચુંગાલમાં ફસી, સિઝર ગયો સમર્થ જીંદગાની પ્યારથી.
સીકંદરે રહ્યો નહિ આનંદમાં કદી, ત્રીયાતણી કુચાલના ઘાવ;કારીથી-અ૦
ખુવાર થઈ હજાર મુવા નીચ મ્હોતમાં, રિઝિયા ઇલ્ઝેબેથની મદભર ખુમારીથી

(૩૦)—રેકર્ડ સોંગ બુક—રાગીની, આશાવરી મીસ, જાનકીબાઈ.
અબહિ ક્હાન ન કર મોસે રાર, (૨) જાય કહુંગી મેં પુકાર,
નિપટ ની ડર લંગર ડિગર ગાગરીયા મોરી, ફોરી;-ક્હાન.
જાય કે જસોદા સે, કહુંગી અપનો ઢીક લંગર એ ગમાર.—અબહિ

(૩૧)—ઉમાદેવડી—
અજબ જમાનો નવીન નજરમાં આજ કાલ ચઢતો,
સસલાને કીચડમાં દાબી હાથી ક્ચડતો.
ક્રોડ પતિ કંગાલો કેરી થાપણુ ઓળવતા,
દરબારે દોરી વગસગથી બહુ બહુરે નડતા.—
ગુલાબને હાથે છે, જો જો હજારીયો ગોટો,
ધર્મિ ને ઘેર ધાડ ? અને વાગે પાપી સોટો.—
સાચ કસ્તુરી વાસ સમજનારાનો છે ટોટો,
અન્યાયી ગાદી તકીયે—લે—ન્યાયી દોરી લોટો.

(૩૨)—સ્નેહ-સરીતા—
અબળા લાચાર બિચારીરે, સ્વામિની દાસી, અબળા લાચાર બિચારીરે.
પ્યારી પ્રાણુ આપે તોયે નાથ ન રીઝે કાંઈ,
"ભોળી મીઠાં વેણુ-રીઝનારીરે— સ્વામિની દાસી૦
માંદી મરે છો દર્દથી, સંભાળ નારીની નહિ,
દાઝી બળે :દીલ દુઃખથી, દેનાર દિલાસો નહિ.
દિન રાત સેવા નાથની, કરીએ, હસી શ્રમને સહિ,
પળ એકની ગલતી થયે, જીવન તણી સેવા ગઈ."—સ્વામિની દાસી૦

(૩૩)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—
અમે જઇશું ! અમે જઇશું ! હવે અમે જઇશું રાજ,
રથ ભિના તમે આવજો. ... ...અમે.
આવિ મંજરીઓ નિત્ય લાવજો (૨) પ્રેમે પરિમલ પ્રશરાવજો...અમે.
મુનિવર અમ શું પ્રસંગ પાડી, દર્શણુ દેજો દાડી દાડી,
અમ સરખું કંઇ કાજ, જરૂર તમે કહાવજો. ત મે આ...અમે.

(૩૪)—લવ-કુશ—
અર્જ સુણી લે મ્હારી, પ્રભુ અર્જ સુણી લે મ્હારી,
સ્હાય હવે એક છે, ત્હારી—લેજે ઉગારી.—અર્જ૦
બાળ સંભાળ કરી, બેઠી સ્થીર દામદરી,
મરેલીને નાંખ ન મારી, લેજે ઊગારી.—અર્જ૦
અંધને નેત્ર જેવાં વ્હાલાં, મુને બાળ તેવાં,
ગાયવત્સ વિના નોંધારી—લેજે ઊગારી.—અર્જ૦

(૩૫)—શુક્ર-જયંતી— રાગ—કવ્વાલી-ગઝલ.
અમો વિશ્વાસ વાળાને, છુપાવિ ઘા, કરો શાને,
સતાવામાં આ ભોળીને, ગુન્હેગારી તમારી છે.
હસાવો રોવરાવોને, અખત્યારી તમારી છે,
ભલે કરજો ઘટે તે તે, ગુન્હેગારી તમારી છે.

કદી આકાશ જો તૂટે, ભલે ભૂકંપ હો ભારી,
જીગરનો પ્રેમ નહિ તૂટે, પ્રિયા મુજ પ્રાણુથી પ્યારી.
જડેલા બંધ નવ તૂટે, ખુબી એ ભાવિની ન્યારી,
છુટયા તેતો નહિ છૂટે, પ્રિયા મુજ પ્રાણુથી પ્યારી.
ઝુરાવો વા રિઝાવો તે, મુખત્યારી તમારી છે,
ફસાવી જીવ બાળો તે, ગુન્હેગારી તમારી છે.
તપાવો છો તપેલિને, વળી ઘૃત ધાર રેડીને,
વિચારો શું દિલ કહો તે, ગુન્હેગારી તમારી છે.
જગતનો નાથ જે સારે સહન કરવું મુગે મારે,
જરા સમજીને બોલોને, ગુજારો તે નકામું છે.
જ્યાં દીલ સાફ ત્યાં શું છે, મણી મન સમજીનેરે છે,
અમારી છે વફાદારી, પ્રિયા મુજ પ્રાણુથી પ્યારી.

(૩૬)—**ચન્દ્ર-ગુપ્ત**—હિન્દુસ્તાનની તારીફ.

અમોને પ્રાણુથી પ્યારો અમારો દેશ હિન્દુસ્થાન,
અખીલ સંસારમાં ન્યારો અમારો દેશ હિન્દુસ્થાન.
હિમાલય શા ઉંચા પહાડો જે સ્પર્ધે સ્વર્ગથી આશમાન,
સિન્ધુ ગંગા યમૂના આદિ, નદીઓ દઈ રહી અમીપાન.
કળા, કૌશલ્ય, વિજ્ઞાનો તણાં અહિંથી ફુટયાં ઝરણાં,
ઉપનિષદ્ વેદ, ગીતા-બ્રહ્મ વિદ્યાનાં અનેરાં ગાન.
અમોને એવી આ અમ માતૃભૂમીનું અભિમાન,
બોલો હિન્દ દેવીનો સુજયજયકાર ને કલ્યાણ.

(૩૭)—**રૂકમણી-સ્વયંવર**—

અખીલ વિશ્વના પાલન કર્તા કૃષ્ણુ કૃપાળ, કેશવ કર્તા કૃષ્ણુ કૃપાળ.
ધર્મ ઉદ્ધારણુ કારણુ પ્રગટયા, આપજ દીનદયાળ, નટવર આપજ દીનદયાળ.
આપ ચરણુમાં કરે પ્રાર્થના, કુંડિન નૃપની બાળ,
રાજહંશી કુંવરી હૃદયથી, માનસવાસી મરાલ.
કદી હંસણી હરશે, વાયશ શિશુપાળ વિકાળ,
પ્રાણુ તજીશ તેથી ઉદ્ધારી લેજો હરી સંભાળ.

(૩૮)—**ફીરોઝ ગાયન**—ઇશ્વરસ્તુતી-રાગ-ખમાચ-ધ્રુપદ-તાલ, ચોતાલો.

અબતો રખ લિજો લાજ, સુનકર ગરીબ નવાજ,
વિમલ ચરણુ નમન કાજ, પામર ફસ ધાયો હૈ. ૧
સુત દારા મિત્ર આદિ, એહિ સબ સુખકે વાદી,
તેરી હુઇ નહી યાદી, પાંતક મન ભાયો હૈ. ૨
કર તું અધમ ઉદ્ધાર, દુષ્ટન કે અઘ નિવાર,
દેખ મુક્તિકો દેનાર, જાચક ધસ આયો હૈ. ૩
વ્યાપક જો રોમ રોમ, તીન લોક સોમ ભોમ;
લખિ ફિરોજ ઝોમ ઝોમ, સુયશ નામિ ગાયો હૈ. ૪

(૪૦)—"રા" માંડલીક—

અલી ગાલો ગુલાબ તુલ્ય તારા સંભાળ જરી બાળા,
ભોગી મધુકર જો લોભાશે, ચુંબન આશે આવશે પાશે.
("એમ......હા")-રસિલાની લુંટાશે ફુલમાળા. સંભાળ જરી બાળા.
જાઓ બ્હેની મને ના સતાવશો, સ્મિત પુષ્પે વ્હાલમને વધાવશો.
થા, કંઠ આભૂષણ થા-જન જાણી જાણી તને જા,
ડંખ દેશે ગાલે એ રસાળા. સંભાળ જરી બાળા.

(૪૧)—વિર-કુણાલ—રાગ-ગઝલ-કવ્વાલી.

અમારા દેશને છોડી અમે થાનાર પરદેશી,
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયા દુર્ભાગીયા એવા તજવી દેશની સેવા,
ભટકશું પારકા ઘરમાં બની લાચાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મભુમીમાં.
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે. અમે હદપાર પરદેશી.

(૪૨)—એશીઆઇ-સિતારા —રાગ-ગઝલ.

અગર કુછ ફેન કેલાએ દઓરે દઓરા હોતે જાતે હંએ
મુસલમાની મુસલમાં ના મુસલમાં હોતે જાતે હંએ.
તુમા પશ્શ્ા હવાને અયસે જહેરી લે દીપે ઝાકે,
જો કહેલાને થે ગુલશન વોહ બાવામાં હોતે જાતે હંએ.
ખુદાવન્દા તેરી કુદરતકે એહ સારે કરીશ મેં હંએ,
કે અબ કુરઆંસે મુનકાર, અહેલે કુરઆ હોતે જાતે હંએ.

(૪૩)—મ્યુનિસિપલનાં લાંચીયા અમલદાર—(ભાષણ બાદ)

અમલદાર ગંગાજળા જેવા, હું ચોખ્ખો છું ચટ,
ના આપે તેનું ના લઇએ, એવા ભોળા ભટ.
કેને રડાવી કેને હુલાવી કેન સમજાવી કેને ધ્રુજાવી ભરૂં ખજાના ઘટ,
પહેલા નાણાં પછી વાત, નહિ નાત ! કે જાત;
વળી દીવશ કે રાત, ભરૂં પેટ ભલી ભાત,
એવી શાસ્ત્રો બાવાની લટપટ.-અમલદાર.

૪૪)—લક્ષ્મી-વિજય—

અબળાના બેલી વ્હાલા, મારા સુંદર સ્યામળા,
બહુનામી, જગજનના સ્વામિ, લજ્જા રાખો શ્રી ઘનસ્યામ.
નટવર નાગર દીનબંધુ કેશવ કરૂણાના સિંધુ,
પ્રેમથી પ્રભુજી લ્યો ઉગારી સુંદર સ્યામળા—બહુનામી.
વ્હાલા ગોવર્ધન ધારી, વિનંતી લેજો સ્વીકારી,
ભવભય હારી લ્યો ઉગારી, સુંદર સ્યામળા—બહુનામી.

(૪૫)—મીસ ગોહરજાન—રાગ, દેશ, તાલ, ત્રીતાલ,
અરે પિયા બીન નાહિં આવત ચેન, કહાંસે કહુ મેરે જીકે એન—પીયા.
યાદ પરત જબ હૈદર નિશદીન; બાંકી સુરત તીખે નૈન—પીયા.

(૪૬)—કબીરભજન. રાગ—મુલતાની, પદ.
અબ તુમ કબ સુમિરોગે રામ—અબ તુમ૦
ગરભ કુલીમે જપ તપ કીનો, નિકલ હુવા બેઈમાન—અબ૦
બાલપનો સો ખેલ ગંવાયો, તરૂન પનોસે કામ.—અબ૦
હાથપાંવ જબ કાંપન લાગે, નિકટ આયો અવશાન.—અબ૦
ઝુઠી કાયા ઝુઠી માયા, આખર મોત નિશાન.—અબ૦
કહત **કબિર** સુનોભાઈ સાધો, એહી ઘોડા એહી મેદાન—અબ૦

(૪૭)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-ઝિંઝોટી-ઠુમરી.
અ એસી પ્રીત કાએકુ લગાઇ બાલમા, પ્રીત કરી કયું રીત નજાણી, અયેસી.
દોસ્તી કરકે કદર-ન જાણી, અએસો ડાગ કાએકુ લગાઓ બાલમા,
પ્રીત૦—અયેસી.

(૪૮)—મનુ-મણી—
અટપટ કંઇ કહેને સમજાતી, ભાઈ પૈસા પેદા કર્યા કામનો—અટપટ.
માતપિતા સુત બંધુદારાને એનડી, વ્હેવાર વસુતીન નામનો—બસબસ૦અટ
માનને ખાનપાન પૈસાથી થાયછે, મોટો વેપાર જગદામનો—બસબસ૦અટ
પૈસાની પ્રીતડી સંસાર રીતડી, પૈસો પ્રભુ આખા ગામનો.—બસબસ૦અટ

(૪૯)—ભદ્રાભામિની—
અજી વાહ વાહજી સુંદરીઆં મોરી, લે ગઈ મછલીઆં.
મયે જલ જમના હાથ ધોય રહી, છીટક ગીરી મોરી પ્યારી સુંદરીઆં—અજી.
સુની યે પીયાબીન લાગે મુંદરીયાં, તોસે ન બોલું મયતો સારી ઉમરીયાં—અજી.

(૫૦)—નિગાહેગફલત—રાગ-કાફી-ઠુમરી—
અય યાર, જાની, દિલદાર, જાની; મય ડાલુ સદા જિયા, પિયા વાર જાની.
તુમપર બલહાર જાની, અય, બેચકે વયજે લાવું કહીંશે.
પાસ મેરે રહે ઘરે જો થે, આજ તક,
નિકલે ઇશકે દામસે, કાર જાની—યાર જાની.—અય૦

(૫૧)—ખ્વાબે-હસ્તી—
અલબેલા છેલા અયસા લા, દેંગે.
જો રંગીલા હો દીલ જાનકા, નઇ આનકા, નઇ બાનકા,
મોટરગાડીકી શયર કરાવે અયશી શાનકા.—અ૦
લાઅનત મુરદાર તુમપે, જાઓ, જાઓ, જાઓ, ન સતાવો,
અયસા રંગીલા, છબીલા, રશીલા નુકીલા લાઓગે,
સાયકલ બીઠલાકે જી બહેલાવે વોહ. જી. શાનકા—અ૦

(૫૨)—**જાંનિશાર**—
અરે મુવે કાહે મોરી બાહે, રે મોરોરીયાં,
જાન હમારી તું કાહે દુખાઈ, છાંડ મોરી કાહે તુ કલાઇ રે, નિચોરીયાં.
નેકી ગવાઇ, લીની બુરાઇ, રાખ મોરી પત કહુ તોહે કર જોરીયાં.

(૫૩)—**મીસ કાલીજાન**—રાગ-ગઝલ.
અજબ અપના હાલ હોતા, જો વિશાલે યાર હોતા,
કભી જાન સદકે હોતી કભી દીલ નીશાર હોતા.
જો તુમ્હારી તરફ તુમશે, કોઇ જુઠે વાયદા કરતા,
તુમહીં મુનસફીસે કહેદો, તુમ્હેં ઇતબાર હોતા.
તેરે વાઅદેપર સિતમગર, અભિ ઔર સબર કરતે,
હમે જીંદગીપર અપની અગર એતબાર હોતા.
યહ મઝા થા દીલ લગીકા, કે બરાબર આગ લગતી,
ન તુઝે કરાર હોતા, નઅ, મુઝે કરાર હોતા.
મુઝે માનતે સબ ઐયસાકે, અદોભી સઝદા કરતે,
દરે યાર કાબા બનતા જો મેરા મઝાર હોતા.

(૫૪)—**ઉમાદેવડી**—
અજી લાગી લો મોરી જાન, નેન કટારીરે,
છુરી ન મારી કટારી ન મારી, ન મારી બરછી તલવાર.
લોહુકા નહિ બુંદ નિકસા, તનક નેના નહિં લાલ,
કાસ તનાસે કર દીયા ચારો, કલેજા પારપાર.
દુશમન નહિં બેરી નહિ, મારનવાલા દિલદાર,
પાવશે નહિં દીલબીછડા, મિલ ગયા હય ઔર યાર.
તુહી મૌલા કર હકીમી, કરદે બેડા પારપાર,
કોઉ બતાવે કોઉ મિલાવે સંઇયા ગુલેગુલઝાર.

(૫૫)—**હરિચંદ્ર**—
અરે નાદાન ! અરે બે ધ્યાન ! જરા તો માન ! જરા તો માન !
ન ખો તું જાન, નહો હયરાન, જરા તો માન ! જરા તો માન !
કયસી રાની કયસી બાની, કયસે લાલાજી કે લાલ !
ખાતે તેરી લંબી ચોરી બાકી સુખા જય ગોપાળ !
કરી કામાન, જો તુ ફરમાન તો હો ઈશ આન તેરા કલ્યાણ !
અરે અગ્યાન, ન કર હયરાન, જરા તો માન ! જરા તો માન—કયસી.

(૫૬)—**દિલેર-દીલશેર**—રાગ, સોરઠ ઠુમરી.
અગર મગર મતકર, નાહિં રગર ઝગર ભાવેરી.—અગર.
અરજ બરજ કરત હારી, ગરજ તો હે પ્યારી,
નજર મો પર કદર કી કયું કરકે, તુ ડરાવેરી.—અગર.

(૫૭)—હુસ્ન-આરા—
અરે હાંરે મોરા બાલા જોબનવા લુંટ લીયોજી લલચાએ,
હમ પ્યારી દીખાવે, છબ ન્યારી દીખાવે રસ બાતે બનાવે.
બીરમાએ, જી લુભાવે ફુસલાએ—અરે.
બીરહાકી મારી મયતો, જરકે મરતહું, કયસે નકોર તુમ હાવે.
ચતુરાઈ દીખાવે, નિહુરાઈ બતાએ, સંગ મોહે નલાવે,
તરસાવે કલપાવે જી જલાવે—અરે.

(૫૮)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ભૈરવી.
અબતો વો દીલ ફરીબસે-કામ પડા જોહો સોહો,
હુસ્નપર ઉસકે નકેદીલ સદકી કીયા જોહો સોહો...૧
હોતેહી ઉસકે ચાર ચશમ-લગ ગઈ મોરી ટકટકી,
જલવાહ તો ઉસકા આંખમે-છાયે ગાયા જો હો સોહો...૨
હમકુ ખુશીસે કામ હયે-દીલમે વોહી તમામ હયે,
હોઠોપે જીસકા નામ હએ-દર્દ સદા જોહો સોહો...૩
નાસહે સિરો તુમ ન-કુછ-કહો દેખ સમજ કે ચુપ રહો,
એશકકા જખમ દીલપેસો-કારી લગા જોહો સોહો...૪
હોનાથા સો હો ગયા-હોગા વોહી જોહો ના હયા,
પુછોના કુછ દીવાનોંસે-લે તે હો ક્યા જોહો સોહો...૫
નીશેકી હય અજબ મઝા-મહી તે સબા તું જાને ક્યા,
પાનિહય જો બરમીલા-કહેતે હય વોક જોહો સોહો...૬
યાર નેહી હમે શરાબ-પીકે હુવે હય હમ ખરાબ,
ચાહો ભલા કહો તુંબ-ચાહો બુરા જોહો સોહો...૭

(૫૯)—નિગાહે ગફલત—રાગ, કલ્યાણ-ગઝલ.
અયસી જો દિલરૂબા હો તો ફિર નાજ ક્યું નહો !
ચેહે હુસ્ન દિલ ફરેબ યહે અન્દાજ ક્યું નહો !—અયસી.
જિના હય પારસાઈકા નામ ઈસ્સે દહરમેં !
અવાજ મેં મસીહકા એજાજ ક્યું ન હો !—અયસી.
ખુબી કે આસમાનકી નરગીશ તુ માહ હય,
હાલ તેરા અય માહ યેહેદમ સાજ ક્યું ન હો !—અયસી.

(૬૦)—જલસા સગ્રહ—રાગ, ખમાચ, આશાવરી.
અબ મએ કએસે આવે, રાજહો તેહારે પાસ.—અબમે૦
પાએલ મોરી બાજની મહેઘુઆં રબાવે, દુજે હએ બેરીકો બાસ-અબમે૦

(૬૧)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-સીંધ કાફી-ઠુમરી.
અલબેલે સૈંયા હમસે કરો ના પ્રીત-અ.-ઓરોનકે સંગ હસત બોલત હો
દેખી તિહારી પ્રીત હાંરે, સૈંયા હમસે ન કરો ના પ્રીત૦—અલબેલે૦

(૬૨)—**ગઝલ**—રાગ, ભેરવી, તાલ દાદરા—
અપને મૌલાકી જોગન બની, જોગન બનીરે બી જોગન બની
અપને મૌલાકી અપને ખ્વાજાકી જોગન બનીરે.
મેં અપને દીલકો કીસી બુતકો દીયા ચાહાતા હું,
છોડ ઇસ્લામકી રાહ કુફરલીયા ચાહાતા હું. અ.
અય મુસલમાનો કહો, કયા મેં બુરા ચાહતા હું,
જીસ્સે મીલા હય ખુદા ઉસ્સે મીલના ચાહતા હું. અ.

(૬૩)—**પુનેનાહક**—
અલબેલોંસે કહના રે સંદેસા મોરા.
કાહે બીસારે અય પ્યારે, મોહે આરે આરે તોરી હમ આસની હારે,
ફેરો કુછ ધ્યાન લગે, બિહરઆન, હય તનપે આન બનીરે,
દીન રતીયાં એહાં, દીન રતીયાં રક્ત બહે અંખીયા,
આગ હય છતીયાં લગતીયાં, નભાવત કોઊકો બતીયાં.
અબતો સજન દીખલાદે દરશન...............હારે.
સુલગતા તન મન તજે હમ અનધન.

(૬૪)—**અસીરે હિર્સ**—રાગ-સોરઠ, તાલ, ખામટા.
અમ્મા મુજે અચ્છીસી ટોપી મંગાદે,
ટોપી મંગાદે ઘોડા દીલાદે જોડા મીલાદે સીલાદે.
ગાડીમેં લેઉંગા ઘોડેપે બેયઠુંગા હાંકુંગા કુચ કુચ હું હું હું,
આહીસ્તા આહીસ્તા આહીસ્તા બસ.
થમ થમ થમ થમ, અમ્મા મુજે છોટીસી બંદુક લાદે,
બંદુક લાદે ભાલા મંગાદે તીરો કમાન દીલાદે.
તોપો ફોડુંગા કીલેકો તોડુંગા, ગોલા ચલાઉંગા ધરરરરર ધુડીમ,
ઝટપટ હો, ઝટપટ હો ઝટપટ હો પ્યર ધરરર ધુમધુમ—અમ્મા.

(૬૫)—ગઝલે-ફિરોજ, રાગ, બેહાગ-ગઝલ.
અજબ અશર ગાનેકી સુનતે ગમ સફા હોવે,
એક બારભી કરે રહેમ જો, ખુદા ખફા હોવે.
હેવાનભી જો સુનતે હો જાતે હો જાતે હએ આશક,
જો બેવફાસંગ દીલ હો નઓં બી—વફા હોવે......અજબ૦
હએ ફીલીવો અમ મતી ફુલે આરામકી,
શરાબ બેહોશવો હએ જીસ્સે દરદો દફા હોવે.....અજબ૦
શીરપે ગીરા અફલાક તો પલભા મીશાલ લગે,
આરામહએ એજીનદામે તોલાગો જફા હોવે.....અજબ૦
ફીરોજ કે અજીજો ગાતે રહો સુબો સામ,
ખુશ હો ઇલાહી તુમપે—દોનો જાંહાં નફા હોવે.....અજબ૦

(૬૬)—હારજીત—
અદાબાંકી તીરછીયાર તેરી ચાલ હમે મતવાલી, તેરે બાલ જુલ્ફે કાલી,
તેરી આંખ જાદુડાલી, બની લાલ મએકી પ્યાલી.
ઉફરે સૈયાદ મેરે-દીલકે ફસાને વાલે,
તુજસે કમ દેખે હમે અંદાજ દીખાને વાલે;
ઓ દિલબર બરલર સહર ફન્દે-જુલ્ફેબડી-પુરફન.
દીલકો એક ફસંત ફીરતહય, કરેકે ઝાંસા લાસા જાંશા ફાંસ',
શીકારી બનકર તેરી, નીગાહે કરત હરદમ સહયારી.

(૬૭)જલશા સંગ્રહ—રાગ. ધનાશ્રી-ખ્યાલ.
અબકે સુનીયો બનકે કયેસા, આઓ તો કોહે કરન તેઆઓ કીનો.-અ૰
કહા પુછત હો બિર બદાગી, અધક છાંડ દુઃખ દીનો,
જંતર મારી મોરો મનહર લીનો સદા રંગ લીનો.-અ૰

(૬૮)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા—રાગ-ગઝલ, તાલ દાદરા.
અપને કો આપ ભુલકે હેરાન હો ગયા,
માયાકે જાલમેં ફસા વિરાન હો ગયા.—ટેક.
જડ દેહકો અપના સ્વરૂપ સમજ માન મનલીયા,
દીનરાત ખાન પાન કામ કાજ દિલ દિયા;
પાનીકે મિલકે દૂધ એક જાન હો ગયા.—અપનેકો.
વિષયોંકો દેખ દેખકે લાલચ મચા રહા,
દીપકમેં જ્યોં પતંગ જાય કે સમા રહા;
વિના વિચારકે સદા નાદાન હો ગયા.—અપનેકો.
કર પુણ્ય પાપ સ્વર્ગ નરક ભોગતા ફીરે,
તૃષ્ણાકી ડોરસેં બંધા સદા ધરમ ધરે;
પીકરકે મોહ કી સુરા બેભાન હો ગયા.—અપનેકો.
સત સંગમે જાકર સદા દિલમેં બિચાર લે,
બદનમેં અપને આપ રૂપકે નિહાર લે;
બ્રહ્માનંદ મિલે મોક્ષ જબી ગ્યાન હો ગયા.—અપનેકો.

આ (૬૯)—શીયાવક્ષ—કોઇ કીશીકા હાં નહીં.
આયા નંગા જાવે નંગા સંગ ન આવે રાઈ,
ફોગટ ફેરા તેરા ઠેરા શોચ જરા તું ભાઇ.
જૂઠી કાયા જૂઠી માયા જૂઠી જગત રચાઈ.
જૂઠા તેરા-મેરા જૂઠા જૂઠી સ્નેહ ચતરાઇ.
કોડી કોડી જોડી તોડી કર લે લાખ કમાઇ,
જહાંકા વહાં સબ રેહ જાવેગા સંગ ન આવે પાઇ.
કોણ હમે ભાઇ કોણ હમે બાઇ કોણ જાઈ ઓર જવાંઇ,

હમકે હરદમ માનીંદ સબનમ ઠંડી સબ સગાઇ.
આશા તૃષ્ણાં લોભ મોહ મદ કામ ક્રોધ મીલાઇ,
સચ્ચી સમજો દુન્યાકી હએ ઝેહર ભરી મીઠાઇ.
કીસકા બાવા કીસકા બેટા કીસકી જોરૂ લુગાઇ,
બીપત આગે તજકે ભાગે જયું બર્તનકી કલ્લાઇ.
શીઆવક્ષ કહે એ મેરા તેરા જુઠી હય ભટ્ટાઇ,
કોઇ કીશીકા હાં નહિ દેખા શીવાયે, સચ્ચા સાંઇ.

(૭૦)—ભજન તુલશીદાસ—રાગ ભજન—

આજ રહો મોરે પ્યારે રઘુવર, આજ રહો મોરે પ્યારે.—રઘુ૦
જો તુમકો બનવાસ દીયો હે, કરીએ ગમન સકાલેરે.—રઘુ૦
રઘુવર કહે સુનો મેરી જનનિ, યહ વ્રતનિયમ હમારે,
અબ ન રહું ઘર માત કૌશલ્યા, દશરથ બાચા હારેરે.—રઘુ૦
સિતા સહિત સૌમિત્રા નંદન, ભયે કુટુંબસેં ન્યારે,
તુલશીદાસ પ્રભુ દુર ગમન કિયો, નયન વહે જલધારેરે.—રઘુ૦

(૭૧)—મોહજીત—

આ વિશ્વરૂપ વનવાડીની શોભા, સુઘડ સતિયો થકી,
જનરૂપ જુઇના પુષ્પની, ખુશબો ખરે તેમાં ટકી....આ૦
સુખદ આ સંસારમાં, દુનીયા તણા વ્યવહારમાં,
ભરથારને બ્રહ્માંડમાં દેનાર, સુખ તો છે સતી...આ૦

(૭૨)—સત્યનારાયણ—

આજ કાલ પાપી રહ્યા જગ મ્હાલી, ભરમ ભારી અને ખીસ્સે ખાલી-આ.
ધરમીને ધાડ અને કુશળ કસાઇને, આપે મ્હારો વનમાળી-આ.
ભુંડાથી ભાગ્યઓ ભુત પણ નાશે, નીચાની ઝુંડે સઉ [illegible]-આ.
ભકતોને ભીડ તીટ, ઉભરાય ઠગોને, દોરંગી દુન્યા નીહાળી—આ.
ધરનાને ધંટી છે બંટી બાવાને, બળતાને નાંખે સઉ બાળીરે–આ.

(૭૩)—સ્નેહ—સરીતા—રાગ-કોરસ.

આજે ઉત્થાપન કરીએ, મંડળ પાણીચું લઇએ,
મહિલાનો ઝુંડો ધરીએ, પાઘડીનો વળ ફેરવીએ....આજે.
નિષેધક મોઢાં કાળાં "બૉય કૅાટ" કરો ના બાળા,
બસ, વેલકમ, સૌ સુધારા, બસ, વેલકમ, સૌ સુધારા....આજે.

(૭૪)—સરોજની—

આ. મન ઉપવનના માલી, લ્યો સુમનની માળા સ્વીકારી.
માળા કરમાળા ધારી, ધારી, કીધી ઉપકારી,
નવ પલ્લવ આ તન વેલી, મમ હૃદય સંગ વળગેલી;
પ્રિતિ પીયુષથી નવલ ખિલેલી, લેજો સ્નેહે સંભાળી....આ૦

(૭૫,—બોલતો કાગળ—રાગ ફારસ.

આશક ખડકુચા જોવા માશુકનો પુર દમામ,
ચાહે રાંડે કે માંડે શું અમને તેથી કામ.
જાણે ઘરડી ઘોડી ને પહેરાવી લાલ લગામ,
જોડી જુગતી છે એવી, જોવા મળશે ગામ.
હા, હા હા હા હા હા—હા હા હા હા હા.

વર લોભ ધરે કન્યાનો, જમવાને માગે જાન,
ઢોડાને બદલે ખાંધો, ગીતડાને બદલે કાણુ.
અહીં માડવલો મંડાયો, ત્યાં કાષ્ટ ગયા સમશાન,
ચોરીને બદલે ચોકો, ને રામબોલો ભાઇ રામ.
હા, હા હા હા હા હા—હા હા હા હા હા.

(૭૬)—**શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા**—ભજન રાગ જંગલા તાલ. ૩

આજ ખેલન મત જા મેરી સજની, શામ સુંદર ઘર આવત હૈરી.—ટેક.
મોરમુકુટ સિર ઊપર રાજે, ગલ બન માલ સુહાવત હૈરી.—આજ.
બંશી અધર લગાય બજાવે, મધુર મધુર ધુન ગાવત હૈરી.—આજ.
પીતવસન મકરા કૃતિકુંડલ, પગ નપૂર ઝણુકાવત હૈરી.—આજ.
બ્રહ્માનંદ પ્રેમવશ મોહન, સખિયન દરશન દિખાવત હૈરી.—આજ.

(૭૭)—**સ્નેહ-સુધા**—

આનંદ આજે છાયે સકળ સ્થળ, ગાતાં પ્રભું ગુણ પુર્ણ ઉમંગ ધરી,
અકળ અગમકૃતિ રતી અતી રસ ભરી, જગત સકળ મહિં રહી વીસ્તરી.
કર્તા હર્તા જગના, ફળવતી સહુ તુજ રચના,
તારા આધારે સહુકો ચાલે સુખે મ્હાલે.
હે જગ [illegible]! શ્રીવર દાયક! સહાય કરજો! વિઘ્ન હરજો!—આનંદ.

(૭૮)—**કુશમાવતી**—

આતો હીસ્ટ્રીયા કળાય, વાયુ ગોળો છે ભળાય,
ચાલ ડીસ્પેનસરીમાંય સધારીએ.
ચૅાટો વિકટોરીયા માંય, ડાકટર ભક્કાને ત્યાંય......ચાલ.
અરે, અરરરર હાય, કંઇ કંઇ થાય છે,
ખમા ખમા ડીયરજાન તને શું થાય છે.
અરે, અરરરર હાય, મારો જીવ જાય છે.
મારા કલેજાના ટુકડા, તને શું થાય છે.
કાળી જીરી બે વાલ, ગળો લીંમડાની છાલ,
પાઉં કાવો કરી ચાલ, માહી થોડુંક ઝેર ઉમેરીએ...ચાલ.
જાય કોલેરાનો રેગ, ભળે માલતીનો ભોગ,
આવે દીવાળીનો જોગ, લઈ અશ્વનીકુમાર ચાલીયે;
અરે, અરરરર...........અવે હાય.

(૭૯)—**શીયળવતી**—
આ તન મન ધન ને હાથ, કરી ક્યાં જશો મનમોહન,
નહિં અલબેલા અલગ થવા દઉં, રહેશો મુજ ભોજન.—આ૦
કૃપા કરીને મ્હેલ પધારો, રાત ગુજારો પ્રાણજીવન,
મુલાકાત મુજ તાત તણી લો, રૂડે ઉગમતે દિન.—આ૦
હાલ તમારે મ્હેલ આવવું, જરા રૂચે નહિં મારે મન,
દયા કરી દ્યો રજા મુને હે, સુંદર તન ચંદન.—આ૦

(૮૦)—**સ્નેહ–સુધા**—(ભજન)
આ જગમાંહિ જન્મ ધરીને, જન જે સુકૃત કરે;
અભયવર વિશ્વ મહીં એ વરે; સહજમાં ભવ સિંધુથી તરે....આ૦
વિષમ વિષનું પાન કરે તો કહો, જીવે કે મરે!
"કરણી તેવી પાર ઉતરણી," ન્યાય નજર પર તરે.
પાપીઆ ૫ટ ફટ થઇને મરે; અંતમાં દુઃખી થઇને મરે,
ધર્મીનું ધ્યાન પ્રભુ પણ ધરે....આ૦

(૮૧)—**બુદ્ધદેવ**—
આવો પ્રીતે પુંજુ પા......ય, પ્યારા પતિ;
તવ સ્નેહ તણી પુંજા......ય, સ્વીકારૂં સતિ.
દૈવિ કુસમે, કાન્ત વધાવું, અંતરના હિંડોળે ઝુલાવું,
પછી પધરાવું મન મંદિર ભગવા......ન, પ્યારા.—તવ સ્નેહ૦
શાણી છો ગુણની ખાણ, વ્હાલા તમ મીઠી વાણ,
પ્રિતે આપું સન્મા......ન, પ્યારા પતિ.—તવ સ્નેહ૦

(૮૨)—**મોહની ચંદ્ર**—
આવા નામના કુબાકુ પુત્ર નામના, હોય ક્રોડો કહી તોય શા કામ ।।.
એતો બાડ પાડુ જનક ધન ધામના, છેદે જનુની જોબન ના કામ ।।.
અસંખ્ય તારા આભમાં ઉગ્યા નાવે કામ,
એકજ ઇંદુ જગતનુ ટાળે તિમીર તમામ.
તેમ કુટીલ કરોડ પુત પાક્યા છે નકામ,
કુળ ઉજાળણ હાર છે, એક સપુત ગુણવાન.

(૮૩)—**મોહિની ચંદ્ર**—
આવશે પ્યારી આવશે પ્યારી આવશેરે,
અહો હો હો, મારી હૃદય મણી પદ્મણિ પધારશેરે.
હીરા મંગાવું કે મોતી મંગાવું, પ્યારીનું મનશે માનશેરે,
માળા મંગાવું કે ગજરા ગુંથાવું, સુંદરીને શું શોભશેરે.
ચંબેલી લાવું કે હીનો મંગાવું, રસીલી શાથી રાચશેરે,
લાડુ મંગાવું કે ઘેબર મંગાવું, મોહિનીને શું ભાવશેરે.

(૮૪)—**ભાગવત-ગીતા**—
આ કમલ પાંખડી તુલ્ય વાંકડી આંખડી ચિતરી ખરી,
પણ કીકી ફરતી અજબ પળપળ કયમ બતાવું ચિતરી.
આ વદન હસ્તુ વ્હાલીનું, આવ્યું બરાબર ઉતરી,
પણ કોકીલ કંઠ છે, તે કયમ બતાવું ચિતરી.
આ પદ કમળ આવ્યા બરાબર અંગ નેપુર ધુધરી,
પણ હંસ કેરી ચાલ છે, તે કયમ બતાવું ચિતરી.
આખુ બરાબર અંગ એ નજરે રહ્યું તુરે વરી.
પણ મ્હેકતુ ડોલર સમું, તે કયમ બતાવું ચિતરી.

(૮૫)—**સ્નેહસુધા**—
આવ્યું જોબનિયું આવું શા માટે મસતાન ?
હું દિવાની બની, દીવાની બની........આવ્યું.
મીઠું રશીલું દર્દ, મુજને કંઇ થાય છે,
દર્દે દુઃખાઇ મારૂં મનડું મુંઝાય છે.
શું કરૂં ઉપાય ના મારાથી સમજાય છે......હું૦
એળે જુવાની મારી ચાલી આ જાય છે,
જોબન વનમાળી વીના ખીલી કરમાય છે;
લક્ષે ના લેવાય સ્નેહ શાગર સુકાય......હું૦

(૮૬)—**લલીત મુગ્ધા**—
આવો મનમોહન આ યોવન, બગીચો બતાવું.
બગીચો, બતાવું મોહન પુષ્પે વધાવું,
પ્રેમની ધ્વની લગાવું હે, પ્રેમની અલખ જગાવું.—મન૦
આમ્રથી મીઠા ફળ મોહન ચખાડું,
પ્રેમની બૂરકી લગાડું, હે નેહને નયને નચાડું.—મન૦
શેતુરથી મીઠાં ફળ વ્હાલા ધરાવું,
અધર રશ પાન પીવાડું હે અધર રસ પાન ચવાડુ....મન૦
હૃદય સરોવરની શીતળ પાળે,
પ્રિતીને પંખે પોઢાડું-હે પ્રેમ જળ છાંટી જગાડું.—મન૦

(૮૭)—**લલીત-મુગ્ધા**—રાગ કૉરસ.
આઇ એમ કમીંગ, આઇ એમ કમીંગ, મેડ મધર આઈ એમ કમીંગ.
ગોઅવે યુ ડેમ મધર, ગો યુ ઓફ હાય સ્વેર બ્રધર,
નોટ યુ સ્પીક, નોટ મીટમ-નો યુ શેઇમ, ઓફ, ઓફ, ઓફ.

(૮૮)—**સુધન્વા**—
આવો સખી આર્ય ભુમિ માતાનું મંગળ ગાઓ. હાં.
અંતરની ઉર્મીના અબીલ ને ગુલાલ છાઓ,છે વરદારી શ્રીકર નારી રમ્ય રશાળી
વિશ્વ નિવાસીની વિષ્ણુ વિલાસની, વિધ્ન વિનાસીની જય જય માત.

(૮૯)—સુકન્યા-સાવિત્રી—

આવો આવો હું લેવરાવું લ્હાવો, આ મારા સંસારનો,
થયો આજે અનુભવ ભવ પારનો.
તમારાં વિના વ્હાલું નથી કોઇ મારે, તે માટે કરૂં પુંજા તમારી પેજારે.
આતે બાયડી કે શાયડી—(શાયડી ! શાયડી ! શાયડી !)
દીઠો માલ શું ? મફતીયો બજારનો, આ મારા સંસારનો-આવો.

(૯૦)—પવિત્ર-લક્ષ્મિ—

આવે સમએરે જામીન મિત્ર વિના કોણ થાયરે,
વ્હાલા વિના કોણ :થાયરે..............આવે૦
સલામ મિત્ર સૌમળેરે, તાળી મિત્ર અનેક,
ભીડ ભંજન કોઇ વિરલા, હોય સો લાખનમાં એકરે.—આવે૦
મુખ મીઠાં કપટી હૃદયના, દેખું લાખ કરોડ,
સંકટમાં શીશ અરપે એવા, જગમાં ન મળે જોડરે.—આવે૦

(૯૧)—સરોજની—

આવો અલબેલાજી અંતરમાં બારાજ...બળતી ડારો...
મારો દોષ કંઇ, અવગુણ, નહિ ઉર ધારો, બળતી ડારો—આવો ?
કાં ? તમારો તોર તુંટયો, ભૂલી માફી આપશો ! ડાહ્યા ડમરા ભૂલી જશો.
(ના. ના. ના.) (નહિ તો જો જો પછી ટટળી પડશે ઠંઠણું ઠં !)
(પછી વાગશે પપુડી પાછળ પેં પેં પેં) ફરમાવો હુકમ ફરમાન.
બેસી જા ! ઉભી ચાલ ઉભી થા બેસી ચાલ ?
ભુલી કે ? થપડ માર, અરે વ્હારે તારો પ્યાર......આવો.

(૯૨)—નિલમ-પ્રમિલા—

આવો આવોને સુંદરી સલુણી, સ્નેહી સાચો સ્નેહી સાચો સ્નેહ છે,
પાતળીયા પિયુ પ્રિતમ પ્રાણ, નિર્મળ ન્યારો નેહ ન્યારો નેહ છે.
પ્રેમ પઢાવીઓ સ્નેહ સુધારીયો આનંદ આપિયો આ....આ૦
પ્રીતીનુ ગોરસ સરસથી સરસ સારંગ નયની પીશ તારૂં પીશ....આ૦
છેલ છોગાળા છો રઢીયાળા, રૂડા રાજ રશીકલાલ, હા.
ચંપક વરણી સુખદ કરણી-દુઃખદ હરણી. આ......આવોને.

(૯૩)—સંગતના ફળ—

આજ બુલબુલની વાણિ આ અજબ :મીઠી લાગે કાં-
ટહુકારે ગજબ શણગાર છાતીમાં વાગે કાં-
કર્ણે અમૃત પિયે એનું શીતળતા અંગમાં ઢાળે,
વધે મન મોહની મુર્છા એ પ્યારી લાગી કાં-
કદી રમતી હતી એથી, કદી હસતી હતી એથી,
અગોચર વાણીના ભાવે ભરી એ આજ લાગે કાં)

(૯૪ — કુબિર-વિજય—રાગ, ભજન.
આવો, આવે સમયે અમોને ઉગારવા ધિરા ધાઇ,
સાહે કરો સહુ જોતાં રામ રઘુરાઇ.
મતી ગતી મુંઝાણી છે પ્રભુ વેગે પહોંચો પ્યારા,
ભુજંગને આપો ભાવે, જીવત દયાળુ દાતા.
ગાયા નહિ જાયે ગુણો ત્રણે ભુવનોના ત્રાતા,
જોયા નહિ આપ જેવા, જગમાં જોરાતા.—આવો૦
તાર્યાં આપે તંતે ભકતો જુવો અહલ્યાબાઇ જેવા,
આનંદે આરાધે છે દાડી, દેવો કેવા-કેવા.
વેદોમાં વિખ્યાતી વ્હાલા, સ્રણી કરે સર્વ સેવા,
કુબિરનાં કષ્ટ કાપો લાખેણી, સુકિરતી લેવા.—આવો૦

(૯૫)—સંગતના ફળ—
આવો અમારા અંતરના મહેમાન, તમ પગલા અમ ઘરમાં,
થયાં આજે કરૂ રાજી મારા મેહરબાન.—આવો.
પાંચે પકવાને ભરી થાળી ગમતી મનની પિરશું તમને,
ખરાં મીઠાં, ખાટા તીખાં જે રૂચે તમને;
ભાવતાં જમજો રસ ભોજનને સહુ આજે સુખ કાજે.

(૯૬)—દેવકન્યા—
આવો કરો હાથ મેલાવો લઈ એ પરણવાનો લ્હાવો,
અડીશમાં એ પડશે અપવાશ-જુવો તો લગ્નમાં કેવી મીઠાશ!
......ખાટી ગંધાતી એ છાશ—આવો૦
લગનથી સુખી સંસાર લગનથી જગત વહેવાર,
ભલાં ઘરબાર પ્યારા ભરથાર !-મારાં તો પ્રણામ હજાર-આવો૦

(૯૭)—સ્નેહ-સરિતા —
આનંદે ઊરછાયાં, સોહાવશે દિન આજ સુખસાર ભામા,
સુંદરીને સ્વામી, શોભાવનારાં—આનંદે૦
હર્ષ ભર્યાં છે દિલ હમારાં, મોક્ષ ગિરિનાં દર્શન પ્યારાં,
છે અણમૂલાં એ સુખ ન્યારાં, ઊર આ મલકાય વ્હાલા;
પ્રાણથી છે પ્યારાં, મોક્ષ લ્હાણાં—આનંદે૦

(૯૮)—સુકન્યા-સાવિત્રી—
આરામની સુખ ધામની, પ્રીયા તું પ્રતિમાં પ્રેમની,
ભ્રમતાપ ઊરના હારનારી, તું શિતળ ધારા બની.
માળા જપું તમ નામની (૨) નથી ઇચ્છા દામ દમામની,
ચિત્ત ચાહુ સેવા સ્વામની........................
........સાચી તું ભગવતી ભામિની—આરામની.

(૯૯)—સુરદાસ—

આ તારાં વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં,
શાન્તિ પામ્યું છે મન માહરૂં રે આજે.—આ તારાં.
જગની જંજાળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચિન્તામણી ધારૂં રે આજે.—આ તારાં.
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતા હંમેશાજી,
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે થાણા.—આ તારાં.

(૧૦૦)—શુદ્ધ જયંતિ—

આર્ય ઉન્નતિ થાય ક્યાંથી, જ્યાં આવાં અઘટીત કર્મો થાય,
માખણ માટે નિર વલોવે, કંચન તજી કોઠીને રહાય.
એક ટકાની હોય તોલડી, તોય તપાસે સઘળે ઠામ,
મુખ ઠકોરા ખખડાવીને, પુરણ પર્ખી ખરચે દામ.
કન્યાના જીવતરનો સાથી, વર જોતા આંધળીયા થાય,—
હુન્નર કરવે રાખે આળસ, અભિમાને અંધા અથડાય.
જુઠ્ઠા ઢોળ દમામ રાખીને, પાઇ પાઇ માટે અટવાય,
સુખદ સરોવર ગાય દીકરી, સ્વાર્થ સાધવા વેચી ખાય.—

(૧૦૧)—વસુંધરા-ઉર્ફે-બેધારી-તલવાર—

આલી સખી અબોલડા નવ લઇએ, માનુંની ન માન મહીં મરડઇએ.-આલી.
પ્રીત કરી પડદો રાખે પણ—નખરાં કેમ છુપાવે. (૩)
અંતરના ઉભરા તે એમજ ઊડી આગળ આવે,
ના નૃત્ય કરે આ નેણે—અલી કહે તને મુંઝાતી કેણે.
જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું જાણ્યું-કહે જાણી જણાવે,રહે અજાણ્યું ન કંઇએ-આલી.

(૧૦૨)—માયા મોહિની—

આવી લગની લાલ લગાવી, લલના ભુલી ના જશો,
મારા છેલ છબિલા, રસરંગ ભિના, મુકટમણી ભરથાર, નગીના...લગની.
ગુણવંતી ગંભીર નારી, પ્રેમ દેવી તારનારી.
શાંતિ તારી સુખ કરનારી—કાંતિ તારી દુઃખ દમનારી,
તું માલિક છે આ તનની................................આની.

(૧૦૩)—નંદબત્રીસી—

આ સ્વપ્ના સમ સંસાર સમજી લોને શાણા,
દુર્લભ માનવ અવતાર, અવની મહી ઓરાણા.
બાળપણું રમતા ગુમાવે, જુવાનીમાં લંપટપણું ભાવે,
વૃદ્ધપણાએ જીવ લોભે તણાએ રટે નહિ કીરતારરે.
મરણ શ્વાસ જવ ચાલુ થાયે કૃત્ય કુંડા નજરે ઉભરાએ,
પીડાય ભારે, પસ્તાય પાપી તારે, આંસુ વહે ચોધારરે.

(૧૦૪)—**મણીકાન્ત કાવ્યમાળા**—રાગ, ગઝલ, સોરઠી.

"ધનવાન અભિમાની સગાઓને ઠપકો."

આવ્યા તમારે આંગણે આવો ભલે કે'તા નથી,
કરિયે પ્રણામ સલામ પણ કૈં લક્ષમાં લેતા નથી!
કહો શેઠ કુશળ ક્ષેમ છે! તમ બાળ બચ્ચાં કેમ છે?
આ રંકનાપર રેમ છે! ઉત્તર અરે દેતા નથી!
નવ બેસવા આસન કરો, નવ પાન સોપારી ધરો;
અવલોકતાં અવળા ફરો, સ્હામું જરા જોતા નથી!
જળ પાત્ર નિજ હાથે ભરી, પ્હેલાં તમો સ્હામે ધરી;
વિવેકની ત્રુટી કરી, પાતા અગર પીતા નથી!
જળપાન વણ કહેવે કર્યું, અંતર અમારૂં હા! બળ્યું!
ના ધ્યાનમાં આપે ધર્યું, નરમાશમાં ન્હાતા નથી!
કૈં વાત કરિયે જો અમે, પણ સાંભળો ના તે તમે;
ના બોલવું તમને ગમે, કિરતારથી બ્હીતા નથી!
દુઃખ વાત તમ પાસે કહે, ના રે'મ તમ હૃદયે રહે;
અમ આંખથી આંસુ વહે, તે આંસુઓ લ્હોતા નથી!
ધનહિણ શું હલકા અમે! ધનવાન તે ભારે તમે!
તમને સદા ચહિયે અમે, અમને તમે ચ્હાતા નથી!
અંધા બનો અભિમાનમાં, ના વાત લ્યો કૈં ધ્યાનમાં;
છેવટ જવું શમસાનમાં, પણ ગર્વને તજતા નથી!
છે રંક રાજા હારમાં, કિરતારનાં દરબારમાં;
કો ઊંચ નીચો—ધારમાં, જુદું અમે ગાતા નથી!

(૧૦૫)—**અદલ ઈનસાફ**—

આવો લટકાળી નાર, કરો હેડાણી પ્યાર, આપો પહેલું કમીશન મારૂં.
નારીના વેશે નખરેથી લોભાવી, કેવો લીધો મેં ખચરને ફસાવી,
જરા મુખડું બતાવો તમારૂં. ઉંહ, ના, ના, ના.
બસ ખોલી ઘુંઘટ આવ આતુરને ભેટ,
કેવો હંબગ છીટ, છીટ, આઊટ ઓફ, એટીકેટ.
વા, વાઆ, હા, હા, ભુલ્યો, ચૂકયો, લ્યો આ ઝુકયો,
પુરો ગમાર, આપો પહેલું કમીશન મારૂં.

(૧૦૬)—**મીસ, ગૌહરજાન**—રાગ, જીલ્લા, તાલ દાદરા.

આનબાન જીયા મેં લાગી, પ્યારી ચિત કયોં દીયા, આનબસી કૈસી—સી.
ચઢન લાગી છજ્જૂ પૈંયા, બોલો મેહરબાન સૈંયા,
તુમ બીન મોહે કલ, ન પડે તુમારે કારન જાગી—આનબાન જીયા મેં.

(૧૦૭)—**મીસ, ગૌહરજાન**—રાગ-મલાર તાલ, ત્રિતાલ—
આયે ગરજત બાદરવા સુખ પાયે—આયે ગરજત.
રૂમઝુમ કહું મો ન સુખ પાયે.—આયે ગરજત..

(૧૦૮)—**મીસ મલકાજાન.** રાગ, ઝીંઝોટી, તાલ, ત્રીતાલ.
આઓ ગલે લગજાઓ મે વારી સૈંયા, ફુલન શેજ બિછાય સી મોરે સૈંયાં,
તુમ બીન મૈકા જીવ ગભરાવત હે, અબ કાહે જીયા તરસાવત હો;
મોરે સૈંયા.—આઓ.

(૧૦૯)—**મીસ, મલકાજાન.** રાગ પીલુ કહારવા-તાલ લાવની—
આવોજી આવો કૃષ્ણ પ્રાનકે જલાને વાલે,
અલખ હો અવીનાશી રાંભુર ફેસે હો બાસી.
અખિલ મંડ હૈ બ્રહ્માંડ કે બનાલે વાલે,
સંતકો પીર જુદો કીનો પિત્તરશે નિરાદાર કીનો;
બસુદેવ દેવજીકો દુઃખસે છુડાને વાલે.
ગૌતમકી તિરિયા તારી પરાગકી બોલી બાલી,
આજ મિલે—પાપી જમ દંડસે, છુડાને વાલે.
રૂપ મુખ શખન વાલે દશરથકે દુલારે,
તાડીકા વ્યાઘ્ર મારે, ગર્દમેં મિલાને વાલે.—આવોજી.

(૧૧૦)—**પ્યારા સાહેબ**—રાગ, સીંધુ, ભેરવી. તાલ, દાદરા.
આજ મૈં લડુંગી સૈંયા, અપને પીયાકો જાને ન દુંગી.—આજ મૈં૦
ઇતની બિનતી મોરી માન લે સૈંયા, તાબે જીંદગી તાબેદાર
હો રહુંગી સૈંયાં.—આજ મૈં૦

(૧૧૧)—**ખુનેનાહક**—
આજ તોરા સૈયાં મંદીરવાલે, એહે પીયારી ભાગ જાગે-સોહાગ રાગ જાગે-આ.
વારવાર હું નીસાર, જાન દુંગી વારવાર, ફીર હમકો તુમ જાગી ભુલ,
તુમ નેક ગુલ જાઓગી ફુલ વાહ ! વાહ વાહ વાહ, ક્યા લહએ.-તોરા.

(૧૧૨)—**તબદીલે કીસ્મત**—
આઓ આઓરે મેરે પ્રેમકી ફાસી ડારી.
મત વારી કરદારી મોહે દીલસે બીસારી,
મોરે નએન કટારી મારી ભારી............................આઓ૦
તુમારે દરસ બીના તડપડ નીશદીન, હમે ના સતાઓ,
નહી ચયેન હએ તુમ બીન, તન મન ધન વારૂં હાં.
બવસ્લ કયું કે મુબદદીલ હો હીજ કે આઇયાંમ,
મગર ખુદાઇ એ બીગડે હુએ સંવારે દીન,
દપ ઉસસે હોગી મુલાકાત એ મએં પુછું હું,
જરા તું દેખ તુઝમી મેરી સીતારે, દીન હાં હાં હાં હાં હાં.—આઓ૦

(૧૧૩)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા—(રાગ-રેખતા-તાલ-દાદરા.)

આશક હુવા જો દિલતો ક્યા દુનિયાંકી શરમ હૈ,
કરના ઇશકકા જગતમેં નહિ સહજ કરમ હૈ.-ટેક.
દીપકકો દેખકે પતંગ પ્રેમવશ ભયા,
પડકે અગનમેં જલ ગયા ક્યા શીત ગરમ હૈ.—૧
ભ્રમર સુગંધકે લિયે ફુલનમેં જા બસા,
ફસકે કમલમેં રહા ગયા, ગરચે વો નરમ હૈ.—૨
ચાકર કે રણમેં શૂર ના આગે ચરણ ધરે,
ઘાયલ હુવા બદન નહીં મરણેકા ભરમ હૈ.—૩
ઇશુ તથા મનસૂરકા શૂલી ચડા દિયા,
બ્રહ્માનંદ ગઈ જાન તો છોડા ન ધરમ હૈ.—૪

(૧૧૪)—તબદીલે કીસ્મત—

આગ તનમન લાગી કયસે બુઝાઉં—
ક્યા બતાઉં ક્યા સુનાઊં, કલ પાઉં, જીએ જાઉં, ઓ કીસકો દીખલાઉં—આ૦
હાય ગઇ મયહાર, પાસ નહિ વો યાર, દાતા કયસે રહું મનમાર,
કંથ બીના મય કામીની રોઉં—કયસી કરું કરતાર.
આજા જલદી ઓ પ્યારે, ઓ પ્યારે, જરી સુખ પાઉં,
મય તુજપે બલ જાઉં—આગ૦

(૧૧૫)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-(રાગ-રેખતા-તાલ દાદરા.)

આશક હુવા જો દિલ તો ક્યા કાયરપણા કરે,
ઊખલમેં દિયા શીશ તો ચોટનસે ક્યા ડરે;
માશૂકકા મિલના બડા હૈ કઠીન સમઝ લે,
પાવેગા શો દિદાર જો જીતા હુવા મરે.—૧
અગર મુકામ યારકે જાના જરૂર હૈ,
જાતા હૈ વક્ત બિતાન ફિર ધીર ક્યા ધરે.—૨
ચ્હાતા હૈ દેખના જભી દિલદાર કો અપને,
દુનિયાંકી તરફમેં સદા ફીર ક્યોં નજર ભરે.—૩
તૃષ્ણા નદીકિ ધારમેં જો ડૂબતા ફિરે,
બ્રહ્માનંદ વો ભવ સિંધુ નીર પાર ક્યા તરે.—૪

(૧૧૬)—દિલેર-દીલશેર—રાગ, ભયરવી-તિરાના.

આજ હય સારી બાત ન્યારી! રહી નયાદ મેરી પ્યારી, ખ્વારી જારી.
થી જો માન જાન, મેરી આન બાન,
આજ રહી વ્હો નહી તમામ દિલદારી, ગમ ભારી.—આજ.
ઘાયલ,બિસ્મિલ હૂં મૈંય ગાફિલ,તેરે ગમમેં તાર તાર પયરહન જાર પુર સુખન,
હુઇ હય વાર એ કરી, એ દારી, એ જારી.—આજ.

(૧૧૭)—મધુ-બંસરી—

આશા નવ વન રસ ભરનારી, શોધતી હું મહા દીવી દુલારી,
ભેટયાં પ્રાણુસમાં માલી—આશા.
પ્રાણુ આદેશ શિર સાટે ધારી થઇશ હું જલધારી.—આશા.

(૧૧૮)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા- રાગ-બરહંસ, તાલ, ધમાલ)

આજ મેરી સુનિયે અરજ ગિરધારી. મૈં તો આયા હૂં શરણુ તુમારી—આજ.
બાલપણુ સબ ખેલ ગમાયો તરુણુ કિયો બશનારી,
ગ્રહ કુટુંબકે પોષણુ કારણ પરઘર હોયો ભિખારી.—આજ.
મેં જાનત યહ બાંધવ મેરે સ્વારથકી સબ યારી,
ધનસે હીનભયો મૈં જબહી સબકો લાગ્યો ખારી.—આજ.
આયાથા જીસ કામ કરણુંકા ઉસકી યાદ બિસારી,
આકર માયા જાલમેં ફસ્યા નિકલન કી નહિ બારી.—આજ.
ભવસાગરમેં ડુબતહૂં અબ લિજીયે વેગે ઊબારી,
બ્રહ્માનંદ કરો કરુણા પ્રભુ તુમ બિનકો હિતકારી.—આજ.

(૧૧૯)- જલસા સંગ્રહ—રાગ. ભૈરવી-ગઝલ.

આશક તમામ દરપે તેરે હય ખરે હુએ,
લાંએ ન કદ જાં સર બકફ અપને ધરે હુએ.—૧
નાર્દીક હુસ્નો તેરેકી સુનનેકુ અએ સનમ,
આદ ગૈદતે હય કબરોંસે મુરદે પરે હુએ.—૨
કયું પેચો તાબ કરતે હો હમકુ ગરીબ જાન,
આલમકે પેચ ઝુલફોંમેં હય અરે હુએ.—૩
ચલતા હય દોર ગુલ ગુંકા દીન રાત બાગબાન,
સરોં શીકાર તે હો હમસે ફીરે હુએ.—૪
સાબર હો માહે દીનકો ઓર સબકુ આફતાબ,
ચલતે નહી ફલકવે તુજ સે ડરે હુએ.—૫

(૧૨૦)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કલ્યાણુ, રેખતો.

આદમકે શરકો જો દમ ગયા સો ફીર ના ફીરા,
જારી હાન ચશ્મસે જો નમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.—૧
લરાઇ કરતે ચહેરે પર દોનો જુલફો શિહા,
ગુસે રૂખ શાર કામો સમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.—૨
અજબ હે જંજીલ મુસતર પે મુજકુ હેરત હે,
જાંહાંસે જો કોઈ હમદમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.—૩
ઊદાસ હોકે સનમ શુબહો કુ ચલા અફસોસ,
બાહાર રોનેકે સબનમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.—૪
ગરૂરી મંત કર તુંજ હોસ્નાપે અએ માહેલકા,
અજલકી સામને રૂસતમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.—૫

(૧૨૧)—ખુરશીદે ઝરનીગર—

આલમમેં હય ખુબી સારી પયસેકી,બાબાબાપ બેટા જોરૂ પ્યારી પયસેકી,
ઇઝ્ઝતદારી ઇજ્જતદારી પયસેકી, જહાં દેખો વહાં મારામારી પયસેકી.
પયસે લાના, જયસે પાના દુઃખ ઉઠાના સુખ ઉઠાના,
સર કટાના જીસે જાના, તબહો આના પયસેકા.
ફ્રેરી ખારી એ લાચારી, ખીદમતગારી, તાબેદારી,
સઓ-મક્કારીએ કમાંના પયસેકા.
અદના આલા, બનીયા લાલા, અચ્ચા વાલા, દેખા ભાલાં, સબકો વાલા,
એ દીવાના પયશેકા, છોટા મોટા સચ્ચા ખોટા, શાલુ ગોટા.
થાલી લોટા, કુંડી શોટા પીના, ખાના પયસેકા.

(૧૨૨)—અસીરે હિર્સ—

આવો આવો છયલા મદવા પીલાઉં, ચય નન પાવે જીયા મોરે પ્યારે, પીયા.
મોહે મનમેં ખીકાઉં બલબલ જાઉં સજન બનાઉં—
નયકા વીના હય નેક કરીના—ચાર દીન હય જમાનેમે જીના—
સચી બાત તેહો બતાઊં આબે નાબલી સાફ હએ શીશા પ્યાલા સાફ.
મય નીરમલ સાફ્ી બનુ, પીને વાલ સાફ, આજાઓ આજાઓ આજાઓ હાં.

ઙ (૧૨૩)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-રાગ, રેખતા, તાલ-દાદરા

ઇશ્વર તેરે દરબાર કા મહિમા અપાર હૈ,
બંદા ન સકે જાન તેરા, ક્યા બિચાર હૈ.—ટેક.
પૃથિવી જલોંકે બીચમેં કાસ આસરે ખડી,
સૂરજ વા ચાંદ ઘુમતે કિસકે આધાર હૈ.—ઇશ્વર૦
સાગર ન તીર લાંગતે સૂરજ દહે નહી,
ચલતી હવા મર્યાદસે કિસકે કરાર હૈ.—ઇશ્વર૦
જલ બુંદસે પૈદા કિયા યહ દેહ જીવકા,
ખાતા હૈ બોલતા ફિરે કિસકે સહાર હૈ.—ઇશ્વર૦
પંડિત હકીમ જ્યોતિષી કરતે બડે જતન,
બ્રહ્માનંદ તેરી શક્તિકા પાયા ન પાર હૈ.—ઇશ્વર૦

(૧૨૪)—મીઠા જહર—

ઇન દુકાનદારોકા ખુદા ભલા કરે, જીનકે જરીયે દાલ યારોંકી ગલા કરે.
ચયહરન કિરાએપર હમે યુંહી મીલા કરે,
ઘરમેં ખાક હો નહો નવાબ બરમલા બને.
સલમા ઔર જરીટકી બરાય નામહય, યે ફરેબ કે હય દાને ઔર યે દામહય.
ઇધર કતર ઉધર કતર ખતર વતરસે દરગુજર, કે હમપે યે હુનર તમામ હય,
યે આન બનિ શાન હય કમંદ બાકી,
રંગમે રંગી હુઇ હય હય મગર મંગી હુઇ હઇ આન બાન.

(૧૨૫)—**શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા**—રાગ ગઝલ.

ઇશ્વરકો જાન બંદે માલિક તેરા વહી હૈ,
કરલે તું યાદ દિલસે હર જાંમે વો સહી હૈ.-ટેક.
ભુમી અગન પવનમેં સાગર પહાડ બનમેં,
જીસકી સભી ભુવનમેં છાયા સમા રહી હૈ.—૧
જીસને તુઝે બનાયા જગ ખેલ હૈ દિખાયા,
તું ક્યોં ફિરે ભુલાયાં ઊમરા બિતા રહી હૈ.—૨
વિષયોંકી છોડ આશા સબ જૂઠ હૈ તમાશા,
દિન ચારકા દિલાસા માયા ફસા રહી હૈ.—૩
દુનિયાંસે દિલ હટાલે પ્રભુ ધ્યાનમેં લગાલે,
બ્રહ્માનંદ મોક્ષ પાલે તનકા પતા નહી હૈ.—૪

(૧૨૬)—**મીસ કાલીજાન—ધી ડીક્સ રેકર્ડ સોંગ બુક.**

રાગ, ગજલ. પંજાબી.

ઇલાહી ક્યા કરે જબ્તે મોહોબત હમતે મરતે હૈં,
કે નાલે તીર બન બન કર કલેજેમેં ઉતરતે હૈં.
જફાપર જાન દેતે હૈં સિતમપર તેરે મરતે હૈં,
યેના કામે મોહબત **સ્યતો** યો **હૈં** કામ કરતે હૈં.

(૧૨૭)—**ગઝલે-હસરત—ધી ડીક્સ રેકર્ડ સોંગ બુક.**

રાગ, ગજલ, કવ્વાલી.

ઇલાહી આબરૂ રખીયો મેરે પાઉં કે છાલોંકી,
છીદી જાતી હૈં નોકે ખારપર આંખે ગજાલોંકી.
દિલ અપના મુંત સીર ચાહત મેં હય ઉન જુલ્ફ વાલોંકી,
ગજબ હે ગુલશને, હસ્તી તબીયત મેં મલાલોંકી.
તુમ્હેં કરતે હેં કાયલ યા ખતા મેરી બતાતે હૈં,
હમેંભી દેખની હે મુનસફી ઇનસાફ વાલોંકી.
તેરે દરકે ગદા કમલીપે અપની ફક્ર કરતે હૈં,
ન **હસરત** ઉનકો સાલોંકી ન ખવાહીશ હય દુશાલોંકી.

(૧૨૮)—**ખુશરૂ-હશીના**—

**ઇસ નીંદીઆકે વારી સેજઆંપે ફુલોકી સોએ રહો,
ચાંદ છુપો પંછી બોલ ન લાગે, જાગો પીઆ અબ ભોર ભયો.**
**ગફલત કીયે ખ્વાબમે અએ મેરે દીલદાર,
ઇસ ફુલોંકી સેજપર હુએ હો તુમ બેદાર.—ઇસ૦
અએ ખુશ કીસમત હુજીએ, ગફલતસે બેદાર,
દમ મુંહ હાથ ગુલાબસે, ધુલવાએં સઓ બાર—ઇસ૦**

ૐ (૧૨૯)—**ઉસ્તાદી**—રાગ, ભૈરવ, તાલ ત્રીતાલ.—
ઉઠરે મન રામ ભજન કરરે, તીહુ તાપ કટે—ઉઠરે.
રામ ભજે પાપ કટત હે, દુખદારિદ્ર સબ હોત દુર.—ઉઠરે.

(૧૩૦)—**વિણાવેલી**— —ગરબો—
ઉગ્યો સખી સૃષ્ટિનો શૃંગાર હાર, ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં,
જોને પ્રેમ ઘેલી ભુમીના દેદાર જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં.
સાખી { ધન્ય ધરા ધન્ય સુંદરી તને, ચતુર ચન્દ્ર તુજ કાન્ત.
શાંન્તી પાઠ પઢાવતો, સાંધીને એકાન્ત.
ધરણી પડી પતીને પાંચ શીક્ષા શીરે ધરેરે.
ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણ ગાય, શાન્તિ ચિતે સ્મરેરે,
ચરોને બહેન ધરતીમાતાનું કહ્યું કાન, પ્રીતિથી કરો સંસાર સુધારસ પાન.
સાખી { ચન્દ્ર સુખે ચારડાઇને તારાના મુખ સ્યામ;
સદગુણીનું સુખ ભાળીને, રમે દુષ્ટના રામ
સખી ! જેને પતીનું માન, તેનાં ગાંધર્વ ગાયે ગાન,
પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે રામા રસીક લઈ તાન.
ધરણી નાર સમ ગૃહીણીયો સેવે સ્વામી પાસ,
ચતુર ચન્દ્ર સમ ધણી મળે જય જય ત્યાં ઉચરાય.

(૧૩૧)—**મીરાંબાઇ**—
ઉઠ બાઇ તું બેઠા થાને શું સુતા સોડ તાણી, સમર રામનેજી,
રામ નામ છે ભવાબ્ધી તરવા ભજને સારંગ પ્રાણીરે, અવસર કામનેજી.
મારા મારા શું કરે સુત પિત દારા દેહ, ભજન હરિનું ભુલમાં પાગી દુર્લભ દેહ.
મુરખ મનવા મોટમ માની માયા માંહી મોહ મારે, મરણ માથેછેજી.-ઉ.
ઉત્તમ અવસર આજે આવ્યો, ખોટો જાણીસ ખોમાં હીરો હાથેછેજી.-ઉ.

(૧૩૨)—**સુકન્યા-સાવિત્રી**—
ઉભી ઉભી જોઉં વ્હાલા તમારી વાટડી, દેખી રૂપ હર્ષે ભરાય
મારી છાતડી—ઉભી૦
દયાનિધી દેવે આપી છે યુવાની, નીરખી નગીના બનું હું દિવાની,
આનંદે ગાળીશું દિનરાતડી—ઉભી૦

(૧૩૩)—**સુરદાસ ભજન**—રાગ, ભૈરવી, પદ.
ઉધો મનકી મનમેં રહી...ઉધો૦
ગોકુળતે જબ મથુરા પધારે; કુંજન આગ દહી.—ઉધો૦
પતિત અક્રુર કહાંતે આએ; દુઃખપર દાગ દઇ,
તન તોલા ભર ના, રહી ઉધો; જલબલ ભસમ ભઇ.—ઉધો૦
હમારી અંખિયાં ભર ભરિ આવેં; ઉલટી ગંગ વહી,
સુરદાસ પ્રભુ તુમરે મિલનકે; જો કછુભઇ સુભઇ.—ઉધો૦

(૧૩૪)—**મુદ્રાપ્રતાપ**—
ઉભાં રહો ! ઉભાં રહો ! ઉભાં રહો જરાય ! ઉભાં રહો જરાય !
ન મારાથી ચલાય... ... ...ઉભા રહો !
(કેમ શું ! થયું) વાગ્યો કાંટો ઝીણો, તેથી ઉપડે ન પાય,
અરરર......દુઃખ બહુ થાય.....કહું ? મુખ બળે લ્હાય;
જાણે પ્રાણ મારા આ જાય......અરરર ઓય...ઉભાં રહો.

(૧૩૫)—**જલસા સંગ્રહ**—પદ-રાગ, રામકલી—
ઉઠ શજન બહોર ભઈ હરી ભજન ગારે,
પશુ પંખી જીવજંત સંત હો પુકારે.—ઉઠ.
બોહોર હોઈ ભજન હઉં, પ્રભુ નામો તે હારે,
સુખ ચેન સોહાવે આજ સુરજ દીન તેહારે.—ઉઠ.
કરત હું કરજોર વીનતી તેરે દ્વારે,
દુખ દરીદ્ર સંકટ મેરે પ્રભુ તું નીવારે.—ઉઠ.
જાકો શુભ નામ લેત પાપ ગયે હારે,
સકળ જગત સ્વામી તુંને રચી જગત ભારે.—ઉઠ.
સુંનો જગનાથ કીયે પાપ હયે અપારે,
સાગર ભવ કોન ભેદ ઉતર જાઉં પારે.—ઉઠ.
ફીરોજ અંતર ભજન કરો તોજ પ્રભુ તારે,
તનમન સેવાબીન સદા રહો નીવારે.—ઉઠ.

(૧૩૬)—**રમા રણજીત**—
ઉત્તમ જનમાં ઝેર પડાવે, જર જમીન જોરૂ,
સંપીલા વસતા જોયા ત્યાં, છે કોરૂ મોરૂ.—ઉત્તમ.
સહોદર બે વિર પૈસા સોહે શીર,
ભાઈ ભાઇમાં એક બીજા પણ, કરે કાળું ધોળું.—ઉત્તમ.
સ્વારથના બાજી, પૈસામાં પતરાજી,
મસ્ત બનાવે માયા જગમાં, લડે પિતા છોરૂ.—ઉત્તમ.
ધનવાનોને ઘેર, રહે સર્વમાં વેર,
રંક બીચારા હળી મળીને રહે કુટુંબ બ્હોળું.—ઉત્તમ.
પરને કરી ફકીર, પોતે બને અમીર,
દુરજન મનમાં જાણે નહી જે, મોત ઉભું ઓરૂં.—ઉત્તમ

(૧૩૭)—**કન્યા વિક્રયની ક્રૂરતા**—
ઉપકાર (૨) અનુપમ થયો આપનો એ બદલો કિરતાર,
સત્કાર (૨) સ્વીકારી દીન બાળાનો સફળ કર્યો અવતાર.
મોહન મુરતી, મન હરનારી, હૃદય રમે છે લાગે પ્યારી,
સબળ સ્નેહની રક્ષા કરજે સૃષ્ટી સરજનહાર.—ઉપકાર

(૧૩૮)—નિલમ માણેક—

ઉપકાર અનુપમ થયો સુન્દરી, દે...બદલો કીરતાર,
સત્કાર-વિસરીએ-કેમ અતિથીનો, જે છે આધાર.
વસ્તુ કરતાં વ્હાલ કીમતી છે (કાંડી તે શું કીમતી રતી છે.)
કાંડીના બળપર સૃષ્ટીનો, છે સઘળો આધાર...ઉપકાર.
(કાંડી શું દીવાદાંડી છે.) ગૃહજીવનની સુખ હાંડી છે,
થેંકસ, યુ વેરી મચ-ગુડ બાય........ઉપકાર.

(૧૩૯)—જલશા સંગ્રહ—પદ-રાગ, ભૈરવ—

ઉઠો મેરે કહાન કુંવર નંદકે દુલારે,
ઉઠો મેરે શ્રીજકે કુંવર નંદકે દુલારે.—ઉઠો.
કમલ લલીત પ્રફુલ્લીત ભયે ભવંર ગુનગારે.
ભાનુકો પ્રકાશ ભયો મલિન ભયે તારે.—ઉઠો.
ગરથસે ગજરાજ છુટી દેવતા ઉબારે,
જમુનામે ગેંદ ગીરી ગ્વાલ બાલ હારે.—ઉઠો.
કાલીનાગ નાથ લાય કૃષ્ણ ભયે કાલે,
તાનસેન કહે પ્યારે ધ્રુવ પ્રહલાદ તારે.—ઉઠો.

(૧૪૦)—કામલતા—

ઉઠાવો નખરાંના ટકા હજાર! તું તો નાનકડી નાર,
બની મોટી સરદાર-શી, જોબનની બહાર, જાઉં બલીહાર-(૨)તારા નખરાં.
પલકોનાં પાંચલાખ પ્યારી રૂપીયા,
તારા નયણોના નવલાખપુરા, હાં ' તારા નેણો૦
પતગી કમર વાહ, નાજુક ઉમર વાહ,
મોહી તુજ મચકે કમર કેરે લચકે, પ્યારી તાબેદાર, તારા નખરાં૦

(૧૪૧)—મિસ અચ્છનબાઇ—

શ્રી. ડીકસ રેકર્ડ, સૉંગ બુક.-રાગ, દેસ, તાલ-ત્રિતાલ.

ઉધો એસી તુમ કહીયો જાયરે જાય—ઉધો.
કુબજા કુર કંસકી દાસી વાકે દેખે આવે હાસી,
રાધારાની ચોઉઠ ભોલી ઉનકી આજ દુહાઇ.—ઉધો.
બછરન નીરક્ષીર તજદીનો, હમને ત્યાગ બિન્દાબનકિનો,
ગ્વાલ બાલ ગોકુલકે બાસી સબહી રહે મુરઝાઇ.—ઉધો.

(૧૪૨)—હરિશ્ચંદ્ર—

ઉમાપતી નમૂં નમૂં સરણુ ગતી નમૂં નમૂં,
જટા ધારી સંગે લિયે, પારવતી નમૂં નમૂં—ઉમાપતી૦
કરો મહાદેવ દયા, હરો દુઃખ પીર બિથા,
તેરો નિત નામ રટત, સતી સતી નમૂં નમૂં.—ઉમાપતી૦

(૧૪૩)—**મીરાંબાઇ**—ભજન, રાગ, ભૈરવી, પદ.
ઉધોજી, પ્યારે સ્યામ ભયે બે પીર.—ઉધોજી.
કઠન કઠોર દરદ નહીં જાણે, આખર જાત આહીર—ઉધોજી.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, નૈન નિભર આવે નીર.—ઉધોજી.

(૧૪૪)—માનહિ-અમેસિંહ—
ઉન્જ આને મેંભી હએ અઓર બુલાતે ભી નહીં,
બાઇસે તર્કે મુલાકાત જતાતે ભી નહીં.
બુદપરકા હએ કે ચિલવનસે લગે બએકે હાએ,
સાફ છીપતે ભી નહીં સામને આતે ભી નહીં.
સએંકડો વઅદે કીએ પર ન હુવા એક વફા.
તુમ બુલાતે ભી નહીં ના સોહમ આતે ભી નહીં.
જીસેગર તંગહો અએ દાગ તો કયું જીતે હો!
જાન પ્યારી નહીં અઓર જાનસે જાતે ભી નહીં.

(૧૪૫)—સુકન્યા-સાવિત્રી—
એ...રજની શરદની રળીયામણીરે...રહિ ખીલી રૂપાળી ચંદની,
આકાશે રહી ખીલી; એ વૃષ્ટિ વરશાવે અમૃત તણીરે.
રેલઝમી ઉરમાંહી આનંદની હાંહારે રેલઝમી એ...કરે નયણાં
નીહાળી પ્રકાશ. (૨)
હર્ષઘેલાં હૈડા કરે હાસ ઝલક શ્વેત શી છવાઇ (૨)
સાખી { ચન્દ્ર વિના શજની નહિ રજનીને સન્માન,
સજની શું સમજી કરો રજનીના ગુણગાન.

(૧૪૬)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, શાહેની, તાલ, ત્રીતાલ—
એરી જશોદા તોસે લરૂંગી લડાઇ, તોરે કુંવરે ધુમ મચાઇ.—એ.
કાહુકી ઉચક દુધકી મટુકીયા, કાહુકે શીરકી ગાગર છરકાઇ,
બિચ ડગર મોસે રોકત નટવર, ચાંદ હસત પ્યારે બ્રિજકી લુગાઇ.—એ.

(૧૪૭)—**જલશા સંગ્રહ**—સિંધુરા-હોરી.
એરી કોઇ ઉલજા શામ કુંજનમે મેંતો ઢુંઢ ફીરી મધુબનમેં—એ.
એ સોરી જતન બતા મોરી શજની જો પીયા આવે પ્રાગનમેં—એ.
ફગવા લઉંગી જબ જાને દઉંગી એહિ બાત મેરે મનમે—એ.

(૧૪૮)—**સ્વાર્થના સ્નેહી**—રાગ...એ માથે મટુકી લઇ જાવું.
એ...ગુરૂ ગુણ હવે હું...ગાઉં, પાપ પુંજમાં હવે, કદી સપડાવું...એ.
કાયા મારી પાપી ભારી, ગતી, મતી, સૌ, દે છે, વિસારી,
એ...ભક્તિ નાદે, માનવને ચઢાવું...એ.
સ્વાર્થના સ્નેહી સૌ ભારી, "**ચુની**" લેજે ચિત્ત ધારી,
એ...ખોટા ભાવોથી, હવે ના ફસાવું...એ.

(૧૪૯)—વિક્રમ ચરિત્ર—

એ માથે મટુકી લઇ જાવું, પ્યારા લ્હેરી લાલાને દુધલડાં પાઉં–એ.
હું ગોવાલણુ નાની નારી, પ્યારો મારો છે વિહારી; રંગે રમાડી રીઝાવું પ્યારા૦

(૧૫૦)—દેવકન્યા—

એક સરસ વાત સમજાવુંરે, સંતો પ્યારા૦
ગુરૂ ગમની કુંચી બતાવુંરે, સંતો પ્યારા૦
કોઇ તુરત સુરતને સાધે, કોઈ યોગે ચિતને બાંધે,
કોઇ ભકત થઇ પ્રભુ ભજતા, કોઇ જગની માયા તજતા;
કોઇ તપથી કાયા દમતારે—સંતો પ્યારા૦
એ શોધ્યા મારગ ગરવા કેવળ મનને વશ કરવા,
આ ભવ સાગર તરવારે—સંતો પ્યારા૦

(૧૫૧)—સ્નેહ-સરીતા—

એ શાણુા, સ્નેહી સાદી મ્હેમાની સ્વીકારોને,
ફરી દૃષ્ટી મીઠી સ્નેહી સદન દીપાવોને, હૈયું ઘેલું આજે પ્રેમ પૂજવાને.
પાદ પંકની રજ ચુંબવાને, મધુ વાણી સુધારસ ચુંસવાને,
મારા મોંઘેરા મ્હેમાન રંક મઢુલી સુહાવોને.—એ૦

(૧૫૨)—સરદારબા—

એક ફકત તારો આધારરે, કિરતાર મારે,
ભજુ સદા સચ્ચિદાનંદ ચ્હાય તે તારે કે મારે.—એક.
મરવું છે નક્કી માનવી, ફોગટ પડો છો પાપમાં,
સમજુ થઇ શીદ ઉતરો સંસારના સંતાપમાં.
બાંધે હવામાં બાપડા પ્રાણી બરફનાં માળીઆં;
કાળનો ઉકળાટ થાતાં, હાય વ્હેતાં ચાલીઆં.
મારે તો શ્રી પ્રભુનું, નામ છે સદા સાચું,
પ્રભુ પ્રભુ તું ખરોને અન્ય સર્વ છે કાચું.—એક.

(૧૫૩)—જલશા સંગ્રહ—રાગ ભૈરવી-આશાવરી.

એરી હએ મોરી પેઆની નનંદીઆંરે,-
તોરે બારે મોએક દીનીગીરી નનંદીઆંરે.
કે આરે કરૂં કુછ બશ નહી મેરારે-
સાસુ નનંદીઆં લરેગી શારી નનંદીઆંરે.

(૧૫૪)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, મેઘનો, ઝીલ્લો-ઠુમરી.

એક કામીની બને બન આવે,
ચતુરનાર ઓરમાન સવારે, મદમાતી પ્રેમ જગાવે,
................................આજ એક કામીની૦
સાબરો કનઇઆ મોસે માનત નાહિ બોરહી આન જગાવે,
બિંદરાબનકી કુંજ ગલનમેં નારદ બીન બજાવે.—એક કામીની૦

(૧૫૫)—**જલસા સંગ્રહ**—રાગ ખમાચ જીલ્લો ઠુમરી.

એસી ચતરનાર કર સીંગાર, ઠારી અપને દવાર,
પિયાનીકસ બહાર, એકપલખ લાગી હસમેરા મનલીનો.—એસી૦
એક ચંદ્રબદન ચંદાસી કીરણુ, આઇથી સહનપીયાનેક નજર,
એક પાનોકી બેહેરણુ હસ મેરામન લીનો.—એસી૦

(૧૫૬)—**અસીરેહીર્સ**—

એજી મુજે મંગવા દો જાન, સલમે સીતારેકી અંગીયા.—એજી.
ગાલમેં લાલી, કાનમેં બાલી, મેંતો પહેરૂંગી પ્યારેકી અંગીયા.—એજી.
મુજે દરજીને અંગીયા બિગાડી, મુજે લાદો બનારસકી સાડી,
જીસમે આલાહો મસાલા, મુજે ગોટ કીનારીકી અંગીયા.—એજી.
અપને સૈંયાકી બાલી મે બોલી, મુજે લાદો બનારસકી ચોલી,
જીસમેં આલાહો મસાલા, લાદો કીનારેકી અંગીયા.—એજી.

(૧૫૭)—**ખુને જીગર**—

એ કારી કારી છાઇ ગરદુંપેઘટા સારે, ઉડાવો ગીલાસ,
હારે મતવારો ઉડાવો ગીલાસ.. કારી.
કોઇ રસીલા ર જીલાહો સાકી, હારે મુઝે દીન્દો કે ફીર મનકી પ્યાસ...કારી.
અંદરસર બપાહો બીરામે અદાપર, રહેમતસે મયકશ નીરાસ ચાહે રહે...કારી.

(૧૫૮)—**ખુને જીગર**—

એ...દેખો કિસમતકા ખેલ ચલી ઝંઝટકીરેલ સારે ગાંવમેં.
નહીં મઅલુમ ટીકીટકા નંબર ભી, ગયા ટીકીટ, ગઇ સાથ ઔરત ભી.
અવલ આખિરકે દો ગાડ, લેગયે જેવર યે બદજાત...એ...
પંજાબસે માલ ગાડી જો આઇ, અફગાની કોમસે વોહ ભર ભરકે લાઇ,
હમને ખરીદે હમી ઉન્સે પિટગએ, લટા જંકશનપે આકર પંજાબમેલ.
ચટા ઉલ્ફતકે મંડવેપર જીલ્લતકા ખેલ...એ...

(૧૫૯)—**હુસ્ન આરા**—

એજી જાવો સજન બડે આએ, ચુમો ન મેરે ગાલોંકો.
મેરે ગાલોપે યાર, કરે લાખો નીસાર, હારે લાલોંકા
ગાલ ગુલે લાલા, જોબન મોરે આલા, છુએ કોઇ જો નાગનેકે પાલોંકો.
યારે લાખો રૂપૈયનકે માલોંકા...ચુમોના૦

(૧૬૦)—**સુર્યકુમારી**—

એ સાચાનો સંગી બ્હાર કરશે મારી, કષ્ટ હરશે હરીનદ બાળ ધરશે મારી.
જેણે ગૌતમની નારીને પદરજથી તારી, એવા બુદરનો મુજને ભરોસો ભારી.
વ્યર્થ ચિન્તા તજી દો માતા મારી, લેશે દીનનો દયાળ એ ઉગારી.
જેણે ભક્તોના અંતરની પીડા ટાળી, લાજ સાચવશે વૈકુંઠનો વાસી મારી.
અખીલ વિશ્વનો આધાર ગતી એની ન્યારી, બની બેલી એ સંકટથી લેશે તારી.

(૧૬૧)—ચન્દ્ર-ગુપ્ત—

એક પત્નીવ્રત પાન પીઓ નર! એક પત્નીવ્રત પાન,
સ્ત્રીને પતિવ્રત તેમ તમારૂં પત્નીવ્રતે કલ્યાણ.—પીઓ૦
તમે ચાહો કે નારી તમારી, હો સતિ-સીતા સમાન,
ઉદાહરણ રૂપ રામ બને ખુદ પવિત્રતાનું પ્રમાણ.—પીઓ૦
પાણિ ગ્રહણ સમય માની બંનેએ પ્રતિજ્ઞા આણ,
કોઇ એક બીજાનો તોડે તે છે પશુ હેવાન.—પીઓ૦
જેનાં માત તાતનાં બુન્દ, રજ, વિર્ય અનીતીમાન,
તેના સુત પત્નીવ્રત ચૂકી થશે વિષયિ લા શ્વાન.—પીઓ૦
નીજ પત્નીનાં અંગ અંગને દિયો અમી કુંપ ઉપનામ,
પ્રાઇ પ્રાઇ તેના રસ ઘુંટડે, લિયો અમરતા લાણ.—પીઓ૦

(૧૬૨)—કળીયુગનાં કૃત્યો વિષે રેકર્ડ-રાગ ભજન—

એવો કળજુગ હવે આવ્યોરે, દુનિયામાંથી ઘટીરે દયા-રેજી.
એવા મોટા મોટા મહાજનરે, લખપતી લોભી થયારેજી.
ધરતીમાંથી ધરમ ગયું ને, પાપનું વધી ગયું પૂર;
પરજનતો પાંગળા થઇને વરશે, મેદની થઇ ચકચૂર,
એવું કળજુગનું કારણરે, વાવ્યા કણ વણસી ગયા રેજી.
શુરાનું શુરવીર પણું ગયુંને, ગયું સતીનું સત્ય;
વેદી ભેદી પંડીત પુરાણી, સરવેની મટી ગઇ મત,
એવું કળજુગનું કારણરે, લોભમાં લાગી રહ્યા રેજી.
પૃથ્વીમાં પાખંડ પુજાશેને, વીપ્ર કરે વેપાર;
સન્યાસી ધન સાંચવાં લાગ્યા ને, મહિપતી લુંટનાર,
એવા કપટ કરે મોટારે, અસતિયાનાં ઓઘ થયા-રેજી.

ઓ (૧૬૩)—સુકન્યા-સાવિત્રી—

ઓ સહિયર, સુણો શીખામણ સારી, સખિ કરો સંગત જોઇ વિચારી—સઉ.
કુસંગ કાજળ કોટડી, કુસંગીનું મુખ શ્યામ;
દુર્જન કેરા સંગથી, થાય નામ બદનામ.
જડી જેને સોબત જગમાં નઠારી, ગયું તે તો આ ભવ પરભવ હારી.—ઓ.

(૧૬૪)—અશ્રુમતી—

ઓ મારી રંગીલી દરજણ, દરજણ ગુલાબનો ગોટોરે,
તારો જગમાં જડે ના જોટોરે.
ખવરાવું પીવરાવું હાથમાં નચાવું, વાળે રખે તું ગડબડ ગોટોરે,
લાડી લુહીને પરણ્યો પરાણે, નથી હું માતબર મોટો.
એ! મારે તો જોઇશે શીરો પુરી ને સાથે સાતવાના છું, અ.
અરે અહીંતો મળશે રોટલો ને ડુંગળી, શીરાપુરીના તો ટાણા છું, અ.

(૧૬૫)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—
ઓ સાહેલીરે (૨) સમજી કરીએ પ્રીત.
હાં હાં નથી સાહેલીરે (૨) અટપટી પ્રીતની રીત,
બોલો અનેક સુણી બીજાનાં બોલ તોલી બોલીયે.—હાં હા.
સામાનું દીલ જોયા વિના, નવ આપણું દીલ ખોલીયે,
અંતર સામાનું ભાળી, ભરીયે પગલું સંભાળી, એક હાથે પડે કેમ તાળીરે.—ઓ.

(૧૬૬)—**મૂળરાજ સોલંકી**—
ઓ છબીલી છોડ શરમ, કર છણકો ન તું,
મહેમાન બોલાવી વાહ ! કરી મશ્કરી મગ્નહ !   ઓ.
રીતી એ ક્યાંની ? પ્રીતી એ મજાની ? જો છબી આ છાની,
કરો મેરબાની પત્ર વાંચવાની, કાઢી થઈ, દીવાની—આ...છબીલી.

(૧૬૭)—**સ્નેહ-સુધા**—
ઓ સ્નેહભીના શીરતાજ ! પ્યાલી પીયોજી આ પ્રેમની,
સ્નેહ ભરપુર છે, પ્રેમનું, એ નુર છે હો. ઓ—
રંગીલો મદ્ય આ સ્નેહ તણી ચીજ, બીજી તું સ્નેહભીની નાર,
સ્નેહે સંસારનો સઘળો વ્હેવાર છે, સ્નેહ એજ સંસારે સાર;
વાહ વ્હાલી વરણાગી અલબેલી અનુરાગી, છે સુંદરી સુજાણ—સ્નેહ૦

(૧૬૮)—**પ્યારા સાહેબ**—રાગ, મ્હાડ, કવ્વાલી.
ઓ બાલમ મોરે, હમસે નજરીયા કાહે ફેરી,
મેરા જીયા ચાહે ગરવા સો સો બૈરી તોરેરે. બાલમ.—હમસે૦

(૧૬૯)—**દોરંગી દુન્યા**—
ઓ દાસી બનું પીકી, લગન હો જો જીકી;
નહિ માનુ કીસીકી, બસ ન માનું કીસીકી.
વારૂં વાપે તન, જન, હો સુજન, કમલ બદન મગન મોહન. દાસી.
દીપક બીન કટી ખીમલ, કમળપર અંગ પતંગ ન જારે,
એહી રીતી રતી કુમતીકી, બસ પીકી અતનીકી નહી નકી. દાસી.

(૧૭૦)—**ખુશરૂ-હશીના**—રાગ, જીલ્લા, તાલ, કેરવો.
ઓહો મન મોહેનાં તોરી, છુમ છુમ ચાલ.—ઓહો૦
હાથીમે હએ પએમાનાં, મતવારી તોરી ચાલ,
મહુઆ ભરકે દે ગઇ, બજતી ચલી તાલ.—ઓહો૦
મતવારે તોરે નએનાં, અઓર ગોરે ગોરે ગાલ,
તોરા બાલા જોબનાં, ઉમરીઆ ચઓદા સાલ.—ઓહો૦
મોરે દબરી ખાંન તોરી તઓંદહએ પખાલ;
આહા મોરે તો દીપે, ઇસકુપ્પે કો સમ્હાલ,
અપની સુરત ભુલ ગયે, રંડીપે ગીરી સાલ.—ઓહો૦

(૧૭૧)—**જાનીસાર**—

ઓ મોપે પ્રભુ હએ આશ તેહારી, એક બીરહેકી આગસે જલ રહા થા.
દુજી રકાબતકી લગી ચીન્ગારી, તુંહી આલા તુંહી આલી આશકે, કુશોંકા માલ્રી.
ભરદે ઓ વાલી-તુ ગોદ હમારી.—ઓ૦

આં (૧૭૨)—**અનસુયા**—

આંખ વિના અંધારૂંરે, સદાયે મારે આંખ વિના અંધારૂં,
કોઈ કહેશે લાલ લીલું, આ ધોળું ને આ પીળું;
મારે મન સઘળું કાળું કાળું રે (૨) સદાય,
કોઈને લાગે જગ સારૂં કોઈને લાગે નઠારૂં, મારે મન
જીવતર ખારૂં ખારૂં રે.—સદાય.

(૧૭૩)—**સૌભાગ્ય-સુંદરી**—

આંખો ખોલી જો જીવ આ, દીસે દુનિઆં ફાની,
શાની જીંદગાની રોજ રહેવાની માની.—આંખો૦
આ ધનધામ મેડે, મ્હેલોને વાડી વજીફા,
ખંતે સાચવ્યા અંતે થવાના ધુળધાણી.—આંખો૦
અચિંતો ટાબશે ટોટા, અજલનો ફીરસ્તો,
કરી લેને ભલાઈ એજે, છે, સાચી કમાણી—આંખો૦

(૧૭૪)—**લયલી-મજનું**—રાગ-ઠુમરી.

આંસુવા ભરે મોરે નયેન, દીલરા કાંપે મોરે હો.—આંસુવા.

દોહરા { જાંને મનકો ભેદમન, દુજે નજાને કોએ,
પરકનહાર દુખઓ, દુખકો મારો હોએ.—આં૦

ઉછલત છતીઅન હએ મોરી, ઓર ચઢતહએ સાંસ,
રૂપ સરૂપ તો જલ ગયો, દેહ બની જુંધાસ.—આં૦
જગ કહે ન ઢીજીએ, પ્રીતમે જાવે પ્રાન,
કએસે બંધવ્હો છોડીએ, જો બાંધત હએ દોજાન.—આં૦
આગ જલાવે હાડકો, ઓર જલાવે માંસ,
પ્રેલ જલાવે સબ કછુ, ન રાખે જીકીઆસ.—આં૦
ચીંતાને સબ લુટીઓ જોબન ઓર આરામ,
પ્રીતમ જાતો ચખચુંકે, વાકા લેં ન નામ.—આં૦

અં: (૧૭૫)—**ભદ્રાભામિની**—

અ:તરે હર્ષ છવાયે, સખી શાને?—અંતરે
પિયુના વિયોગી આ બાલાનું જે, નિશદિન હૃદય ચિરાયે;
—શાંત બનશે આજે અલી !......................એ.
પ્રાણ વિના હુલ્લાસે, સખી શાને ?—અંતરે.
બુદ્ધિ મારી શું બદલાયે ! ધર્મ મારાથી ભુલાયે,
લોક કહે મને મૂર્ખ ભલે પણ, લાજ ન આવે જરાયે-સખી શાને-અં૦

(૧૭૬)—"રા" માંડલીક-રાગ, ભજન. એકતારો.
કરીયે ના વિશ્વાસ કાયા માયા નો કદી,
મૃગજળ કેરા મોહ શા લાગ્યા તને માંડલીક.
ચીરંજીવી નથી તારી અમર નથી કાયારે,
ઘડી બે ઘડી માટે શું બગાડે મતી;
બગાડે મતી તું શાને જુનાગઢ પતી-ઘડી.
રૂપ રંગે શું લોભાણો ભરમે કરતાં ભૂલ,
રૂપે રૂડાં રળીયામણાં પણ એ શીમળાના ફુલ.

(૧૭૭)—શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર—
કરી ચઢાઈ ચાડુ દેવીએ આવી હિન્દુસ્તાન વિષે,
રકાબી પ્યાલાનો રથ બનાવી ફતેહ મેળવી દશે દીશે
શહેર કસ્બે ગામગામડે ચોક ચૌટે ગેરા કરી,
હિન્દુસ્તાનને ખુબ હંફાવ્યો કદી નામ લે નહી ફરી.
અધરામૃતનું પાન કરાવી નપુંશક નીર્માલ્ય કરે,
ભલભલાને ભક્ત બનાવ્યા મહેતાજી પહેલે નંબરે.

(૧૭૮)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા-રાગ ગજલ, તાલ ધમાલ.
કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હો તો એસા હો,
કરે સબ પ્રેમસે દર્શણ, દુલારા હો તો એસા હો.
બકાસુરકો મશલ ડારા, પૂતના જાનશે મારી,
કંશકો કેશસે ખેંચો, ખિલારા હો તો એસા હો.
કુદ પાનીકે અંદરસે, નાગકો નાથ કર લાયે,
ચરણ ફણ પેધર કરકે, નચારા હો તો એસા હો.
તીર જમુનાકે બન કરકે બજાઈ, બંસરી મોહન,
ચલ ઘર છોડ બ્રજનારી, પિયારા હો તો એસા હો.
રચાઈ રાશ કુંજનમેં, મનોહર રૂપ બન કરકે,
દેવ દર્શનકો ચલ આયે, દીલારા હો તો એસા હો.
ગયે જબ છોડ ગોકુળકો, નહિ ફીર લોટકર આયે,
સખિ રોતી રહી બનમેં, કીનારા હો તો એસા હો.
પૂરી દ્વારવતિ જાકર, મહલ સોનેકે બનવાયે,
હજારા રનિયાં વાંહી, પસારા હો તો એસા હો.
કુરૂ પાંડવ લડે રનમેં, જીત અર્જુનકી કરવાઈ,
બચાઈ લાજ દ્રૌપતીકી, સહારા હો તો એસા હો.
ઊતારા ભાર ભૂમીકા. સિધારા ધામ અપનેકો,
લો બ્રહ્માનંદ દુનિયાસે, નીયારા હો તો એસા હો.

(૧૭૯)—અહલ્યાબાઈ—
કર સુત સજ્જન જનનો સંગ, જેની સંગત પાપ હટાવે લાવે નિર્મળ રંગ.
સ્વાતિ જળનું ઝેર બને જો ગૃહે ક્રુર ભોરંગ,
કરે માછલી તેજ નીરનું મોતી ભૂષણ અંગ.
તેથી કર સત્સંગ તજીને સહુ દુર્જનના ઢંગ,
લોઢાં ને કુંદન કર્તા કર સ્પર્શ મણી સત્સંગ.

(૧૮૦)—સુરદાસ ભજન—રાગ—પદ.
કયુંરે નીંદભર સોયા મુસાફીર, કયુરે નીંદભર સોયા,
માનુસ દેહ દેવનકો દુર્લભ, જનમ અકારથ ખોયા.—મુસાફીર.
ધનદારા જોબન સુત તેરા, વામે મન તેરા મોહા,
સુરદાસ પ્રભુ ચલેગી પંથકો, પીછે નૈનુ, ભરભર રોયા.—મુસાફીર.

(૧૮૧)—સતિ દેવહુતી—
કળી બીલતી! ચંમેલી ઝુલુ બાળા જોબનમાં,
બાળા જોબનમાં, ધરી અનંગ રંગ તનમાં—
નાજુકડી હું લાડકડી હું છું, બાળકડી મુજ મનમાં,
મોહિની અજબ ગજબ હું તો, બુલબુલ ત્રિભુવનમાં.
તનપર જેવર ઠમકે નેવર, લટક કરી ચરણમાં,
રૂમ ઝુમ ઘુમ ઘુમ કરી ચાલું, લટકે મટકે મદમાં.

(૧૮૨)—સત્યનારાયણ—
કહું આપવિતી કર્મ કથા દુઃખચારી, કાળજડું નાંખતી સંહારી...કહુ
આ નગર સાહુ શેઠની, બહુ લાડકી દીકરી હતી;
ખાતા બગાસું દાસીઓ, કંઈ લાખ બેહાજર થતી...કહુ.
મોતી હીરા પ્હેરી ચરણ, ધરણી પરે ના રાખતી.
તે આજ ટુકડા કાજ તમ ઘર આવિ છે, ભીખ માંગતી...કહું.
પતિને પિતાજી લેઇને, વ્હાણે વિદેસે સંચર્યા,
ચોરાઇ ગઈ લક્ષ્મી અને, આમે રખડતા, છે કર્યા...કહુ.
ચડતી અને પડતી પ્રભુ, ચિરકાળ કોની નવ રાખશે,
ભીખારી પળમાં ભુપ થઇ, ભુપ થઈ ભીખ માગશે...કહું.

(૧૮૩)—શુક્ર જયંતિ—
કરૂં દૃષ્ટિ જ્યાં ત્યાં હું, મને તો બ્રહ્મ ભાસે છે,
સકળ ઠામે પ્રકાશે છે, તિમિર તનમનનું ત્રાસે છે....કરૂં.
અખંડીત એક એ જ્યોતી, જડે નવ શ્રમ વિણ શોધી,
મને મ્હારૂં બતાવે છે.......................મને૦
હૃદય ઘનથી ઊમળકાના, કિર્ણ દશદિશ વ્યાપે છે,
નિજાનંદે હું આનંદુ.......................મને૦

(૧૮૪)—સુકન્યા-સાવિત્રી—

કલ્પવૃક્ષ તજી કોણ અભાગી બાવળ પાસે જાય,
ફળની આસે જળ સિંચે તો, ભાગે કંટક પાય.—અભાગી૦
લંપટ રૂપ મધ ટીપાં પાસે, બહુ કીડીઓ ઉભરાય,
સ્વજન ! મિત્રની, ખરી કસોટી વિપત સમયમાં થાય,—અભાગી૦

(૧૮૫)—સતિ દ્રૌપદી—

કરમ ગતી અતી ન્યારી વિધાતા કળી ન શકે મતી મારી અરેરે-ક૦
એક દીન રાજા એક દીન જોગી (૨) એક દીન હાલ ભિખારી અરેરે-ક૦
ધરી મૃગ છાલા દંડ કમંડલ, અંગ વિભુતી લગાવી ફરેરે.-ક૦
રાજ નિવાસી જંગલ વાસી, તુંહી નિરંજન નાથ સ્મરેરે.-ક૦

(૧૮૬)—લક્ષ્મી-વિજય—

કર્મ તણો કોણ મર્મ બતાવે, ભ્રાન્તિ ભર્યું મન શાન્તિ-ન લાવે,
સુખનાં તે સ્વપ્નાં હવે આવે, દુઃખણી અન્તર દુઃખે ઉભરાવે.
નિકળી ભવનથી, વન જાયે, ત્યાં દવ ભાગ્ય લગાવે,
ઉલટી દશા દુર્ભાગ્ય જણાવે, દુખમય, આ જગ અનુભવાવે.

(૧૮૭)—મોહિની ચંદ્ર—

કરૂણાના સાગર નટવર નાગર વ્હારે ચડોને વનમાળી,
ગુણ રત્નાગર, દેવ દીવાકર, પંખીણીયો સપડાવી.
ઘેરાણી પંખીણીરે, કાંઇ ન સુઝે, થર થર ધ્રુજે પાર પાડો પુન્યશાળી-ક.
વેલી વીંધાણીરે કોઇ બચાવો, આવો આવોરે,આવો પરદુઃખભંજન માળી-ક.

(૧૮૮)—નરસી મેહતા—

ક્યાં છે મારૂં ને તારૂં જ્યાં જાંખું ત્યાં બ્રહ્મ ધારૂંરે,
ગુરૂજીના જ્ઞાન વિનારે ! અંધારૂં...........ટેક.
કોણજ વાવે ને કોણ ઉગાડે કોણજ તરૂને જીવાડેજી,
કોણ હસાવે ને કોણ ચલાવે, કોણજ કાળ કાળ કરનારૂંરે—ગુરૂજી.
કાયા નગરમાં તું આવ્યો મુસાફર સોદો કરવાને સારૂજી,
પામર હીરો નવ પરખીયો, કીધું તે કાચું કારભારૂંરે.—ગુરૂજી.

(૧૮૯)—ભદ્રા ભામિની—

કર્મ કથાકી બાથા જગ જોઈ, સુખ દુઃખ સબ કર્મ ન તે હોઇ-કર્મ.
કોઊ કર કમલ કરત કીરત કલ. કોઊ કર તલ કર કરત સદાઇ.
કોઊ નૃપવર છંવર ઢોલાવત, કોઊ ઘરઘર માંગન ન અધાઈ.-કર્મ.
કોઊ કર કમ નાક પતિ હોઇ, કોઈ નર કનપર બીપતિ બગોઇ,
કુકર્મ કર્યો અસુર પતિ રાવન, સુવર્ન લંકપલમેં ખોઈ.-કર્મ.

(૧૯૦)—મીસ ગૌહરજાન—રાગ, માલકોષ, તાલ, ખ્યાલ, ત્રિતાલ.

કુના માઁ રામ નિરંજન, કુના માઁ રામ નિરંજન માઁ.

(૧૯૧)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, કાફી, ઠુમરી.
કનઇયા જરા બનસી બજાજારે, દરદભરનાકે તીર કનઇયા જરા બજાજારે.
બનશીબજાઈ મોરી શુદ્ધ બીશરાઇરે, કનઇયા જરા ઓરતો બજાજારે—ક.

(૧૯૨)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, દેશ, ખ્યાલ—
કરના પકડીઓ રાજ મોરી કરના પકડ, કરન પકડકે,
છાંડદે બઇઆં, મોરી બાંગે ઘરનકી લાજ.—કરના.
તુમ સરોશીર માન સરોવર, હમ પંછી નીકસરકેના એક
સુંદર અરજ કરતહું,
પ્રીતમ ગત મારી સુનીયો, કઠન પ્રીતકી લાજ.—કરના.

(૧૯૩)—મીસ, અચ્છનબાઇ. રાગ, બરતા, તાલ, ત્રીતાલ, હોરી—
કન્હૈયા મોસે ખેલો હોરી, કરો નાં ઠઠોરી.-ક૦
ચન્દ્ર બદન નવ નટન ગવાલની, નૈનોકી મતવારી,
લે લે હાથ ન માર કુમ કુમા, ભર ગેયાં હાક જોરી.-ક૦
અબિલ ગુલાલકે બાદર છાંયે, ખેલત નંદ બિહારી,
કુંવર કહાન મોસે રંગ ન છીડકો ભીજત સુંદર ગોરી.-ક૦
સબ સખિયન મિલ બન બન આન, કોઇ સાંવર કોઇ ગોરી,
અપને અપને મંદીરશે નિકસી, સાસ નનંદકી ચોરી.-ક૦

(૧૯૪)—પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—
કરલે સીંગાર ચતર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉઢાવત માટી બીછાવન, માટીમેં મિલ જાના હોગા,
નાહલે ધોલે શીશ ગુંથવાલે, ફીર વહાંસે, નહીં આના હોગા.-ક૦

(૧૯૫)—જહરી સાંપ—
કહું કાહે શરમકી યે બાત, મુશ્કીલીસે કટતી હય રાત નીગોડી.-કહું.
મોરી સુની હય બગીયાં માલીસે-ખાલી, ફુલે હય ફળ પાન દઇ મોરી, ફુલે.
ગયા પહલા જમાના, અબતો નિબાના ગદરા ગય ગોરા ગાલ,
મોરી આલી, ન અંગમે સમાના, હા. કહું.

(૧૯૬)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-ગોંડ-મલ્હાર-ઠુમરી.
કરકે કંગનવા મોરી છાંડદે કનાઇ, સુનો લંગરવા, મૈં ગારી દેંગી તુમકો,
મોરી બંઇયા ન પકર ઘરવા જાનેદે-કરકે.
ગરજી ગરજી બાદુરવા બુંદનિવરસે, ફુઇયાં પરત મોરી અંગીયા
ભિજાયલો અયા યા લજાઇલો.
હસી હસી હમરા અંચરા છાડદે, સમઝ માન લે.—કરકે.

(૧૯૭)—મીસ અમીરજાન—રાગ-પીલુ-તાલ દાદરા—
કહો ગુઇયાં કેસે કટે સારી રાત, સૈયાં નહી આવે જીયરા ગભરાયે કૈસે.
એસે બે દરદી સે પીતજો ઠાની, કબહુ નમાની બાત... કહો ગુઇયાં.

(૧૯૮)—**જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાલીંગડો, પદ.**
કરમ ગત તારે નહિ તરે-કરમ૦
કહાં બસે રાહુ કહાં બસે શશી રી, જોગ સંજોગ પરે-કરમ૦
ગુરૂ બશીષ્ટ પંડીત મુની ગ્નાની, શોધકે લગન ધરે.-કરમગત૦
સીતા હરન મરન દસરથકુ, બિપતમો બિપતપરે.-કરમગત૦
સુરદાસ પ્રભુ અબ હુઈ સોહુબ-જક જક કવન મરે.-કરમગત૦
(૧૯૯)—**મીસ-કાલીજાન-ગજલે-અલીફ**—ડી. રે. સો. બુક.
કભી બનશ સરવકે જો આ ગયે, તો બહારે હુસ્ન દિખા ગયે,
મેરે દિલકો દાગ લગા ગયે યહ, નવાસ ગોફ ખિલા ગયે.
યહ દુઆથી દિલકી, ન આયે દિલ કોઈ, બેવફા ન દિખાયે દિલ,
વહ જો બેચતે થે દવાએ દિલ, વહ દુકાન અપની બતા ગયે.
બંદ હય કયો ન આંસુઓ કીઝડી, કે મોહબત અપને ગલે પડી,
વહ જો કર ગલેથી વહ અંબરે, વહ બલાકે પેચમેં આ ગયે.
(૨૦૦)—**મીસ અમીરજાન**—રાગ, દેશ-તાલ, દિપચંદી.
કન્હૈયાને ઘેર લઈરે, કુંજનમે આજ સખીયાં નહીં મોરે સંગમે,
ફાગ રમોહે મોહનકે ઠારે—મોહન ખડેહે બિંદરા બનમેં.
નઇ નવેલી કૈસે બચેગી કયોં નિકસી ફાગુનમેં,
મેં જલ જમુના ભરન જાતી, સોચ રહિ મનમેં.
ગાગર પટકી ચરન ઝટકી, ઔર ભીજે ડારી રંગમેં.—કનૈયાને.
(૨૦૧)—**ગાયન દર્પણ**—રાગ, પંજાબી.
કબહુ ન આયો બાંકે યાર બિનતી કરત રહી મેં તો સોસો બાર—કબ.
કહેત કદર સમજાએ સખીરી, માનત નાહી કછુ એક બાત.
અબ ખડે રહે સોતનકે દવાર.—કબહુ ન૦
(૨૦૨)—**કુસમાવતી**—
કયસે રાધામે બ્યાહુ કનૈયા કાલા, કનૈયા કાલા, કનૈયા કાલા.
માખન ચોરીવો ગલી ગલી ફીરતા, તટ જમુનાપે ભટકતા, ગોરી મો.
ગોરી મોરી રાધા ગોરી મોરી રાધા.—કયસે.
સાખી { "જાની જમનાકો મેં ગઇ, આયે નંદ કીસોર,
મટકી મેરી તોડકર, દીની બાંહય મરોર."
આયા થા ઓ આગ લેને દાગ અંગ લગા ગયા,
નયનકી મરોડનસે કરોડ બાતેકર ગયા—ગોરી મોરી.
(૨૦૩)—**મીઠા જહર**—
કયસી પીત નિભાઇ, સુધ હું મોરી બિસરાઇ,
મોરી યાદ ન આઇ, માનો નાર હું પરાઇ.—
સબર પિયા બિન આવત નાહીં—બિહરાને સજન તોરે અયસી
ભાવે ન કછુ મોરે જીપે બનાઇ. —ગત કીની.

(૨૦૪)—ખ્વાબે હુસ્ની—

કનહઈયા કીશન, મત વારે દુલારે, કયા નયન પ્યારે પ્યારે!
સુંદર સુરત તોરી, મનકો હરત, હરજનકો હરત તોરી, મોહીની મુરત ગોરી,
મોરી બારી ઉમરીયા બેહારી મએ તોરે વારી;
જાન જાન દીલબર દીલબર હારે! યાર સુંદર મનહર.—ક૦

(૨૦૫)—મીસ મલકાજાન—રાગ જીલ્લા, તાલ, દાદરા.

કમર પતલી લચક છબ પ્યારીરે, નૈયના રસીલે છુપાત મતવારીરે.—કમર.
ખુદાને દિલ યે દિયા નજર બેવફાકે લીયે,
મિલી હય આંખ તો દિદાર દિલરૂબાકે લીયે.
બચન સમાલિયે, દિલકો જરા ખુદાકે લિયે,
નાજુક બૈયાં ગોરી કલૈયાં, મેરે પીયાકી યે આહય ન્યારીરે.—કમર.

(૨૦૬)—પ્યારા સાહેબ—રાગ, ભૈરવી, કવ્વાલી.

કહાન કુંવર મોસે કરત બરજોરી, અબ મોસે કરત બરજોરી,
એક ન માને એક ન માને મોરી, કાને કુંવર કરત મોસે બરજોરી.
દેખી શામ યહ નામ હરતો, શામ તુમ લાગો હીરહત,
ઘડી ઘડી પલ પલ છીન તોરી બીનતી, કરત બરજોરી. એક નમાને.

કા (૨૦૭)—મીરાંબાઇ—રાગ ભજન—

કાનુડો શું જાણે મ્હારી પ્રીત, બાઇ અમે બાળ કુંવારારે.—કા૦
જળરે જુમનાના અમે ભરવા ગયાં નારે, કાનુડે આવીને છાંટયા
નીર, ઉડયાં છરરરરરરે.—કા.
શેરીએ ને શેરીએ અમે રમતા, ને ભમતારે, કાનુડે આવીને બે ચ્યા
ચીર, ફાટયાં ચરરરરરરે.—કા.
વંદરાતે વનમાં વ્હાલે, રાશ રમાડયારે, કાનુડે તાણી માર્યા
તીર, વાગ્યાં અરરરરરરે.—કા.

(૨૦૮)—વિણાવેલી—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
ત્હારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ.
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ, સરખા માની લઇએ,
રાજે જેવી રીતે રામા, રંગે તેવી રીતે રહીયે.

સાખી { પીપળ પાન ખરંતા, હસતી કુંપળીયાં,
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીયા.

નદી જેવાને તેવી નિત્ય, કોઇની નભતી જોઇએ;
દશાના ઢંગ, રૂતુના રંગ, જેવા દેખી લઇએ.—સદા.

સાખી { કદી મેહેલોને માળીયા, કો દીન છપ્પર ખાટ,
કોઇ દીન એવો આવસે, ભુખ્યા ન મળશે ભાત.—સદા.

(૨૦૯)—રજની ચન્દ્ર—

કાયા માયા જુઠી સહુ જાણરે, પલમાં વીખરાશે તારો માળો આ સંસારનોરે.
બિન્દુ જેમ ઝાકળ કેરૂં, માનો મોતી જુઠુંરે,
એમ સંસારની માયા મીથ્યા માનરે.—પલમાં.
સગાને સંબંધી, સ્નેહી કોઇ નથી તારૂંરે,
સ્વાર્થમાં રાખે સગાઈ સગો ભાઇરે.—પલમાં.

(૨૧૦)—શારદા વિજય—

કાગવીરા વાલમને દેજે, દુઃખીનો સંદેશ;
"જોગણને વેષે વિજોગણી, કે જોતી મે દેશો દેશ.
જામે જીતની બુધ હય, ઇતનો કહે બતાય;
વાંકો બુરો ન માનીયે ઓર કહાં...સે લાય."
ગાગરના પાણી ઝુકી છળે, સાગરના માઝા મુકી છળે,
નીતીનો એ ધારો, પધારો પ્રાણેશ, દોષ ન ધારો, પધારો પ્રાણેશ.

(૨૧૧)—કંસવધ

કાનુડા તારી કામણ કરનારી, વ્રજમાં વાંસલડી વાગી,
મીઠી વળી મોહક, મન વસ કરનારી.—વ્રજમાં.
મનવસ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી,
હું ઘેલી તમ વીણ થઇ છું ગિરધારી.—વ્રજમાં.

(૨૧૨)—વિર-કુણાલ—

કારી નયનથી નચાવે નારી, પામર નર નાદાન,
નીર વીના ધરતીપર તરતી પાંખ વિના આકાશે ફરતી.
શસ્ત્ર વિના શબ્દે સંહરતી.
ઇચ્છા જે ધરતી, તે બોલ્યા વીણ પણ એ કરતી.—એ બળવાન નારી.
હૃદયે ઝેર હળાહળ ભરતી, કામ ક્રોધમાં ભૂલી કૃત્યો કાળાં આચરતી,
નર્ક સમાન નારી.

(૨૧૩)—બુદ્ધદેવ—

કાયા કાચ કુંપો, તું તો ચેતરે, હિણુ ભાગી હંસા;
અવિચળ પદીને તું પેખરે, હિણુ ભાગી હંસા.—કાયા.
ઝાંઝવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
મમતા મુકી દે ને તું કારીરે, હિણુ ભાગી હંસા.—કાયા.
બે દિનના છે ઘરજળ સઘળાં, બે દિન અહિં રહેવાનું છે,
બે દિનનાં છે સગા સબંધી, બે દિન સુખ લેવાનું છે.
બે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જવાનું છે,
લોકો જેને દુનિયા કહે તે, એક મુસાફર ખાનું છે.—કાયા.

(૨૧૪)—બ્રહ્માર્ષ વિશ્વામીત્ર—

કામભોગી રાજ્યયોગીને બનાવવા,
જપ તપથી ઋષીવરને નીકળી ચળાવવા........કામ.
ચિત્તહર યૌવનની મને મોટી મન હામ છે !
નિહાળી હાવભાવ, પુરૂષ નારના ગુલામ છે !
એ દરશાવવા ઋષીરાજને ભરમાવી..........કામ ભોગી.

(૨૧૫)—મરાંબાઇનું ભજન—

કાયા કારણ ભેખજ લીધો, મેંતો રાણાજી કાયા કારણ ભેખજ લીધો.
રમતો ભમતો જોગી આવ્યો આંગણીયે, દાસી જાણીને દરશણ દીધો...રા.
ગીરધર વિના મુને ઘડીએ ન ચાલે, હરીરશ ઘોળી ઘોળી પાધો...રા.
એરે કામણ મારે કહાનુડે કીધાં, કંથા પહેરીને નેડો લીધો...રા.
બાઇ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, જંગલ માંહે ડેરો દીધો...રા.

(૨૧૬)—શ્રી કુસુમ કમળા—

કાળું કામ કરે ન શું ? કામી, નીચ નારીની જાત હરામી;
વદે વેણુ મીઠાં મુખે સ્વામી, બીજા સંગ રતી રસ જામી.
લોભાવે રશના એ રશાળી, ઉરમાં રાખી પાપની પાળી,
ક્રુર-ધુર્ત ઘોંગી ને ધુતારી, ભાળી ચુંકેલ જારિ વીજારી.
શર્મ-ધર્મ-લજ્જા ! નહિ, દયા નહીં ! તલવાર,
નર માટે જગદીશને, છેતરવા ! તૈયાર.
રડે ઘડીકમાં હશે ઘડીકમાં, ઘડી રીશે મસ્તાન,
લલચાવે નર લાખને, પણ કોઇની નએ શેતાન.

(૨૧૭)—સરોજની—

કાળ નહિં છોડેરે, હાલા શાને મથીને મરો,
પાપી ભ્રમણા કાજેરે, ધોળાં કાળાં શીદને કરો.—કાળ૦
મન જાણો છો? મેં કર્યું છે, પણ કરનારો છે કોય;
આદર્યા અધવચ રહે ને, હરી કરે સો હોય,
મિથ્યા વૈભવ માટેરે, નિર્દય જુલ્મી શીદને ઠરો.—કાળ૦
નક્કી સમજો કાળ રાય ત્યમ, રંક સર્વને ખાય;
બાંધી મુઠીએ આવેલાં, સૌ ખાલી હાથે જાય,
કરશો તેવું ભરશોરે ? પરમેશ્વરથી જરી તો ડરો.—કાળ૦

(૨૧૮)—કુસમાવતી—

કામ કેફ કરી ભુલવે તમામ ભાન-ભુલવે છે સાવ શાન—
—ભુલવે વિવેક જ્ઞાન-કામ ગહન વનને ભુવન ભવ્ય ભાળે.
અરે કાંટાની કોમળતા નિહાળે-અગન ઝરતી, ચંદન શીત ભાળે;
અરે કામીજન મોટા નાદાન.....................કામ કેફ.

(૨૧૯)—નાગર ભકત—
કાયા તારી કાચી તેમાં ફુલ્યો તું ફરે છે શાને,
કુંકાઈ જવાની હોળી પેઠે, એ સ્મશાને—
કરે શુદ્ધ તેને તું તો, સવારમાં ઉઠી સ્નાને,
પ્રતિ દિન પોષે ખાસાં, ખુબિવાળાં ખાનપાને.
તાતી માટીને તું સોના જેવી મૂંઢતાથી માને,
નામ કૃષ્ણજીનું કયાંથી આવે તારે કાને—
સુખી થવું હોય તો જદુરાયજીને શરણે જાને,
મોટાઇ મુકીને પ્રિતિવાળો પ્રભુ ચરણે થાને—
મેળવને ભાઇ મારા, કેશવ તણી કૃપાને,
ગરીબી ધરીને ગુણો ગોવિંદના ગાને.—કાયા.

(૨૨૦)—સ્નેહ-સુધા—
કામીજન રૂપ ઉપર સહુ મરતારે, કુટીલતા કરતા.—કામી૦
કરે અનીતિ અધમ અતીશે, પ્રભુનો ડર નવ ધરતા,
પરમેશ્વર પોતાને માની, અંધ બનીને ફરતાંરે.—
લાજ શરમને કરી પરાઇ, પાપી પગલાં ભરતાં,
અંતે ફટફટ થઇને પાપી, વીણુ મ્હોતે મરતાંરે.—કામી૦

(૨૨૧)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાફી—હોરી.
કાએ સનુમ પિચકારી મારી.—કાએ.
ભર પિચકારી હમપર મારી, ભીંજ ગઇ સબ સારી;
બીજકી સખી સબ ડારી હસત હએ, એસો તું ભયે અનારી,
મીયા કુચ્તો લોને બીચારી.—કાએ.

(૨૨૨)—અદલ ઇનસાફ—
કાન જાનેદો પ્યારે પ્રાન જાનેદો, કાહે રોકો ડગરીયા,
બૈયાં ગહત મોરે તનકી છુવત હો, છાંડો મુરારી, બસ રહો બીહારી.
મોરી બારી ઉમરીયાં—કાહાન જાનેદો.
નાહી એકલી મેં હું સંગ સાહેલીકે,
શીર ભીલુંગી તુમે નીર બહાન, શીર ધર ગગરીયાં—કહાન જાનેદો.

(૨૨૩)——હુશ્નઆરા—
કાહે ધોવે તનકી ચદરયા, મનકો ધોડાલ એજલ જાએયા,
અરે માન જલ સુખ જાએયા................કાહે.
ચમક ઉડે હાં કરો અએ સાહી જતનવાં, લગા લગા સતકા સાબનવા,
તનકો ધુલા મનન ધુલા, રહા જીગર મગર મલભરા તનતો.—કાહે.
મસલ મસેલ કરત ગુસલહાં, નહિ જલકી કદરયાં.—કાહે.

(૨૨૪)—જહરી અંગુસ્તરી—

કાહે છાંડે મુરખ મોરી બઇયાં, કલઇયાં ગારી દુંગી મયેં,
મુંજી જારે શરમ નહિ આવે, સતાવે કાહે મોહે, જરા ન લજાવે.—કાહે.
પ્યાર જાની તુને કયા દીલમે ઠાની, મોહનીયાં સુંદરીયાં કામનીયાં દુલારી હય,
ચલ ચલ પ્યારી છલબલ ન્યારી, હય મીલ-જાવો જરી.
મીલ જાઓ પ્યારી આઓ, ન સતાવો ન લજાઓ,
ઘબરાઓ નહિ બસ આઓ પ્યારી, જારે રીજાલે જરા મું સંભાલ—કાહે.

(૨૨૫)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, બેહાગ, ઠુમરી—:

કાહના મોરીરે ગગરિયાં ફોરીરે, દેખો દેખોરે લંગરવાને બરજોરીરે-રામામોરી.
મે જલજમુના ભરન જાતીથીરે, બીચડગર મોંસે કીનીરારરે,
ચલછાંડદે બાલમ નહીતો દેંગી મે ગારી-એ શીકયાકીની મોસે ચતુરાઇ-રામા.

(૨૨૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ, ખ્યાલ—

કાલી કમરીવાલાસે મીલ જાના વે૦ મએ અપના પિયાકુ ઢુંઢન નીકસી,
મીલ ગયો બંસીવાલાસે-મીલજા—કાલી.

(૨૨૭)—મીસ જાનકીબાઇ—રાગ, સોહીની, તાલ ત્રેતાલ.

કાહે સજન કાહે રાર મચાઇ, (૨) કાહુ સોતનીયાને તોહે બેહકાય દીનો.
કાહુ નિપટ કાહુ બાત બનાઈ; છોટે પિયા, તોહે કરજોરત હું,
છાડો છાડોજી મોરી, મુરકી કલાઇ.—કાહે.

કી (૨૨૮)—લવ-કુશ—

કીડી કુંજર દાબતી સસલે સીંહ હેરાન,
પુરૂષ નથી બળવાન પણ સદા સમય બળવાન.
કંઇ કંઈ ધાર ભલે અવનીમાં કર્તો કંઇ કીરતાર,
અકળ કળા ન કળાતાં, કર્તો કંઇ કીરતાર.
અળશીયાએ નાગ ડશાવ્યો, ગોટો હજારી, ગુલાબ લુભાવે,
શીયાળે વાઘ થકી કરી સરસાઇ, કાંઇક રડાવે કંઇક હસાવે.—કર્તો.

(૨૨૯)—નરસી મેહતા—

કીસનજી કાળારે ! લાવો ફુલ માળારે ! પારથના સાળારે;
આવો ભીડયો ભાંગવા હોજી..............................કી૦
નહિ આવો તો થાશે પ્રભુજી મમઘાત; રૂઠયો છે આ રાજારે,
શીર માર કાપવા હોજી...કી.—કંઠમાંથી આપો ઊતારી હાર...
લજ્યા મારી રાખોરે, મોહનજી માધવા હોજી............
શીશ કાપશે માહારૂ તો થાશે જગ ફીટકાર...........
કાંશી અવિનાશી થશે આપો કંઠનો હાર.................કી૦
કીધાં છે તે બહુ બહુ મારાં કાજ..................
તેમાં આ વધારેરે, જાણી લેજો જાદવા હોજી...............કી૦

(૨૩૦)—**જલસા સંગ્રહ**—રાગ, પીલુ, ૫૬.
કીસીકા કોન સંગાથીરે બાબા—કીસકા.
જુઠીરે માયા જગત ભુલાયા, કહેત પુરાણકી પોથીરે બા—કી૦
દોલત દુનીયા માલ ખજાનાં, માત પિતા સંગ નાહીરે—બા—કી૦
આપહી આપે અકેલા રી, જાનાં, હોતે મશાનકી માટીરે—બા—કી૦

(૨૩૧)—**જલસા સંગ્રહ**—કાફી, હોરી, બારમસી.
કીજૈ કૌન ઉપાય અજહુ, ઘરનાયે કનાઇ—કીજૈ.
દીન ગીનતે સખી માસહુ બીતે તોભી ખબર નહી પાઇ,
દીલમેં હોસ હુમાસ મિલનકો, કેસે મિલે જદુરાઈ;
રીતે કોહુ દેત બતાઇ.—કીજૈ.
ચૈત માસ ગયે ત્યાગી ચતુરભુજ, ચુરી મે ચુંતા લગાઇ,
રૂતુ બૈસાખ તાપ તન જારે, જેઠ બીરહશે જરાઇ;
રહૈ કયો જીયરા બચાઈ.—કીજૈ.
માસ અષાડ મેઘ ગરજત હૈ, દાદુર શબ્દ સુનાઈ,
રિમ ઝિમ બરસત શ્રાવન, ભાદો મહા ભયદાઈ;
નદીયનમેં પુર બહાઇ.—કીજૈ.
આશો આરી બદી નહી આયે, જગત દીપાવલી આઇ,
કારતક કહાં તક સહુમેં, માગસર મનકો સુઝાઇ;
ન ભાવત મેવા મીઠાઇ.—કીજૈ.
પૌસ પિયા બીન શીત દુઃખ બચુ માઘ મરન દુખદાઇ,
ફાલ્ગુન ફીર હરી ઘર આવે, તો ખેલે હોરી સુખ પાઇ;
ગુલાલ અબીર ઉડાઇ.—કીજૈ.
પ્રાણજીવન પ્રભુ બાત નીહાળત બહાર માસ બિતાઈ,
દુઃખ વીદારન આય ગયે હરી, પ્યારી ગલેંસે લગાઈ;
બીર હરી પીર મટાઇ.—કીજૈ.

(૨૩૨)—**પાંડવ ગુપ્ત નિવાશ**—
કુંતીમાતા તનુજ તારા, વીરપણું બેઠાં હારી,
હાથતણાં હથીઆર ઊતારી, ચાકરી ચુડીને ધારી.
સિંહ વસ્યા શિયાળ અવાશે, સિંહ સ્વરૂપને વીશારી,
ગૌબ્રાહ્મણના રક્ષક રહેતા, ભક્ષક વૃતિ વિશારી.
રાજ રમાની લાજ લુંટાયે, ખાજ અખાજે ખુવારી,
બ્યંડળ વિશે પ્હેરે ચીરો, ધર્મ ધીરો લાચારી.—કુન્તી૦

(૨૩૩)—**સાગર-સરીતા**—
કુંવારૂં રહેવું ઘણુંજ સારૂં બલ્યું પરણવાનું-કાકાજી બલ્યું પરણવાનું.
સારો ધણી જો નહી મળે તો જુગ જુગ રડવાનું-કાકાજી જુગ જુગ રડવાનું.

પ્રેમથી રમાડું તને વ્હાલી હમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય, ઓ
વ્હાલી, ખાલી તું શીદ અકળાય.
ભાણીયા દીકરા મુંગો મરી રહે, નહિં તો પ્રજેતો થાય, ઓ કાકા
તમારૂં નખોદ જાય.
મેના તું કયારે હવે મારી થાય........નહીં તો.........કુંવારૂ૦

(૨૩૪)—જહેરી અંગુસ્તરી—
કુદરતકા તું દાતા જગકા પાલનહારા,
જગપરવર સુખ દુઃખકા, તુ સુલતાં ગુન વાલા—કુ૦
ગીરિધર સુખકર દુઃખહર શાન જ્ઞાન! તોરી પ્યારી.
જગકાવાલી ચંદર આલી, છત્તર શીશ પરહે ન્યારા.—કુ૦

(૨૩૫)—અહલ્યાબાઇ—રાગ, ગઝલ, કવ્વાલી.
કુધારે હિન્દવાસીના હૃદયનો ગર્વ ગાળ્યો છે,
ઝળકતા હિન્દ ગૌરવનો કુધારે દાટ વાળ્યો છે.
અભણ અજ્ઞાની માબાપો મહત્તા આબરૂ માટે,
સુતાના શત્રુઓ થઇને ગૃહે પૈસા સુતા સાટે.
વિચાર્યા વીણ હૃદય વચને મરી મીથ્યા ગુમાનીમાં,
જડી જે સંતતિ લગ્ને ઝુરે તે જીંદગાનીમાં.
ગયા તે બ્રહ્મચર્યોને પ્રીતિ લગ્નો ગયા જ્યાંથી,
પ્રજા તે વિર શું પાકે પછી ઉદ્ધાર તે કયાંથી.

કે (૨૩૬)—ગાયન દર્પણ—રાગ, ગરબો, ભૂપાલ-કલ્યાણ, દાદરો.
કેવી મુરલી વગાડી મનલીનોને, મને બીરમાવીને જોબન છીનોરે.—કેવી.
કહાના જવાંદ મને વાર થઇ છે ઘણી, મારી સાસુ છે નઠારી ટુંપે ઘણી,
એવું જાણુતી તો એ વાટે,આવતી નહી,એવી કપટી રીત મને ફાવતી નહી,
ખીકથી કંપેરે મારો સીરજોરી—કેવી.
કહાના હું લાગું છુ ચરણુ તારે આજથી જો, ઇશ્વર કારણુ મુકી
દે મને લાજથી તો,
લાડકવાળા કેવાય નંદજી જો.—કેવી૦

(૨૩૭)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાફી, દાદરો.
કેસે બોલેરે પપીયારા પાપી દેજ, મોરા જીયરા કહો-કેસે૦
સાંજ નહી બોલે સવાર નહી બોલે, ફીર બોલે માજલી રાત પપીયારા-કેસે.

(૨૩૮)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ-હોરી.
કેહે દીજો હમારી રામ રામ જાકુ મીલે મોરા શામ.-કેહે.
નગર નગર ઔર દ્વારે દ્વારે, હોરી ખેલનકી ધુમ ધામ ધામ.-કેહે.
ઊમંગે જોબન પિયા માનત નહી, કેસે કે રખું મેં ઠામ ઠામ.-કેહે.
ભુખ પેંઆસ રાધીકા છાંડયો, ધેયાન તોપે પરોહી અષ્ટ જામ.-કેહે.
કૃષ્ણ નંદસુ ઇતિની હે બિનતી, પ્રભુ કયું છોરી એસી બામ બામ.-કેહે.

(૨૩૯)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ-હોરી.
કેસે ભરન જાઊં પાણી-સાંવરમે કેસે૦ મોહે બિચ મીલે મધુ બનકો-સાંવરા૦
કુવે જાઊં તો કીચ લગત હે, જુમના જાઊં પિચકારી,
ગોકુલ જાઊં તો રંગમેં, બિનત હું, એસી ગત મતવાલી.-સાંવરા૦
કો (૨૪૦)—નરપિશાચ—
કોઇ અલબેલે અણુસારે તેડી, હું ચાલી તે મેડી,
કામણુ કરી મને છેડી-મુટો વરણાગી. આ-છેડો ના છેડો-કોઇ.
ગુલે ગુલઝાર અંગોનિ બહાર, તમે લઇ લેશો ના,
મરમનો માર વચનનો પ્રહાર, તમે કંઇ કેશો ના;
ગાલો પર યાર, ચુંબન અપાર' મને કંઇ દેશો ના.-કોઇ.
(૨૪૧)—નવીન નવલ-ગંગા—
કોઇ મને સ્યામ બતાવે, જો કોઇ લાવે મુખ બતલાવે,
મન ગમતું મુલ પાવે...................કોઇ મને.
તરસી ગાય તરફડીયા મારે, પાણી આરો જણાવે,
પ્રીતી વાટે ભુલી પડી છું, પ્રેમ મારગ કોઇ ચલાવે.-કોઈ.
(૨૪૨)—સંગતના ફળ—
કોઈ કરો ન કુસંગ-કુસંગ, તો કાજળ જેવો,
નિર્મળ નર ને નિચા પાડે, નિતી બગાડે એવો.
ડાહયાનું પણ ભાન ભૂલાવે...................
એવા કુસંગને સ્નેહ ધરી નહિ સેવો.- કુસંગ.
સંત મહંતને ભકિત ભુલાવે, લપટ કંક કુટેવો,
સુખનો શત્રુ સંગ કુટિલનો સારૂં ચહો તો ભાઈ, થવાના દેવો-કુસંગ.
(૨૪૩)—સરદારબા—"કજોડાની કહાણી."
કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ બળદ પીલાયે ઘાણીરે.-કોને.
લોક વગોવે ને સાસુ સંતાપે, વળી પીયુડો છે પામર પ્રાણીરે.-કોને.
હું જોબન રશ ઝુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીયુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ.
જગદીશ ! હવે ગભરાણીરે, સહાય કરજો શ્રી સારંગ પ્રાણીરે......
(૨૪૪)—ગઝલે-મહેફીલ, માંથી અધુરૂં-ગઝલ, કવ્વાલી.
કોઈ અયસી સખી ચાતુર ના મીલી, મુઝે પિકે દવારે બિઠાદેતી,
મેને રાહ મદિનેકી દેખી નહી, મોરી બૈયાં પકડકે બતાદેતી.
મોરે મનમે હય અબતો જોગનીયા બનુ, ઔર મલકે ભભુત મદીને ચલુ,
સખી હીંદકી નગરીમેં કાહે રહુ, નહી પરલો ચેન જરાદીની.
પીયા સાત સમુદર પાર બસો, મેરા પગમે ન ચલનેકા જોર રહો,
નહી જાતી મદિનમે કોઇ હવા, મોહે મુલકે અરબમેં ઉડાદેતી.

મોરી યેહે મે ઉમરતો સુખસે કટી, ચલી પીકી નગરીઆ તો સોચ પડી,
કોઇ શુધ્ધયાંળી સાથ ન આઇઓરે, મોહે હેત બહાકી બતાદેતી.
મેતો સુની સેજરીયાપે તરપત હું, પીયા દેશો અરબમેં બીરાજત હય,
કભી દેતે જો સુપનમે દરશ દીખા, વંદી ચરનોમેં શીશ નમા દેતી.–કો.

(૨૪૫)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ, દાદરો.

કોનશી તલઇવાંમે નાહુંરે, બગલા પાણી જેટાર ગયો.—કોનશી.
અંગાબી નાહી વારી જમુના બી નાહી, અજોધયાકી ધાટરે, બગલા.
રાની જો હું મેં રાજમેં કુંવરકી ચહુ તો પકડ મગાવુંરે.–બગલા.

(૨૪૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ કાફી, હોરી.

કોઇ એસા કરોરે પિયાકા દીલ લલચાય.—કોઇ.
જંત્ર મંત્ર જાદુક ટોણા, લાખ જતન કર હારી,
નવ લાખ તાવિજ રખી છતીયનપે, એક ન હુઇ કારી.–સખીરી.
ઓજકી સખી સબ ખેલે જો હોરી, મેં બેરન દુખીયારી;
મેરે બદનપર બુંદ નહી હય, એહી દુઃખ મોહે ભારી–સખીરી.

(૨૪૭)—ચમકતી બીજલી—

કોઇરે કભી દીલ ના લગાય હએ, એક દહેર સુવા સંસાર ક્યું સતાપે,
અબેસ અબસ કરત ચુનવાએ મકાં બનવાંએ,
ઓ જહેદ ભરે માર હએ સામાન સબી બેકાર;
હીયાજ્યા કીયા જગપર હાતુને, કુરબાં પાઉં હાયએ લાએ......

(૨૪૮)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાફી, હોરી.

કોકિસર કા જામ ભરદે, નજર કે બસૈયા—કોસરકા૦
ફુલ સરાદકી રાહા, બિકટ હય, ઓર ગુણહારી દૈયાં,
અબકે પાર ઉતારો અલીજી, તુમકુ નબીકી દુવૈયાં.–નજરકે.
તુમારી કમર ઝુલફે કારજ સોહે, તુમ દુલદુલકે ચહરઇયાં,
અહેમદ તોરી આસ કરત હયેં, કારી કામરી વાલે કનઇયાં.–નજરકે.

(૨૪૯)—મનુ-મણી—

કંજુસ કેરી કમાણીરે, આખર ધુળધાણી,
છાની રહે બેશ-બેશ ફેરવે શું, પૈસાપર પાણી.—કંજુસ૦
ભલે શરીરની ચમડી તુટે, પણ હાથેથી ન દમડી છૂટે,
સાચી જગે તે કહાણીરે—આખર—કંજુસ૦
પળી પળી ભલે સીંચે કૃપણ પણ, રામ ઉડાવે મારો કુપ્પો,
રાજા લુંટે ઘર આગે બાળે કાંતો તસ્કર લે દઈ ટુંપો.
પરંતુ પાજીની પુંજી ટકે ના, વદે એમ વેદવાણીરે–આખર–કંજુસ૦
આવ્યા બાંધી મુઠી, જાવું ઉગાડે હાથ, હાથે કર્યું સાથે, બીજું ન કોઇ સાથ,
ચુપ ચુપ ડાહ્યલા, નિકળ અહીંથી, બ્હાર નીકર ખાઇશ માર,
કોઇ દરે ન વ્હાર–મારો બેલી કિરતાર, વાત જાણીરે–આખર–કંજુસ૦

(૨૫૦)—સત્યનારાયણ—
કંસ નીકંદનં, જય ભીડભંજન, વંદન દુઃખ હરતા!
મન રંજન કરતા નીરંજન, જય જગના ધરતા.-કંસ
અંજન નયના ધાર, પ્રભુ છો સૌના પાલનહાર, (૨)
ભાલ સુ ચંદન જય ખલખંડન, નંદનવન ફરતા.-કંસ.
"અકળ કળા કળી ના શકે, પામર જીવ નાદાન;
વિરલા વિભુ પીછાણતા, જેને તમેનું ધ્યાન.-કંસ.
કાં (૨૫૧)-મારવાડી ભાષાનું ગાયન મજાક,રાગ, લુવર, સારંગ,
કાંટા લાગોરે દેવરીયાં મોસે ગેર ચલો ન જાય,
અપને પીયાકી મે અપએલી, જોબન ખીલગયો ફુલ ચમેલી.
ધુપ પડે કમલાય—કાંટા લાગોરે.
આધી બી રાત મોહે લે આયો, રસ્તાં છાંડ કુ રસ્તા લાયો,
ચલત ચલત મોરી બાચલી ટુંટી, જજરી દેહ પીરાય-કાંટા.
(૨૫૨)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ, દાદરો!
કાંઈ લટક લટક ચલંત મોહન આવે ભાવે,
અધુરી, અધુરી, મધુરી, મધુરી, મોરલી બજાવે-કાંઈ.
ખાંધે કમરીયાં હાથે લકરીયાં બનમે ગઉવાં ચરાવે,
સાંવલી સુરત મોહની મુરત મુખસેં બિન બજાવે-કાંઈ.
ક (૨૫૩)—ધ્રુવકુમાર—
ખળ ખળ ખળ આંસુ, આંખથી આ ખરે છે.
ધગ ધગ ધગ હૈડું બાપડું, આ બળે છે.
પળ પળ પળ પ્રકટે, અંગમાં અગ્ની એનો,
વિરહ બહુ દમે છે, આજ કુમાર ધ્રુવનો.
ધ્રુવજી વીના મારૂંરે, જીવન થયું ખારૂં,
જીવન થયું ખારૂં. સહુ સુખ અકારૂં.
નારીના નેહે લપટાઇને, ભુલ કરી ભારી,
ન્યારૂં કર્યું બાળ બિચારૂં, જીવન.
રાજતાજ વૈભવ બધા જોઇ બળે ઉર લાય,
પુત્ર વિયોગે પ્રાણ મુજ પાપી કેમ ન જાય.
હાય થશે હવે શું મારૂંરે. જીવન.
(૨૫૪)—ભજન—
ખબર નહીયા જગમેં પલકી, રામ સુમીરલે સુમરન કરલે, કોઝાને કલકી.
કોડી કોડી માયા જોડી બાત કરે છલકી.
પાપ પોટ ધરી સીર ઉપર કીસ બાધ હોવે હલકી,
જબ યહ હંસા નિકલ જાયગા મીટ્ટી જંગલકી,
એક ચંદ્રમા નવલખ તારે જ્યોત નાહી જનકી, રામ.

ત્રા (૨૫૫)—**એશીયાઈ-સિતારા**—રાગ કવ્વાલી તર્જ—
આગે ગફલતમેં હુએ સબ હીન્દુ મુસલમાં આજ કલ,
કુફકે હાતોં લુટા જાતા હુએ ઇમાં આજ કલ,
અઓરતોંકી હોતી હુએ અબ હર તરફ પરદાદરી,
હાં મજેસે દેખાયે હુસ્ને હસીના આજ કલ?
ઇજ્જતો અજમત મુસલમાની ફરાએજ દીનકે,
આપ હી ખુદ ખોતે જાતે હૈં એ મુસલમાં આજ કલ,
અય જનાબે મોહતરમ અય કૌમ લએ બેચારગાં,
દેખતે હૈં એ આપ એહ હાલે પરીશાં આજ કલ?

ત્રી (૨૫૬)—**બુધ્ધદેવ**—
ખીલ્યાં પુષ્પની પરાગ મીઠી મ્હેકે,
સાહેલી જાણે અમર તણો આનંદ લ્હેકે.
ફુલી વૃક્ષવેલી, દીસતી સોહામણી,
એ...બ્હેની ચાલો હેતાળ એની છાંયડી.
વિશ્વવાટિકામાં પ્રેમ પ્રેમ મ્હેકે—સાહેલી,
મિટું યૌવન પુર આ મીઠો સ્નેહ સ્વભાવ.
મીઠી કુસમલ છાંયડી મીઠો તરૂ કલાપ,
લલિત પુષ્પ શાં સોહાય, નિરખી નયણું ઠરી જાય.
અંગ આનંદ ઉભરાય—વિશ્વ વાટિકામાં.

ત્રુ (૨૫૭)—**"રા" માંડલીક**—રાગ ભૈરવી.
ખુને જીગરકો પીતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર,
શહેરે ચમનસેં ફીરતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર.
મય ચુપકે ચુપકે રોતી, મું આસુંઓસે ધોતી,
વો કહાં ગયો મેરો મોતી, ખાના ના સોતી બસ ગમમેં તેરે યાર-ખુને.
દીલ હસીકુ દીજીએ દીલદાર યાર હો.
ક્યા હીંદુ ક્યા મુસલમાં કદરદાન યાર હો,
મેરી નજર જો તુમસે લડ ગઇ, મેંય પલંગસે નીચે પડ ગઈ.
..............વોહ કહાં ગયે મેરે પ્યારે.
મેંય અગ્નિ જેશી જલ ગઇ બસ ગમમેં તેરે યાર—ખુને,

ત્રે (૨૫૮)—**મીસ મલકાજાન**—રાગ, કાફી, તાલ, દીપચંદી—
ખેલત નંદ કુમાર બરજકે લોગનમેં—ખેલ.
બીજકી સખી સબ બનબન આઇ, એરે કુમકુમ ઔર ગુલાલરે,
ખેલત નંદ કુમાર બ્રજકે લોગનમેં.

ત્રૈ (૨૫૯)—**મીસ રોઝા**—રાગ, મલ્હાર, ધીમા, ત્રીતાલ—
ગરજ ગરજ બરસનકો આયે, મેહરવા બરસન લગી બુંદરીયા,

એક તો દમક દામની દમકે દુજે મોર પપૈયાં,
બોલન લાગે, ઉચટ ગઈ મોરી નિંદરીયા—ગરજ.

ગા (૨૬૦)—શૃંગીરૂષી—

ગાન મધુરાં કંઇ ગા, અલી રજની, ગાન મધુરાં કંઈ ગા,
તારલીયા તણો સાલુડો ધારી, કામણગારી ન થા...અલીરજની
ચાંદલીયાને ઉપર ધારી, એકલડી ના હરખા........અલીરજની
યોગીજનો સખી સાંધે સમાધી, શિતળ સમીર તું વા...અલીરજની

ગી (૨૬૧)—મુદ્રાપ્રતાપ—

ગીત વખતનાં ગાવાની ગત, પુછી જુઓ ગાનારાને,
જેવું તેવું ખાવાની ગત, પુછી જુઓ ખાનારાને.
મહાજન મોટા થાવાની ગત, પુછી જુઓ થાનારાને,
વિણ બોલાવે જાવાની ગત, પુછી જુઓ જાનારાને.
ધાડ પડે તો ધાવાની ગત, પુછી જુઓ ધાનારાને,
જેને તેને ચાહવાની ગત, પુછી જુઓ ચાહનારાને.

ગુ (૨૬૨)—રામવર્મા—વૈરાગ્ય, રાગ, સીંદોરા, તાલ, દિપચંદી.

ગુજારી ઊમર ઝગડોમેં બગાડી અપની હાલત હૈ,
હુવા ખારજ અપીલ અપના, અજાયબ યહ વકાલત હૈ.
મુકદમેં ગૈર લોગોકે હજારો કર દીયે ફેસલ,
ન દેખા મિસલ અપનીકો અજાયબ યહ અદાલત હૈ.
દલીલે દે કે ગૈરોંપર કીયા સાબત અસુલ અપના,
દિલ અપનેકો ન શક દુટા, અજાયબ યહ દલાલત હૈ.
બહુત પઢને પઢાનેસે હૂવા સબ ઇલ્મમેં કામલ,
ન પાયા ભેદ રબ્બીકા અજાયબ યહ કમાલત હૈ.
બના હાદ્દજ પઢે મસલે સૂનાયે દુસરેકો ભી,
વલે દુટા ન કુફર અપના અજાયબ યહ મસાલત હૈ.
તૂ કર ફેસલ હસાબ અપના તુઝે ઔરોસે ક્યા ગોવિન્દ,
ન કિસ્સા તૂલ દે ઇતના ફજુલ હી યહ તુવાલત હૈ.

(૨૬૩)—પિતૃભક્ત પ્રભાકર—ગંગા, યમુના,અને સરસ્વતી,સંવાદ

ગુણની ખાણુ મને ગણુ, **ગંગા** કષ્ટ અધમના કાપું.
સુજમાં ન્હાતાં મનુષ્યને હું, મોક્ષ નિરંતર આપું.
મહિમા મારો એવો, સાખ પુરે છે...દેવો...
જમના મારૂં નામ અરે હું, યમની ભિતી ટાળું,
મારૂ પાન કરે જે તેનાં, પાપ તમામ પ્રજાળું.
હરનારી છું હાની...વાત એ છે...ના છાની.
સરસ્વતી હું સુંદર મારૂં જળ કિલમીશ હરનારૂં,

કરે સ્નાન શ્રદ્ધાથી તેનું સદા કરૂં હું સારૂં.
કરૂણા મારી પામી........દાસ ખોય છે ખામી.
મુજને તારો પાપ નીવારો......આવે દુઃખનો આરો,
કરૂં સ્નાન ને પાન હમેશાં દ્રઢ વિશ્વાસ તમારો;
મુખમાં દેજો સ્થાપી......માતા શું...પુરો...પાપી.

(૨૬૪)—**નિલમ માણેક**—
ગુણીજન વાવે છે ગુલાબ, નહિં કાંટા તો લેવાને,
સુગંધ મનહરણી મેળવતાં, મન સુખ લેવાને...ગુણી૦
કોઈ મુરખ બાવળ વાવે, કાંટા લઈ પરદા ચાવે,
સંત જનો સત્ત ગુલાબ વાવે, સુગંધ ભરવાને;
આ કર્મ તણા કંટક ત્યાગે, ભવસાગર તરવાને...ગુણી૦

(૨૬૫)—**મીસ જાનકીબાઈ**—રાગ-ભૈરવી-તાલ, દાદરા.
ગુલનારો મેં રાધા પ્યારી બસે, જાહી જુઇ મેં કન્હઇયા બસે.-ગુ.
ચંપામાં ચતુરભુજ બેલામેં બિહારી.
તેરે નયનોમેં ગીરધારી બસે, જાહી જુઇમેં કન્હઇયા બસે-ગુ.

ગો (૨૬૬)—**સતિ દ્રૌપદી**—
ગોવીંદ ગુણ ગાવોરે નરનાર, ગીરધર શ્રીધર, શ્રીમુરલીધર.
નામથી નેહ લગાવો-હા, નેહ લગાવોરે, નરનાર,
મારૂં તારૂં મીથ્યા માની, કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જાવોરે.
અધમ ઉધારણ ભવ જગ તારણ,
નિરભય નામથી નાવોરે-ભય નામથી જાવોરે.

(૨૬૭)—**ભદ્રાભામિની**—
ગોરા ગાલો ગુલાબી પ્રેમ રંગે રંગાશે, ઝલકાશે છલકાશે,
પ્રીતી આનંદે હસંતે મુખેરે છવાશે.-ગો૦
ચંદા ખીલે ત્યારે કુમદ વિકશે, આનંદ રેલા રેલાવ,
આનંદ ભરતાં અમૃત ઝરતાં, વિશ્વ વિહરતાં સુખીયાં થતાં-ગો૦

(૨૬૮ —**અંબરીષ**—
ગોવિંન્દ તારા ગુણ સ્યા સ્યા ગાઉં (૨) હોજીરે સાગર ગુણ ભરીયોજીરે.
નવશે નવાણું પુર્યાં નવા નવા ચીર વ્હાલા,દ્રૌપદીની વ્હારે ઝટ ચડીયો—હોજીરે.
ઇન્દ્રે કોપીને વૃષ્ટિ વ્રજમાં કીધી ત્યારે, ટચલી આંગલીયે ગિરીવર ધરીયો—હો.
કણના કોઠાર ભરીયા, લુંટયા રંક આ ઘડીરે,
અભણો કણુનીધી ક્ષણમાં કરીયો.—હોજીરે.

(૨૬૯)—**મીસ જાનકીબાઈ**—રાગ, પીલુ, જીલ્હા, તાલ-લાવણી.
ગોરી ધીરે ચાલો ગગરી છલક ના જાય-(૨)
છલક ના જાય છલક ના જાય.-ગોરી.
સિરપર ઘડા ઘડાપર ગાગર, પતલી કમર બલખાય, ના જાય-ગોરી.

(૨૭૦)—સ્નેહ-સુધા—
ગોરી ધીરે ચાલો જોબનીયું છલકાઇ જાય,ઝલકઇજાય મીઠો રસ છલકાય—ગો.
માલવડો મૂકો મારો, પાય પડું હું વ્હાલા,
નવરંગ ચિર મારા જૂવો, આ ચિરાઇ જાય હાય.—ગોરી૦
કરગરી કહું છું હુતો, બલજોરી છોડો લાલા,
પતલી કમર લચકાઈ જાય હાય—ગોરી.

(૨૭૧)—ખુને નાહક—
ગોરે ગોરે ગાલોપે શ્યામ મનવારા, પ્યારા જગસે ન્યારા...ગો૦
સુંદર કમલ મીરગ સારંગ અંગ, સજાવત ચમકત હરદમ,
અમસા ગુન પાએ જગત કરો મોહે છાંડ ન જાઓ પીયા કીનારે હાં મોરા-ગો૦
પ્રાન ગયે પરમાત માહા...........લાગે નયનકા બાન,
જીતડ પતહય તુમ બિના...........દરશ દીખાવો ભગવાન...ગોરે૦

ગં (૨૭૨)—નંદબત્રીસી—
ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર;
તેવું કુળ જો માહરૂં, (તો) પડ પાસા પોંબાર.
હંસ ગયો સરોવર તીરે, દીઠું અમૃત સાર;
પીધા વીણુ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોંબાર.
સત્ય ચુકે જો સાધવી ધરા ન ઝીલે ભાર;
તે ગુણ જો હોયે મુજ મહિં, (તો) પડ પાસા પોંબાર.
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર,
કામી પાસ રહે કામની, (તો) પડ પાસા પોંબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા ઉત્તમ ફળ દેનાર,
તેવું કુળ જો માહરૂં, (તો) પડ પાસા પોંબાર
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર;
દીઠું પણુ અડકયો નહીં, (તો) પડ પાસા પોંબાર
અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી, સતી ખરી નિરધાર,
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં, (તો) પડ પાસા પોંબાર.
ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર;
ખાંધા વિણુ ઉઠે નહિં, (તો) પડ પાસા પોંબાર.

ગ્રૂ (૨૭૩)—ભિષ્મપિતામહ—
ગૃહસ્થાશ્રમની શોભા સઘળી નારીથી સચવાય.
તે નારીને કહો નઠારી, એ કેવો અન્યાય (૩)...ગૃ.
અવનિમાં ઉપન્યા બે સાથે, પુરૂષ પ્રકૃતિ રહ્યાં સંગાથે.
વંશ વૃદ્ધી જેના થકી થાય (૨) એથી ઉત્તમ કહ્યું કહેવાય—તે. ગૃ.
નારી વિના કહો કોણુ નિપજ્યા, સાર્વભૌમ પણુ એથી ઉપજ્યા;

ધ્રુવ પ્રહલાદ અને યદુરાય, એની પણ નારી મા થાય;—તે—ગૃ૦
જગતની જે આદ્યશક્તિ, નારી રૂપે પ્રત્યક્ષ પ્રગટી;
ગૃહિણી ગૃહદેવી ગણાય, રિદ્ધી સિદ્ધી સ્ત્રી સમજાય—તે—ગૃ૦

(૨૭૪)—સતી તોરલ—

ચર્ણે નમે સ્નેહે વિનવે...વળી સતિયોનાં નામે મોટા મુનીયો નમે,
શીયળ શૃંગારે શાણી, દેહ દીપાવે, પતિ પ્રભુમાં જેનું મનડું રમે...સતિના.
હરીહરને બ્રહ્મા જેનાં પારણીયે ઝુલ્યાં, સુણતા ઉત્તમ ગુણ—તનનાએ
તાપ સમે—સતિયો.
સાવિત્રી સતીયે, પતિને, યમથી છોડાવ્યો, ચારૂચરિત્ર જોતાં જગને
ગમે...સતિયો.

(૨૭૫)—પરશુરામ—

ચડયું ડોલે, હિંડોળે ઘેલું જોબનું, ભરી મદ નયનમાં હય,
ઉર મીઠી મીઠી લ્હેર જણાય, ના સમજાય. શું એ થાય અવનવું--ચડયું
રસ ઝરણુ ઝરી ભીંજાવે, જાણે જગત સુધા વરસાવે;
ઝીલતાં એ રશ સાગર ભાવે, તૃપ્તી હૃદયમાં નવ આવે;
રશબસ બની. ટાળી ભેદ, કરી અભેદ, ઝીલશું જીવન તનુ—ચડયું.

(૨૭૬)—જહેરી સાપ—

ચલાજારે બેદરદી સીપૈયાં,હરજૈંયાં,વાહીયા,તોરે સંગ નાહી બોલતી--ચ૦
ગરજૈંયા હરજૈંયા વાહયા તોરે સંગ નાહી બોલતી.—ચ૦
માનો માનો માનોજી માનો, વાયદા હમારા જુઠ નવ જાનો,
આંખોસે આતા, મોકા જો પાતા પ્યારીકો, અપને ગરવા લગાતા--ગર૦

(૨૭૭)—ખુબસુરત બલા—

ચલે ઇશ્કમેં આએ જીગર પર, દાં ધારે;
ચયન આશિકકો દમભર કયું કર હો,
મુસીબત ઝેલી બલા સરલેલી.
તબીયત ખેલી પહેન ગયે સવેલી—મજે ઇશ્કકો,

(૨૭૮)—કવી છોટમ—રાગ, ભજન,

ચટપટ ચેત હેતકર હરીશું, મરણુ ભમે છે માથે રામજી
ધામ ધરા ધન સુત–ધણીઆણી સેવક નાવે સાથે રામજી...ચટ
હોય લાખ તે રાખ બરાબર, તેમાં નહીં કાંઇ તારૂં રામજી
ધન સાંચ્યું પણ ધર્મ ન સાંચ્યો, કયાં જન્મારો હારૂં રામજી...ચટ
મોટ પણાનું માન ભરાયું, માટે કંઈ નવ સુજે રામજી
જમના કીંકર જોશો ત્યારે, થર થર કાયા ધ્રુજે રામજી...ચટ
કર સતસંગ અંગ હોય નિર્મળ, રંગ હૃદયમાં લાગે રામજી
કહે છોટમ ચીંતામણી પરખે, તો ભવનો ભાંગે ભય રામજી...ચટ

(૨૭૯)—અમીરે હીર્સ—
ચલતી ચપલા ચંચળ ચાલ સુન્દરી આ અલબેલી—
જોબન રસ માતી ડોલે બયનન અમરત રસ ઘોલે,
સંગમાં બન મંડળ ખેલી આલી—
"એક તો નયના મદભરે, દુજે અંજન સાર,
એ બૈરી કંઇ દેત હય મતવારની હતીયાર"
અહાહા શાનો વાલી, ઓહોહો ભોલીભાળી.
નઇ બેસલી હય–નાર નવેલી
(૨૮૦)—સંગીન બકાવલી—
ચલ ઘોડે અસવારરે, ચલ ઘોડે અસવાર, હો.
ટક ટક ટક ટક હાંકુ ઘોડા, તનપર કોડા મારરે.—ચલ૦
નાન કવાબ ઔર ભાજી જીસપર, પેંડા બોટલ ચારરે.—ચલ૦
પલ પલ જા તું યાર બના તું દેખ મેરા સીનગારરે.—ચલ૦
ચા(૨૮૧)—બેધારી-તલવાર-ઉર્ફે-વસુંધરા—
ચાલ હવે ચાલ વ્હેલી વ્હેલી, લળી લળી લ્હેકે શું જોતી વળી ઘેલી.
તારા તનમાં લાગે છે તાલવેલી, સાહેલી તારા તનમાં-
રહી જાણે સોને સુગંધા મળેલી,–અરર પગમાં વાગ્યો કાંટો.
ભુંડી કોઇ આવી બાંધો પાટો, જુઠી; કયાં વાગ્યો છે કાંટો,
આમા બાંધવો કયાં પાટો-હવે ચાલ, ધુતારી ચાલ. (ચાલીયે છીયે)
(૨૮૨)—માલતિ-માધવ—
ચાલ...ચાલ...ઓ...અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી.
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી.
મળ્યા હવે ભેગાં, ચંપો ને ચંપેલી...................ચાલ ચાલ.
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી.
(ખિલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ ?)
(આ આવિયે છીયે)....................................ચાલ.
(૨૮૩)—સૌભાગ્યસુંદરી—
ચાલો સાહેલી (૨) ભુવનેશ્વરીના સૌ મળીને દરશન કરીયે.
દુઃખ હરનારી સુખ કરનારી, મુર્તિ માની અંતર ધરીયે,
ભાવ ધરી જો પુંજન કરીયે તો ભવસિંધુથી તરીયે.
ચુવા ચંદન કુમકુમ કેશર, અરચન કરીને મન ઠરીયે,
અબીલ ગુલાલ ને પુષ્પમાળથી માને વધાવી મંદીર ભરીયે.
ચી (૨૮૪)—મીસ ગોહરજાન—રાગ, પીલુ-તાલ-દાદરા—
ચિન્તન નાહિ બદલ ગયો નૈનાં. (૨)
કાગજ હો તો બાંચ લીયે, અરે કરમ ન બાંચ્યો જાય,
ચિંતન નાહીં બદલ ગયો નૈનાં.

(૨૮૫)—સત્યનારાયણ—થવાનું તે થવાનું છે—
ચીન્તા મુરખ નર શું કરે, લખીયું લલાટે થાય,
ક્રોડ કરો ઉપાય થાય સું, કર્મ છુપ્યું ન છુપાય.
કંઇક જન્મનાં કર્મ કર્યાંથી, [કર્મ સદા બંધાય,
વાવ્યું તેવું છે લણવાનું, વિશ્વ વિભુનો ન્યાય....ચીંતા.
બાવળીયા વાવિ મુકયાં ત્યાં, કેમ ગુલાબ ચુંટાય,
ઊગ્યું ગુલાબ પછી ના નહીં તે, બાવળમાં બદલાય.... ચીંતા.
જાર કરાવી જમે ચોપડે, કયમ મોતી મંગાય,
મોતી દીધાં તો મળશે મોતી, શીદ ખોટા શંકાય....ચીંતા.

(૨૮૬)—સુફેયદ ખુન—
ચીતવનને તીર ન જારી, દિલપર ઓહ મારા,
અંય દીલ દેકર પચતાઇ, ઉલ્ફતમેં ન રાહત પાઇ.
ચાહતશે બાજ આઈ, દીલ મય હય પસતાઈ,
યેહ તન મન વારા તુજપર સારા, દીલપર સારા.
મોહબ્બતકી ચાહત સારી હય, દો દીનકી સબ દીલદારી હય.
અસ સુલ દેખેકી યારી હય-દીલપર-આહ મારા.

ચુ (૨૮૭)—ધી. ડી. રે. સોંગબુક-રાગ-વિહાગ, તાલ એકતાલ.
ચુરીયાં મોરી કરકાઇ-અરેહાં સૈંયારે-ચુરીયાં મોરી કરકાઇ,
ચાલ હટો મોરી બૈંયા ન પકડો-હાયરે કલૈયા મૂર કાંઇ-અરે.
સાંવરી સબ ચિતવન ઔર હૈ, કહત કુછ ન સુનત પ્યારે,
જાઓ જાઓ કાહે મોરી નીંદયાં ઊચટાઇ.-અરેહાં.

ચે (૨૮૮)—રામવર્મા—ઉપદેશ રાગ-લાવણી.
ચેતો ચેતો જલ્દ મુસાફિર ગાડી જાને વાલી હૈ,
લાઇન દિલીબર લૈનેકો તૈયાર ગાર્ડ બનમાળી હૈ....ટેક.
પાંચ ધાતુકી રેલ હૈ જીસીકો, મન અંજન લે જાતા હૈ,
ઇન્દ્રી ગણકે પૈંડોસે વહ ખુબહી તેજ ચલાતા હૈ.
મીલ હજારોં ચલને પર ભી થકને વહ નહીં પાતા હૈ,
કઠિન બાજ લોહે જૈસા હોકર ચંચલતા દિખલતા હૈ.
બડે ગાર્ડ બનમાળીસેં હોતી ઇસકી રખવાલી હૈ-૧-ચેતો. ચેતો.
આઠ પિહર ઇનિદીમેં વિચરે રેલ સહિત યહ અંજન હૈ,
કર્મ ઊપાસના જ્ઞાન ટિકટ ઘર લેતા ટિકટ હર ઇકજન હૈ.
ફર્સ્ટ સેકંડ અરુ થર્ડ કલાસ લે જીતના પલ્લે શુભ ધન હૈ,
બેહન પાવે હરગિજ વહ નર જો ઇસ જરસે ખાલી હૈ-૨-ચેતો. ચેતો.
રેહ ગીરોંકે લલચાનેકો નાના રૂપમેં સજતી હૈ,
તીન ઘંટિકા બાલ તરૂણ ઔર જરાભી ઇશિમેં બજતી હૈ.

તીસરી ઘંટિ હોને પર ઝટ ઝગડકા અપની તજતી હૈ,
આતે જાતે સીટી દેકર રોતી ઔર ચલ્લાતી હૈ.
ધર્મ સનાતન લાઇન છોડકે નિપટ બિગડને વાલી હૈ–૩–ચેતો. ચેતો.
પાપ પુન્યકે ભારકા બંડલ અકસર સાથ હી રખતે હૈં,
કામ ક્રોધ લોભાદીક ડાકું ખડે રાહમેં તકતે હૈં.
અસ્ટેશન ઇસ્ટેશન પર રાગાદિક રિપૂ ભટકટે હૈં,
પુલિસમૅન સદગુરૂ ઊપદેશક રક્ષા સબકી કરતે હૈં.
નિર્ભય વહહી જાતા હૈ જો હોવે પૂરા જ્ઞાની હૈ–૪–ચેતો. ચેતો.

ચો (૨૮૯)—મોહિનીચંન્દ્ર—

ચોકને આંગણે ચાંદનીરે, ખીલી રૂપેરી રંગ, રંગરે,
આવો સાહેલી રંગ માણવા;
હૈયાં ખોલીને બેન બ્હેનરે વાતો કરી લ્યો વ્હાલની.

સાખી { વ્હાલા વશે વિદેશમાં, બાળા બાળે વેશ;
સૈયર શાશા મોકલું શાણુને સંદેશ.

કુંજલડી સંદેશો અમારો, જઇ વ્હાલમને કેજોજીરે,
પ્રીતિ કાંઠાના અમે પંખીડા, પ્રીતમ સાગર વીના સુના.
સુનાજીરે કુંજલડીને, વ્હાલો મીઠો મેરામણ,
અમને અમૃત ખાણ વ્હાલા પ્રિતમ પ્રાણ.

સાખી { સાહ્યબો મારો સુલક્ષણો, એંઠા જુઠા ખાય;
ઘરની સુખડી ના ગમે, સોગન જુઠા ખાય.

તમારા સમ જો તમે મને વ્હાલા, જુઠડા સમ શીદ ખાઓછોજીરે,
પીયુ તમારૂં મનડું માને ત્યાં જાઓ છો, ઘી ભર્યા ઘેબર–
ઘેર રઝળે છે, કુસકા ખાવાને ધક્કા ખાઓજીરે.

સાખી { સોળ વરસની સુંદરી, સ્વામી વરશે સાઠ,
મોઢું જોઇને મોહી રહ્યો, લાડકી કરતી લાડ.

પગમાં કાંટો વાગો નહિરે જીવું, હું તો નહિરે જીવું, મારી
સગી નણંદના વીર હો રાજ,
તેડાવજો મારા બાપાજીને, જોગી જતીને તેડાવજોજી.–નહિ.—ચો.

ચં (૨૯૦)—સાગર-સરિતા—ભજન, રાગ, પદ.

ચંચળ લક્ષ્મીનાં ચાળારે જનમુર્ખ ફુલી મરનારા,
કાળાં ધોળાં કરનારારે ખાતે ખત્તા ખાનારા.—ચંચળ૦
"જયમ વર્ષાની વીજળી પળપળ કરે ચમકાર,
આજ મળ્યું ધન કાલે જાશે, આંખ ચોળી રહેનારરે.—ચંચળ૦
મોટા મોટા નર મરી ગયા ત્યારે ગયું ન કાંઇ સાથ,
જુઠો મદશો ભાળવો, તમે જાશો ખાલી હાથરે.—ચંચળ૦

(૨૯૧)—અંબરીષ—

ચંપા તું મારી દીલજાન વાહ, વાહ, કુસમ કળી કુરબાન, વાહ, વાહ,
ચન્દ્ર વદની છો, ભરી મદની છો, ઝરી રસની ગુલતાન; વાહવાહ—ચંપા.
શાણા ચતુર સુજાણ, વાહ વાહ, ગુલાબ પરી હું,—
છુપી છરી છું-ગળે લગાવે ગુણવાન,-વાહ.—વાહ.—ચંપા.

(૨૯૨)—મીસ રોઝા—રાગ, દેશ-તાલ, ધીમા, ત્રીતાલ—
છબ દીખલાજા બાંકે સાવરીયા, ધ્યાન લગો મોહે તોરારે,
બાંકે ચિતવન નયના રશીલે, ચાલ ચલત મતવારીરે,
કાહે કરત કિત જાઉં સખીરી ન માને જીયા મોરારે.—છબ.

(૨૯૩)—સરોજની—
છે ધરમતણો હરીએલી ! ધરમ જતન જે કરશે તે તરશે,
અંતે સતિયાને જય મળશે, પાપીનો પ્રભુજી ક્ષય કરશે.-છે ધરમ૦

સાખી { "વિના ધરમ, ધનધામ ધરણી ખર ઉપાડે ભાર;
"ધિક્કાર પામ્યો શ્રેષ્ઠ પદવિ, સત્ય વિણ સંસાર.

લખપતી થશે, કોડી ન મળશે, લઈ પાપ પોટલો પરવરશે.-છે ધરમ૦

(૨૯૪)—કંસવધ—
છેડ લીધી છબીલે છેડ લીધી, અરેરે ધુતારે ઠગારે, એ કપટી કાનુડે-છેડ.
જળ ભરવા હું ગઇતી, હું જમુનાજીને તીરે,
ભરી બેડું નીરે, ધરી મોરે શીરે, ચાલી ધીરે, ધીરે, ઓય ઓય—
કાનુડે કેડ લીધી.
કેડે લીધી એ નફટે કાનુડે, પાલવડે મને પકડી,
હું છટકી ત્યાંથી દોટે દીધી—અરેરે.

(૨૯૫)—સ્નેહલતા—
છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શુળ સૌને મોટી હાય હાયરે,
...........................શુળ સૌને મોટી (૨)—છે૦
સારો દિવસ સેવા બજાવી, પોઢવું આખર થાકી,
રાત વિતી ન માલમ પડે કે ઝટ નોકરી જાગી.—શુળ૦
આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ,
ધીક્કાર જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશરે પેટ.—શુળ૦
પંડીત જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા વિચારી,
ગુલામગીરી છે નષ્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી.—શુળ૦

(૨૯૬)—ઉમાદેવડી—
છોડો છોડો છબીલા, જાઓ જાઓ, હઠો હઠીલા,
મારી લુંટાશે નવલખ લાજ—છબીલા.
તમે મોટા પુરૂષ મહારાજ, પાણી પહેલાં બાંધી લ્યોને પાજ.—મારી.

વાહ વાહ વચન રસીલા, તારાં નયન રંગીલા,
ગોરી ગાળે સર્વને ગુમાન.—રસીલી પ્યારી ગાળે.
લાગે જેને પ્રીતીનુંજ પાન, ગણે નાના મોટા સૌ સમાન.—ગોરી.

સાખી { કથન કથે જગમાં બધાં, વિરલા પાલણહાર,
પ્રીતી ભગત ભામા સદા, વચન નિભાવનહાર.

મુકો મુકો માનુની ગુમાન, સાણા દાસી છું તારી સુજાણ,
ચાલો આવો ચતુર પ્રીય પ્રાણ.—છોડો.

(૨૯૭)—વિર-કુણાલ—રાગ ભજન—
છોડી દુનિયાના માયા કાયા તે કામનીરે.
પરહિત કારણ નવ રૂખે પરવા ધન ધામનીરે,
ખાનપાનની પીડા તજીએ, ભવ તારકને ભજીએ.
ઘરઘર ભટકી ધર્મ ધ્વજા લઈ, દેશની સેવા સજીએ,
સાચી કમાણી કરવી નીતિ દયા દામનીરે.

(૨૯૮)—બેધારી તલવાર—
છોડો છોડો રસિલા છબિલા છોગાળા, નહિ બાળને આમ બનાવો,
"પ્રેમવેલી નવેલી, રિસાના રતિ રંગ રાગમાં.—છોડો.
રાગની રીતી નથી એ મોહન, દુર નિરંતર વાસ,
યૌવન પુષ્પ ખીલ્યું શા ખપનું નહિ લેનાર સુવાસ.
રશીકડી હાજર છે આ દાસ,
મદન ઘેલી મદ છકેલી કેમ લજાય ભેટે લે, રામ.—છોડો.

(૨૯૯)—ખુરશીદ ઝરનીગાર—
છોડો છાડોજી મોરી કલઈયાં, દુખાવો નહી બઈયાં, પડું મેં પંઈયા પંઈયા.
આહા, ડગરીયા સબ તોરી, ડરીયાં કરો દેખો, મે લડઈયાં
કોઈ, સખીજે સુન પઈયા, આ. આ. આ. આ. આ. જઈઆં—છોડો.
ચુરીયા મોરી કરકાઈ, દેખો દેખો, તુમ રામ દોહાઈ,
કાપે લીયા જીયાસે મન રસીઆ, કયા, મન બશીઆ
આવોજી આવોજી ના તરશાવોજી, હે, હે, હે, બાકી જનીવાં—છોડો.

(૩૦૦)—મીસ ગૌહરજાન—રાગ, ભેરવી, તાલ, ત્રીતાલ.
છોડો છોડો મોરી બૈંયા, મોરી મુરકી કલાઇ, છોડો છોડો, નાહીં નાહીં.
અબ દેતીહુ દુહાઇ, છોડો છોડો, મોરી, બૈંયા—પીયા,
મોંહે છતિયાંપે અપને લગા, મોહે સારી બતિયાં બતલા.
મેંને જાન લીયા, પ્યારી મેરી, યાર તુ હઠીલી તોબા તોબા,
જીસને તેરા નામભી લીયા હો.

(૩૦૧)—મીસ જાનકીબાઈ—રાગણી, લુવર, સારંગ—
જમના તટ રામ ખેલે હોરી, (૨) દોડ દોડ પીચકારી ચલાવત, (૨)
અબીર ગુલાલ ભરે ઝોરી—જમના તટ રામ.

(૩૦૨)—**રામવર્ષા**— ઉપદેશ) રાગ ગઝલ.

જરા ટુક સોચ એ ગાફિલ ! કિ દમકા ક્યા ઠિકાના હૈ,
નિકલ જબ યહ ગયા તનસે તો, સબ અપના બિગાના હૈ;
મુસાફર તૂં હૈ ઔર દુનિયાં સરા હૈ ભૂલ મત ગાફિલ :
સફર પરલોકકા આખર તુઝે દર પેશ આના હૈ.—૧ જરા.
લગાતા હૈ અબસ દૌલતપે, ક્યોં તૂ દિલકો અબ નાહક,
ન જાવે સંગ કુછ હરગીજ યહીં સબ છોડ જાના હૈ.—૨ જરા.
ન ભાઇ બંધુ હૈ કોઈ ન કોઈ આશના અપના,
બખૂબિ ગૌર કર દેખા તો મતલબકા જમાના હૈ.—૩ જરા.
રહો લગ યાદમેં હકકી અગર અપની શફા ચાહો,
અબસ દુન્યાં કે ધંધોમેં ફસા તૂં ક્યોં દિવાના હૈ.—૪ જરા.

(૩૦૩)—**ભિષ્મપિતામહ**—

જગમાં મેં જોયું દુષ્કરમાં દુષ્કર નારીને વશ કરનારે.
લાખ ટકાના લાડ લડાવો આપો ધનની કુંચી,
ફુલ સૈયામાં રાખો તોપણુ કહેશે મુજને ખુંચીરે.—જગમાં૦
સુવર્ણ ક્યારે કસ્તુરીનું ખાતર દઈ પોષાય,
અમૃત પાશો તોય લશણુની ગંધ કદી નહિ જાયરે.—જગમાં૦
હાથીપર અંકુશ કર્યો, કરી ઘોડા કાજ લગામ,
સ્ત્રી અંકુશ કરવા ટાણે શું ! હરી ગયો તો ગામરે.—જગમાં૦

(૩૦૪)—**ભિષ્મપિતામહ**—

જખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણુ જખમી શું જાણે.
મરદના ઘા તો મરદ વખાણે, કાયર શું જાણે.
ઓ બાઇજી... ... ...કાયર શું જાણે.
આમ્ર સ્વાદમાં કોકીલ માણે મેના દાડમ દાણે,
હરખી હરખી હંસ કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે.
બગલા શું જાણે.........ઓ બાઇજી...............જ.
પતિ પત્ની માણે રતી રશમાં કામદેવને બાણે,
શું સમજે તે જોગી જન્મનાં જે જગ મીથ્યા જાણેરે.
જાણે તે જાણે... ... ...ઓ બાઇજી......જ.

(૩૦૫)—**સુરેખા હરણુમાંથી** (મહાત્મા તુલશીદાસકૃત–કૃતી)

જય રામ રમારમણું, ભવતાપ ભયાકુલ પાહિજનં,
અવધેશ સુરેશ રમેશવિભો, શરણુંગત માંગત પાહિ પ્રભો.
દશશિશ વિનાશન વિશભુજા, કુત દૂરી મહા મહી ભૂરી રૂજા,
રજનીચર વંદ પતંગ રહે, શરપાવક તેજ પ્રચંડ દહે.

(૩૦૬)—**પિતૃભકત પુંડલીક—રાગ (ગઝલ)**
જગતના જાણુ ભેદુઓ...દલીલો સત્ય દર્શાવો,
મને ના ગમ પડે કાંઇ...કહો કાંઇ ભેદના ભાવો.
તિમેરે છાય દ્યુતિની, શશી ના ધારે શિતળતા, અધુરા, મધુરા,ઉરના ઉભરા.
લઘુતામાં પ્રભુતાની, થતી ઝાંખી તે બતલાવો...........જગતના.
પતિના ચર્ણે પત્નિની, વશી જો મુક્તિ શક્તિ તો,
પતિને બોધવા પત્નિ કરે ના વ્યાજબી દાવો..........જગતના.
પ્રીતી પરનારીના સંગે, અચળ બંધાય જો પતિની,
સતિની...ક્યાંથી ગતીશી...બનતી.
ફુટલું જો આજ તો, ટેકા તણો આધાર બતલાવો........જગતના.
(૩૦૭)—**રામવિયોગ—**
જય જય જય દશરથ નંદન, જગદા નંદન (૩) વંદન.
ગંભીર રણધીર, સીતા સુંદરી આ આ આ...અવધ્યરનાથ,
દૈત્યોને મારો, ભક્તોને તારો, સૃષ્ટિ ઉદ્ધારો.
ધિરકીટ તક ધિ ધિન્ના ધા, ધિન્ના ના ધા ધાતુના (૩)
ધાકીટ કિટ ધુમ કિટ કિટ ધિન્ના, આ આ અવધ્યરનાથ,
કડાન ધા ધા ધા. (૩) જય૦
(૩૦૮)—**અનુમતિ—**
જપતી પ્રીતમની જપમાળ, જુવતી જો અલબેલી,
જોબન રસરંગે જેની બની દેલી, વ્યાકુલ વ્હાલા વિણ વ્હાલીવેલી.
સાખી { તન મનમાં વ્યાપી રહ્યો, જોબન વસંત જંગ,
રસભોગી રશીયા વિના, રમશો ક્યાં રસરંગ.
જાણ્યું ન જડીયો કોઇ રશીયો રંગીલો,
ચપચપ કરતાં કરતાં ચેતી જાતે ચતુર સ્ત્રી.
બળતાને બાળી સખી હેડે શું હરખાય,
આશા અકળાય શાની છે, છબીલી.
(૩૦૯)—**કબીર ભજન—**રાગ, ભૈરવી.
જનમ સબ ખોયો ખટપટમેં, પ્રભુકો ન રટયો અપને દીલમેં.—જ૦
કહત **કબિરા** સુનો ભાઇ સાધો, પ્રભુ બસે અપને મનમેં.—જ૦
(૩૧૦)—**તારા—સુંદરી—**
જરા ધીરેસે આવો પ્યારી નેનાં મિલાવો,
એક બોસ્સા દીલાઓ, દિલદાર મોહે પ્રાન—જરા.
પ્રેમ પ્યાલા પીલાઓ, મીઠી બાતો સુનાઓ,
પ્યારી રંગે રિઝાવો, આધાર મોહે પ્રાન.—જરા.
અજી ચતોજી સાથ, ગલે ડાલોજી હાથ—(કરો ધીરેસે બાત)
ઓજી, વાહ. વાહ. વા.—(૪)—

(૩૧૧)—ભીમ રાઘાબાઈ—રાગ—પ્રભાત—
જગાવે જશોદા મૈયા, નંદના કુંવર જાગો,
નંદના કુંવર જાગો, હરી હમનેં વ્હાલા લાગો. જા.
સોળ કળાનો સુરજ ઉગ્યો, અંધકાર ભાગ્યો,
ઘરઘરની ભામની જાગી, અરૂણ સોહાવ્યો. જા.
પંચ વસ્ત્ર અંગે ધરી, પ્રેમનો છે વાગો,
વલોણાંનો ઘોર વાગ્યો, હરખ પ્રેમ વાધ્યો જા.

(૩૧૨)—સરદારબા—
જનમી જગમાં જેણે નવ કીધું પ્રેમ મદિરા પાન,
ગોરી ગભરૂ સુંદર દીલબરના ગાને નહિ ગુલતાન.
જનમ્યો તથાપિ નવ જનમ્યો, સમજી લ્યો તે હેવાન,
બહાદુર બંકા કરતાં ડંકા, જે મોજી મસ્તાન.—જનમી.
ભર ભર પિયાલા પીલીગો ઉડાવો રાગ રંગ,
દિલબરની સાથ બાથ ભીડી, ખેલો રંગ જંગ—હા.
ગુલતાન ગાન તાનમાં ભરપુર ભાગ્યવંત,
અજબ રંગ અજબ રંગ રંગ રંગ.—પ્યા૦

(૩૧૩)—બુદ્ધદેવ—
જગમાં લોકો, મારે ઘોકો, સમજ્યા વિના કરે મત ખોટો
ફરી ફરી નહિ મળે માનવ આ અવતાર,
ગાડી ઘોડામાં ફરવું, શા માટે જગથી ડરવું.
પરધન હરી હરીને, ખીસ્સાં પુરાં ભરીને,
કોઈ સુંદર પરીને, સાથે લઇ ફરીને.
મજા કરી તે ખરી, મરવા પછી કાંઇ નથી જોવું,
દેવું કરી ખાવું પીવું, મસ્ત થઇને રહેવું.—જગમાં૦

(૩૧૪)—કંસવધ—રાગ-ગરબો.
જમુનાને તીરે જાદુવાલે સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે વ્હાલે ચિત ચોરી મને બાવરી બનાવી.
ભૂલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો હાંહાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી.—જમુના

સાખી { સુંદર છબી જોઇ છેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગિરધર સ્યામમાં, ચોંટયું મારૂં ચિત.

નયન નેહે નચાવ્યાં વાલીડે સખી મુખ મલકાવી, છુપી છુપી કરી સાન,
મને લીધારે લોભાવી, ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે
લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી.

સાખી { વીરહ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય;
અળગો રહે અલબેલડો, શું કરૂં સખી ઉપાય.—જમુના.

(૩૧૫)—શ્રી **બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા**—ગણેશ સ્તુતિ (રાગ જંગલા, અથવા પીલુ, તાલ ૩)

જય ગણેશ ગણુનાથ દયાનિધિ, સકલ વિઘન કર દૂર હમારે.—જય.
પ્રથમ ધરે જો ધ્યાન તુમારો તિસકે પૂરણ કારજ સારે.—જય.
લંબોદર ગજવદન મનોહર કર ત્રિશૂળ પરશૂ વર ધારે.—જય.
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ દોઉ ચમર ઢુલાવે મૂષકવાહન પરમ સુખારે.—જય.
બ્રહ્માદિક સુરધ્યાવત મનમેં ઋષિ મુનિગણ સબ દાસ તુમારે.—જય.
બ્રહ્માનંદ સહાય કરો નિત ભક્ત જનોકિ તુમ રખવારે.—જય.

(૩૧૬)—**મીસ અચ્છનબાઈ**—રાગ-ખટવા, તાલ, લાવની, હોરી.

જશોદાકે લાલ ખેલે હોરી, કૈસી ધુમ મચોરી.—જશો.
મુરલીકી ધુન સુન ગોપી બિકલભઇ, સબ મિલ બાત કહોરી,
અંગ અંગ ભુખન સબ સાજો ચલો ફીરતકી ઓરી.—કૈસી.
આય અચાનક ગલે લગાવત, દીયો અંગ કઇ જોરી,
ગારી દુંગી છોડ દે મોહન (૨) તુમ્હે તમિજ નાહ મેરી.—કૈસી.
ચહુવા ચંદન અત્તર ગુલાલકે, ગલીયન કીચ મચોરી,
ઉડત ગુલાલ લાલ ભયે બાદર, ચલી રંગકી ઝોરી.—કૈસી.

(૩૧૭)—**અસીરેહીર્સ**—

જવાં દુલહાપેં હું મય નીશાર મુએ ખુસમટપે મેહું નીસાર;
તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર, અંધી કાની જોડી બની મજેદાર.
લુલી લંગડી જોડી બની મજેદાર, શાદી કરૂંગા, ઘોડે ચઢુંગા,
ફીર ના કરૂં તકરાર.

મુજે બાલી બનાદે, મુંદે દીલાદે, સાડી દીલા દે, તું ચોલીકે સાથ;
તુજે બાલી બનાદું મુંદે મંગાદું, જુતા ગંઠાદું, મએ મોચીકે હાથ,
અભી લાઉં (૩) શાદીકા કરો પકરાર...જવાં.

જા (૩૧૮)—**જાળંધર સતી વૃંદા**—

જા, જા, અલી, શરમાવે, શાને ઠાલી, સતાવે રીસાવે શું આમ.
પીયુ પંખી વિણુ યૌવન ઉપવન સુનું, રસના ભોગી વિણુ સર્વે સુનું...સુનું.
લટકાળી, ચટકાળી, મટકાળી, મતવાળી..............જા. જા.
બિચારી પ્રેમઝરો ક્યાં ઉભરાવે, નાવલિયા સંગ બાલા ઝરણું ઝરાવે,
મને શાને સતાવે(૨)મન મુંઝાય, અકળાય તરસાય દુઃખી થાય. જા. જા.

(૩૧૯)—**પરશુરામ**—

જાઓ, ઠગારા, કામણગારાં, રશબિના રસરાજ,
ના કરો ઠાલા, ચતુર ચાળા, થઈને કાલા, મહેલા માહારાજ.
મનભાવે શું મોઢું હલાવો, જુવતી પર શું જોર જણાવો.
હવે માનો, અરે નહિ નહિ, શાણી શું શરમાય–ના...,જાઓ (૨)
ટુટે પ્રિતી દોર તાણો કરી જોર, આવો ચિત્તચોર, બાંધુ પ્રીતી દોરે.-જાઓ.

(૩૨૦)—ઉમાદેવડી—

જા જારે શું રિશાય રશીલી, નજર મીલાવી લે (૨)
ચટપટી ચિતમાં લાગી ચતુરા ચ્હેરો જોવા દે.
હિરા મોતી માંગ મધુરી, ઝાઝર ઝુમણાં લે,
મદન અગન તનમાં લાગેલી, તરત બુઝાવી દે.
સમતા નથી રહેતીરે, સલુણી મરમ વચન મુકી દે,
કલ્પ લત્તા છબીલી તુજ છાંયે, પામર પંખી લે.

(૩૨૧)—ચન્દ્ર મધુરી—

જારે જારે સાંવરીઆ તું જારે બનાય કોઇ દુજી, ગોરી હાં—જારે.
કાના બનાના દીવાના બનાય કોઈ દુજી ગોરી હાં.
તોરી બંગરીઆં અનાડી, કનઇઆ મેં કહુંગી જસોદાકો જાએ,
સાંવરીયાં, ગાગરીયાં, ફોરી મોરી નંદકે દુલારે.—જારે.

(૩૨૨)—પ્રભાત—પદ, રાગ, પ્રભાત—

જાગ્યને જાદવા કૃષ્ણ ગોવાળીયા, તુજ વીના ધેનમાં કોણ જાશે,
ત્રણસોને સાઠ ગોવાળ ટોળે મળ્યાં, વડોરે ગોવાળીઓ કોણ થાશે.—જા.
દહિં તણા દહીંથરાં ઘી તણા ઘેબરા, કઢિયલ દુધ તે કોણ પીશે,
હરી તારો હાથીયો કાળી નાગ નાથીયો, ભુમીનો ભાર તે કોણ લેશે.—જા.
જમુનાને તીરે ગૌધેન ચરાવતાં, મધુરીસી મોરલી કોણ વાશે.—જા.
ભણે **નરસૈયો** તારા ગુણ ગાઇ રીઝીયે, બુડતાં બાવડી કોણ સહાશે.—જા.

(૩૨૩)—વસંતપ્રભા—

જાણ્યો જાણ્યો તમારો પ્રેમ જાઓ શું છળી,
તારા રૂપમાં ભુલી ગયું, દીલડું ગળી.—જા.
જાવો પીયુ મન ભાવતી, પરણો બીજી નાર,
જુઠાની સાથે જરી અમને નહિ વહેવાર.
પરણું હું પ્રેમદા—રાજી છઇયે સદા,
જો પરણીશ (હાં) (ભલે) (એમ) હા
"ડીક ત્યારે સુભ મુહરત શુભમ લગનમ ભવંતુ"
આ શું–લગ્નગાંઠથી, ફરી પરણ્યો બીજી પરી,
પ્રેમદા મળી મને પ્રેમદા મળી.

(૩૨૪)—રામરતન—

જાઓ સોની હાટે સીધાવો સલુણા જાઓ જાઓ,
આવો શાને માટે રીસાઓ, રસીલી આવો.
લાવું મારી મીઠડી માટે–કડો મનમોહન માટે,
વાણું વાશે વાલમ વાતે, પળો જાઓ પ્રીતમ વાટે.
જાઓ જાઓ ઝટ લાવો આવો ઝટ, ધીરાં અધીરાં ન થાઓ—જા.

(૩૨૫)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, પ્રભાત, પદ.
જાગીયે ગોપાલ લાલ ઉઠીયે બલ જાઉં,
ઠાર થારે સુરભી ગ્વાલ, કહત જનની કમલ નેણુ કઉતક દેખાઉં.—ઉ.
કેકઇ પર ચહાડો કોઉ, તાહીં ચતુર વદન દોઉં, નિકટ આપને આંગનમેં—ઉ.
વૃષભ પર ચહાડો એક પંચાનન કફની એતેક,
ઝટા જુટ ભસ્મ અંગ, ફંદ માલતા હું.—ઉ૦
આસન ગજરાત સ્વેત સ્વાચ્છાનક સુર વિવેક,
જય જય સબ કોઈ કહેત, રાજે ભાઉં—ઉ૦
તબ જસોમતી જીવન પ્રાણ, દરશણ દીયે ભગવાન,
સુરદાસ મદન મોહન તાકે બલ જાઉં.—ઉ૦

(૩૨૬)—**વસંતપ્રભા**—
જાઓ વ્હાલાને વેગે વધાવો, માથે પહેરાવો ફુલથી છાઓ,
અંગે અંગે ફુલોના વાગાથી સજાઓ...જાઓ.
કુસમ સમીકાય ત્યાં પુષ્પ સોહાય, શીયળ સુગંધી સંસારે જો ફેલાય,
રતિ પતિ હો સુગંધી, કુશમોની કુંજે સોહાવો.—જાઓ.

(૩૨૭—**કસોટી ઉર્ફે દોરંગી દુનીયા**—
જાઓ જાઓજી જાઓ, છાંડો ધતીયા, ઓહબતીયાં હાંમઓ, નામાનુરે,
હાંરે નામાનુ નામાનુ નામાનુરે, ઢીટઅનારી રારી, પ્રીતબીસારી, સારી
મોરી ન જાની તુને કદરીયા.
લીખ લીખ પતીયા હએ મોહે જલાદ.
ભયા અએસા હા યે તોહે ગુમાન.—જાઓ.

જી (૩૨૮)—**જુગલજુગારી**—
જીવન દોરી સોંપુ તમ હાથ, લાડકા તણી નેત્રના મણી,
ઉગારું જીવનનાથ......જીવન.
જાઓ સુખે કરી નાણાં ભરી દો, દુસ્મનનાં મુખ કાળાં કરી દો,
રૂડી વધાઇ આનંદની લાવો હેતે, હૈયામાં લઇ હરખાવો.
બાળકડાંની સંગાથ........જીવન.

(૩૨૯)—**જગતસિંહ**—
ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી,
એવો નંદકુંવરસું નેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી.
ઊંચા અવાશ એ અલબેલાનાં, નીચે અમારી મેડીરે,
સુતી હતી હું રંગ ભુવનમાં, સાન કરી સીદ તેડી.—ભીંજે મારી૦
દગમગ દાદુર મધમધ મોરલા, ચાતક થયા નમેરીરે,
વીજળીના વેગના ભય ત્યાગી, આવી ઉભી આ શેરી.—ભીંજે મારી૦

(३३०)—मीस मलकाजान—

जी न मारो पिचकारीरे कन्हैया, गारी मैं दौंगी,
फेंकत लाल गुलाल कुचनपर, और दुजी रंग सारी.—कन्हैया०

(३३१)—रामवर्षा—वैराग्य,—राग—मारु.

जीन्हां घर झुलते हाथी, हजारों लाखके साथी,
ऊन्हांको खागई माटी तूं खुश कर नींद कयों सोया...टेक.
नककारह कुचका बाजे, कि मारु मौतका बाजे,
ज्यों श्रावण मेघरा गाजे, तूं खुश कर नींद कयों सोया...१
कहां गये खान् मदमाते, जो सुरज चांद चमकाते,
न देखे कहां जीवह जाते, तूं खुश कर नींद कयों सोया...२
जीन्हां घर लाल और हीरे, सदा मुख पान और बिडे,
जीन्हांतु खा गये कीडे, तू खुश कर नींद कयों सोया...३
जीन्हां घर पालखी घोडे, जरी जर बखतके जोडे,
वुही अब मौतने तोडे, तूं खुश कर नींद कयों सोया...४
जीन्हांके बाल थे काले, मलइयां दुधसे पाले,
वह आखर आगमें डाले, तूं खुश कर नींद कयों सोया...५
जीन्हां संग प्यार था तेरा, ऊन्हां कीया खाकमें डेरा,
न फिर वह करनेगा फेरा, तूं खुश कर नींद कयों सोया...६

ॐ (३३२)—भजनामृत—भजन पद.

जुनुं तो थयुंरे देवळ जुनुं तो थयुं, माहरो हंसलो नहानोने देवळ
जुनुं तो थयुं.—टेक.
आरे काया हंसा डोलवाने लागी, दांत गीयाने मांहि रेखुतोरीयां—मा. १
ओर काया हंसा पडवाने लागी, गयो हंसोने पींजर पडी रह्युं. २
ते वखते वळी हंसा मळी गोवालण, ते सुं महारुं मनडुं मोह्युं. ३
मीरां कहे प्रभु गीरधरना गुण, प्रेमना प्याला तमने पाई पीयुं. ४

(३३३)—फीरोजी गायन—(कर्मगती) राग,कालींगडो,पद, ताल,त्रितालो.

जुगत सबहारे बान रती, रतीपें चॅली न मति,
कहांको महादेव कहांको शंबर, कहांको—मदन—रती.
जो स्वकिया सैा स्नेह लगायो, सो गैांद रमे पती,
रामचंन्द्र वनवाश पधारे, ज्यों जग त्याग जती;
जब सितको ले गयो रावण, कहां थे सीता पती.
पंडित ज्ञानी पांचो पांडव, कैसी हुइ गती,
नांझर, अर्जुन, धर्मराजभट, भीम रसोइ—पती.
ग्रह नक्षत्रो मन समझावन, राहु मंगल—गती,
फिरोज भूपति रति जाय तब, लोल नहोय रती.

જી (૩૩૪)—**મીસ-મલકાજાન**—રાગ. સહાના ચાચર, તાલ-ગઝલ.
જુદા મરે પહેલુમે જીસ દિનસે તું હૈ;
તેરી સકલ હરદમ મેરે રૂબરૂ હૈ.
ખુદાકી કસમ હૈ મેરે દિલકો પ્યારે,
ગ્રમ દરદ દૂર હોતી તેરી જુરત જુહે,

(૩૩૫)—**મી. પ્યારાસાહેબ**—રાગ. પીલુ, પિસ્તો.
જુલ્ફ પર પેચમેં દીલ ઐસા ગીરફતાર હુઆ. છુટના દુશવાર હુઆ,
બૈઠે બૈઠે લાએનયે ઇસ્કકી આજાર હુઆ મુફ્ત બીમાર હુવા.
ખાક સહરાકી તેરે હીજમેં છાની ઐસી હૈ શિયત તકન રહી,
ખારતલવોંહે મેરે દસ્તકા હરખાર હુઆ ચલના દુશવાર હુઆ.
હમસે છુપ છુપકે જો રાતોંકો ચલે જાતે હો ઇસકા બાઇસ તો કહો,
સચ બતાઓ તો તુમ્હેં કીસસે નયા પ્યાર હુવા કૌન દીલદાર હુવા.

જે (૩૩૬)—**મીસકાલીજાન.**—રાગ. બિહાગ, તાલ, કહરવા, લાવની.
જેસેં ગંગામેં જુમના લહર મારે,
કોઠે ઉપર કોઠારી બૈઠી સુંદરીયા નજર મારે.—જેસે

(૩૩૭)—**નરસીંહ મહેતા**—રાગ. ભજન.
જે જાળ જગતની તોડીફોડી, મુજ શરણુમાં આવેરે;
ભવદુઃખ તેના જાએ ભાગી તાપ ત્રિવિધ નવ તાવેરે.—જે જાળ.
સંસારીનું સગપણ છોડી, ભક્તિ મારી ભાવેરે;
તેનો દાસ થઈ હું જોડું, જરી શરમ નવ આવેરે.—જે જાળ.
　　સરીતા સાગરમાં મળી. લહે જેમ વિશ્રામ;
　　તેમ ભક્ત મુજ રૂપમાં, મળી લહે આરામ.
　　મ્હારે આધારે રહે, મ્હારા ગુણ જો ગાય;
　　મનુષ્ય મજુરી આપતા, હુંથી કેમ રખાય.—જે જાળ.

(૩૩૮)—**કબીરભજન,**—રાગ. પદ.
જેને સાધુકી સંગત પાઇ, વાકી પુરણ કમાઇ,—ટેક.
દત્ત ગોરખ ગોપીચંદ ભરથરી, તો ગગનમે છાપરી છાઇ—જેને.
અંકા. વંકા. કેથળ કુબા તો પાંચમી મીરાં બાઇ—જેને.
ધના પીપા ઓર રોહીદાસા, તો સજનો જાન કસાઇ—જેને.
ધ્રુવ પ્રલહાદ અંબરીષ વિભિષણ, ઊનકી ધન્ય કમાઇ—જેને,
કહેત **કબીર** સુનો ભાઇ સાધુ, તો જ્યોતમે જ્યોત મીલાઇ,—જેને.

જે (૩૩૯)—**શ્રી આતમ શારદા**—
જે લખ્યા વિધિએ લેખ કહો શું ફરશે,
બાવળના કાંટા, કહો કદી શું ટળશે.
સુખકર છાંયા આમ્રવૃક્ષ શું કહો કદીએ તજશે,

ગુણ, દોષ સદાય સમજશે ભાવે ભાવીને ભજશે.
સરિતા સાગરમાં મળશે, નહિં તેલ પાણીમાં ભળશે,
તરવર પર વેલો મળશે, નંદનવનનું પારીજાતક, ઉકરડે ઉછરશે.
.....................શું ઉકરડે ઉછરશે—જે.
જ્યોતિપર જંતુ જળશે, મુક્તા હંસોને મળશે,
પયથી પણ પહાણુ ન ગળસે, " કરણી તેની પાર ઉતરણી "
કહેવત જગ ઉચરશે, એ કહેવત જગ ઉચરશે—જે.

(૩૪૦)—અદલ-ઈનસાફ—રાગ, કોરસ.

જેણે નહીં જોયો, તેણે ખોયો, એળે આ અવતાર;
ફેશન પોઝીશન વાળો સુધરેલો સંસાર.
પફબફ પાઉડર નહીં કીધાં, ગાલે ન લગાવી લાલી;
આઈ ગ્લાસ પ્હેરી નવ ઓપ્યાં કર અમરેલા નવ ઝાલી.
તેની ઝીંદગાની ઠાલી.
કંઈ ડીયર, મીસ્ટર જ્યોલી, ગુડમોરનિંગ ઈવિનીંગ બોલી;
વીઝીટ ન લીધી દીલ ખોલી, તે બાનુ બિલકુલ ભોળી.
નાટક ચેકટ જોવાને, પોહચ્યાં નહીં સૌની પહેલે;
લેનડો મોટરમાં બેસી, ફરીયા નદી દરીયા સેલે, તેની જીંદગાની એળે.

જો (૩૪૧)—બાજીરાવ પેશ્વા—

જોબન રંગે રંગાતી છાતી, સુપક્વ અનાર.
છાતી સુપક્વ અનાર. હિરાનો હાર, શોભીત સુખકાર,
કટી કેશ ભારે લચકાતી, વાયુ વેગથી. હું વહી જાતી.
આલો આ લાલશા. રંગીલી રસીલી છબીલી હું નાર,
હશે પુન્યશાળી કોઈ મને ચાહનાર............રંગાતી.

(૩૪૨)—સ્નેહસુધા—

જોબન રસ ભર્યું લૂંટો દીલદાર ઝીલો ઝીલો સુધારસ યાર—જોબન.
હું મદવેલી ને નવેલી, પુર બહારે ખિલી રહેલી,
કુસુમ કળી નિરધાર ચુંટો દીલદાર લૂંટો દીલદાર—જોબન.

(૩૪૩)—લવ-કુશ—વૈરાગ્ય-ભજન, રાગ-પદ.

જોને જરી જાગી મુરખા જોને જરી જાગી.
અલ્યા સુતો શું અભાગી! જીવ! જોને જરી જાગી.
સગાને સંબંધી ત્હારાં, સુખનાં છે બેલીરે (૨)
ઠેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી,—અલ્યા સુતો શું.
કાયાની માયાને ત્હારી, કર તું વિખુટીરે (૨)
તુટી ફુટી સાંધનારો નથી કો વિરાગી—અલ્યા સુતો શું.
મ્હારૂં આ મ્હારૂં છે માની, ગુમાની શું થાતોરે (૨)
જાતો હરખાતો માતો જાશે હામ ભાંગી—અલ્યા સુતો શું.

(૩૪૪)—ઉમાદેવડી—

જોડી વીણુ જનમ વૃથા જગજાણુ, પુષ્પ જેમ સુગંધી વિણુ પરમાણુ,
ચપળ કમળદળ નયન અન્યા પણુ મહિં કીકીની તાણુ.
સુંદર ચંદ્ર વદન પણુ અંદર, નહિ નામનિશાન—તેમ પિછાણુ,
વિકટ વાટ સંસાર તણી, ત્યાં સુખનો એક વિશ્રામરે.
ભવ જંગલમાં મંગળ રૂપે, જોડી છે જળ ધામરે;
દેતું દયાનિધિ ? દયા કરીને, જુક્તિ જોડીનું દાન-(૨)
સકળસુખ ખાણુ—જોડી૦

(૩૪૫)—સતિ દ્રૌપદી—

જોજે અલી હર્ષઘેલી થતી ભાન ભુલી જતી,
ન્યાળી રતી પતી સલુણી શાણી, સ્નેહના સુરાજ્યમાં—હાં.
જોજે અલી વલ્લભથી, મળી વેલી વાંકી વસી,
આલી જતી ભુલી થઇને શાણી,—સ્નેહના૦
પિયુસંગ હાસ્ય લાસ્ય નેત્રના વિકાસમાં,
જડી રહી પ્રીતમ પ્રાણુ પ્રેમનાગ પાસમાં.
દીલહસ દર્શ સ્પર્શ હર્ષના પ્રકાશમાં,
ભલા ભલા ભાગ્ય ભોગ યોગના વિલાસમાં.
ખાળી ભોળી બાળા પ્રીતીમ સંગ, વસી હસી ધરી અંગ ઉમંગ,
સોંપીને સ્વામીની સેવામાં અંગ, માણીશ નિત્ય નવા નવા રંગ:
રેની સ્વામી સંગ મળી અખંડ ભાગ્ય તારૂં ભળી;
સાગર સંગમાં ગંગા મળી, રહે જે, રીતે સુભાગ્યમાં

(૩૪૬)—સતિ દેવહુતી—

જોડી રૂપાળી બનશે એ રૂષીવરની વૃદ્ધિ તું નવ યૌવના,
યોગીરાજ જવ યોગ આચરશે, સખી સામગ્રી ધરશે.
યોગ કાર્ય સંપૂર્ણ સાંધીને રતિ અંતર રતી ભરશેરે,
શુભ યોગે શુભ ફળ મળશેરે જગદમ્બ સ્વરૂપે ઠરશે.
—રૂષીવર એ પરમેશ્વર મારા પુર્ણ પ્રતિજ્ઞા કરશે,
દેવ ગણી નિત્ય સેવા. કરતાં કલ્યાણુ કોટીક ભરશેરે.
સખી વ્યંગ થકી શું વળશેરે, નહિ આત્મ નિશ્ચય મમ ફરશે,
વા...જોડી.

(૩૪૭)—"રા"માંડલીક—

જો મરણુ એ જીંદગીની છે અરે છેલ્લી દશા,
તો પરાર્થે અર્પવામાં આ જીવનના મોહશા.
ખીલી ખરી કરમાય છે પુષ્પો મુકે પણુ વાસના,
અમર નસ્તો તેખરા જે અમર કરતા વાસના.

મારા તમે પરમાત્મા હું છું તમારો આત્મા,
પરમાત્માને શરણે જાતાં કૃત કૃત્ય થાતો આત્મા.

(૩૪૮)—રાગસાજસંગ્રહ-શિવસ્તુતી—રાગ. ગઝલ કવ્વાલી,

જોહય મન કામના સુખકી, સદા શિવ નામ ભજ પ્યારે,
મય કહતાહું તેરે હીતકી સદાશીવ નામ ભજ પ્યારે.
બરાબરા શમ્ભુ કે દાતા, જગતમે હય નહી કોઇ,
પલકમે દેતે હય સિદ્ધિ સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
કહા હય ધ્યાન મન તેરા, શરન ગૌરિશ કી લેહકર,
તરે લાખોં મહાપાપી, સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
મિટાહર ઘોર દુખ જનકે, મહા સુખદાન કરતે હય
તૂ તકતા બાર હય કિસકી સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
તેરે ઊપર દયા કરકે પુરિ અપની મે લે આયે,
નહીં ફીર ચેત ક્યોં અબભી. સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
વો તારક મંત્રદે તુજકો કભી સંસાર સાગરસે,
કરેગે પાર બિનદેરી સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
કંહા ભોલા મિલે અયશા. સમઝ લે સિધી ઉલટીસે,
અનુકે દેવ હય શિવજી સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.
તેરે મન કામ ઝટ સારે પુરેંગે લે શરન ઉનકી,
મિલેગી સહ્રી હી મુકિત સદા શિવ નામ ભજ પ્યારે.
રહેગી ક્યાં કમી તુઝકો કભીજો ખોલ બેઠેગે,
વો રસમય સિદ્ધીકીઝોલી સદાશિવ નામ ભજ પ્યારે.

(૩૪૯)—ઊર્વશી-પુરૂરવા—

જોજો જુઠાની બાજી છે, બધી આ, નામ નિશાની કંઈ નહી,
જોયું તપાશી નેત્ર વિકાશી, સાચી કમાણી કંઇ નહી.
પંચભુતોનો પીંડ અરે આ નિસબત ક્યાંની કાંઈ નહિ,
કાળની માયા વાદળ છાંયા, વિતી જવાની કાંઈ નહિ...જુઠા.
જીવ ગુમાની ને અભીમાની, છે સહુ ફાની કાંઇ નહિ,
જોર જુવાની, છે જીંદગાની ખાખ થવાની કાંઇ નહિ......જુઠા.

(૩૫૦)—સતિ સીતા—

જો પતિને પજવે વચન વજ્રે, તે વેર ના કેવું,
રહી રહીને રીસે ને કાન તોડે, તે શેનું શાનું કેવું.
રૂપ રંગમાં હોય અનુપમ, પણ પિતળ નહી સોનું,
હોંસ કરી હૈયે ધરીયે તો, વિશ્વે થાય વગોણું.
પુરણ કસોટી છેદન ભેદન, તાવેથી પણ તેવું,
કુંદન તે કુળવાન સમજવું, ધાટ ઘડાવી જોવું.

અગ્ની પડે જે જવાબ દેશે, સો વરસે પણ તેવું,
સોના સમ શીયળવંત સતી, ગૃહ ભુષણ માની સેવું.

(૩૫૧)—નિતીમાન નરગેઝ—

જોવા તુંજ દિદાર છું ઇન્તેજાર,-મોહબ્બત સ્હોબત તુજની શોધું.
તુજ ગોલ્ઝ ધટમ, ગરદન ગોરી, કેવી, જાવું બગલમાં લઈ દોરી.
રંગીલી રસીલી પ્યારી, પ્યાર તુજ સીને ધરે,
કદર આએ મુછોની કરે, યુસુફની ઝુલીખાં કરે,
કેવો રંગીલો, રશીલો, હરેલો, ફરેલો, રેજીસ્ટર્ડ, રીઝર્વ્ડ હું બાંકો જવાન.

(૩૫૨)—કૌરવ પાન્ડવ ભાગ ૧ લો,—

જોગી થઈ આ ભોગીના, શા ઢંગ જટા ધારી ?
ત્યાગી બની સંસારીના, શા ઢંગ જટા ધારી ?
નિરજન વનના વસેનારા છો, વપુએ વલકલ કસનારા છો.
ધર્મ ધ્યાન માં ધસનારા છો, માયાથી દુર ખશનારા છો,
તેને શી. નારી ? અરે ! ચિત, તેને તે શી. નારી ?—જોગી.
-શક્તિકા હમ હય પુંજારી, ઊપાસના ઉસ્કી હય ભારી.
વાહવાહરે નિર્મળ બ્રહ્મચારી, ભક્તિ તો આ ઉત્તમ ભારી,
છે જગથી ન્યારી, આહા, હાહા ! છે જગથી ન્યારી—જોગી.

(૩૫૩)—જાળંધર અને સતી વૃંદા.—

જો સખી !! આવે મ્હારો હંસરાજ લોલ !!
લટકે રમીને લ્હેરી લાલાને રીઝાવીએ—જો સખિ.

સાખી { ઉદર સરોવર તટપરે, અંબુજ એ વિકસેલ,
મન મુકતા ફલ અરપવા, જુગતે રાખી મુકેલ.

હંસણીની ચાલ ચાલી ચંચળ ચગાવીએ, એ,
પિંજરે પુરીને હૃદય સ્નેહમાં, રમાડીયે.—જો સખિ.

(૩૫૪)—જાંનીશાર—

જોબન લચ્છેદાર યાર મોરિ બગીયાંમે,
ચુન ચુન કલીયાં મે સેજ બીછાઇ સોવેગા દિલદાર—મોરી.
સોનેકી ઠરીયા જીવના પીરેસ્યું ખાવેગા મેરા યાર—મોરી.

(૩૫૫)—સરદારા—

જોજે હો અલી ઘેલી, કળી મળી, ભોગી, ભુંડી કળી જા,
રશની રશીલી થતાં લુટાલુટ આ વ્હાલી વીસરીજા.
પ્રેમની પ્યાલિ ને સાહેલી ઝાલીને જોજે હો જોજે હો જોજે આ
વ્હાલી વિસરી.-જા.
વ્હાલાંના વેણુ રસીલા નેણુ, ભભુતી નાખશે બ્હેન,
ભભુતી ઘેન ભુલાવે ચેન, જોગન, ની શી તરકેણુ.

રસીલા સજ્જેડે, મ્હાલો ભલે કોડે, બકે ન્હાને મોઢે મોઢે શું. મચકોડે,
પ્રેમ બગીચે ભમતી ભમરી, લેતી ગુલાબ કેતકી લ્હેર.
ઘડીક ગુલાબ ઘડીક કેવડે, ચતુરાઇથી રસ લે ચોમેર;
તોએ ગુલાબ એનો નવાબ. હોય, બા હોય આરોગ તારે.—જોજે હો૦

(૩૫૬)—તારા સુંદરી—

જોબનવંતી હું તો રાજની રાણી, રાજાની રાણી મોજ લેઉં માણી—જો.
રૂપરંગીલું હું. પામીછું આવું, ભપકે ભરાવું ભલભલાને પાણી-જો.
રૂપજીવનમાંહિ ભુપને ભુલાવું, મને મોહિ ને કંઇ કહેતાં ઇંદ્રાણી-જો.

(૩૫૭)—બુદ્ધદેવ.

જોયો સાળો ડહાપણનો ભંડાર, હાં હાં, મોટા કર્યો વેપાર; (૨)
બની ઠની ચાલ્યો ભર ચોટામાં, પુછ્યાં ભાવ બજાર હાંહાં.
કહે છે ખરીદી લાવ્યો ભાજી, છે સુંદર ને વળી તાજી;
ના તજે તોયે પતરાજી, કરી અકકલ તણી હરાજી,
કરો મસ્કરી, ભલે પરાક્રમ જો જો બીજી વાર (૨)-જોયો.
મળ્યો દલાલ પુરો પાજી, એણે બગાડી બધી બાજી,
હવે બુદ્ધિ બતાવું ઝાઝી જેથી બજાર ઉઠે ગાજી;
કોણુ પછી કહેનાર મને છે, ઘરમાં માંખીમાર હાં હાં (૨)
હુંશીયારીથી બની જવાના, મુનીમ હડફાલાલ, હાં હાં, (૨)—જોયો

(૩૫૮)—ગાયન દર્પણ—રાગ દીપચંદી—સા. ૫૨. સમ. સૂર-ધ,)

જોગન ભઇ મેં સંગ પિયાકે છોડ ચલે મોકુ બનમે—જોગન.
અપને પીયાકુ મેં ઢુંઢુ ફીરત હું, રાતદીન નહિ ચેહેન મેરે તનમે—જોગન.
કા કરૂં કીત જાઉં સખીરી, ઠારી સોચ કરૂં મેરે મનમેં;
કાહેસે હમસે રૂસ રહે હો, મોકુ અકેલી છાંડી બનમે,
આગેક કહે પ્રભુ બેગી મીલોગી, નહીંતો પ્રાણ તજુંગી છીનમે—જોગન.

(૩૫૯)—સ્નેહ સુધા—

જોઇ માડી મુર્તિ હું ગઇ છું લોભાઈ,
મધુરી મીઠડી આનંદની લ્હેર હૃદય માંહી છાઇ.
મારીને મોહબાણ ઘાયેલ બનાવ્યો હું તો ગઇ ફંદે ફસાઇ,
હાજર હુકમે દાસ તમારો-પ્રેમી મળ્યો પ્રાણ પ્યારો.
રસિલી રંગીલી છબીલી નવેલી આજે આનંદ વધાઇ—જોઈ.

(૩૬૦)—બોડાણા નાટક—

જોબન ઝુલે (૨) પ્રેમઝુલે અણ ઝુલે, કોઈ રસીયાનાં નેન જોઇ ખુલે.
મીઠી મનહારી મુખ કાન્તિ કે જોઈ લાલ;
મલકેરે (૨) કામી મન માને મનમાં,
ચાલ મારી લટકાલી ભાળી, ઝુલે—જોબન.

(૩૬૧)—માયા મોહીની—
જોબનીયાની ભૂકીથી ભાન ભુલાવે, હું લાવી, ફુલાવી રમાવી હસાવી.
તનમન હર્ષે ફુલાવે, માની મનાવે લોભાવે—જોબની.
ખુબી છે તારી ન્યારી, કાયા કુરબાન મારી,
પાણી આ પ્રેમની તેં, જાલિમ કેવી કાતીલ મારી.
વેળા છે શારી સાણી,—લો બસ મોજ માણી, બન્ને જોડાય સાથે.
ફરવીશું પ્રેમ ઘાણી, લટાવી, પટાવી, બોલાવી, ૨શાવી,
તનમન હર્ષે ફુલાવે લોભાવે, માની મનાવે લોભાવે—જોબની.
(૩૬૨)—ગાયન દર્પણ. રાગ ત્રીતાલ. જીલ્લો, (મા.પર. સમ. સુર. સા.)
જોબન માતી ફીરે છુંદ ભરીરે.—જોબન.
પાયેલકી ઝનકાર સુનાવે, ગજ ગેંડીકી ચાલ ચલે.
ભવાં કમાન બનીહે દો નેના, રંગ રસ ગાહેલ પ્રાંન હરે,
છુંદ ભરીરે ... ...જોબન
(૩૬૩)—ગાયન દર્પણ રાગ આડ ચોતાલ. (જાપર. સમ. સુર ગા.)
જોબન છુપાયે ચલીજા, ભલા, ગોરી રાધે.—જોબન.
સીરપર ધરા વારી, ધરે પર ઝારી, પતલી કમર લચકાયે,
ભલા..જોબન.
(૩૬૪)—સ્નેહ, સુધા—
જોબન રસભર્યું લુંટો દિલદાર, ઝીલો ઝીલો સુધારસ સાર—જોબન.
હું મદઘેલીને નવેલી, પુર બ્હારે ખીલી રહેલી,
કુસુમકળી નીરધાર ચુંટો દીલદાર લુંટો દીલદાર—જોબન.
(૩૬૫) ભગવદગીતા-રાગ, ગઝલ, કવ્વાલી,
જો દેવ ! દે તું દીકરા દેજે સમા જે દીનકરા;
કુળ પૃથ્વીને કરતાં પ્રકાશિત, દુઃખ તિમર ટાળે ખરા.
એવા ન જેહો દીકરા, તે દીકરા નહિ દીર્ઘ;
બહેતર અરે એથી બહુ, રસ્તે રઝળતા ઠીકરાં.
કે કામ આવે કાંઇ, આતો નામને ડુબાડતા;
છે ભાર રૂપે ભુતળે, માબાપના તન તાવતા.
એવા અરેરે, દીકરાથી, વાંઝીયા રહેવું ભલું,
જેને વિતે તે જાણતા; કષ્ટ કુપુતનું કેટલું.
(૩૬૬) શ્રી નૌતમ શારદા—
જોબન આવે જોબન આવે જોબન આવેરે—રસીલું,
પ્રેમ પઢાવે રતીરસ લાવે, ચેન ચોરાવેરે—રસીલું.
ચિત્તને ચળાવે, મનડું મુંઝાવે; મદન ડોલાવે, રસીક. રસીક—પ્રેમ૦
શરીર સુહાવે વિવિધ ભાવે, રસે રિઝાવે રસીક. રસીક—પ્રેમ૦

(૩૬૭)—ભોજ કુમાર,—
જો જરી રશીલી જોને, જો જરી છબીલી જોને,
જોબન મદમાતી જોને, જો જો જોને તું પ્રીય પ્રાણ જોને.
નહિ હઠીલી બહુ હઠ શારી, જોજો જોનેતું પ્રિયપ્રાણ પ્યારી,
પ્રેમને કુવે ઉતારી, વ્હાલાવર્ત વાઢશે.
બોલોને રશીલા લાલ બોલોને છબીલા લાલ,
તું બોલ બોલ બોલોરે, વચન રશીલા, સાંભળી આ કાલાવાલા—જો.

(૩૬૮) -સત્યનારાયણ--
જોબનીયું અંગે અંગે છલકાય, કોણ શરમાયે ઢળી રશ જાય;
વેદના ના બા, કળી નાકળાય મનડું મુંઝાયે કળીના ચુંટાય, જોબ૦
કળી ચુંટયે તો સુખથાયે, જાયે અનંગનો રંગ,—કોણ—જોબ૦
કોમળ કાયે નહી રહેવાયે થાયે આ રંગમાં ભંગ—કોણ—જોબ૦

(૩૬૯)—શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજનમાળા—રાગ. ગઝલ. તાલ. ૩
જો ગર્ભકા ઇકરારથા, તુમે યાદ હોકે ન યાદ હો—ટેક.
ઉલટે બદનસેં લટકના અરૂ લખ ચોરાસી ભટકના,
ફિર સોચકર સિરપટકના તુમે યાદ હોકે ન યાદ હો-૧ જો.
પિછલે જનમકા સંભારના સબ કર્મકા વો વિચારણા,
ફિર ઇશ ઇશ પુકારના તુમે યાદ હોકે ન યાદ હો-૨ જો.
વિષયોંસે દિલકો હટાવના હરિરે ચરણુમે લગાવના,
કિસી જીવકા ન સતાવના તુમે યાદ હોકે ન યાદ હો-૩ જો.
ઊસ બાતકા બિસરાવના દુનિયાંકી મૌજ ઉડાવના,
બ્રહ્માનંદ ફિર દુઃખ પાવના, તુમે યાદ હોકે ન યાદ હો-૪ જો.

(૩૭૦)—રામવર્મા—ઊપદેશ. રાગ. ગઝલ.
જો મોહનમેં મનકો લગાયે હુએ હૈ, વો ફલ મુક્તિ જીવનકા પાયે હુએ હૈ-ટેક.
જોબંદે હૈં દુન્યાકે, ગંદે સરાસર, વહ ફંદે મેં ખુદકો ફંસાયે હુએ હૈ—જો.
જો સોતે હૈ ગલફતમેં રોતે હૈ આખિર, વહખોતે રતન હાથ આયે હુએ હૈ—જો.
ખતર હૈ ન યમકા ન ડર મોત ગમકા જો મોહન કો દિલ મેં બિઠાયે હુએ હૈં—જો.
પેદડ પાયા મુર્શદકે દામનકો જીસને, વહહી હૈ મગન સબ સતો હુએ હૈ-જો

(૩૭૧) મીસ જાનકી બાઇ—રાગ કાલીંગડા. તાલ, ત્રિતાલ.
જોબન પીયા બારેસે તજ દીની, ૩ હાબારે,
ખલિલપીયા કાહે રોવત-૨,અરે જો બિધના લીખ દીની,જોબન પીયા, ૩,

(૩૭૨) મીસ ગૌહરજાન—રાગ. તાલ દાદરા.
જોપીયા આયના મોસે સહા દુઃખ જાયનાં,
જીયા જાયે જરાયે સતાયે, પીયા આયના મોસે સહા દુઃખ જાયના.

(૩૭૩) **મી. મહમદ હુસેન.**—રાગ કાફી. કહરવા.
જોગી રૂપ બનાયો રાવનને, બનસ્પતિ પર આસન લાયે!
સીતા માતા યોં ઊઠ બોલી તેરોરે કાલ્લ જોગી યહાં લે આયો,
એક બન ઢુંઢા સકલ બન ઢુંઢા, જલહર કહીં નપાયો;
ઓર બાતકી ઇચ્છા નાહિ, જલકો પ્યાસો જોગી તેરે દ્વારે આયો
સીતા જલ ઘડવા ભરલાઇ, તબયે છલ દિખલાયો,
બાહે પકડ ઝોરીમેં ડારી, તબ લંકાકો ધ્યાન લગાયો.
રામચંદ્ર બન ખંડકો સિધારે, લછમન ઘોર નપાયો,
ગરૂડ પંખ રખવાલી જીનકે મારે ચાંચ રામા નિચે ગિરાયો.

(૩૭૪)—**જોટાના ધંધો**—સટોરીયાની હાલત (ભાષણ બાદ)
જોટાનાં પાટીઆનો ધંધો કરીને, લોટો પીવા નવ રાખીયો,
ઘણી ભીખારી જાતે બન્યા, અને બાપ કે'વાતો, તોં લાખીયો.
(હાયલાખ રૂપૈનો આસામી હતો—(ભાગાતળાવમાં મારૂં ઘર છે).—જો.
જોટાનાં ધંધામાં મંડયારેશે, તે, નક્કી આમબનશે અભાગીયો,
પતી મ્હારા પૈસા વગર શું કરવું, હાં હેવા તાલ જોઇ કેમ થર થરવું—પતી.
(ગામ શા ઉપર બેઠું છે? અરે ગધેડાપર. હજીએ પણ જોટામાંથી,
ડોળો જતો નથી, જુવો ભીખમાંગતો થઇ ગયો તો પણ જોજો.
બાઈ—જોટાની ફજેતી.)
પાટીએ પાટીયાં કંઇકના વજાવ્યાં, વગર મ્હેનતે દુનીયામાંથી કહાડયાં,
ફકડ થઇને બજારે ફરશે, પત ગયે ધડો કોઈ ન કરશે;
(અરે વાહરે, મારા દેવાળીયા ધણી, લોહી થોડું ને ચરબી ઘણી.)

જં (૩૭૫)—**ઇન્દુમતિ**—
જંજાળી જીવડા ઝાંઝવા જોઇ શું રાચે,
દીણુ ભાગી હંસા સાચા મોતી શે ન ભાસે.
શ્રાવણ કેરી વાદળી જળમય થઇ નભ જાય,
તરસ્યો ચાતક ટળવળે કયાંથી પેટ ભરાયરે.—જં.
સ્વાતિનું બીંદુ પડવાથી, [illegible] ભરાશે,
આશા પતંગ ઉમંગથી, ગયો ગગન મોઝાર.
વિટળાઇ વંટોળીયો, પડયો પૃથવી આધારરે—જં.
સુરખડા મનડા સંતોસથી સુખ થાશે—જંજાળી.

ઝ (૩૭૬)—**સતીદ્રૌપદી.**—
ઝટપટ જાવું રંગ જમાવું નટવર ઘર, ખટપટ પ્રગટાવું. આ. વાહ, વાહ
નારદના નામમાં, ખામી શી કામમાં, ઇશ્વર ધ્યાનમાં, રહેતું ગુલતાનમાં
નારાયણ નામ રટણમાં..........ઝટપટ
ગોવિંદ ગુણ ગાનમાં ભક્તીરસ તાનમાં—આતમ જ્ઞાનમાં,
મસ્ત તોફાનમાં, કુશળ છું, કૃષ્ણ કપટમાં—......ઝટપટ

(૩૭૭)—મોહિનીચન્દ્ર—
ઝટ શ્યામ સલુણા ઘર આવોરે, હવે નાથ વધુ–ના તરસાવો, આવો.
અંતર પટમાં રહિ અલબેલા, થન થન મનડું નચાવો. આવો.
(૩૭૮)—ગાયન દર્પણ—રાગ, ગઝલ, પિસ્તો, (ખા. પર સમ. સુર. રી)
ઝરકી મોહબત ઝરકે તક બેઝર તો જગમેં ખારહે,
જોબની, મેં દેખ આયા, ઝરસે બેડા પારહે.—ઝરકી૦
મેં હર તરહસેં સોચ દેખા જગમે, ઝરકે કુચ્છ નહી,
ઔર દેખા નસુંના એને ઝરહી લાં મુખત્યાર રહે—ઝરકી૦
માંશુકોકી મીઠી બાત પર ન દીલકો લોભાયાર,
ઝરકી મોહબત દીલમેં ઊનકે, ઝરહી ઊનકા યાર હે—ઝરકી૦
જીનકે મુંસેદમ બદમ નીકલે સુખન એ જાનતું,
તુમકો ન કરતી મીઆં વો ઝરકે કરતી પ્યારહે.—ઝરકી૦
એ દોસ્તો કહેતાં હું તુમકો, ઝર સીવાર્યાં નહિ કદર,
ચાહીયે દુનિયાંમે ઝરકી, કીસનકા કીરતારરે—ઝરકી,
(૩૭૯)—ગાયન દર્પણ—
ઝર હોવે તો હરકોઈ હોવે દીલદાર કીસીકા,
ઇસ મુસફીલીમેં નહીં હોવે, કોઇ યાર કીસીકા—ઝર.
રખતા હું તુંસે મોહબત મેરી બહોત ઉમેદ,
અબ કાહેકુ કરાતી એ, સોદાહે ખુશીકા—ઝર.
જંજીર ભલી તોક બલી મૌતભી આતા,
પન હક ના રખે કીસીકુ, ગિરફતાર કીસીકા—ઝર.
ઝુ (૩૮૦)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, મેઘ, મલ્હાર—ખ્યાલ,
ઝુંઝુ ગરજે બરસે ચમકે, કીઊ લરજે જીઅરા—ઝુંઝુ.
રેન અંધારી પિયા ઘર નાહિ, દાએ બારૂ દીઅરા,
જીમ જીમ જીમ જીમ બુંદ પરતહે લરજત મોરા જીઅરા—ઝુંઝુ
(૩૮૧)—બોડાણા ચરિત્ર—(વૈરાગ્ય ભજન.)
જુઠું જુઠું જગત ખરૂં જાણ્ય માં રે.
જુઠી જનની, જુઠી જાયા, જુઠી મોહ ભરેલી માયા,
કાચ કુંપો છે કાયા, મમતા તાણ્ય મા. રે.
ગગને જામે વાદળ ગોટા, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટા,
ખેલ વિશ્વનો ખોટા–સાચો જાણ્ય મા. રે.
મારૂં મારૂં કરતાં મરતાં દ્રવ્ય કાજ પાપે નહી ડરતાં,
મેલી ચાલ્યા દામ ખજાનો ખાંણ્ય માં રે.
જુઠી જાણો જગતની બાજી, આતશબાજી જાશે ગાજી,
અંતે સૌને સોવું છે, સ્મશાન માં રે.

(૩૮૨)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ–ગઝલ.
ઝુલ્ફેપુર પેચમે દીલ ઐસા ગીરફતાર હુવા, છુટના દુસવાર હુવા.
બેઠ બેઠલાયે નયા ઇશ્કકા આઝાર હુવા, મફ્ત બિમાર હુવા.
અપને બેગાનો સે લઇ તેરે સબબ આંખ ચોરી, હયએ ઇનસાફ કીજા.
હાય ! ઇસપર તીનાતો મુજસે સરોકાર હુવા, ઓર એ ઇનકાર હુવા.
ખાક સેરાકી તેરે હીજમે છાની ઐસી, હેશીયત તક ના રહી,
પાર તલુવો કે મેરે દસ્તા ઉરખા રહુવા, કૈસા લાચાર હુવા.
હે સના મેને કે છુપ છુપકે ચલે જાતે હો, ઇસકા બાએસ તો કહો,
સચ બતાવો કે એ કીસ્સે નયા પ્યાર હુવા, કોન દીલદાર હુવા.
હમદમો હમ સુખનો મુનીસો નમરાજે સફીક, ન રહા કોઇ રફીક,
દર્દેગમમે મેરે ન કોઇબી ગમખાર હુવા, ગમ ફક્ત યાર હુવા.

(૩૮૩)—સતિ-દેવહુતી—
ઝુલો ભ્રાત ભગવંત, મારા ઝુલો સ્વયં આત્મ પ્યારા,
જગતને ઝુલે શ્રી પ્રભુને ભગિની ભક્તિ ઝુલાવે—
અનંત બ્રહ્માંડને પારણે પોઢીને, ધાર્યું છે વસન વિશાળું,
અર્ક ચંદ્રાદિક હીરાલા જડીયા, દરશન લાગે રસાળું.
વેદ સમૃતિ તારાં ગાન કરે છે, ભક્તિથી મુક્તિ પમાડું,
વારી હું અંતર હિંચે હીંચોળું ઇચ્છુ છું શરણુ તમારૂં—

(૩૮૪)—જયરાજ—
ઝુમ ઝુમ નીંદીયા આઇરે; પિયા ? ઝુમ—ઝુમ.
જાઓ જાઓ બોભરાઇ જહાં રેન ગંવાંઇ પિયા !—ઝુમ.
ઇતની ધીટીઇંકાહે ? બિનતી કરત હું,
અયસી ચતરાઇ ? અપનાઇીયો સંઇયા, મેરા જીયાસે ચુરાઇ--ઝુમ.

(૩૮૫)—પુષ્પસેન-પુષ્પાવતી—
ઝુઠા યહી સંસાર હએ છોર દે માયા સભી,
આખીર ફના હોન હાર હએ, મોરદે માયા સબી.
કચ્ચી કાયા ઔર માયા, સુર્યકી છાયા સમઝ,
દિલમે જો તેરે અહંકાર હએ તોડદે માયા સભી—ઝુઠા.
જન્મા વોહ જાતે સબી, ખીલા વોહ ખીર જાય;
ઉદયકા અસ્ત હએ--કાલ પીંડેકો ખાય—ઝુઠા.

(૩૮૬)—મીરાબાઈ—રાગ. ભજન–પદ,
ઝુલત રાધા સંગ, ગિરીધર ઝુલતા રાધા સંગ.
અબીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઇ, ભર પિચકારી રંગ, ગિરીધર,
લાલ ભઈ બિંદ્રાબન જમુના, કેશર ચુવત રંગ. "
નાચત લાલ અધર સુરભર, ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ "
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરીધર નાગર, ચરન કમલકુદંગ.

(૩૮૭)—**સ્વામીશ્રી અભયાનંદજી**—રાગ. ભજન.
ઝૂઠા જગત અસાર નર્કકા દ્વારા હે—ઝૂઠા.—ટેક.
અધિષ્ઠાન ચેતન મે માયા, રજ્જુ સર્પ વત્ કીસી છાયા,
જન્મ મરણકા ભેદ વેદસે ન્યારા હે—ઝૂઠા.
ધર્મ કર્મ આભાસીત ભાસે, પાપ પુણ્યકે પડ ગયે પાસે,
બના કહી પિત માત કહિં સુત દારા હે-ઝૂઠા.
બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રી, સય્યદ, શેખા, મુગલ. પઠાની, કલ્પિતલેખાં,
વૈશ્ય શુદ્ર કા ભાર સિરો પર ધારા હે-૩
વેદ કુરાઁ પઢિ (૨) કે મૂઆ. વ્રત રોજા અન્ન ન છુંઆ,
કાશી મકકા, **અભયા** ઝૂઠ પસરા હે—ઝૂંઠા—૪

ઝે (૩૮૮)—**સતિ-તોરલ**—
ઝેસલ કરી લે વિચાર માથે જમ કેરો માર,
સ્વપના જેવોરે સંસાર, તોળાંદે કરે છે પોકાર.
આવોને ઝેસલ રાય આપણ મળીયે,
ખરા સંત હોયે ત્યાં જઇ ભળીયેજી......
આ ભવ આવીયો અવતાર, માથે સદ્ગુરૂધાર,
જાવું ધણીને દરબાર, બેડલી ઉતારે ભવપાર—આવોને૦
મોતિ એરણમાં ઓરાય, માથે ઘરણ કેરો ઘાય,
ફુટે ફોગટીયા કહેવાય સાચાંની ખરે ખબર્યું થાય.-આવોને૦
નવલખ દોઢળીઓ બંધાય, ત્યારે ગાંધીડો કહેવાય,
હિરા માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોંઘેરાં થાય.-આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉઠી ન્હાવા જાય, કોયલા ઉજળા નથાય,
બેટા ગુણિકાને તે તો બાપ, કોને કહેવા જાય.—આવોને૦
દેખાદેખી કરવા જાય, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને, છતી આંખે કુવે પડવા જાય;
એવિ ચાર જુગની વાણી, **સતિ તોરલ** દેવી ગાય.-આવોને૦

ટા (૩૮૯)—**સાગર સરીતા**—
ટાળ્યા ન ટળી જાયે લેખતે, લખ્યા લલાટ માંહિ—ટાળ્યા.
મુરખ પામર જરી નહિં જાણે રીતી-ટાળ્યા.
જીવન ઘડી પલનું જો ચપળઆ, રહે વૃથા જગતમાં રાખીને પ્રીતી, ટાળ્યા
ભુપતિ ભીખારી થઇ ભટકેછે; ચડેવો સરવકોને નથી વિતી-ટાળ્યા.

ઠ (૩૯૦)—**સતિ. સરોજીની**—
ઠગી જગતને ઠીક બની છું. હું તો રે સ્નેહે સાધવી, (૨)
ઠગો નિહાયત નગર શેઠને, હરી વીત ને ચિત,
હાલ બેહાલ કર્યો હદબારે, પુર્ણ બતાવિ પ્રીત-બનીછું

આળા ચુંથાવ્યા ચંદનને, અજ બનિયો મટી ઇભ,
ઠામો ઠામ ઠગીને અંતે, જાહિર કાપી જીભ-બનીછું.
ખુબ ઠગી ઢોલીને ખાંતે, ખડો કર્યો યમ દ્વાર,
હવે ઠગું તેછે, હાંસલમાં, ધરીને ભગુવો ભાર-બનીછું.

ઠા (૩૯૧)—જલશા શંગ્રહ—રાગ પરજ—ખ્યાલ.
ઠાકોરરે આઇઓ રાજ મારો રાજ બાંકો સીરદાર૦-ઠાકોર.
અરજ કરૂં છું મહમદશાહ રંગીલે, ગરે લાગુંજીને સદારંગ કરોરે-ઠાકોર.

ઠુ (૩૯૨)—ધી. ડી. રે. સો. બુક. રાગ. જીલા—**ભજન**—
ઠુમક ચલત રામચંદ્ર બાજત પીજનીયા;
આંગનમે મલત જાત, આવત નગનીયાં.—ઠુમક.
કીલકીલાત ઉઠતધાય પરતભુમી, લચપચાય;
ધાય માય ગોદીલેત, દશરથકી, રનીયા.—ઠુમક.

ડ (૩૯૩) જલસા સંગ્રહ—રાગ ભોપાલી. ખ્યાલ !
ડરોરી નેયણુ નનંદીઆસેં,
ધ્રત બીતકી જુઠી સાચી લગાવત બીરહાંન પ્યારે.-ડરોરી.
કરજોર મોરાસીર સીજસ, અબ સાવકી નવાસેં કહાકહંએ-ડરોરી.

(૩૯૪)—ચંન્દ્રહાશ—
ડરમાં તું દીલ સાથ છોકરા ડરમા તું દીલ સાથ;
તુંને કોઇ નમારે લાત............................છો.
તુને સંભાળુ પ્રીતથી પાળુ, ચાલતુંતે મારો મ્હેલ દેખાડું,
ઘરેણાં વસ્ત્ર રૂડાં રૂડાં કહાડું, ચાલતું જો મારા મ્હેલનાં ચિત્રો.
રમકડાં રૂડાં ન્યારાં વિચીત્રો, (ચાલો આવ બિ. મા. ચાલ તુંને,
મારે કેવા છે કંકણુહાથ, જો જો મારે કેવા છે કંકણુ હાથ.—છો.
તમે માયાળુ દીલદયાળુ, સૌના કહ્યા વિના હું નહીં આવું,
તાત ભ્રાત પ્રિય માત કોપાવું, વિપ્યાજીએ હું સમ કહાવું.
(નાના નહિં,) હુંતો ત્યાં નહિ આવું, મને ના સતાવોરે,
જાઓ તમારે મારૂં શું છે કામ, તમે મુકો મારો હાથ.—છોકરા.

ડા (૩૯૫)—સ્નેહ સુધા—
ડાહ્યા ડમરા ભાભી લાગો રૂપાળાં, કાલા ઘેલા લાગો છો શું ! રઢીયાળાં.
પુરૂષ તણો પહેરીને જામો ઠીક જમાવ્યો રંગ,
રંગત રમશું રહેશું સંગે (૨) બજ્યા તમારા ઢંગ. (૨) ડાહ્યાં.

ડો (૩૯૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ ભૈરવી, ઠુમરી.
ડોલીયાં લે આવો મોરીરે, મેંતો ચલી પીયાકે દેશનગર—ડોલીયાં.
ચાર કહાર મીલે ડોલીયે લે, આવો મજલ મજલ પોહચાવો—ડોલીયાં

ઢી (૩૯૭)—મીસ, જાનકીબાઈ—રાગ, દેશ, તાલ, દાદરા.
ઢીઢ લંગર નગર નગર, ડગર ડગર હે, રેરે.—ઢીઢ.
અધુર મધુર મુરલી લીયે, સંગ ફિરત મેરે,
નાચત ગાવત આવત જાવત, કરત સો સો ફેરે—ઢીઢ.

ઢું (૩૯૮)—સતિ પદ્મિની—
ઢુંઢન ચલી સબ સખીયનરે, મિલ ગયે પ્રભુ બીંદ્રાબનમેં,
ખેલી ગોપીયન તનમનમેં, ખેલન ચાહત મોહનસે...આહા—ઢુંઢન.
નટવર શ્રી નંદદુલારે, બંસીઅધરનપર ધારે, હીલમીલ ગાવત સખીયનસે,
મની ધધનીની સા ની સાની રે, સાની ધપ ધની સાની ધપ ધ.
મપ મધ પમ ગ ગમ પગ મગરે ગ રેગ સારે નીની સા.
હોગઇ હરખીત તનમનમેં.—

(૩૯૯)—બ્હારે-પરસ્તાન—
ઢુંઢને માસુકકો, જાતે હએં હમ,
દેખીયે કબ લઓટ, કર આતેં હએં હમ—ઢુંઢને.
(આ હા,હા,હા,હા, આ હા હા હા.) અય ખુદા તેરી મદદ દરકાર હએ,
હાથ તેરે આગે ફયલાતેં હએં હમ—ઢુંઢને.
(આઇ બેશક ઇશ્કકી શાંમત) સહલ હો દુશવાર એ રાહે જાનું,
આફતોસે ઇશ્કકી ગભરાંતે હએં હમ—ઢુંઢને.
(કયાહએ દદા, મીલ જાય પરીયા.)

ણ (૪૦૦)—ખોટાનો ખ્યાલ—રાગ, લાવણી, ખ્યાલ.
ણુ ગમતો છું, હવે પરોણો, મોહબ્બત, માયા સો ગઇ ઊડી,
શુદ્ધ સ્નેહની ફેલી સુવાશો, **તેથી ઇતરાજી વધી પડી.** ણુ. ૧
ખરી લાગણી ખોટે અર્થે, મનાવવા મન કારણુ બની,
સંપ મહી કુશંપ કરાવ્યો, વેરણુ વીધાત્રિ એ, બની.–ણુ. ૨
હતું ન હું-તું જ્યાંહ કદી એ, ત્યાં "હુંપણુ" બહુ મચી રહ્યું,
રહેમ નજર સૌ ગઇ બદલાઈ, વ્હેમનું વાદળ ચડી રહ્યું.–ણુ. ૩
ખ્યાલ વ્હેમનો ભરાયો મનમા, વા,વાયાથી નળીયું ખસ્યું,
મનના શત્રુ મનના મીત્ર, કંચન કીચ્ચડ માંહિ ફસ્યું.–ણુ. ૪
કાદવ કીચ્ચડ પડ ચડયાથી, સુવર્ણ-તે કથીર થયું,
મન તણા મમત્વ માંહિ, **પુર ધર્મ સ્નેહનું વહી ગયું.**–ણુ. ૫

ધી ફોનોગ્રાફ ગયન સંગ્રહ.

ભાગ ૧ લો અને ૨જો સમાપ્ત.

૬-ભાગ્યદેવીની ભયંકરતા અથવા આદર્શ વિધવા

વિધવા—આ નવલકથા એક સર્વોત્તમ બંગાળી નવલકથાનો અનુંવાદ છે. આ નવલકથા સમસ્ત હિન્દુસ્તાનમાં એટલી લોકપ્રીય થઇ પડી છે કે, તેનું અગ્રેજી, હિન્દુસ્તાની, વગેરે ભાષામાં પણ ભાષાંતર થયું છે. પાકું રૂપેરી બાઇન્ડીંગ છતાં કિમ્મત માત્ર રૂ. ૧-૪-૦.

૭-સ્વર્ગમાં શયતાન—

ઉપરથી મહાત્મા જેવા દેખાતા અને સંસારમાં સાધુ લેખાતા; પરંતુ હૃદયમાં હળાહળ ભરી રહેલા પુરૂષો પોતાના ઉપર ઉપકારો કરનારનું પણ કેવું ભયંકર અનિષ્ટ કરે છે. એ સંબંધીની અનેક રસિક, ચમત્કારિક અને આકર્ષક ઘટનાઓથી ભરપૂર નવલકથા **સ્વર્ગમાં શયતાન** અવશ્ય વાંચો. પાકું રૂપેરી લાયબ્રેરીને શોભાવે એવું આકર્ષક પૂઠું; છતાં મૂલ્ય માત્ર રૂ. ૧-૮-૦

૮-સંસાર કે નરકાગાર ?—

આજકાલના કહેવાતા સુધારકોનું આર્તજીવન કેવું પાપપૂર્ણ અને શોચનીય છે, જ્ઞાનશૂન્ય વિધવાઓ ધર્મ શિક્ષણના અભાવે સ્વધર્મના ત્યાગ કરી પાપિષ્ઠા થાય છે, ખરાબ સોબતથી કેવું ભીષણ દુઃખ ભોગવવું પડે છે, વેશ્યાવિલાસથી અંતે કેવી પાયમાલી, અને ખાનાખરાબી થાય છે, એનો આબેહુબ ચિતાર આ નવલકથામાં સાદી, સરળ પરંતુ રસિક ભાષામાં ચિતરવામાં આવ્યો છે. પૃષ્ઠ સંખ્યા લગભગ ૨૫૦, પાકું રૂપેરી પૂઠું; છતાં કિમ્મત માત્ર રૂ. ૧-૪-૦

૯ બાગે શયતાન અથવા તલ્વારનું તૂફાન—

આ નવલકથામાં હિન્દમાં ઈ સ. ૧૮૫૭ માં થએલા ભયંકર પ્રાણહારક બળવાનો તાદૃશ્ય ચિતાર ચિતરેલો હોઈ, તે ઉપરાંત નાનાસાહેબ અને તાતીઆ ટોપીની અનેક ગુપ્ત બાબતોને પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે. પાકું રૂપેરી પૂઠું કિમ્મત માત્ર રૂ. ૨)

૧૦-સંસાર સંગ્રામ—

ભાગ ૧-૨ સોના જેવા સંસારને ધૂળમાં મેળવી દેનાર પિશાચિની પ્રેમદાઓ કેવાં કેવાં કારસ્થાન અને કાળાં કામ કરે છે, ધર્મ પરાયણા સાધ્વી સતીઓપર સંકટના પહાડો તૂટી પડવા છતાં કેવી અડગ અને અચલ રીતે પતિભક્તિમાં લીન રહે છે, પાકું પૂઠું. બને ભાગના પૃષ્ઠ ૪૦૦. કિમત દરેકની રૂ. ૧ાા મુજબ કુલ રૂ. ૩)

મળવાનું ઠેકાણું

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર ઠે. લીમડાચોક,—સુરત.

ટકાઉ રેશમી કાપડ અને જરીકામ ખરીદવા માટે
હમારૂં શરનામું-તમારી ડાયરીમાં નોંધી રાખજો.
શા૦ રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળા.
ઠે૦ કેળાપીઠ રોડ-સુરત.

વ્હોળા સુધારા વધારા સાથે.
પાંચમી એડીસન.

શા. રતનલાલ માણેલાલ કીનારીવાળાની

ભાગ ત્રીજો અને ચોથો

હીરૂ

હીરૂનો આરૂ.

આરૂ.

ગાયનસંગ્રહ ઉર્ફે,-રેકર્ડસ ગાયન માળા.

ગાયન-નં૦ ૪૦૧ થી ૮૦૦ સુધી કંપલીટ,

સોલ એજન્ટ-શા૦ ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર
લીમડા ચોક—સુરત.

ભાગ ત્રીજા અને ચોથાની
કીંમત ફક્ત રૂ—૦—૧૨—૦

ધી ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ

ઉર્ફે

રેકર્ડસ ગાયન માળા.

ભાગ ૩ અને ૪ સાથે.

ત (૪૦૧)—પ્રતાપી રાજસીંહ—

તમે વીઠલ વહેલા વળજોરે, પામર જાણી,
વીનતડી ઉરે ધરજોરે, પ્રીતમ પ્રાણી;
ગાય બીચારી રાંકડીને, કસાઈ વાડે સાર,
પલકમાં પાપી પ્રાણ લેશે, કોણ સુણે પોકારરે.—તમે૦
પંચાળી પ્રભુ પડી પાસ નાં, દુષ્ટ કૌરવ દરબાર,
તુમ વીણ અબળા જાતની, આ કોણ કરી લે વ્હારરે.

(૪૦૨)—કામલતા—

તમારે આસરે હું આવી, મને નાથ છોડી ન દેસો;
પ્રિય પ્રાણ કહી બોલાવી, હવે હાથ છોડી ન દેસો.
ભોળું હતું કુંવારૂં જ્યારે, આ મન મારૂં;
પ્રેમ જ્યોત પ્રગટાવી પરણ્યા, એ શું વ્હાલા, વિશારી દેશો.
ના કહેશો-મને નાથ.

(૪૦૩)—બુદ્ધદેવ—

તમને ઘટે નહિ આવું, કાન્ત, તમને ઘટે નહિ આવું;
આશ્રિતપર શું રીસાવું, કાન્ત, તમને ઘટે નહિ આવું.
માનસસરના રાજહંસ તમે, મુક્તાફળના ભોગી;
કુસુમ કુસુમતા, સમ સેજ સુંવાળી, મુકી થયા તમે યોગી કાન્ત-તમને.
જે સરવર જળ પાન કર્યાં ત્યાં, કંટક કદી નવ ધરીયે,
સુખ દુઃખમા નિશદિન અનુસરતી, કિંકરી કયમ પરહરીયે.

(૪૦૪)—શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર—રાગ-ભજન,

તમે ચેતજો લોકોરે, માથે મરણ તણો ધોકો.
પંખેરૂ જાય ચાલીરે, પીંજરા પડા રહા ખાલી,
ઉંચી તારી મેડીયો, અજબ જરૂખા, તાપર સેજ બીછાઇરે.
શેજપર છત્રની છાયારે, સંગ તો કોઇ નહિ આયા,
હાથી તારા જુલતા ઘોડા તારા જુલતા, સોને લંક છાઇરે.
કુંભકરણ વિભિષણ જેસા ભાઇરે, સગા માડીના જાયારે,
... ...સંગાથે કોઈ ન આયા—તમે૦

(૪૦૫)—**શ્રી રૂકિમણી સ્વયંવર**—રાગ, ગઝલ-કવ્વાલી.
તમારા વિરહમાં વ્હાલા, મને વૈભવ અકારો છે.
સુકોમળ સર્વ અંગોમાં, રહ્યા છો આપ અવિનાશી,
ભુલો શું દર્શ પ્યાસીને, ગુન્હો તો શો અમારો છે.
હૃદયની પાંખડી ઉઘડી સુધાના વહી ગયા ઝરણા,
વૃથા તે આપ વિણ સઘળું ઉગરવા ન કોઇ આરો છે.
વીયોગે આ શરીર બાળી, બની શું ભસ્મ વનમાળી,
ધ્વનિ તે ભસ્મથી નીકળે, તુંહિ તુંહિજ પ્યારો છે.
(૪૦૬)—**કુસમાવતિ**—
તમે રસીયા બોલે પાળજો રાજ, વ્હેલા વ્હેલા વળજો,
દાસી ઉર અરજી ધરજો રાજ, વ્હેલા વ્હેલા વળજો;
સ્વામી નાથ છો પ્રાણ હમારા, અમ્રત આનંદ ભરજો રાજ ...વ્હેલા૦
નાર નવેલી તમ વિણ સ્વામી, કરમાશે મન ધરજો રાજ....વ્હેલા૦
(૪૦૭)—**મીસ, ગોહરજાન.**—રાગ. કાફી. તાલ, ત્રીતાલ.
તનમન તોપે ડારૂંવાર તોરી સાંવરી સુરતયાં, ઔર નૈના રસીલે.—તન૦
મોહે બીન દેખે નહી પરત ચૈન, મોહે કહો કૈસેકટે દીન રૈન,
વિરહાગીન કરરીની લાચાર, તનમન તોપે ડારૂંવાર.
(૪૦૮)—**મદાલશા**—
ત્યાગી બન્યા પણ ત્યાગ ન કીધો; વાસના રહી વળગી,
ભગવાં પ્હેરી વેશ બદલ્યો, પણ તૃષ્ણા ન થઇ અળગી.
જુઓ. બગવાના ભવાડા શુષ્ક વેદાંતીનાં ધુંવાડા,
સોહં સોહં જાપે જપે નિત્ય વાચક જ્ઞાનની વાત.
આપ બુડીયા એ અન્ય શું. તારો પ્રબળ વિકારો સાથ,
ધરમ પર પડે ધાડાં, મારે જ્ઞાનને કુંહાડાં.—ત્યાગી૦
(૪૦૯)—**ધી. ડી. રે. સો. બુક.** રાગ દાદરા કહરવા
તરકારીલેલો માલન તેને આઇ બીકાનેરસે,
સોયા બેચા પાલક બેચા ઔર બેચી ચોલાઇ.
ભરે બજાર મેં ડંડીમારી મેં માલનકી જાઇ,
જેપુર બેચા જોધપુર બેચા, ઔર બેચા બીકાનેર.
હાં ગંગારામસે ટીકીટ કટાયા, જાનાહે અજમેર—તરકારીલેલો.
(૪૧૦)—**પરસુરામ**—
તમે સંભાળ જો આઘાત, છોડું નેનની કટારી;
કામણ ગારી કાતીલ કારી, એ ઉર ભેદી જાય.
આરપાર અજબ ધારી હાં, ગણશું અમૃતના ઘા, એપ્રિય.
ઠરશું એક અભેદી અંતર, બ્રહ્મ ધુન ગાશું નિરંતર.
સ્વર્ગ લ્હાવ લેશું, પરસ્પર.—તમે.

(૪૧૧)—**સુર્ય-કુમારી**—
તમારાં શા કરૂં સન્માન, મળ્યા છઇને મનગમતા મ્હેમાન—તમારાં.
હ્રદય ઢળી તમ ચરણે પડતું, દેવા આદર માન તમોને,
ભાળ્યા એ પુરવ જન્મની પીછાણુ.
ભાગ્ય દેવી તવ દર્શણુ પામી, પ્રફુલ થયા મમ પ્રાણુ—તમરાં.
(૪૧૨)—**મીસ, ગૌહરજાન,** રાગ ઝીંઝોટી, ત્રિતાલ.
તનમનકી સુધ વિસરગઇ કેસી બજાઇરી બાંસરીયાં.
જબસે ધુન પડી કાનનમેં, નિંદ નહી મોરે, અરે નૈનનમેંરે,
મિન્ત ગૌહર પિયા આવનકી, સુન મુરલીકી ધુન ભઇ બાવરીયાંરે.
(૪૧૩)—**યોગ કન્યા**—
તને એનાથ નહિ છાજે, પડયો પ્યારમાં જુલ્મો ગુજારમાં,
સંતની સારલે સંસારમાં-નાથ અમૃત સાથે વિષ ઉપજાવીયું.
મણી વિષધરના શીરપર મુકયો—
પ્રભુ કરતાં ચતુરાઇ ચુકયો-ભુંડા એવું શું ભાવિયું,
કરૂણાકર થૈઇને તેંતો તનડાંને તાવિયુ—નાથ.
(૪૧૪)—**ભદ્રભામીની**—
તમે જોબનના રંગે રંગાયાછો બ્હેન, ચમકે નેહ ભર્યા નેન-જોબન૦
ગાલે ગુલાબી લાલી છવાયે, અંગે છવાયે રંગરેલ..........જોબન૦
જાઓ પ્રીતમજી પાસે પધારો, રંગ માણુવાહો, બહેન ......જોબન૦
(૪૧૫)—**કળાવતી**—રાગ ભૈરવિ, તીલાનો.
તન નનન તાથુમ તાના થુમ તનુમ.
છનનનન છુમ છન છુમ છન છુમ છન છુમ,
છન છુમ છન છુમ છનુંમ—તનનનન.
કિડ કિડધા કિડ કિડધા ધાધા ધાની ધાની ધાનુટ ધાધા,
તાથુમ તાના થુમ તાના થુમ થનુમ.
નાદર દર દર સનનન ગાઓ બજાવો,
સાની સાનીધ નીધનીધપ ધપ ધપમ પમપમગ.
મગ મગરી ગરી ગરીસા; સનનનન રૂમઝુમ રૂમઝુમ,
ઝુમ ઝનનનન ઝુમઝુમ ઝુમઝુમ ઝુમઝુન—તનનનન.
(૪૧૬)—**જલસા સંગ્રહ**—રાગ, ખમાચ, ઠુમરી.
તરસાઇ ઓ સારી રાત સેજે સૈયાં નાજઇઓ૦—તરસાઇ ઓ૦
હમસે અબ્દબીદ ઉનસે બીમલ રહે અપના માનુંગી મોરી બા:—૧.
(૪૧૭)—**જલસા સંગ્રહ**—રાગ, મલ્હાર-ઠુમરી
તએ તો બીજલી ચમક ચમક રહીલો.—તએં તો૦
ગરજ ગરજ બાદલ બરસ ન લાગે,
ડરક-ડરર, મોરા જીયા ધકધક રહીલો.—તએં તો૦

તા (૪૧૮)—ભરથરી—

તારણી તુજથી નથીરે જુદાઇ શશિવદની સુખ પામું હું આંહી–તા૦
વદન મનોહર તારૂં લલિતા, સૌરભ અંગ જધન સુખદાઇ.–તા૦
ભ્રકુટી વિક્રમ સ્મીત અતિ વિભ્રમ, નીરખી ભુલું પ્રીય સરવે હું કાંઇ.–તા૦
ત્રણસો સાઠ ત્યાગી તુજનેરે ચાહું, તુજ વિણ ક્ષણ કલ્પ સમજાઇ.–તા૦

(૪૧૯)—**સત્યનારાયણ**—(રાગ–માલકોષ)—

તારણ, મારણ, અધમોદ્ધારણ, કર જગ કારણ, કાંઇ દયા તું,
પાલન હાર સહુના દાતા..........................તારણ
નિર્દોષી દોષીત કર્યાં, ચડ્યું અણધાર્યું આળ,
અરજી, હરજી, સુણીને છોડવજે જંજાળ.........તારણ.

(૪૨૦)—**કંસવધ**—

તારા ગુણ અગણીત શું ગાઊ ગરીબ ગોમાતાજી;
તુજ તનમાં વસતા દેવ, સર્વ સુખ દાતાજી.
માનવીજાતનું હિત કરનારી, રસકસ ઘરઘર તું ભરનારી;
છો જગજનની, વડી માવડીરે.
ધન ધાન્ય પુત્ર મળે તું થકી સુખ દાતાજી;
ખેડે ખેતી તુજ તનુજ, પવિત્ર ગોમાતાજી.
ધર્મ ધરા ધેનુ બાળનેરે પોશે, સુખ ઊંચા સંસારે રેજો,
એ ત્રણ ખોશે તે જન રોશે, જોજો વિચારી આ ઘડીએ.
છો ભારતિ ભુષણ શણગાર, ભલી ગોમાતાજી,
તારૂં બળબુદ્ધિ પ્રદ પય, સરસ સુખ દાતાજી.

(૪૨૧)—**સૌભાગ્ય-સુંદરી**—

તાત શાને કરો છો આવું કુડું કામ? જેને રાખે શ્રીરામ,કરે સહાય ઘનસ્યામ,
તેનું લેઇ શકે કોણ નામ—તાત૦
પ્રહલાદને પીડી હિરણ્યકશીપુ–પિતાજી કમાણો શા દામ,
સુરે મ્હોતે મુવો પાપી, અંતે થઇ બદનામ.—તાત૦
મોહિ સતી પર શંભુને બાળવા, ભસ્માસુરે ભીડી હામ,
બળી ભસ્મ થઈ ગયો, જાતે બનીને એ ફામ.—તાત૦

(૪૨૨)—**ઓડાણુ નાટક**—

તારી ધારે ગાડી હાંકોરે મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મરજીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા.
ઘોડા છુટ્યા થાનશે, પછી પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંધ હુવા તોબી, નીકળ ગયા અસવાર.—તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, ને નાહાવો નીર્મળ નીર,
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ-કબીર.—તારી૦

(૪૨૩)—બિલ્વમંગળ-ઉર્ફે-સુરદાસ—
તારો મુજને હેતથી ગ્રહી હાથરે ગુરૂજી, ગાઉં પ્રભુ આનંદે ગુણ ગાથ હોજી.
આશરો મારે તો સાચો એક ગુરૂ આપનો છે સ્તુતી કરૂં છું સ્નેહસાથ હોજી.
છે નહિ મારે આશા, ધન ધરા ધામનીરે,
ગુરૂ મંત્ર આપો કૃપા નાથરે...ગુરૂજી.—તારો.

(૪૨૪)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, દેશ મલ્હાર-ઠુમરી.
તારા બંગલાની ખીરકી ઉઘાડ હુંતો, ભિંજુ છું, મહારાજ.—તારા૦
નવરંગ મારી સારી જો ભીંજે, ઓર ભીંજે ચીર ગુલઝાર,
હુંતો ભીંજું છું મ્હારાજ.

(૪૨૫)—ખુદા-ની-તારીફ—રાગ, બિહાગ, તાલ, ત્રેતાલ.
તારીફ હે ઉસ ખુદાકી, જીસને જહાં બનાયા,
કૈસી જમીં બનાઈ, ક્યા આસમાં બનાયા.
સૂરજસે હમને પાઇ, ગરમી ભી રોશની ભી,
ક્યા ખુબ ચસ્મે તુને, અય મહેરબાં બનાયા,
યે પ્યારી પ્યારી ચીડીયાં, ફીરતી હય જો ચહકતી.
કુદરતને તેરી ઇનકો, તસબી ખુદા બનાયા;
ક્યા દુધ દેને વાલી, ગાયેં બનાઈ તુને,
ચઢનેકે મેરે ઘોડા ક્યા ખુશનુમા બનાયા.—તા.

(૪૨૬)—ગઝલે-નઝીર—રાગ, દેશ, ગઝલ.
તાબ ઉસકે દેખનેકી ન લાયે ચલે ગયે,
ક્યા ક્યા પરી જવાન થે આએ ચલે ગયે.
દારા રહાંન જમીં-ન શીકંદર શાહ બાદશાહ,
તખ્તે જમીંપે સેંકડો આએ, ચલે ગયે.
આદમ રહા ન કોઈ પયગમબર રહા નહી,
વોભી સરે જમીંપે સમાએ ચલે ગયે.
માલમ થા પરે, ઝુલેખાંકા યુસુફ ચાહમેં,
રૂકે હજાર બેહાકે આએ ચલે ગયે.
દેખા નઝીર મેંને ચમનમેં જો આપકુ, મેંદી ભરેજો હાથ દેખાવે,ચલે ગયે.

શ્રી (૪૨૭)—રમાદેવી—
ત્રિભુવન, તણા રચનાર, હાંહારે સખી,
કેવો ચતુર કિરતાર, ગગન મંડળ વિસ્તાર—હાંહારે સખી.
રવિશશિ ઉડગણ સાર, સાગર જગ ખારો જાણે,
સરીતા ઉર સ્નેહજ આણે, ભવપતિથી મોજો માણે.
દુનિયા એનેજ વખાણે; સાગર, સંસાર, સખી જો;
ભાવિ સરીતા નીરખજો, લિલા વિધ વિધ હરખાજો,
રત્ન નિધિથી પરખીજો, પ્રભુ મહિમાનો નહિં પાર—હાંહારે સખી.

(૪૨૮)—વિક્રમ-ચરિત્ર—
તીરછી નજરીયાં લગા, એ જાનો જાની;
લો દર્દ દિલકો જલાયે જાઓ જાની—તીરછી૦
હમે તો આશક હુએ તેરે, નાજો નખરે કે પ્યારે,
કરોજી કરોજી કરમ રહમ, ફરમાઓ જાની—તીરછી૦

(૪૨૯)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, કાલીંગડો, દાદરો.
તીહારો મનમૈલો તેહો, ડારૂ ગરેબિચ બહિયાં—તીહારો૦
ક્યા સાલુકા ઓઢનારે, બુંદ પરે રંગ જાય,
પરાએ સૈયાંસે બાત ન કરીયે, આજ રહે કલ જાય—તીહારો૦
ફુલમે ફુલ ગુલાબ કારે, ધુપપરે કુમલાય,
પરાએ સૈંયાએ પ્રિતી ન કરિયે, ભોર ભયે ચલ જાય.—તીહારો૦

(૪૩૦)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-કાફી-પદ.
તીરીઆં હરલાયો બિરહાની, એસો મેરો કંથ ગુમાની—તીરીઆં.
જાકી તીરીઆં તુમ હરલાયે, ઓ પ્રભુ અંતર જામી,
ઓ દોબીર ખરે સમુદરપે, રોકત સારંગ પ્રાણી, એસો—તીરીઆં.
ચમકત શાસ ફડકત નેના ગીરદ ઉડે અસમાની;
લક્ષમણ બીર બાલિ સુત અંગદ.હનુમાન હુએ અભીમાની—એસો-તી૦
કહતિ મંદોદરી, સુનપીયા રાવન, ઈતની અરજ મોરી માની.
રામકી તીરીયા રામકુ સોપો, રાજ કરો અભિમાની—એસો-તીરીયાં.
મેઘનાદ જેસો પુત્ર હમારો, કુંભકરન જેસો ભાઇ.
લંકા જેસો કોટ હમારો, સાથ સમુદ્ર કાંઇ. એસો-તીરીયા.

તુ (૪૩૧)—મીરાંબાઇ—રાગ-ભજન.
તું તારા બિરદ સામું જોઈ લે શામળીયા,
ના જોઇશ કરણી, હમારી જે રે વ્હાલા-તું.
ગજને કારણ વ્હાલા, પેદલ ધાયા; દ્રૌપદિનાં વસ્ત્ર વધાર્યાંરે, વાલા-તું.
ટીટોડીના વ્હાલાં, બાળ ઉગાર્યાંરે, પાગી ભુપત જગત રાખરે-તું.

(૪૩૨)—ગજલ, સ્થાન—
તુને પ્રીતકા વાયદા કરકે પ્રીયા, પ્રીત લગાના છોડ. દીયા;
વોહ મહેરકી અંખીયા ફેરલીની, હરદમકા આના છોડ દીયા,
જરા દર્દ દીમકે ભોટો સજન, તેરે બોલોપેં વારૂ, તન મન ધન.
તેરે ઇશ્કમેં ખોયા,સારા જોબન, મૈંને અપના બેગાના છોડ દીયા,
ઈસ ચાહમેં પહેલે નેહ લગા, ઔર મનકો મોરે ફેર લીયા,
ઓયસેં બસે કીસ દેશમેં જા, ઇશ દેશકો આના છોડ દીયાં.
જા એરી સખી અજમેરકો, ચલ જહાં અપને પીયાકા બાસાં હય.
પીયા બિન કછુ ભાવત નહી, મૈંને દીલકા લગાના છોડ દીયાં.

(૪૩૩)—**પુષ્પસેન પુષ્પાવતિ**—

તું જાને હર દુર હએ, પણ હૈયા માંડી,
ભિતર ટાટી કપટકી, તાસો સુતજ નાડી
કયા સોયા હય તું જાગ બંદે, કયા હોવેગા તેરારે;
ખોજત નાંહિ કાંઇ અગમ નીગમકો, મદને તાકો ઘેરારે.
કહાંસે આયા, કાંહ જાયગા, કહાં ડાલેગા ડેરારે;
સમતાકે કારન કચ્છુ કરલે, કયા બયઠા હૈ બહેરારે—કયા.
મન મેરા પંખી ભયા, જહાં તહાં ઉડ જાય;
જહાં જૈસી સંગત મીલે, તહાં તયસા ફળ ખાય.
ખોટી કાયા, ખોટી માયા, મતકર મેરા મેરારે,
કામ, ક્રોધ, મદ લોભ મોહ મેંય, કયોં દેતા હય ફેરારે—કયા.

(૪૩૪) **ઉસ્તાદી**—રાગ લલીત—તાલ, ત્રીતાલ—

તુમ બીછડત મોહે ચેન નહીં, કલ તુમ-બિછડત મોહે ચૈન નહિ.
અબ કેસે કરૂં સુખરે. પલ પલ—તુમ.
ચેહી દરજે મોહે સદા, રંગમેં જાઉં, ઉનકે બલબલ—તુમ.

(૪૩૫)—**કબીર ભજન**—પદ.—

તુંહી રામ તુંહી રામ તુંહી રામ, તારો ચરખો બોલે રામ નામ,
ભજ તુંહીરે નીજ તુંહી રામ તુંહી;
ચરખો મારો અજબ રંગીલો, પુણીઓ લાલ ગુલાલ;
કાંતનેવાલી છેલ છબીલી, આકાશ નાંખે તાર, અરજી સુણજો મોરીરે.
૨ પીંજવવા હું ગઇ, તુમ પીંજો પીંજારા ભાઇ;
પીંજન પીંજેરે કોઇ ખા ગઇ, કાંઇ દાશ ગુરૂ સકલ બતાઇ. ચ૦
જળ ઉપર જળ નિપજેરે, જગમાં કીધો વાસ;
એક અચંબો મેં સુણ્યો કાંઇ બેટી જનમ્યો બાપ.
બેટી પુછે બાપકું તું અજાણ્યો વર લાવ;
અજાણ્યો વર ના મળે તો, તારે મારે ઘરબાર.
માતારે મરજો પીતારે મરજો, મરજો ઘર ભરથાર;
એક ન મરજો સુતારીયો, મારા ચરખાનો ઘડનાર.
રામદાસનો ભણે **કબીરો** આ ચરખો કેહવાય;
આ ચરખાને જે કોઇ ફેરવે, તેનો જન્મ મરણ મટી જાય.

(૪૩૬)—**અસીરે હીર્સ**—

તુમે કૌન અનરીત સીખાઇ, સુન સજન મોરી સુધ બીસરાઇ,
આસમાન જાલીમ સીતારો, પતી બીન સતી અતી દુર ગતી.
તન મન ધન સબ, તજકર બીરહન,
તડપ તડપ બીતી કઠીન અબ મીલન, કહા હમરા સુખ દરશન—તુમે.

(૪૩૭)—તારા સુંદરી—

તુંતો સમજ સમજ તારી મેળેરે, જીંદગી જાય તારી એળેજી.
વૈભવ તારો વહી જશે જેમ નદિયોનાં પુર,
વારૂ ઘટશે વદન તન નુરરે,—જીંદગી.
ચળકી દેખે ચાંદની ચાર ઘડી ચંડાળ,
અંતે ખુટશે કાળ, કરાળરે—જીંદગી.
અંધે ઝાલી આરશી, બ્હેરો ગીતે ગુલતાન,
મુંગો લાગ્યો, આલાપવાને ગાનરે,—જીંદગી.

(૪૩૮)—ઊર્વશી પુરૂરવા—

તું ચાલ ચાલ શાણી, સ્વર્ગે ચટકીલી ચાલથી,
ત્યાં ઇન્દ્ર તણા દરબાર મંહી વિસરે જે વ્હાલથી ...તું૦
નારાયણના ઊરૂથી તન આ વિધીએ ઉપજાવ્યું,
અરપ્યું રૂપ અનુપમ સાથે, મદભર મન ભાવ્યું.
એતો ઠીક, પણ આતો આણું પરણ્યા વિણ આવ્યું,
પરણાવિશું પ્યારથી..........................તું ચાલ.

(૪૩૯)—સતિ પાર્વતી—

તું તો પ્યારી મારા પ્રાણ કે, તને ઠગાય શું જીવજાન,
એતો જાણ્યા કહેવાના પ્રાણ, નથી હો, કાંઇ હું, અંજાણ.
મ્હેં માંગ્યું હાજર કરી દઉં છું, એનો આ શિરપાવ,
કંથ કહું છું હું તમ કાજે, આણો ભક્તિ ભાવ.
લ્યો હાથમાં માળા લઇને, નારાયણનું નામ,
લે નારાયણ, હે, નારાયણ, હે, નારાયણ.
તું થઇ ભગતાણી, વિદ્વાન? તો હું, ભગતજી ચતુર સુજાણ.

(૪૪૦) જાનિશાર—

તુમ ન આયે નગરીયા હમારારે, રહે ગઇ સુની સેજરીયા હમારીરે.
આંખે દીખાકે તુમને મેરે દીલમે રાહાકી,
સીને કે પાર હો ગઇ બરછી નીગાહકી.
તુમસે લડ ગઇ નજરીયા હમારીરે, ચસ્કા નહી હય હાય તુમારી નીગાહમે.
આંખોકો અપની મયને બીછાઇ હય રાહમે, આવો આવો ડગરીયા હમારીરે.
રખની નતેમ કાંધેપર અય પ્રીતનગર કંહી;
બલખાન જાયે મુફતમેં, નાજુક કમર કંહી, માનો માનો સાવરીયા હમારીરે.

(૪૪૧)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-નટ-ઠુમરી.

તુમસે મોરો નેહ બલઇવાં—તુમસે.
હમારો કહો તું એક ન માને, ઇનિ બાતન મેંડી સુધ બુધ રેડી.
કઠણ પ્રીતકી રીત કરો, અદન બદન કે બીજકે લંગરવા.-તુમસે.

(૪૪૨)—બુદ્ધદેવ—
તું છાની છાની નયન તલસાવે સખી શાને-તું.
તું ધીમી ધીમી પ્રિતમ પાસે અલી જાને, તું ધીમી ધીમી (૨) તું છાની.
રસકુંજની વિહારી, તું છે શાણી સુકુમારી,
વહેલી અધરસુધા, જઇ પાને, તું વહેલી, વહેલી (૨)—તું છાની.
હાં, હાં, મીઠી દૃષ્ટિ મીલાવી, હાવભાવથી રીઝાવી,
સ્નેહ રસમાં ભીંજાવી સુખી થાને, રસિકડી તું રસમાં (૨)—તું છાની.
(૪૪૩)—સચદેહવસ—
તું દાતા જગત્રાતા તેરા નીશદીન રહે નામ સબ સંસાર,
તેરા આધાર નીત બીચાર તોપે નીશર લાખ બાર.
કરમ ધરમ, રાખો શરમ, સબસુખ કરતાં તું દાતાર.
કયસી પ્યારી ફુલવાડી કુદરતકી ગુલકારી,
દેખો બહાર, કયસા નીખાર, છાયા હય હર ચમનમેં.
હરબનમેં હરમનમેં-તુંહી નીશદીન બસો કષ્ટ હરતા........તું દાતા.
(૪૪૪)—બ્હારે પરસ્તાન—
તુઝે પ્યારે કયસે પાઊં, કાહુ કએસે રતિયાં-તુઝે.
ભાયા પ્યારે તાહે જંગલ, છોડી સબકી પિતીયાં,
પાક ખુદા અબ યારહો તેરા, દેખે ખુશીકી તું બતિયાં-તુઝે.
(૪૪૫)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ, ઠુમરી.
તુમહી બસતહો પ્રીતમ પ્યારે તનમે મનમે નેણનમાંરે—તુમહી.
સાંવલી સુરત મોહિની મૂરત, બહુત કરગએ સેનનમાંરે—તુમહી.
(૪૪૬)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, કેદારો, હોરી.
તુમ ખેલો પિયાસંગ હોરીરે, અબિર ગુલાલ ઉડાયે.—તુમ૦
ચુવા ચંદન અત્તર અગરજા, ડફ મૃદંગકી, ધુંકાર ગાએ—તુમ૦
(૪૪૭)—અહલ્યાબાઇ—
તું છોડ શરમાળી, સ્યામા માન મધુરી માન,
માન મધુરી માન બસ જાન કરૂં કુરબાન.
મને જાવા દોને, આવા રોને કામણગારા કાન,
કામણગારા કાન તમે કેમ ભુલ્યા છો ભાન.
કામણ તું કરનાર કપુરી અંતર વૃથા વલોવે,
હું બૈરું છું મોટા ઘરનું શરમાવું છું હોવે.
હોવે તજી તું આપ હઠીલી અધરામૃતનું પાન (૨)—
તે (૪૪૮)—ધી. ડી. રે સૌ. બુક—રાગ કવ્વાલી.
તેરી જાનસે ફિદા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
તેરે ઇશ્કને સતાયા, ગલીયાંમે તેરી આયા, બદનામ હો ચુકા હું ચાહે બોલો
તેરે ગલેમેં ગજરા મેરે ગલેમેં સેરા, બદનામ હો ચુકા હું. ચાહે બોલો.

(૪૪૯)—જુઃએ વ્હેશી—
તેરી રજાપે મય રાજી, હું કસમ લે.
અબ ન સતા મુઝે દામો, દીરમ લે, તેરી૦
અપાંસે ચલા જા, કહીંકો રકમ લે,
બાકી જો જર હય બેજદુંગી, દમ. લે, તેરી૦

(૪૫૦)—ભુલભુલૈયા—
તેરી મેરી જોડી બની, પિયા પ્યારે પે જાઉં નિસાર;
તેરી મેરી જોડી બની, સુંદરયા, પ્યારે આ જાયેં વારી.
મેરી જાન નૈનામેં નૈના લગાવો, મુઝે ભારીસી સાડી દીલાનારે,
જીસમેં ગોટા કીનારી મસાલે, તુઝે ભારીસી સાડી દીલાદું.
જીસમે ગોટા કીનારી મસાલે, દીલબર, સુંદર, મનહર જાન, લે સામાન;
ચલે દોકાનમેં કુરબાન કુરબાન—તેરી મેરી.

(૪૫૧)—બુધ્ધદેવ—
તેરી બતલાદે હુંશીયા......રી, કુછ મંત્ર મોહકા ડારી;
હોગા મેરા કામ સિદ્ધ અબ તુંહે, ચતુર સુજાન;
મધુકરકા જ્યોં કમલમેં, હોતાહે પરવશ પ્રાનરે—તેરી૦
તેરે તિરછે નેન બાનશે-હોગા વે લાચાર;
જ્યોં પારધિ હરિણકો, શરમાર કરે બેજારરે—તેરી૦
મેં મદમાતી છેલછબીલી, છલબલસે ભરપુર
બલ ભલેંકાં પાડે પલમેં ક્યા ઇનકા મકદૂરરે—તેરી૦

(૪૫૨)—રામચર્ચા—રાગ, પીલુ, તાલ, દીપચંદી.
તેરી મેરે સ્વાગી યહ બાંકી અદા હૈ, કહીં દાસ હૈ તૂં કહીં ખુદ ખુદા હૈ,
કહીં કૃષ્ણ હૈ તૂં કહી રામ હૈ તૂં, કહીં સંગી હૈ તૂં કહીં જુદા હૈ.
ચલાયા હૈ જબસે મૂઝે જામ તૂંને, મેરી આંખમાં ક્યા નયા ગુલ ખિલા હૈ,
તેરે ઇશ્ક કે બહેરે મેં મસ્ત હૂં મેં, બકા મેં ફના હૈ ફનામેં બકા હૈ.
તેરી જાત પાક હૈ તશબિહસે ફારગ, મગર રંગ તશબિહ તુઝપર ચઢા હૈ,
ન જારા તેરા રામ હરજાંહ પે દેખું હરએક નગમાં એ જાં ? તેરી સદા હૈ.

(૪૫૩)—કબિર ભજન—રાગ, ભજન, પદ.
તેરે સીરપર શ્રી ભગવાન, ઉદાસી મનવા કાહેકો ભયો
ક્યોંરે મનવા ડગમડ ડોલે, ધીરજ ક્યોં ન ધરે;
તેરે સીરપર રામધણી હય, ભટકત કાહે કો ફરે—ઉદાસી.
હલન ચલનકો પગ યા તેરા, હરી સેવનકો હાથ;
હરી ભજનેકો મુખડા તેરા, હરી દરસકો નેન—ઉદાસી.
કહે કબીર સુનો ભાઇ સાધુ, યે પદ હે નિરવાણ;
એ પદકી કોઈ નીંદા કરે તો વાકો કોનસી સાન—ઉદાસી.

(૪૫૪)—કાનના માણસ—રાગ કવ્વાલી, (ચુ+મ. શાહ)
તે હોય જે! કાનના માણસ! નિકંદન, નીજનું કાઢે છે!
નિકંદન નિજનું કાઢે છે! ને સાહમાને સતાવે છે!
જાણે ના તે સત્ય કે અસત્ય! વિવેક બુદ્ધિ દોડાવી,
સુણે કે કાનથી વાતો કે, મૂકે મન ઘોડા! દોડાવી,
પછી, જુવે છે ના યશ કે અપયશ, જૂવે ના લાભ કે હાની.
વહે વિચારે પોતાનાં-સુણતાં વાત તોફાની
સદંતર હોય જુઠું પણ, ખરૂં તે સુણતાં માને.
ખરે તે 'કાનના માણસ' વીચરે નહિં કંઇ જાને.
(૪૫૫)—મીસ રોઝા—રાગ કાફી—
તેરી જલ જાયા નંબરદારી કુરતી ન લાયા ટોલકી,
ભરા કટોરા દુધકા, મેં ગોલું તું પી, મૈં બેટીરે જાટકી, તેરી લગી ધરમકી.
રેસો બેટા જાટકારે ધરકા નંબરદાર, સગી બત્રીછ બેચકે ઉતર ગયા ગંગાપાર
લંબી સડક લાહોરકી રેલુવે, પકડા, જાય તાર તાર માણે ચક્ર,
રેલુવે સેના છોડાય—તેરી.
(૪૫૬)—મીઠા જહુર—
તેરા જાદુ ન ચલેગા જાદુગરની.
છલતેરે બલતેરે કલતેરે આગે આયે તુઝો.
ખાયે સુખ હરની- તેરા૦
અપજશી અપજશ છયા તેરા જગમેં.
૬૯ મે અપને કાંટે બોતી હય. કર, બુરી કરની-તેરા૦
(૪૫૭)—જલસા સંગ્રહ—રાગ-દેશ-હોરી.
તેરી હોરી ખેલનમેં ટોના, મેં તો નહિ આવું શામ સલોના—તેરી
તુને એસો ફાગ મચાયો, મેઘ કુને બેલાને આયો—તેરી૦
સાચી પ્રીત લગીહો પેઆરેસે, દેખ્યાં પાર મીલ ગયો સેના—તેરી૦
લાગગઇ તબલાજ કાએકી, તેરી હોનીથી સોહોના,
તુંમ સુનીઓ નનંદ જેઠાના —તેરી.
(૪૫૮)—ગાયન દર્પણ—રાગ-કાલીંગડો—તાલ—ત્રીતાલ.
તેં તો મને ઠગી ઠગી મારા રાજ—તેં તો.
ચંદ સરીખો તારો મુખડો બીરાજે.
બાતડી કરો છો ફગી ફગી - મારા રાજ—તે તો.
(૪૫૯) કવી તાનસેન—રાગ માલકોષ.
તેરી ગત અપાર, મોસે બરન ન જાત નિરંજન નારાએન, તેરી
તુહી ચાંદા તુહી સુરજ તુહી પવન તુહી પાની, તુહી ઉગરન તુહી
નારાએન—તેરી.

તુહી બ્રહ્મા તુહી વિષ્ણું તુહી અગમ તુહી નીગમ. તુહી સુંરજ પારાએન
તાનસેન કહે પ્રભુ તોઈ કીધાવન, સુમર સુમર ભજે પારાએન—તેરી૦

તો (૪૬૦)—અર્સારે હીર્સ—

તોરી છલબલ હે પ્યારી, તોરી કલબલ હય ન્યારી,
કરો બાત ન મોંસે સાંવરીયા—જાન.
તોરી જુલ્ફે હે કાળી, તારે ગાલોપે લાલી, તારે નૈનાકી લાગી કટારીયાં—જાન.
જાઓ જાઓ નાદાન, મોહો ન બતાવો જાન;
નૈનાંસે નૈનાં મિલાઓ મોરી જાન, એજી વાહ વાહ વાહ.
બાંકા સીપૈયાં તું મોરા સૈંયા, ડાલુ તોરે ગલે બૈયાં,
હાં હાં હાં માન માન માન—જાન.

(૪૬૧)—શારદા વિજય—

તોફાની દરીયે નાવ, તમારૂં ગોથા ખાયરે.
મસ્તાની દરીયે નાવ, તમારૂં ગોથા ખાયરે.
માયા પી સુતા શું મુરખ, જાગી કરો ઝટ સહાય.—તો.
પાપી પવનના ખાય પછાડા, ભાઠે જઇને ભરાયરે.—તો.
મહાસાગર મળી આવ્યા, ખાડે ખુંચી જાય.—તો.
લક્ષ ચોર્યાશી બંદર કીધા, ફોગટ ફેરો થાયરે.—તો

(૪૬૨)—જાનીસાર—

તોરી સાવરીયા હય જાદુ ભરી અંખીયાં,
રસીલી કટીલી નુકીલી હય, વાહ વાહ.
-મેરે ભોલે ભાલે આસ્કે નાદાન, સુરતકી બસ્ટી ગાલોંકે કુરબાન,
દે ડાલો દે ડાલો ઇધર ઊધર કે ગાલોંકા, બોસા અય પ્યારી જાન

(૪૬૩)—ભુલભુલૈયાં—

તોસે લાગી નજરીયા, ઝટપટ ચલો સાવરીયાં.
કયસી મોરી બીસારી ખબરીયાં, કયસી પાગલ ચેહ સારી નગરીયા.
આઓજી આઓજી લગન લગાઓ, ચલો જલદી સાંવરો સજરીયા.
આઓ છબીલે સજનવારે, ચલ ચલ પ્યારી તોરી બારી ઊમરીયાં.

(૪૬૪)—ગાયન દર્પણ—રાગ, જીલ્લો, દીપચંદી, હોરી.

તોરે બીજમેં નાર કાં ઠોરી, સામરેને હમસે મચાલીની હોરી—'સામરેને'
અપનેરે અપને મંદીરસે નીકસી, કોઈ સાંવરી કોઇ ગોરી.
કોઈ અત્તર લીનો, કોઇએ ચંદન લીનો,
અબીર લીયો ભર જહોલી 'સામરેને'—તોરે૦

થ (૪૬૫)—ચંદ્રહાસ—

થતોરે દુઃખદ કલેશ, સહુને ઘર વિશે મનમાં સહુને,
કેમજ સુકું મિત્ર ભુવનને.

એક તરફથી [મત્ર વળગતો, બીજી તરફથી બેન મારાં.—કેમજ.
મન મુશ્કેલી ઉપજી છે મોટી, કેમ ચાલુ કરી ન્યારા.—કેમજ.

(૪૬૬)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—

થઇ પ્રેમવશ પાતળીયા, ૨) મારા મનના માલિક મળીયારે...થઇ.
પ્રિતે કરો મુખવાશ સજનના, રાજ હૃદયના વાશી...થઇ.
...પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી (૨) મારા મનના મનોરથ ફળીયારે...થઇ.
...ભાગ્યવંત કર્યો ભગવતિ મુજને, જીવન સફળ થયું મારૂં,
કરો શ્રીહરી શુભ તમારૂં...મારા મનના માલીક મળીયારે...થઇ.

(૪૬૭)—**માલવકેતુ**—રાગ, ગઝલ-કવ્વાલી.

થયો ચારે તરફ ભવમાં, મહા વિસ્તાર માયાનો;
કરે છે પ્રેમથી પુરૂષો, સદા સત્કાર માયાનો—થયો.
થશું પાપી નરકવાશી, થતાં સહવાસ માયાથી.
સમજતા તોય કયમ થાતો નથી, ધિક્કાર માયાનો—થયો.
નજરથી નિત્ય દેખાયે, જગત સંહાર નારી છે;
છતાં કર્મો કરે કાળાં, લઇ આધાર માયાનો—થયો.
નથી એ માર્ગ મુક્તિનો, અચલ સુખનું ન સાધન છે,
તથાપિ રમ્ય દેખાતો, વિકટ આકાર માયાનો—થયો.
ન છુટે કોઇ કાળે તે, ફસાયો જે જરા એમાં,
હૃદય પાપી બને પૂરૂં, થતાં સંચાર માયાનો—થયો.
કર્યું જો એક પાતક તો, ફરી બીજાં બહુ પાપો,
પાતકો પાપની ફરકાવવી, એસાર માયાનો—થયો.
ફસાયો હુંય છું એના, પ્રબળ ફન્દમાંહી આજે,
થયો છે ચિતમાં મારા, પ્રબળ અધિકાર માયાનો—થયો.
થશે સંહાર આ સરદાર, ને નૃપ બાળકો કેરો,
નહિં તો મમ મરણુ થાતા, થશે સંહાર માયાનો.—થયો.

દ (૪૬૮)—**કબીરભજન**—રાગ-ભજન-પદ.

દયા ધરમ નહીં મનમેં, મુખડાં કયા દેખો દરપનમેં,
કાગજ કે એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમેં.
નુગરા બેઠન વાલા, ડુબે, સુગરા તરજાય ઉનમેં-મુખડાં
મુછ સમારી પાઘડી બાંધી, તેલ લગાવત તનમેં,
ડુંગારકા પાની જોબનકા લટકા, ઢલજાવેગા ખીનમેં-મુખડાં.
ઓર કાયામાં ઘાસ ઉગત હયે. ગાયાં ચરત હયે બનમેં,
કહેત કબીર સુનોભાઇ સાધુ રહ ગઇ મનકી મનમેં.-મુખડાં.

(૪૭૦)—**મીસ કાલી જાન**.-રાગ-બરવા, તાલ-દાદરા,

દઈ મારે તુ તુરકવાને ઘેર લઇરે;
આપ જગે ઓર મોયકો જગાવે, મેરી એક લાખ રૂપૈયેકી નીંદ ગવાંઇરે-દ.

(૪૬૯)—**સરદારેખા**—
દશા કરે તે કોઇ ન કરશે મુરખ કરે અભિમાન,
પ્રાણી બિચારૂં તુચ્છ ભગતરૂં, કાળ કથા અણજાણ.
કુંપદમાં મરડાઇ મરે પણ, ધાર્યું કરે ભગવાન-દશા૦
નિરધનીઆ પળમાં ધનવંતા, ધની થયા લાચાર.
સદા સુખી કે સદા દુઃખી, નહિ કોઇ જગમાં રહેનાર.
કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતા, તે પણ છે ખરનાર,
નામ અમર નામે તે જુગ જુગ, જનમ્યુ તેજ જનાર.
નાહક આકીન છોડે નીજ જન, સત સહાયક કીરતાર-દશા૦

(૪૭૧)—**રાગ સાજ સંગ્રહ**—રાગ કવ્વાલી.
દર્શણ દિયા કરો તો, બંશી બજાનેવાલે,
છબી સાજ અપની અનુપમ દીખાનેવાલે.
બ્રજમે જનમ લિયા હે ભક્તોકો સુખ દીયા હે,
અસુરો કુમાર પલમે સુરપુર પઠાનેવાલે—દર્શણ.
ઇંદ્રને કોપ કરકે બ્રજકો ડુબાના ચાહા,
કરપર ઉઠાયા ગિરવર, બ્રજ જન બચાનેવાલે.
કુંજનમેં આતે જાતે હરબાર ગોપિયોંસે,
લે કાહન દાન માખન ખાને લુટાનેવાલે—દર્શણ.
મનમોહન રસિલ ચિતવન ચુભાકે દિલકે,
અબ ક્યોં ન પાસ આતે હઁસ હઁસ રીઝાનેવાલે.
નિશદિન શરણ તુમ્હારી હે **મન્નીલાલ** પંડીત,
પદ ભક્તિ શ્યામ દીજે સંશય મીટાનેવાલે—દર્શણ.

દા (૪૭૨)—**હરીશ્ચંદ્ર**—
દાન, ખ્યાલ, ધ્યાન, નિશદીન તેરા, પલ છિન યાવર. સબપર,
જાન, પ્રાન. જાન રખતી તોહે, દુનિયા સારી,
જીસે પ્યારી, ધર્માચારી, જગધન. સરવર.
માન ખાનદાન રોશન જગમે માહે અનવર,
મિહરે ગરતર, નિત સચ્ચાઇ, છાઇ ઘરઘર-દાન.
પ્રજા પ્યારી, નર યા નારી, તો પરવારી, ઓ હિતકારી,
જાનો તન, ધ્યાનો મન, માલોધન, ગરદન સર-દાન.
નામવર, દાદગર, જી વકર જી હુનર,
દરબાર આલી સરકાર, સરકાર વાલી દરબાર.
હરકાર નેકી આસાર, હરબાર. હામી કરતાર,
નેકીયાર હોબિસયાર, આલમચાર **હો** બલહાર.
બાગો બાર, પેહેગુલ્લજાર, રહે હદબાર, ફુલે ખિલકર,

(૪૭૩)—**સુરદાસ**—

દાસ પરે દયા લાવોરે દયાળુ દેવા દાસ પરે દયા લાવો, ટેક.
સંસાર સંબંધ તોડી, જીવ આપ ચરણે જોડી;
હું તો બની બેઠો બાવો બાવોરે—દયાળુ૦
આંખ વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથા ખાવું.
વ્હારે અવિનાશી આવો, આવોરે,—દયાળુ૦

(૪૭૪)—**નવલ કુસુમ**—

દામની છે દુનિયા તમામ, માન મુરખ મનવા દામને સંભાળરે. દા૦
દામ વિના નર તે ખર સમાન.—મુ.
દામ મળે માબાપ કહે, કાંગી કુળદીપક મારો;
નહિ તો કહેશે કયાંથી પાક્યો, કુળ માંહી અંગારો. રે મુરખ૦
ગરથ હોય જો ગાંઠ, તો નારી, રહેશે પ્રતિવ્રત ધારી,
નહિતો સુતો મુકી સરકસે, જાલીમ રમવા જારી. રે મુરખ૦
હસે પાસ પૈસો જો તો, પુત્રો પણ સેવા કરશે,
નહિ તો કહેશે ખાતો મફતનો, કયારે બુઢો મરશે. રે મુરખ૦
કોણ માતને, કોણ તાત વળી, કોણ પુત્ર, કોણ પ્યારી,
સ્નેહ અને સગપણ સહું સમજો, દામ તણી સહુ યારી;
સમજો દામની દુનીયાદારી, સમજો દામતણી બલીહારી. રે મુરખ૦

(૪૭૫)—**યોગ કન્યા**—

દારૂ ધરનો ને પ્યાલી પરાઈ, હો પ્યારી ધામેથી પીજો ધરાઈ.
બસ લાવ, લાવ. વ્હાલી. પી જાઉં એક પ્યાલી,
દેદે જરાક તાલી. કરબાટલી ને ખાલી.
વારૂકી હું પાઉં કહોતો, બ્રાન્ડી લઈ આવું
કહોતો એકસ્ટ્રા નંબર વન-દારૂ.
—આ દારૂ નહોયતો આખો સંસાર સુનો છે.
વાવા ઉમંગ છે. રંગીલી રંગછે ઉડાવો પતંગ.—દારૂ

દો (૪૭૬)—**કામલતા**—

દીલ મારૂં માને નહિ, મનડું ઠરે નહિ, ત્યારે કરૂં શું તાતજી-
મેં જોયું ફરી ફરી, જોડી મળે નહિ, કોને વરૂં હું તાતજી.
"નયણે પ્રીતી ઝાંખી હતી, અહીં આવતાંજ સાફ થઈ
ઉર્મી અંતર ઉછળી હતી, નૃપ દેખતાંજ દબાઈ ગઈ.'
હીરલો અમુલ્ય ખરીદવા, ઉમંગભર હું આવી અહીં;
પણ અંતરે અંકુર ન ફુટીયાં, પ્રીતી પ્રગટાવી નહીં.
હતી આંખે દીસે લઇને પડી, કુવામાં હું ડુબી છું તાતજી. દીલ.

(૪૭૭)—**જલસા સંગ્રહ**—રાગ. ભજન, ઝીંઝોટી—પદ.
દીનકો દયાળ છાંડ કવન શરણુ જાઉં,
એક નાંમ નિંરકાર, સોહી ફળ પાઉં—દીનકો.
જાકે મુખ રામ નામ સોહીવટ સાચા,
રામ નામકો પ્રતાપ ત્રિભુવનસે ઉંચા—દીનકો.
તુંહિ રામ તુંહિ કૃષ્ણ તુંહિ ગુરૂ દેવા.
ભક્તનકી લાજ રખો, એહી માનું સેવા—દીનકો૦
તુંહી ગરીબન નવાજ મૈં ગરિબ તેરા,
એકબાર કહો દયાળ **તુળશીદાસ** મેરા—દીનકો૦

(૪૭૮)—**અસીરે હીર્સ**—
દીનાનાથ મોહે ડુબતા તારો ઉગારો કરૂણા નૈયાસો.
ભયકે ભવરન સોં ઉદ્ધારો કરદો વાર, ભવસાગર મતડારો.
તુમરોહી નામ નિસદિન, સરનકો જગ ભજ રામ.
તુમહી દયાકે. રામ, જ્યામેં હય હામ. તોકે તજે ડુબે સાગર. ન સંસાર.
જાવે નહીપાર રહે ભજ ધાર હોવે નિરધાર—દિના.
તોરી લીલા જો કોઇ ભુલા, વાટો નહિ હાર હરએકો સંભાને-દીના

(૪૭૯) **મીસ ગૌહર**—રાગ-દાદરા,
દિલજાની મે તુને મેરી કદરભી ન જાની, દિલજાની મેરી તુને
જરા આઓ સૈયાં, ન સતાવોં સઇયાં. નજર આઓ સૈયાં (૨)
ન સતાવો સૈયાં......દિલજાની મેરી તુને.
જો ચમનસે ગુજરે તો, એ શીગા તું કેના બુલબુલે જાતરસેં
કે ખીલ્કે દિનભી સામને, લગાના દિલકો બહારે દીલજાની મેરી તુને

(૪૮૦)—**મીસ ગૌહર**—રાગ, પહાડી-તાલ. ત્રીતાલ—
દિલદાર દિલપ્યારા તન મન ધન સબ તુમપર કુરબાન કરૂં,
ઘડી ઘડી પલ પલ ધડક, ધડક દિલ ધડકતે હે—દિલ.
ખુદાકે વાસ્તે અબ તો યાર પહેલુમે.
તડપ રહા હય દિલ, બેકરાર પહેલુમે
ન તેરા વસ્લ હૈ, મુશકીન નતાબ હૈ દિલાકો;
અજીબ તરહકા ધતાહી, અજબ હે દિલકો દિલ.

(૪૮૧)—**મીસ જાનકીબાઇ**—રાગ-ભૈરવી-તાલ-દાદરા,
દીલ દેદેપરી તુંહમારી હમે, ઐસા નદીયા દુસવારા હમેં—દીલ,
ગૈરોકો ઐસા, હમકો દિલાસા, યેતો નહી હય ગવારા હમેં—ઐસા.

(૪૮૨)—**મીસ ગૌહરજાન**—રાગ, ખમાચ, તાલ, ત્રિતાલ.
દીલ કીસીસે ન લગાના, બુરા હૈ, જાને મેરી જમાના—બુરા હૈ,
હમસે અદાવત ગૈરસે ઉલફત, દીલ જલીકે જલાના—બુરા હૈ

(૪૮૩)—**મીસ કલીજાન**—રાગ-ઝીલ્લા-તાલ કવ્વાલી, ગઝલ.
દીયા હૈં ગુલસ યારોંને, કફન રંગીન પહનાયે હૈં,
તમાસા હૈ, કે કુસ્તેકો, તેરે દુલ્હા બનાતે હૈં.
મેરે મુરકદ કો કુફરીને ક્યામત બનકે આતા હૈં,
ખુદાહું આનકર મેહયાં તો યોં મુઝકો સતાતે હૈં.
હલીના જહાં રખતે હૈ શાયદ દર્દકા શીવાહ,
જગહ હોતા હૈ જે દીલમેં હસીદા દિલ દુખાતે હૈં.

(૪૮૪)—**ગઝલે દાગ**—રાગ-ગઝલ.
દીલકા કોઇ હામી દમે બિસમીલ નહીં હોતા,
કમબખ્ત કલેજાભી, તો શામીલ નહીં હોતા.
તીર ઊસને લગાયા વહ, લગા આકે જીગરપર,
કમ સીનહે વહ કયા જાને યહાં દિલ નહી હોતા.
દીલ તુમને લીયા હૈ તો જરા તોહો લીયે હજરત,
ચુટકીમેં મિસલનેકે લિયે દિલ નહીં હોતા.
અયે દાગે મુસીબત મૈં હું કુછ કલ નહીં પડતી,
ગો, છીનતે હો મુઝએ જુદા દિલ નહીં હોતા.

(૪૮૫)—**હુસ્ન આરા**—
દીલો જાંન કરૂં કુરબાન સુરતીયાં મન બસ ગઈ,
મોરી જાંન સુરતીયાં મન બસ ગઇ.....................દીલો૦
તોરે બલ બલ જાઉં દરનાઉં કરનાઉં,
માનન કર અબમાંન જાંન.....................દીલો૦
બચ ગયા હએ મેરી આંખોમેં એ જોબન તેરા,
છોડ સકતી હું ભલા, અબ કોઇ દામન તેરા.
દુર મત કર દીલબર દીલસે નહો એજાર બીસ, મીતસે,
મધુર મધુર બતીયાં કરોજી છતીયાં લગોજીછતીયાં,તજોજી,હાં આં...દીલો૦

(૪૮૬)—**ભુલભુલૈયા**—
દીલદાર યાર છેલાશે નૈના લગાયેંગે, નૈના લગાયેંગે સૈંના લગાયેંગે-દી.
યારમેરા આલા જોબનમેરા બાલા, સુરત મોરે સૈંયાંકી દીલકો નભાયરે-દી.
બાત મેરી ભોલી ઉમરમેરી કોલી, આંખમાર ગબરૂસે નૈના લગાયેંગે-દી.

(૪૮૭)—**જાંનીસાર**—
દીવાના હું શયદા હું તલબગાર હું તેરા,
અએ જાને જહાં તાલીબે, દીદારહેં તેરા.—દીવાના૦
જાઉં મે કહા અબ તેરી, દેવડીસે નીકલકર,
રહેનેદે મુઝે મએ તો, ગીરફતાર હું તેરા.—દીવાના૦
દેખા યહક બખત તુજકો [illegible]તકી નજરસેં,
ગરજુર્મ હએ એહ તોમય [illegible]ગાર હું તેરા.—દીવાના૦

(૪૮૮)—"રા" માંડલીક—

દિવ્યદેશ અમ ઉજ્વળ કરવા, ક્યારે ઉગશે દિવ્ય પ્રભાત દિવ્ય પ્રભાત.
... ...અંધકારનાં વાદળ ભેદી,
યદુકુળ મણિ દીન મણીના સુણશું ક્યારે નાદ—બંસીનાદ.
દેશ દેશની મધુરી મૈયા, દિવ્ય અમારી ભરત ભૂમિ,
... ...સુર મુનિવર યુગ યુગ પોષાયા.
જેનાં ચરણ સરોજ ચૂમી, એવી અમ જનની,
... ...જગ વિખ્યાત ભારત માત.—દિવ્ય૦

(૪૮૯)—રામવર્મા—વૈરાગ્ય-રાગ-ગજલ.

દિલ ગાફિલ નહો યક દમ યહ દુન્યા છોડ જાના હય,
બગીચે છોડ કર ખાલી, જમી અંદર સમાના હય.—ટેક.
બદન નાજુક ગુલોં જૈસા, જો લેટે સેજ ફુલોંપર,
હોવેગા એક દિન મુરદા યહી કીડોંને ખાના હય.—૧
ન બેલી હોયગા ભાઇ, ન બેટા બાપ ના માઇ,
ક્યા ફિરતા હય સૌદાઇ, અમલ ને કામ આના હય.—૨
પિયારે નજર કર દેખો, પડી જો માડિયાં ખાલી,
ગયે સબ છોડ ફાની દેહ, દગાબાજીકા બાના હય.—૩
પિયારે નજર કર દેખો, નખેશાં મેં નહિ તેરા,
જનો ફર્જન્દ સબ ફૂંકે, કિસે તુઝકો છુડાના હય.—૪
તમામી રૈન ગફલતમેં, ગુજારે ચાર પાઇ પર,
ગુજારે રોજ ખેલોમેં, નજર કર ક્યોં ગવાના હય.—૫
ગલત ફેહમી યહી તેરી, નહી આરામ હય બસ જા,
મુસાફર બે વતન તૂ હય, કહાં તેરા ઠિકાના હય.—૬

(૪૯૦)—નીર્મળ-ગંગા—

દુનિયા દોરંગી દોરંગી દુનિયા દોરંગી, સહ્સજ્જનની નહી સંગી—દુનીયા.
પ્રપંચીયો પાલખીયે બેસે સાચાને શીર ભારો,
સજ્જનોને કષ્ટ દીએ છે, અવનિમાં એ ધારો.—દુનિયા૦
મીઠા બોલાં મોજ કરતા, ભુખે મરે સાચા,
કુડા કપટીઓ હોંસે ફરતા, એળે ગયો જન્મારો.—દુનિયા૦

(૪૯૧)—સુફેદ ખુન—

દુનીઆ એક મુસાફીર ખાનાં હય, પ્યારે ના મન અટકાના.
સાંજ સમજકે આય બયેઠે હય, ભોરકો હય જાના,
ચુન ચુન મટ્ટી મહેલ બનાયા, લોગ કહે ઘર મેરા.
ના ઘર તેરા, ના ઘર મેરા, ચિડીયા રેન બસેરા,
મત લલચાના, દિલ લગાના, હરકા ગુન ગાના.

(૪૯૨)—**અહલ્યાબાઈ—**
દુનિયા અજબ રંગ ભરી—
જળ વાદળ સમ પલ પલ પલટે રંગત સ્થિર ન જરી,
એ વિષવેલી દુઃખ ભરેલી, વિષમ વિષય રસ ધરી.
એક વિપત્તિ જ્યાં વિચરી, ત્યાં અનેક આવે ફરી,
જોઇ વિપત્તિ મનની જાતી, સમતા સઘળી સરી.
જગ અટવીમાં સહુજન ખાતા, ખત્તા ખંતજ કરી,
તોપણુ તૃષ્ણા આશા ત્યાગી, ભજે ન ભાવથી હરી.

(૪૯૩)—**ના. સુ. નો. અંધ સારંગીવાળો**-ગજલ.
દુઃખી સ્થીતી થઇ મારી, રૂદનથી શું મળે યારી,
વૃથા ગઇ સર્વ આજીજી, મળી ગઈ ધુળ સૌ બાજી.
સંબંધી મિત્ર સૌ નાઠા, બન્યા બહુક્રુર શી આશા,
મનુષ્યોની મદદ એવી, દિવાલો રેતની જેવી.
વિપત્તી શીર ભલે આવો, દુઃખો સૌ ત્રાસ ઉપજાવો,
નથી ડરતો કશાથી હું, મરણથી ત્રાસ વધતો શું.
હઠો આવો ન મુજ પાસે, જગત સૌ સ્વાર્થમય ભાસે,
હરી હું સ્હું શરણુ તારે, ભવાબ્ધીથી ઉગારી લે.

(૪૯૪)—**બુદ્ધદેવ—**
દુઃખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી વિધિ.
રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીઝાવે શાને,
રીબાવી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલંકો દીધાં ગુલાબો મનોહર કીધાં,
નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી.—દુઃખી.
ચંદનને કુસુમ નાં દીધાં, સાગર જળ ખારા કીધાં,
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
રમાવી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.—દુઃખી

(૪૯૫)—**સાગર સરીતા—**રાગ, ભજન.
દુરમતીશે નથી દેખતો, ચેત ચેત નાદાન,
દીન દશા પાંચ મુકામ છે, ભાવે ભજ ભગવાન.
આ જગમાં સાચો કોઇ ન સાથી, એક પ્રભુજી સુખદાઈ છે. (૨)—દુર •
સ્વારથનો સહુ સંબંધ ધરતા જગની જુઠી ઠગાઇ છે,
તનધન જોબન કનક કામની મૃગજળ માયા છાઇ છે.
અંત વખત કોઇ કામ ન આવે, સાચી પ્રભુની સગાઇ છે.
અમીર ગયા ઉમરાવ ગયા, ન સહુને મનની મનમાં સમાઇ છે,
સત્ય વાત સાણા નર સમજો, સાચી પુન્ય કમાઇ છે.

(૪૯૬)—મનુ મણી—
દુઃખીઓ આ દુનીઆમાંરે, હું અહીંથી તંહી અથડાઉં,
ચડતી પડતી દશા ચક્રરે, ચઢતાં ગોથાં ખાઉં.
કોણુ કુટુંબે જન્મ થયો ? બાળ કાળ શી રીતે ગયો ?
ઉંચો ચઢી ભવસાગર, મોજે નીચો પડી પછડાઉં.—દુઃખીઓ૦
વિરંગી રંગે રમીયો બહુ જંગલ જંગલ ભમીઓ સહુ,
ખમતો દુઃખ સુખ સર્વ તરેહનાં, અજબ સ્થીતિ પલટાઉં.—દુઃખીઓ૦

(૪૯૭)—અહુલ્યાબાઇ—રાગ, ગજલ.
દુનીયા તણા દિવાના, દીલભર મજાઓ લુટે,
તુટે જીવનની દોરી, આશા છતાં ન છુટે.
બાળક મટી સુવાની, આવે ભલે દિવાની,
તન ધન મળે તરૂણી, આશા છતાં ન છુટે.
આવે પછી બુઢાપો, ધોળા થતાં નીમાળા,
રે' બાકી લાકી લાળા, આશા છતાં ન છુટે.
પડી જાય દેહ પાપી મરી જાય મન કદાપી,
મળી જાય માટીમાં સહુ, આશા છતાં ન છુટે.

(૪૯૮)—અસીરે-હીર્સ—
દુનિયા મતલબકી ગરજી, અબ મોહે જાન પરી.
જબ લગ બયેલ બહે, કોલ્હુમેં તબલગ પ્રીત ખરી,
થકા બયલકો પુછત નાંહિ, ભટકત ગલી ગલી.
હરા બ્રક્ષ પક્ષી આ બયેઠે, રટકે નામ હરી.
ઉડ ગએ પત્તે ઉડ ગયે પન્થી દુનિયા, જગતકી રીત અરી.

(૪૯૯)—ખુબસુરત હસીના—
દુખીયારી હું મારી હું ગમકી, મેરે આસ નહીં કુછ દીલમે જરા—દુખીયારી.
આપ કૌઓમકે હો બઐપારી, ધંધા ધંધા જારી,
બીના ધન દાનકે લેનાં ન દેનાં, મઐ ઔરત હું ભીખારી—દુખીયારી.
કામ નહીં મીસકીનોકાં, યહાં નહિં ખઐરાત,
જા અપની તું રાહ લે, કર માયાકી બાત.—મેરે૦
નઐ દઔલત હી રહેગી, નઐ સામાં હોગા,
ગોરે તારીકમે તનક્યા, તને બેજાં હોગા.
ધન માયા કુચ્છ કામ ન આવે, આવે કરની કામ,
અઐસી કરની કર ચલો, જો પાછે બાજે નામ.—મેરે૦

(૫૦૦)—સુરદાસ—
દેખો દેખો, મેરા નામ, માયા મકાનં મશહુર હે,
મેરા ન્યારા હી આલમમેં નુર હય, જોગી ભોગીકું મેરી જરૂર હય.
દીલમેં યું રહે, ન કોઇ મુજસે દુર હે, વાહજી વાહ, વાહજી—દેખો દેખો.

(૫૦૧)—જહરી સાંપ—

દેખુંગી પ્યારે અણાકા મુખડા, પ્યારા પ્યારા પ્યારા પ્યારે.
ભુલે હુવેથે હમે અબ તક દીલસે, દીલસે જાયગા સારા સારા
સારાહી એક મુરતકા ટુકડા.—દેખું.
રખેંગે ઉલફત, વહમ અબ સબ હું જબાકું જબા,
ફીરતાથા મારા મારા મારારી, દીલ ઉખડાહી ઉખડા.—દેખું.

(૫૦૨)—મીસ કાલીજાન—રાગ, ભજન, તાલ, દીપચંદી.

દેખોરી એક બાલા જોગી દ્વાર હમારે આયો હેરી.
આસન મારે આંગન બિચ બૈઠો, વહતો મોતિન માંગભરાવે હેરી,
ભિક્ષા દેતા નહીં લેતા વહ, બારહ બરસકા માંગે જોબનવા—દેખો.

(૫૦૩)—મીસ રોઝા—રાગ, સાહેની—તાલ—ત્રિતાલ.

દેખનેકો મન લલચાયે પીયાકે દરસપાઈ નનદિ, જીયા ન માનેમોરા—દેખનેકો૦
રાત સનદ પીયા સુપનમેં દેખે ભોરભયે નજર ન આયે;
પીયાકે દરસપાઇ નનદી, જીયા ન માને મારો.

(૫૦૪)—ખ્વાબે હસ્તી—

દેખી નાહી ચતુર સુઘડ કોઇ નારી, નીત નેક ચલનપર વારી વારી.
પ્રેમ મંદરીયા મોહની અંખીયા, પ્યારી નજર નજર બીચ લજ્યા,
ગુનસે મોહે મન, જગતકી પ્યારી......દેખી.

(૫૦૫)—ખુબસુરત બલા—

દેખો યારો કયા ઝક મારા બીબી અયસી લાએ,
કે જીસને આતેહી મેરા દીવાલા ફુક વાએ.
યારોકે સાથ હોટેલમાં, ચંપીનકી બોટલ ખુલવાયે,
ઔર યહાં તો મીસ્ટર ખેરસલ્લાકા, ડબ્બા ગુલ હો જાએ.
મિલે જીસકો જોરૂ અયસી, વોહ બ્હાર દેખે કયસી,
લાઅનત ભેજો યારો અયસી, જોરૂકી અયસી તયસી.
કોઈ આવે સાયકલ લેકર, ઔર કોઇ લાવે મોટરકાર,
મિયાં તો ઘરકી ખાય હવા, ઔર બીબી જાયે બ્હાર.
ગયરેકો દેકર હાથ બગલમેં—ફીરતી હય બજાર,
અયસી ફેશનેબલ ઔરત પર હો ખુદાકી માર—મીલે.
ભટકે વોહ રાતકો નાટક ફાટકમે, ઉલજલુલ,
મિયાં રોકે તો બીબી કહેતી, બી, ક્વાઇટ, યુ, ફુલ.
દેખો યારો "હાં" તુમભી ન કરના અયસી ભુલ,
વરના તુમ્હારી ભી યેહ કર દેવેગી ડબ્બા ગુલ.

(૫૦૬)—ફીરોઝી ગાયન—(જીવનેશિક્ષા)રાગ, બિહાગ, પદ, આસાવરી.

ઘોડી ઘડીકા શ્વાસ કરે મન, લાખ બરષકી આશ,
તનકે ગૃહકા નાહીં ભરૂસો, પલમેં હોવે નાશ.

લખભિ મહીલકો બાંધત જાતો, જીવન અગણિત માશ,
કુન્દન કંચન વૃદ્ધિ દેખત, રહત મગન તું ખાશ.
કૌડીભી નહિં સંગ ચલે જબ, છોડ ચલેગો બાશ,
પીવત તૃષ્ણા બહુત હી રાખે, કામ ધેનુકી આશ.
અમૃત ફલકો ત્યાગ કરી, તું ખાવે ખારો ઘાસ,
ખાતકમેં નિશદીન તું ગુમાવે, નહિ ભક્તિ અવકાશ.
સત્ય નામ સો ઝગડી હોવે, પંચ દૈત્યકો દાસ;
અજહુ હી હૈ સમય સમઝલે, નાચ નાથકો રાસ,
ઐસિ કરણી કર ફીરોજકે, રહ જાવે ફુલ બાસ.

(૫૦૭)—સતી દ્રૌપદી—

ધરો કાંઇ હિત શિખામણ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણ,
કુસંપે રહ્યું કોણુ આરામ, મેળવ્યું કોણે મહીમાં માન.
અભિમાન પર્વત છે મોટો, હેઠળ ઉંડી ખાઇ..........
ચડ્યા પડ્યા તે નર પછડાયા, છરમાં ગયા છુંદાઇ.—ધરો૦
લંકા સરખો ગઢ દુર્ઘટ ને સમુદ્ર સરખી ખાઇ,
લંક પતિ પણ લંક ન લાગ્યો, રણમાં ગયા રોળાઇ.
હિરણ્યાક્ષને હિરણ્યકસ્યપુ જબરજંગ બે ભાઇ,
નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઇ.........ધરો૦

(૫૦૮)—દેવકન્યા—

ધરી સરસ સોળ શણગાર આજ, પિયુકાજે હું મલપતીરે,
વાહ બની જોબન મદવતીરે, કસકસી ને ચોળી તંગ અંગમાં;
નાજુક બદનનીરે—વાહ.
ચપળ નેનમાં સુંદર કાજળ, લાલી ગાલપર ખીલી રહીરે,
વેણી આ નાગણ સમ ગુંથી, શોભા વદનનીરે—વાહ—બની૦

(૫૦૯)—ફીરોજી ગાયન—(જીવને શિક્ષા) રાગ, ભેરવી—ગઝલ.

ધરી દીલ ડર ગુનાહ ના કર, ખુદા તુજ પર ખફા થાશે,
પછી કયામત દિને તુજ ખત પઢી ઝટપટ જફા થશે.
તજી નેકીની મીઠી જામ, બદી ઝહેરી પીયે તમામ,
ખુદાનું નહિ તું લેતો નામ, અરે દોજખી દફા થાશે.
ખરા રોજગાર હક્કક નાકર, સદા નેકિથી ના તું ફર,
જરા સખ્તી જોઇ ના ડર, કમુ નહિ બેવફા થાશે.
પડી છે લાલચો લાખો, સડી સમજી તજી નાંખો,
ઘડી ના જો ખુલી આંખો, સ્વર્ગની રાહ સફા થાશે.
અશો જરથોસ્ત પૈગામ્બર, કરો તેને સદા રેહબર,
ધરો કદમો ભલી રાહ પર, સર્વ ફીરોજ નફા થાશે.

(૫૧૦)—મીઠા જહર—
ધર ધીર ધીર ધાર મનસે પ્યારી, કર દમ બદમ ન અશ્ક બારી.
લબપે રખના આહો જારી જારી, દુઃખ દેખા નહિ જાયે જીયા ભરભર આએ,
ચલ જાનેદે ટલજાને દે, અરી માન, માન, માન, માનવારી.—ધર૦

(૫૧૧)—"રા" માંડલીક...
ધન ભાગ્ય મારે આંગણુ આવ્યા, સોરઠના શીરતાજ,
વધાવો રાજ કુમ કુમ થાળ ભરીને આજ.
ચંન્દ્ર સુરજ સમ તપો અવિચળ જગમાં તારૂં તાજ,
અન્નદાતા તારી જુગ જુગ કીર્તિ પ્રસરે મહારાજ—વધાવો૦
......સોરઠ તણા સુબા અમારે આંગણે આવ્યા;
સુરજ ઊગ્યા સોના તણા, અમ અંતરે ભાવ્યા,
ગિરનારના આધાર, મારા ધામ દિપાવ્યાં.—આ૦

(૫૧૨)—રાગ સાજ સંગ્રહ—હનુમાન સ્તુતિ-રાગ-ગઝલ.
ધન ધન મહાવીર બજરંગ, રાવણુ લંક જલાને વાલે,
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય, પહુંચે ગઢ લંકામેં આય;
ક્રોધિત હો દી આગ લગાય, રામકે કામ બનાને વાલે.-ધન ધન.
રાવનકી બાટીકા ઊજારી, મારા અક્ષય કુમાર સુરારી,
ફસ ગયે બ્રહ્મ પાશ એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.-ધન ધન.
ચઢી દ્રુમ અશોકપર હર્ષાય, દિન્હી ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય,
ચરનન ગિરે સિતાકે આય, પિયાકી ખબર સુનાનેવાલે.-ધન ધન.
શક્તિ મેઘનાદ ને મારી, વ્યાકુલ ભયે લક્ષમન બલધારી,
લાયે સંજીવની સુખારી, લક્ષમન પ્રાણુ બચાનેવાલે.-ધન ધન.
માયા રચ અહિરાવન ધાય, જબ હર લે ગયા દોનો ભાય,
રામકો લક્ષમન સહિત ઉઠાય, જાય પાતાલમેં લાનેવાલે.-ધન ધન.
દુષ્ટોકો મારો તત્કાલ, ભક્તોકા કરિયે પ્રતિપાળ,
શરણાંગત દ્વિજ મન્નીલાલ ધન ભિક્ષા બલપાને વાલે.-ધન ધન.

ધા (૫૧૩)—સ્નેહસુધા—
ધાર્યું એક ધણીનું થાય, આપણું કર્યું કાંઇ નહિં થાય...ધાર્યું.
રામચંન્દ્ર જેવા સત્ય પુરૂષો, શીદ વનવાસે જાય ?
સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
દશાનન રણમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા ન કળાય—ધાર્યું.
ધર્મ ધુરંધર ધર્મરાયને, શીદ દ્યુત રમવા જાય ?
પાંચ પતી જોતા સતી કેરી લજ્જા શીદ લુંટાય ?
હતા હાજર બેલી યદુરાય-છતાં શીદ દુઃખમાં તે દુભાય ?
કરો ને ભલે અનેક ઉપાય-છતાં ભાવિ નહીં ભુંસાય—ધાર્યું.

ધી (૫૧૪)—મોહિનીચન્દ્ર—
ધિરી ધિરી સુંદરી જરા ધીરી, તારા વાંસે લીધી છે ફકીરી.
નયન મીલાવો પ્યારી હસી બોલાવો, આપીશ આખી અમીરી એજી,
રૂપે રીઝાવું કહો તો સોને મઢાવું, દુર કર તું દીલગીરી એજી.
ધીરા ધીરા કુંવર જરા ધીરા, સગી માડીના જાયા ઓ વીરા.
જેવી પોતાની તેવી નારી પરાઇ, પર સ્ત્રી પરભવની પીડા,
રાવણ રોળાણો દુર્યોધન દબાણો, કીચકના થયા ચીરા.
(૫૧૫)—સૌભાગ્યસુંદરી—
ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાણરે, પગ નાજુક તમારા આ
મચકાઈ જશે, કમર લચકાઈ જશે, ઓ સુજાણરે.—ધી.
સાખી { નાજુક વેલી ફુલ સમી, કોમળ આ તુજ કાય;
ધડકે છાતી શ્વાસથી, એ અંતરથી ઓળખાય.
પરસેવાના બિંદુ બાઝયા મુખે, મુખ રાતું થયું થાક અતિ દીશે એ
આ છાતીપરે લ્યો વિસામો સુખે, ઓ—ઓ સુજાણરે.—ધી.
(૫૧૬)—લક્ષ્મી વિજય—
ધિરી ધિરી ઐની અલબેલી, મનમોહન આવે, ઓ આવે, પ્રેમઘેલી,
રહો છાની શરમાવો શું સાહેલી(તારા) તનમાં લાગી છે તાલાવેલી.-ધી.
સખિ જો પેલી કોકીલ રહી, કરતી ટહુકાર અધીર થઇ,
(કોયલડી અધીરી...એવી તુ એ છે, સખીરી, વાહ) (શરમાવો શીદ)-ધી.
(૫૧૭)—ભગવત ગીતા—
ધીક્કાર (૨) નારી જાતીને ધીક્કાર,
ક્રોધ કોઈ કાંઇ નથી, આ કળીયુગમાં સહનાર—ધી.
લિંબોળી જાણી લ્યો નિશ્ચે, ઉપરથી પ્રીયકાર,
મીઠી તો એકે કયાંથી, પણ-કડુતાનો નહી પાર.—ધી.
નારી વશ થઇ પ્રેમે ચરે, તે નર નહિ વાનરધાર,
ખત્તા ખાશે આખર ખર તે, અનુભવના ઉદ્દગાર.—ધી.
ધુ (૫૧૮)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ, હોરી.
ધુમ મચી ગોકુલ નગરીયાં, ફાગનકે દીન ચાર રમઇયાં—ધુમ૦
કંચનકી પીચકારી બની હએ, હીરા મોતી રતન જરાવ જરઇયાં—ધુમ૦
દાલ દીઓ મુખ ઉપર કેશર, હોરી ખેલે નંદલાલ કનઇયાં—ધુમ૦
કૃષ્ણ રંગધર સાસ લરેગી, દેહ ઉશ હન જાએ કેમ હીયાં—ધુમ૦
(૫૧૯)—ખુરશીદે ઝરનીગાર—
ધુંવેકી ગાડી ઉડાય લીયે જાય, ઐસા ફીરંગી પૈસેકા લોભી-ધુ૦
ફકફકફક, ગાડી ઉડાય ;લીયે જાય ધુ૦
જાત નહીં દેખે, જમાત નહીં દેખે, એકહીમે સબકો બેઠાય લીયે જાય ધું૦
હીંદુ મુસલમાન ભંગી ચમારસે, ટીકીટકે, રૂપે ગીનાય લીયે જાય-ધુ૦

ન (૫૨૦)—શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર—રાગ, કવ્વાલી.
ન સમજુ .સ્વામી શી રીતે, ચરણ સેવા બજાવું હું,
ન એવી કોઈ વસ્તુ જે, પ્રભુ તમને રીઝાવું હું.
તમે છો પૂર્ણ વ્યાપક બ્રહ્મ, અનંતા નંત બ્રહ્માંડે,
ક્યું સ્થળ ખાલી છે તમથી, કે જ્યાં સ્વામી બોલાવું હું.
સદા નિર્મળ નિરંજનને વળી નિર્વાસ ને નિર્લેપ,
પછી જળ સ્નાન ચંદન ધુપ, ક્યાં પુષ્પો ચડાવું હું.
જગત સૌંદર્યના આધાર, અને સૃંગાર સૃષ્ટીના,
ક્યાં સૃંગાર વસ્ત્રો એ, દીગંબરને વીટાળું હું.
સ્વયંભુ તાતના તેજે, તપે રવિચંદ્ર ને તારા,
મહા જ્યોતિ દિપકની અલ્પ જ્યોતિ હું બતાવું શું.
સુમન ભાવે સુમન પૂજા, સુમન સહતન કરૂં અર્પણ,
છો અંતરયામિ અંતરની, પછી તમને જણાવું શું.

(૫૨૧)—વિક્રમ-ચરિત્ર—
નજર કરો નાથ જરા, ઓળખી લો નારી,
હું છું કે બીજી, કંથ આપનીજ પ્યારી.—ન૦
સાખી { હેમ પ્યાલો હાથમાં, ને માહી અમૃત દુધ,
પીધું સામા સાથમાં, શું તેની ભુલ્યા શુદ્ધ.
કોણ હતી કંથ તે દુધની પાનારી.—ન૦
સાખી { મુવાં કીધાં જીવતાં, પરચો બતાવ્યો પુર;
યાદ છે કે રાજજી, એ જોગણીનું...તુર.
છાનો મંત્ર શીખવ્યો છે, એજ આ ઠગારી.—ન૦
વિના વાંકે દંડીયામાં, કેદ મુને કીધી;
ચતુર સસરાથી સખત ચોકી, તમોએ કીધી,
કરી બતાવી મેં સાબીત સરત સર્વ મારી.—ન૦

(૫૨૨)—વિક્રમ-ચરીત્ર—
નયનમાં નિદ્રા ન આવે જરી, મારો રામ ગયો વનવાસરે.—ન૦
હંસ વિનાનાં મારાં સરોવર સુનારે, વાઘ વિનાની વન વાટરે.—ન૦
પંખી વિનાનાં મારાં પીંજર સુનાંરે. મંદીર સુના સિતા રામરે.—ન૦

(૫૨૩)—અનસુયા—
નર વીણુ જગમાં નાર તણી, કીંમત કોડી કહાવે,
હલકું લોહી ગણી અબળાનું, જુઠા આળ ચડાવે.—ન૦
વ્હાલા પણ વેરી થઈ બેસે, જેને જેમ ફાવે તેમ બોલે,
કંથ વિનાની કામનીનું, જીવતર તરણા તોલે.—ન૦
કુડ કપટની ભરી કુલટાઓ, લાલચ દઈ લલચાવે,
ભવરણમાં ભરથાર વિના, ભામિની લાજ લુંટાવે.—ન૦

(૫૨૪)—**રામવર્ષા**—રાગ, સિંદોરા, તાલ, દીપચંદી.
નહીં અબ વક્ત સોનેકા, સોયે દિલકો જગા દેના,
જો મોટા ગોદે ગફલતમેં, વહાંસે અબ ઉઠા દેના.
ન જાગે ઇસ તરહ ગર વહ, તો ઝટ ઉસકે કાનોંમેં,
ઢંડોરા ચાર વેદોંકા બત શરીહન સુના દેના.
હૈ આત્મ ઓર બ્રહ્મ એકો, નહીં ઇસમે ફરક કુચ્છ ભી,
બમયે માને-વ-મતલબકે યહીં, ઇસિપર કરા દેના.
હૈ દુન્યા ખેલ જાદૂકા, કહો યા ખ્વાબ હી ઇસકો,
અગર કુચ્છ શક હો ઇસમેં તો યુક્તિસે મિટા દેના.
નમૂદ ઇસકી હૈ ખ્યાલોં પર, હકીકતમેં નહિં કુચ્છ ભી,
સખોપતમેં કહાં ભાસે ! હૈ વેહમી યહ જતા દેના.
સર્વ દ્રષ્ટા સર્વાધાર, સબસે પરે જો હૈ ચૈતન્ય,
વહી આનન્દ ધન વ્યાપક વહી આત્મ લખા દેના.
ઊસીમેં જીવ ઇશ્વરકી કલપના હૈ પડી હોતી,
વહી પ્રકૃતિ હો ભાસે, હમહ વહ હૈ બતા દેના.
હમહકા લફ્જ ભી જીસ બિન, નહીં રખતા હૈસીયતકો,
વહી વહ હૈ હમહ ફર્જી, મુસ્સલ યહ સુઝા દેના.
કહાં દૂઈ કહાં વહદત, કહાં અસલી કહાં નકલી,
હૈ કેવલ એક હી ગોવિન્દ, સબક આખર પઢા દેના.

(૫૨૫)—**ધર્મિ ગુહનેગાર**—
નભતી નથી ન નભશે, કાયમ સદા શાહી,
રહેતી નથી ન રહેશે, હુસ્નાઈ બાદશાહી.
પહોંચ્યાં હજુરે વાલી, લઇ બન્ને હાથ ખાલી,
શીકંદરો સિધાવ્યા, મુકી તમામ આંહી.
હુકમત થતા હજારો, કંપે જમાનો સારો,
મુફલીસ હો માલદારો, રહેશે ન સાથ પાઈ.
કોઇ ભલાકે બુરા, ભરતા, હો પાપ કુંડા,
સંતો મહંત ચાલ્યા, દેવા જવાબ ત્યાંહી.

(૫૨૬)—**અનસુયા—ભજન**—
નહિ કોઇ ચીજ ગળી, ગરજ સમ, નહિં ચીજ કોઇ ગળી;
માનવંત નિજ માન મુકી, દુશમનને પડતા ઢળી—ગરજ સમ.
બળીયા પણ નિર્બળીને નમતા, રાય રંક ઘર જાય;
સોંઘું પણ મોંઘું થઈ બેસે, કળી શકાય ન કળી—ગરજ સમ.
સમયાધીન થઈ ઝેર હળાહળ પીવું અમૃત ગણી;
જઈ મહાસતિને શીશ નમાવો, જાય આપદા ટળી—ગરજ સમ.

(૫૨૭)—**સરોજની**—
નખરાળી જોબનવાળી, કોઇ ખુલ્લખુલ્લને બોલાવો,
મચકાળી મેદીવાળી, આ ખુલ્લખુલ્લને બોલાવો.
કોઇ; સલુણા સંગે માણું, : મોહનમાળા પહેરી,
મદન જંગનું જોર જણાવું, લાલ કોઇ છે લ્હેરી...આ...ન૦
હાવ, ભાવ, રશ ભેદ બતાવું, સમજાવું સૌ વાતો,
ગયો વખત પાછો નહી આવે, માણવી હોય મઝા તો...આ...ન૦
(૫૨૮)—**મીરાંબાઈ**—રાગ-ભજન.
નહીરે બાંધુરે રાણા નામ, ન જાણું કાંઇ, પરણી મારા ત્રિભુવનની
સંગાથ બીજાનાં મેઢળ.—નહીરે બાંધું.
ચાર ચાર જુગની રાણી ચોરીઓ ચિતરાવો, કાંઈ લીલુડા માંડવા હેઠ—બી.
ધર્મનો ધોરીયોને પંથની નૈયા, કાંઇ સતની જાનડીયો લ્યો સંગાથ—બી.
કરણીનો દોરડોને મનની વરમાળા ભાઇ,વરત્યા વરત્યા ચોળી મંગળચાર—બી.
બાઇ **મીરાં** કહે પ્રભુ ગીરધરનાં ગુણ પરણું મારા ત્રિભુવનની સંગાથ—બી.
(૫૨૯)—**ઉર્વશી પુરૂરવા**—
નયને નિહાળ્યો મ્હારા નટવરને,
ઘટ ઘટ વ્યાપી વ્હાલો, હૃદયે રમે મારા હૃદયે રમે...નયને.
અલખ નિરંજન ભવભય ભંજન,
વ્હાલો વિહારી મ્હારા હૃદયે રમે .મારા હૃદયે રમે...નયને.
સાચો સલુણો સ્વામી, નાથ ગરૂડ ગામી,
વિશ્વ વિરામી મારા હૃદયે રમે, મારા હૃદયે રમે...નયને.
(૪૩૦)—**ઉમાદેવડી**—
નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વિના ત્રિભુવન નાથ,
શું ફોગટ ધાંધાં મારે મુરખડા ભરે આજથી બાથ.
કમળ પત્રપર જળબિંદુને સુકાતાં શી વાર,
શ્રાવણની જળ ભરી વાદળીયો વિખરાતાં શી વાર.
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું,
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર બજાર,
સોદાગર સમજી જઇ કરો પુણ્ય વેપાર, જીવ જવું છે ખાલી હાથ—નથી.
(૫૩૧)—**લક્ષાધિપતિનો રમણ**—
નહી નીચતણી સંગત કરવી નહી, સ્વાર્થીની પંગત ધરવી,
નહી પાપીની પ્રીતી ભરવી, સંગતના ફળ૦—આ. હા. હા. હા.
આ, રમણ હતો ધર્મે શુરો—આજ્ઞાંકીત બાળક એ પુરો,
થયો સંગતથી આવો બુરો, સંગતના ફળ૦—આ. હા. હા. હા.

(૫૩૨)—નવલ-કુસુમ—
નકરરે હો કાળી કોયલડી ટહૂકાર—નકરરે.
હું જોબન ભરી નાર-મારે મ્હોલે ;નથી ભરથાર—નકરરે.
ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે, વીજ કરે ચમકાર,
તેમાં પાપણી પીયુ પીયુ બોલી, શું ? કાળજ મારે કટારરે—નકરરે.
માત મરી ગઇ તાત ગયા મરી, ભ્રાતન ભાળ લેનાર,
પરને પનારે હું મરી છું-મરેલીને નહિ મારરે—નકરરે.

(૫૩૩)—સુકન્યા-સાવિત્રી—(નાતરીયા ન્યાતનો ફજેતો)
નવ ગમે ઘરબાર, ભરી દુઃખની વખાર, બળ્યો સંસાર નાતરીયા નાતનો.
...દીઠું નારનું બજાર વ્હોરી વ્યર્થ વહે ભાર,
જેમાં મળે નહીં મેળ કોઇ વાતનોરે—બળ્યો.
કેમ કરી થાય કહો પ્રીતિ પરાણે,
"કરે જીવતાં મોહકાણુ મુવે હોય તાણા તાણુ,"
...ભાઇ બાઇનો વ્હેવાર ચાલે લાતનોરે—બળ્યો.

(૫૩૪)—ચમકતી બીજલી—
નકરો જીહાં પ્યારી તનમન બે કરાર,
જીયા કરો નહી બેજાર દેવે સથ્ર તુમે કિરતાર.
ઝરમર ઝરમર મેવલા બરસે બીજ કરે ચમકાર,
કોયલ પાપની પીયુ પીયુ બોલે તિર કલેજેકે પાર.

(૩૩૫)—ભિષ્મપિતામહ—
નમસ્કાર છે ગુરૂ જનોને, સુણો પ્રતિજ્ઞા મારી;
અબળા છું પણ પ્રબળા સમજો સ્ત્રી હઠને વિચારી.
છું પરશુરામની ફરશી, તે ભિષ્મ લોહીની તરસી;
...સાહસ બાળા નહિ કર એવું, ભીષ્મ બ્રહ્મચારી,
બ્રહ્મચારી પણ જોશે પ્રભુતા, સ્ત્રી સીતમગારી—નમસ્કાર૦
સ્ત્રી ધર્મ મારો વણસાડયો, ભીષ્મે ભવ મારો બાળ્યો;
......કર ક્ષમા ભવાની ભીષ્મને, કુરૂ નંદન વ્રત ધારી,
...વ્રત ધારી જોશે સ્ત્રી પરચો, કોપી મહાકાળી—નમસ્કાર૦
હું પ્રસન્ન શિવને કરીશ, મુજ ભુજાથી ભીષ્મ હણીશ;
વર મેળવી પુરૂષ બનીને વેર હું લેનારી—નમસ્કાર૦

(૫૩૬)—મીસ મલકાજાન—રાગ-ભૈરવી-તાલ-કહરવા-લાવની.
નઇજોબન વાળીકા મઝા લુંટા, પતલી કમર કર બુટા-ઇસિસે મઝા લુંટા.
સોનેકી થલીયોમેં ભોજન પરોસુ, ખાકે ખિલાકે મઝા લુંટા.
સોનેકા ગડવા ગંગાજળ પાની, પીકે પીલાકે મઝાં લુંટા-નઇ જોબ.

(૫૩૭)—સિલવર-કીંગ—
નયના લગાકે બરમાએરે મોહન મન લોભા ગયો;
જાદુ ચલા ગયો જીમે સમા ગયો—નયના.
ફસલે ગુલ તુજસે મેરા દસ્તે જાનું યાદ આયા;
દિન ભલે આયા મેરા મોસમે ફરિયાદ આયા.
જાને શીરીકે લીયે આશિકે નાસાદ આયા;
નાજ ઉઠાનેકે લીએ, કોહસે ફરહાદ આયા,
નયના લગાકે બરમાએરે, મોહન મન લોભા ગયો.
(૫૩૮)—હુરેન આરા—
નહી પ્યારા દીલ આરા નીરાલારે લગે તન મનમેં બાલા,
સખીરી નાહી માને એહ જોબન બાલા;
બીન સઇયાં હારી ગુઇયાં, ઉઠત તન જ્વાલા—નહી.
ચરખને મુઝકો હએ જીસ તઓર બનાયા તનહા,
યુન યાં રખ હો કોઇ અપનાં પરયાં તનહા.
રંજો ગમ મએને ઊઠાયા, સો ઊઠાયા તનહા,
કીસી આશકકો ન રખના તુ ખુદાયા તનહા.
બી રહા જરાએ જીયા, જાએ-મોરાહાએ મોહન બીરજઆરી—નહી.
(૫૩૯)—દેવકન્યા—રાગ, ભૈરવી, ઠુમરી.
નજર મોહે લાગીરે બાલાપનમેં,નજર મોહે લાગી બિરહ જોતજાગી,બાલા.
દેહલી શહેરસે બૈદ બુલાવો, નબ્જ દિખલાવો નજર ઉતરાવોરે.—બાલા.
(૫૪૦)—મીસ ઝોરા—રાગ, સોહેની, તાલ, ગઝલ.
નકાબ ઉઠકર જો તેરા આરિઝે રોશન નઝર આયા,
હુવા સાબીતકે ખુરશદે, કતે આદાબ કર આયા.
ખુદંગે નાઝે કે, જાના કીસ, ઘડી સીનેમેં જાપાયા,
દીલે નાઝ હું બરબાદ, હુવા વો, બેપીર આયા.
નીગાહે લુફતસે ગોરેકો દેખા, હમ હુવે બિસ્મીલ,
ખુદંગે નાઝ તુમને કીસ તરફ ફેંકા કીધર આયા.—નકાબ.
(૫૪૧)—મીસ જાનકીબાઈ—રાગ, સિંધુ, ભેરવી, દાદરા.
નનંદીયારે જીયા ન માને મોર, હાયનબી રેન થોરીરે—નનદી.
રસુપીયા ગોરી ગુનનહી જાનો, લાખ મમઝા ઊકર જોરીરે—નનદી.
(૫૪૨)—ધી. ડી. રે. સૅા. બુક—રાગ, ગજલ.
નયના કસુંબી રંગહો ગયે, ગુલાબી રંગહો ગયે, પીયા જાગે સારી રાત—કેસુ.
એકતો મેબાથી મે બાલીસી-ભોલી મેરા સૈયાં હે નાદાન—નયના.
એકતો મેં પાનુંસે પતળી—મેં પાનુસે પતળી—સજાહે સોળ સનગાર—નયના.
એકતો અંધેરી અંધેરીસી રતીયા, ઘન છાયા ઘનઘોર—નયના.

(૫૪૩)— મી. મહમદ હુસેન—રાગ, જીલ્લા, તાલ, દાદરા.

નજરીયા મીલના હોં જાનેવાલે, હો જાનેવાલે ગજબ ઊડાને વાલે,
આપ ઘર આનેસે આરામ જો પાતે, જાતે કુછ, મુસાફતકી એરહા.
કુચ્છ તપસીલ સુનાતે જાતે દિલ દિલદાર, મેરે સીનેમે લગા જાતે.
તેગ અગર મેરી ગરદનપે ચલાતે જાતે, હમને સબ દેખી નજર
આંખ મિલાતે જાતે.
અબ ન છોડું મેં તેરી સાંવરીયાં, સેજરીયાપે આજા—નજરી.

(૫૪૪)—દાગે હસરત—

ન સરમેં હોંસ બાકી હય, ન તનમેં જાન બાકી હય,
મગર હાં, દીલમે તેરે વસ્લકા, અરમાન બાકી હય.
મદદ અય જોશે વહશત, આશિકોમેં બાત રહે જાયે,
ગરેબાં ફટ ગયા તો ક્યા અભિ દામાન બાકી હય.
ખુદાકે વાસ્તે અય ચારાગર લેબી ખબર જલદી,
તેરે ઉલફતમેં અભી કુછ જાન બાકી હય.

(૫૪૫)—મીરાં ભજન—રાગ-ઠુમરી.

નાથ તુમ જાનત હો સબ ઘટકી, મીરાં ભક્તી કરે પ્રગટકી.—ટેક.
ધ્યાન ધરી મીરાં મનમેં, સંભારે પુજા કરે અટપટકી;
શાલિગ્રામકુ ચંદન ચડાવત, ભાલ તિલક બિંદુ અટકી...નાથ.
રામ મંદીરમેં મીરાં નાચે, તાલ પડે જેશે ચટકી;
પાઉમેં નેપુર રૂમઝુમ બાજે, લાજ સંભારે ઘુંઘટકી,
ઝેરના કટોરા રાણાજીએ મોકલ્યા, સાધુ સંગત મીરાં અટકી.
લે ચરણામૃત પીયો, હો ગઇ, અમૃતકી વટકી...નાથ.
સુરત દોરપર મીરાં નાચે, શિરપે ઘડા ઉપર મટકી.
મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, સુરત લગી જેસે નટકી...નાથ.

(૫૪૬)—માલતિ માધવ—

નાનકડી નાજુક નાર, હું-બહુ નાનકડી-બહુ-નાનકડી. (૩)
મારા, વ્હાલાની છું લાડકડી (૨) બહુ લાડકડી (૩)
આંખ તણે પલકારે પટકું છું લાલને, નાની શું સમજે વ્હાલાના વ્હાલને.
હું તો બધુંએ સમજુ છું, જાણી ભોળો ભરથાર તું બહુ
માથે ચડે (૩).....નાનકડી.

(૫૪૭)—શૃંગીરૂષી—

ના.ના.ના. એ નહિ બને (૨) શરીર લગ્ન નહિ ગમે મને...ના ના.ના.
માછલડી સરવર જળ પ્યાસી, ખારાં સાગરે રહે ઉદાસી,
મીઠું જળ માને સુખરાશી, તેનું મનડું ત્યાં રમે...ના.ના.ના.
આત્મ લગ્ન વિણ જીવન કારૂં, શરિર લગ્ન શું કરે બિચારૂં
જે-જેનું-તે તેને ગમે, આંડું ચિતડું ત્યાં ભમે...ના.ના.ના.

(૫૪૮)—**રામવર્મા**—ઊપદેશ-રાગ-લાવણી.

નામ રામકા દિલસે પ્યારે, કભી ભુલાના ન ચાહિયે,
પા કર નરકા બદન રતનકો, ખાક મિલાના ન ચાહિયે-ટેક.
સુંદર નારી દેખ પિયારી, મનકો લુભાના ન ચાહિયે,
જલિત અગનમેં જાન, પતંગ, સમાન સમાના ન ચાહિયે.
બિન જાને પરિણામ કામકો, હાથ લગાના ન ચાહિયે,
કોઇ દિનકા ખિયાલ કપટકા, જાલ બિછાના ન ચાહિયે.—૧
યહ માયા બિજલીકા ચમકા, મનકો જમાના ન ચાહિયે,
બિછડેગા સંયોગ ભોગકા રોગ લગાના ન ચાહિયે.
લગે હમેશાં રંગ સંગ. દુર્જનકે જાના ન ચાહિયે,
નદી નાવકી રીત કિસીસે, પ્રિત લગાના ન ચાહિયે—૨
બાંધવ જનકે હેત પાપકા, ખેત જમાના ન ચાહિયે,
અપને પોંવ પર અપને કરસે, ચોટ લગાના ન ચાહિયે.
અપના કરના ભરના દોષ કિસી પર લાના ન ચાહિયે,
અપની આંખ હે મંદ ચંદકો દો, બતલાના ન ચાહિયે.—૩
કરના જો શુભ કાજ આજ, કર દેર લગાના ન ચાહિયે,
કલ જાને કયા હાલકો, દૂર પિછાના ન ચાહિયે.
દુર્લભ તનકો પાય કર, વિષયોમેં ગવાના ન ચાહિયે,
ભવસાગરમેં નાવ પાય, ચક્કરમેં ડુબાના ન ચાહિયે.—૪
દારાદિક સબ ઘેર ફેર, તિનમેં અટકાના ન ચાહિયે,
કરી વમનકે ઊપર ફીર કર, દિલ લલચાના ન ચાહિયે.
જાન આપનો રૂપ કૂપ, ગૃહમેં લટકાના ન ચાહિયે,
પુરે ગુરૂકો ખોજ મજહબકા, બોઝે ઊઠાના ન ચાહિયે.—૫
બચા ચાહે પાપનસે જન્મસે, મોત ભુલાના ન. ચાહિયે,
જો હે સુખકી લાગ તો કર સબ ત્યાગ, ફસાના ન ચાહિયે.
જો ચાહે તું જ્ઞાન વિષયકે, બાણુ ચલાના ન ચાહિયે,
જો હૈ મોક્ષ આશ, સંગકી પાશ બઢાના ન ચાહિયે.—૬
પરમેશ્વર હૈ તનમેં વનમેં, ખોજન જાના ન ચાહિયે,
કસ્તૂરી હે પાશ મિરગકો, ઘાસ સુંઘના ન ચાહિયે.
કર સતસંગ વિચાર નિહાર, કભી વિસરાના ન ચાહિયે,
આત્મ સુખકો ભોગભોગમેં, ફિર ભટકાના ન ચાહિયે.—૭

(૫૪૯)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, શાહાનો, કહાનરો, ખ્યાલ.

નાનકરા નંદજીના છેયારે, તું છાંડદે મોરી બૈયાં—નાનકરા,
રોએ રોએ અંખીયા લાલ કરૂંગી, નીરખઉં ગીરધારી,
બીન્દ્રા બનકી કુંજ ગલનમેં, જાય પોકારૂં મે હૈયારી—નાનકરા.

(૫૫૦)—ઓખાહરણ—

નારીની કેવી બલિહારીરે ભાઇ, નારીની કેવી બલીહારી...હાં.
નારીની કેવી દીલદારી, નારી સાૈના મન રીઝાવે,
નારીની લીલા છે ન્યારીરે ભાઇ... ... ...નારી.
નારી વિના સૂની આ સૃષ્ટી, નારી પાછળ છે દીવાનીરે ભાઈ...નારી.
હાલ પાલ સાૈ થાયે નારીના, માયા મમતા છે; નારીના ભાઇ...નારી.

(૫૫૧)—દલપતસિંહ—રાગ-ભજન-પદ

નારાયણકો નામ જીયરા જપો, તન મનસે નારાયણકો નામ.
નામહીસે કેતે જન તીરીયા, છોડી આતમ અભિમાન—જીયરા.
પ્રીત કરી વાંકો પાર ઉતારે, સાચીત રાખો શામ—જીયરા.
તીન લોકકો હૈયે તારન, સોઈ હમારો ધન શામ—જીયરા.
નામકી મહીમા અગમ અપારા, સુખસાગર સુખધામ—જીયરા.
કરજોડ જોડ કહે **દલપતસિંહ** વિશ્વપતી હૈ બીસરામ—જીયરા.

(૫૫૨)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ભેરવી, પદ.

નારી નરથી શ્રેષ્ટ તું માન..........................નારી.
સહુ સુખો આ, જગના વ્યથા વિના સ્ત્રિ ચતુર સુજાન;
તેણી વિના તો લાખ કમાઇ—છે, સહુ ખાખ સમાન...નારી.
કુટુંબ મુલકપર રાજ્ય ચલાવે નર ખરો સુલતાન;
બેટા બેટી છે રૈયતને, નારી છે પરધાન...નારી.
નર નાખોદા હોડી ખેડે, નારી હાથ સુકાન;
વીના સુકાની પાર પડે નહી, જ્યારે થશે તોફાન...નારી.
કંઇક પતિના પ્રાણ બચાવા—ખોયા નારે જાંન;
ફીરોજ નારની કદર જે જુએ, તેજ ખરો ઇનશાન...નારી.

(૫૫૩)—સુકન્યા સાવિત્રી—

ના તરસાવ (૨) મધુકર ડંખ દઈ કયાં ઉડે;
ફરી ફરી નહીં મળે આવો દાવ.........ના.
સ્નાન કરી લે તન સરવરમાં, કળશ કનકના ગ્રહીને કરમાં;
લઇ લે સુખનો લ્હાવ..................ના.
ઝાકળનું જળ હોય ન મીઠું, જાણી જમશે કોણ અજીઠું;
તજતુંજ શ્વાન સ્વભાવ...............ના.

(૫૫૪)—પ્યારા સાહેબ—રાગ, સીંધુ, કાફી.

નાહીં પરત ચેન સખીરી, વ્યાકુલ નિશદિન; પીયા બીન કલ નહીં આવે,
સ્યામ મોરી સાૈતન ઘર કોઉનિપટ નહર, કોઈ હમરી બીથા સુનાવે-નાહીં.
ઘડી પલ છિન હુક ઉઠત હૈ, નીશદીન પિયા બીન ચૈન ન આવે,
નૈને મોરે બીન દરશન તરસત કો જાવે, કોઇ ચંદ પીયાકો સમઝાવે—નાહીં.

(૫૫૫)—સુરદાસ—ભજન, રાગ, ભજન, પદ.

નાથ કેસે ગજકો બંધ છુડાયો, પ્રભુ એહી અચરજ મોહે આયો—નાથ.
ગજ ઓરગ્રાહ લડત જલ ભીતર, લડત લડત ગજ હાર્યો,
જવભર સુંઢ રહી જલ ઉપર, તબ હરી નામ પુકાર્યો—નાથ.
સબરીકે બોર સુદામાકે તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો,
દુરયોધનકો મેવો ત્યાગી, ભાજી વિદુર ઘર પાયો—નાથ.
પેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાથ્યો, ફણધર નૃત્ય કરાયો,
ગીરી ગોવરધન કરપર ધાર્યો, નંદ ઘર લાલ કહયો—નાથ.
અગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો,
સ્થંભ ફોડ હરિનાકંસ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાવ્યો—નાથ.
અજ મેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો,
પયપાન કરત પુતના મારી, કુબજાકો રૂપ બનાયો—નાથ.
ખોલ કોટડી પ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નહિ બોલાયો,
છુટો નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બાલ કહાંરે ગુમાયો—નાથ.
જોગી જીનકો ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
સુરદાસ પ્રભુ તિહારે મીલનકુ, જશોદાકી ધેન ચરાયો નાથ.

(૫૫૬)—ફીરોજી ગાયન—(મનને શિક્ષા)રાગ,બિહાગ પદ,આશાવરી.

નાથ નામ રસ પીલે મનવા, નાથ નામ રસ પી,
પીલે ભરભર પ્યાલે પ્યારે, નાથ નામ રસ પી.
કામ ક્રોધ અભિમાન મોહમેં, નિશદિન ફિરત ધી[1] (૧બુદ્ધિ)
લાગલ પાય સિઝાવત ઇ,[2] (૨ કામદેવ-ઇશ્ક.)
કપટ પાપ કણુ લોટ પીસકે, ડાલ જૂઠ કોથી, બ્હાર મિઠાઇ બાવનકી.
ઐસી કરની કરલો બાબા, તજે નર્ક કર છી[3] (૩ખરાબ વસ્તુનો
ફીરોજ ઇશ-ભજ માન તજી.— તુચ્છાર સાથે ઉચ્ચાર)

(૫૫૭)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ભેરવી ગઝલ.

નામ જાનેકા નલે ઇઆર મેં મર જાવુંગી,
ઇઆર મેં મર જાવુંગી દીલદાર મેં મર જાવુંગી—ના.
ખુલ્લે, બાલુશે શનમ, શામને મત આયા કરો,
તેરેકુ કુચ હોયગા મેં શીર પટક મર જાવુંગી—ના.
પરી જાનેકી ખબર, મેરે દીલમેં હુઈ ફીકર,
બાદુંગી સેરા સકર મેં પીરોકું મનાવુંગી—ના.
તેરી મેરી દોસ્તી આલમ દુનીયાં આ જાણે,
મેરેકુ કોઈ પુછેગા તો સાફ સુકર જાવુંગી—ના.
તેરી ગલીકે સનમ લોક મુજે ડરાતે હય,
એસી તો મેબી, નહીં લોકોંશે ડર જાવુંગી—ના.

(૫૫૮)—જલસા સંગ્રહ રાગ, કલ્યાણ, ઝીંઝોટી—ઠુમરી.
નાજુકરો મારો છત્ર સેજરીયાં તોરી નાથ ચહરૂં—નાજુકરો.
ઊંચી અટારીયા ચંદન કેવારીયાં, કયસે આઉં મોરાપી—નાજુકરો.
સેજ ચહડત મોરી પાયેલ બાજ્વે, થરથર કાંપે મોરાજી— નાજુકરો.

(૫૫૯)—પ્યારા સાહેબ—રાગ, પહાડી, દેશ, તાલ, દાદરા.
નાહીં નાહીં સખી બોલીન બોલો મેં પૈયા પડું તોરેરે,
અબ કાહે કરૂં સજન, દરશન બિના, મોહે ચેન ન આવે બાત બાત બનાવતરા.

(૫૬૦)—સતી પાર્વતી—(નાટક. નું. દર્પણ)
નાટક દુનીયાનું દર્પણ રૂડું ગુણ દોષ જોવાનું;
ખાંતેથી જોઇ જોઇ, બોધ લઇ દીલડાનું દુઃખ ખોવાનું.
જ્યાં સુંદર મનહર ગાણું—રશ ભરેલ રૂડું ભાણું;
ભલે મૂરખડા ભસી મરે કે ધિંગે ધિંગાણું.
ઘડીક હસાવે ઘડીક રડાવે, બધે બોધ બતાવે;
લે જેને મન જે—ભાવે જયમ માર્યું ત્રાંબુ ખાવે.
રીતસર ખાવે રસ આવે—નહિં તો જમપુરી જાવે;
કરમકુટ ઊંધુ સમજે તો—કોને કહેવાનું.

(૫૬૧)—મીસ ગોહર—રાગ, ભેરવી, ઠુમરી, તાલ, ત્રીતાલ.
નાહક લાયે ગબનવા મોરારે, મોરા, નાહક લાયે ગબનવા મોરારે.
જબસે ગયે મોરી શુદ્ધ હું ન લીની, બીતો બીતો જાત જાત જોબનવા મોરારે.

(૫૬૨)—મીરાં ભજન—ભજન, પદ.
નીત નીત ભજીયે તારૂં નામ, તારૂં નામ, તારૂં નામરે;
પ્રેમ થકી પ્રભુરે મળ્યા હોજી.
અન્ન ન ભાવે, નેણે નીંદ્રા ન આવે, સેજલડીએ પધારો મારા શામ.
આની તીરે ગંગા વ્હાલા, પેલી તીરે જમના વ્હાલા
વચમાં ગોકળીઉં રૂડું ગામ, રૂડું ગામરે.—પ્રેમ૦
મીરાંબાઇ કહે, પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
હેલી બાકીના છે, રામ, રામ, રામ, રામરે.—પ્રેમ૦

(૫૬૩)—ભક્તબાળા—
નિર્ગુણ નિર્વિકારી નિરંજન નિરાકારી,
અગમ નિગમ જાણી નેતિ નેતિ વેદવાણી.
અલ રૂપ તત્વમશી તેજ રૂપ સુર્ય શશી,
આપની અગાધગતિ પાર નવ પામે મતિ.

(૫૬૪)—મીસ અચ્છનબાઇ—રાગ, બિહાગ, ઠુમરી, તાલ, ત્રીતાલ.
નીંદીયા વૈરન દુખદેત, હાંરે, નીંદીયા વૈરન દુખદેત.
ઊંચી અટારીયારે, છુટના દેવરીયારે, રેન અંધેરી ડરદેત વૈરન દુખદેત.

(૫૬૫)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, નટ, મલહાર, અષ્ટપદી.
નીશદીન બરષત નૈન હમારે, નીશદી બરષત નૈન હમારે,
સદા રહત પાવસ ૠતુ હમ પર, જબતે શ્યામ સિધારે.
દ્રગ અંજન ન રહત નિશિબાસર, કર કપોલ ભયે કારે.
આંસુ સલિલ બહતભઇ વ્યાકુલ, નહીં જાત રસ ટારે,
સુરદાસ પ્રભુ ગોકુલ બુડત, કોહિનલેત ઉબારે.
(૫૬૬)—**મીસ કાલીજાન**—રાગ, જીલાકી ધુન, તાલ, લાવની.
નાજસે દેખો, ઇસારા કરતે જાતે હૈ,
હમારે દીલકો નાબક સે દો પાહાર કરતે જાતે હૈ.
વહ ચરકે દેતે જાતે હૈં, જફા યે કરતે જાતે હૈ,
જીગર તો દેખીયે હમ અબ ગવરાં કરતે જાતે હૈ.
ઇલાહી ઇસ્કને હમકો યહ કૈસા કર દિયા મજનુ,
કે અબ તો દોસ્ત-બી હમસે, કનારા કરતે જાતે હૈ.
ને (૫૬૭)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, સીંધુરા, ઠુમરી.
નેક નજર મારો મન બસ કરલીનો આલી,
સાંવલીઆને જોરા જોરી બંસીઆ બજાઇ—નેકનજર૦
નીંદ નહી આવે સખી દીન રજનીરી, મોરી સખીવન,
બિરહા સતાવે, ઇતની બિનતી મોરી સાસનદસુંકડીયો—નેકનજર૦
પ (૫૬૮)—**સૌભાગ્ય સુંદરી**—
પહેરી ચોળી, લટકા મટકા કરતાં આવ્યાં, રંગે બોળી સાડી ઓઢી,
મન લોભાવ્યાં,—ઝાંઝરના ઝણુકારરે, કર કંકણના ખખડાટે.
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યાં—પહેરી.
હવે શરમાવો ઠાલા, શાને દીયરજી મારા, બોલો બોલો, બોલો બોલો.
મેં કેવાં તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં......પહેરી.
(૫૬૯)—**સાગર સરીતા**—
પ્લીડર કેરા માંડયા ધંધા, ખોટા જગમાહી મોટા,
ઘર ઘર અંદર બન્યા કલંદર મોટા હો મોટા.
જગમાં મોટા ઘરના ખોટા, મોટા છે ગોટા,
સઘળે છે પોલં પોલા ભારી, અગડં બગડં નીયારી.
ક્રેડીટે, મારામારી ભારી, જગમાં પોઝીશનની બલીહારી,
ગડબડ ગોટાથી યારી, સાચાની ખ્વારી—પ્લીડર.
(૫૭૦)—**અંબરીષ**—
પ્રથમ પગથીયું પામર માટે, તપ આગળ એ તુચ્છ,
પ્રગટ પારખું બતલાવું ત્યારે, દુર્વાસા મુખ મુચ્છ;
તપ સત્તા તું જોજે મારી, હરં વૃથા હું ભક્તિ તારી.

(૫૭૧)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—
પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય ક્યાંથી કોડ,
કહે સખી પુરાય ક્યાંથી કોડ.
સરજન હારે સરજી જગમાં, નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો-સૃષ્ટિ માંહે સઘળે જઇ ભાળો,
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી ખોડ—સ૦
પતિ ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં રોજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ—સ૦

(૫૭૨)—બુદ્ધદેવ—રાગ, ગઝલ.
પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળની, ચતુરાઇ તેં દીઠી નહિ.
જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તે દીધો બદલો ખરો,
ઘરબારને છોડ્યા વિના યુક્તિ કરી સુજી નહી.
હવે તો જો જરા જાગી (૨)
ચોળી વિભૂતિ અંગ, બન્યો શું યોગી (૨)
સમાધી જૂઠી દે ત્યાગી (૨)—હવે.
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, અહા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)—હવે.
ઉંડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો તો
ભરંસો દઈ ભૂલાવી ઓ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)—હવે.

(૫૭૩)—લક્ષ્મી વિજય—
પડે મોહિ જન માયા કાચપર, ધર્મ ભણી વણસાવે,
મરે જોઈ તન તાપ દીપક પર, નર પતંગ ઝંપલાવે.
પી ઝેર જીવ્યાની આશા કરે, કોઈ કાળ કહો તે શું? ઉગરે,
પાતક પારાનું પાન કરે જન, મુરખ તે વિણ મોતે મરે.
ભવ વ્યર્થ કરે... ... ...પડે મોહિ.
જય સત્ય તણી દશ દીશ મંહી, સૌ શાસ્ત્ર રહ્યાં સિદ્ધાંત કરી,
કરણી સરખું ફળ દેઇ રહી, આ લોક અને પરલોક માંહી.

(૫૭૪)—સુર્ય-કુમારી—
પ્યારા પ્રીતમ પ્રાણ સ્નેહી, મનના માન્યા ક્યાં મળે.
આ પિયુ પિયુ રટતી બાળ ચકોરી, વન વન ઘેલી થઈ ફરે,
મારા નાથ નગીના પરીમળ ભીના, સુંદરીના શીરતાજ સલુણા-પ્રિયતમ.
વ્હાલા થઇને શું વિસારી, કાયા છાંયા જુદી ધારી,
માયા મોહન શું ઉતારી, શાણા એ શું રીતી સારી.
હું દીકરી રજ પદની—પ્યારા૦

(૫૭૫)—**સરસ્વતીચન્દ્ર**—

પરણીને પરવશ થઈ રહેવું પીંજરમાં પુરાવું, સુખમાં ફરતાં સ્વતંત્ર જીવને બંધન માંહી બંધાવું–પરણીને પસ્તાવું વળી પાછું રંડાવું.

રશભીના રંગ રશીયા સાથે, રસમાં રસબસ થાવું,
અધર સુધારશ પ્રિતી અમૃત પીવુંને વળી પાવું.
પરણી લહાણું કમાવું સુખી સંસારે થાવું,
ભોગ તેટલા રોગ સમજવાં વીષય વીષ ન ખાવું.

ઝેર હળાહળ અમૃત માની, નવ પીવું નવ પાવું...પરણીને પસ્તાવું.
અગર અગરજા કેસર ચદન પુષ્પ સુગંધી પલંગે,
અનંગ સરીખા પ્રગટ દેવની કરી આરતી ઉમંગે...પરણી લ્હાણુ.
પતિ દેવ પરમેશ્વર પોતે, સદાશીવ શંકર છે,
પતી વીના પ્રેમદા શું કરશે, અન્ય દેવ કંકરને...પરણી લ્હાણુ.

પતિ દેવથી પરણી આખર પાપ કર્મ આચરવા,
શુદ્ધ જીવના મલીન વાશથી, મલીન અંગો કરવા...પરણીને પસ્તાવું.
રચી ઇશ્વરે સૃષ્ટિ એવી, પાપ ગણે તું શાની,
શિવ સાધુ યોગેશ્વર તોયે, રાખે સંગ ભવાની...પરણી લ્હાણુ.

રહી ગાર્ગી બાળ કુંવારી સરસ્વતી પણ સાથે,
પ્રવિણે પણ પતીને પરણ્યાની, પીડા નવ લીધી માથે...પરણીને પસ્તાવું.
સગા સહોદર વસ્તી વાડી, એ સંસારના લ્હાવા,
સ્નેહિ સંબંધી છૈયાં છોરૂ, લક્ષ્મી લાભ કમાવા...પરણી લ્હાણુ.
નહિ લ્હાવા એ લ્હાળા સમજુ, સખી સ્નેહ નહિ સંતાપો,
રહું એકલી જોગી જેવી, જપું અજંપા જાપો...પરણીને પસ્તાવું.

દૃઢયોગી પણ ભોગી બન્યા, માયામાં લપટાયા,
ચંચળ મનના ચગડોળે ચઢી, ભલા ભલા ભરમાયા...પરણી લ્હાણુ.
સુંદર વનની કુસુમ કળી તું, બની હાર; હૈયાનો,
રસીકતણે રદયે વળગી કર સફળ હેતુ જીવ્યાનો...પરણી લ્હાણુ.

(૫૭૬)—**પ્રભાત**—રાગ, સામગ્રી.

પઢોરે પોપટ રાજા રામના, સતી સીતા પઢાવે—પ૦
પાસે બંધાવી પાંજરૂં, મુખે રામ જપાવે,
પોપટ તારે કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું—પ૦
તેનુંરે ઘડાવું પોપટ પાંજરૂં, હીરા રત્ને જડાવું,
સાકરના કરી ચુરમા, ઉપર ઘી પીરસાવું—પ૦
પાંખ પીળી ને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠલો કાળો—પ૦
નરસઇના સ્વામીને ભજો, રાગ તાણીને રૂપાળો—પ૦

(૫૭૭)—**કન્યાવિક્રયની ક્રુરતા—**

પધારો પ્રાણુ મારારે, મુજ આંખોના છો તારારે...પ્રાણુપતી.
દુઃખના દરીયામાં હું, ડુબેલી દાસી, તેમાંથી તરીને થઇ આપની પ્યાસી,
આવ્યા છે સુખ વારારે... ... ...પ્રાણુપતી.
દુઃખને અંતે સુખ કહેવાયે, સત્યનો વિજય અંતે હોયે.
સ્વીકારો સ્નેહ બાળારે—લક્ષ્મી સતી... ... ...પધારો.

(૫૭૮)—**સતિ-દેવહુતી**

પધારો પ્રાણુ મારા સાંવરીયાં નાથ લળી લળી જોઇશું વાટ તમારી,
જગ દુઃખ ટાળી વૈકુંઠ પધારી, વ્હેલા પધારો મુરારી;
જાઓ સિધાવોજી કંથ રસીલા.
વંદુ પ્રભુ વારી વારી અઘ હારીરે, તવ ચરણુ કમળ બલિહારી,
પ્યારી મનોહારી હારી સુખકારીરે, મળું અવધ પુરણુ કરી મારી.

(૫૭૯)—**મોહિની ચંદ્ર—**

પ્યારી વાતો મધુરી કરો પ્યારની, કાંઇ ખાતર કરો દીલદારની.
શ્યોને લેજત જોબનવા શ્રંગારની, બોલબોલ બાલા મદનના બાહરની,
ઘુંઘટ ખોલો, બાળા બોલો, દીવાની જુવાની દીન ચારની.
સુણો વાતો સુણાવું વેવારની, બીક રાખો ખુદાના મારની,
બધી ગદ્ધા મસ્તાની આ સંસારની, નહી ચાલે હજુર ફીરતારની.

(૫૮૦)—**સંગતના ફળ—**

પરમધામ થકી પંખી એક અહીં આવ્યો, આવ્યો, આવ્યો,
ચાંચ હેમતણી, રંગ રૂપાળો, કનક તણી બે પાંખ,
મોતી ચુંગવા માન સરોવર, માર્ગ હંસે લંબાવ્યો, માર વાસમાં થંભાવ્યો.
ઉજડ રણુમાં સુરજ તાપે, દાઝે કોમળ કાય,
પાણીનું તો બુંદ ન પામ્યો, વ્યર્થ ઝાંઝવે ભુલાવ્યો;
પ્રાણુ પંખીડે ગુમાવ્યો.

(૫૮૧)—**નર પિશાચ—**

પળે પળે દુનીયા આ બદલાતી, પડતી માનવ પર છાંયા,
પલમાં રડાવે, ભિક્ષા મંગાવે પલમાં બનાવે મહારાયા—
સિંહ સ્વછંદે વનમાં ત્રાડે, વકરાઇ જન મારે ફાડે,
બળીયાના બે ભાગ નિહાળી, કાછી પણુ નવ આવે આડે.
રંક સદા રિબાયા... ... ...બદલાતી.

સાખી { ગરિબ કેરી દીકરી, ભાભી બધાની થઇ પડે;
શ્રીમંતની બેટી બધાની, બેન સૌ મોંએ ચડે.

ફળ આપતાં જે ઝાડ જનને તેજ પથરા ખાય છે,
સુખડ સુગંધી આપતું તે પાવકે, પ્રજળાય છે—પળે પળે.

(૫૮૨)—જાળંધર અને સતિવૃંદા—
પતિ પૂજ્ય તીરથ સમ માની, સેવે સદા જે સન્નારી,
સતિત્વ તણા પ્રભાવે, ફાવે ના દુષ્ટા ચારી.
પતંગીઉ રૂપબાળી ભમે, ભુલી ભાન ખારી,
ઝંપલાવે દીપક ન્યાળી, બળી સહે દુઃખ ભારી—પતિ.
" શીળ કસોટી સ્ત્રી તણી, પરખે કરતાં વાર, "
" ગુણી અવગુણી પુરૂષતો, વિગતે કરે વિચાર. "
તજીને મોતીનો માળો, સેવે સદા હંસુકી ડાળો,
અરે ! પડતીનો ચાળો, રૂવે દેવને સંભારી—પતિ.

(૫૮૩)—ઉદયભાણુ—
પ્રમદા છે પ્રીતી ભાંજન, મન રંજન ભીડ ભંજન,
જુક્તિથી કરીએ જતન, જોઇએ નિત્ય ચઢતો દન.
કોઈ ગાય દુઝણી લાવે, ચારો નહી દુષ્ટ ચરાવે,
પાણી પણ નહિ પીવરાવે, ખાતાં પીતાં અકળાવે.
ફળ કો તે કેવાં પામે, મુરખ જન,
દળદર દેખે ને થાયે, નર તે નિરધન—પ્રમદા૦
પાળ્યું પંખી ઉછરંગે,...દિન ચાર રમાડયું રંગે,
પાલક પલટયો કુસંગે, નાંખ્યું પંખી ખોરંભે.
કો ? દુઃખીયારા પંખીના કેવા દન ?
પાલકને કે ? એ, ? પંખીને ધન્ય ધન્ય—
ચિન્તામણી રત્નછે રમણી, વસી પારસમણી મન હરણી,
કોમળને કાંચન વરણી, ધીર ગંભીર વચન રસ ધરણી.
સંતાપે એ પ્રમદા–પામરજન, રૂઠયો ભગવત ને ઉડયો તેનો દન–પ્ર૦

(૫૮૪)—સતિ-તોરલ—
પ્યારે નયન ન મત મારો મય હાર ગઇ,
બાલા જોબન હય બીચારો મય હાર ગઇ.
તીરછી નજરવાંકે, બાન લગત હયે,
કોઇ હકીમ ન હમારો, મય હાર ગઇ.
મય દુખ બેચન જાતી બિન્દ્રા બન,
સૈયા મેરારે કાહન કારો મય હાર ગઇ.

(૫૮૫)—દીલેર-દીલશેર—રાગ, જીલા, ઠુમરી.
પછતાવો નહીં, આવો, ફિર જાવો ઘરસે,
નાહક બુરા હાલ કયું, હય પ્યારી ,ડરસે.—પછતાવો.
ગુજરી રયન આધી, ઝટપટ આવો,
હાજર હૂં બંદા મયેં તેરા, ખીદમત કરનેકો સરસે—પછતાવો.

(૫૮૬)—**સૌભાગ્યવતી—**

પ્યારે તોરી બતીયાં કે દુંગી મે, કે દુંગી (૩) પ્યારે.........
મીઠી લંગત હએ અરજ સબનકો, ગરજ સરી બૈદ બેરી સબનકો,
દરસકરનકો તરસ રહીથી, કલન આવે મેરે જીકો સબ રતિયા—પ્યારે.

(૫૮૭)—**મીસ મલકાજાન**—જીલા, ઝીંઝોટી, તાલ, દાદરા.

પનઘટ વાપે મોહે નજર લાગી, હો નજર લાગી—હાય નજર,
શીરપર ઘડા, ઘડે પર ગાગર, દેખત છેલા લોટ ભાગી—પન૦
જો દેખા યારોંકા દીલસે, દેખત મલાલ હુવા,
હવાઇ ઉડતીથી ચહેરેપે, જો નિહાલ હુવા;
લીપટ લેઓ એ, પિયાસે સબે ખીશાલ હુવા,
સજરજો સુખા હુવા થા, વહ તો નિહાલા હુવા.

(૫૮૮)—**નીગાહે ગફલત**—રાગ, કલ્યાન, ઠુમરી.

પરવરકો પાક જાન, શામો સહર લગા ધ્યાન,
નાથ વો દયાવાન નિગાહ બાન—પરવરકો.
સુમીર સુમીર તું હરનામ, સબ મતલબ લાવે બર,
નીતીમાન આંલીશાન કદરદાન—પરવરકો.
નમર, ડગર, શહરગામ, મર્યે નાઈમ કોહુંહું,
આતુ અનેક, જાત! માન! માન!—પરવરકો.

(૫૮૯)—**રતીચન્દ્ર—**

પ્યારે જોબન બગીચામે, આવ આવ આવ, બેઠી દેખું રાહત,
નારસાવ—પ્યારે.
પ્યારે મોરે સૈંયાં, મેતોરે, લઉં બૈંયા, મોરા કનૈયાકો, કોઇ
દીખાવ, (૨)—પ્યારે.
જુહેકે ચંબેલી મોગરો ગુલાબ, પ્યારે પિયો યે, જોબન શરાબ,
પ્યાલા ભરકે તૈયાર, લાવ લાવ લાવ.................પ્યારે.

(૫૯૦)—**વિદ્યાવેલી—**

પ્યારે તોરે અંગનમેં ફુલનકી બહાર હય, સૈંયાં તોરી અંગનમેં (૨)
ફુલનકે બાજુબંધ ફુલનકે ગજરે, ઓર સોહે ફુલનકા ગલે હારહે—પ્યારે.
પ્યારા કમળ ઓર ચહેરા ગુલાબ હય,
ગોરે ગોરે ગાલ સૈયાં, ગુલે અનાર હય—પ્યારે૦

(૫૯૧)—**મીસ ગૌહરજાન**—રાગ, દેશ. તાલ, ત્રીતાલ.

જલીયાં જો ભરન ગઇ બીચ ડગર મોહે ઘેર લીયા,
એસો ચંચળ છેલનિપટ નિડર નટખટ, હમરી કછુ નહી સુને;
લપટ ઝપટ પનઘટપર; ગાગર છીન લીનો મોયે, ગગરી ગૌહર—પ્યારી.
મેં તોસે કહું હું ધુંન બાંસરીકી, મૈંને સુનીરે—

(૫૯૨)—મીસ જાનકીબાઈ—રાગ, દેશ, તાલ, દાદરા.

પ્યારે પ્યારી સુરત દિખલાજા, સુરત દિખલાજા સુરત,
પહેલે થા દખ્લ યે દુશવાર તેરે કુચેમેં.
કેસબા કો બી ન થા ઇતબાર તેરે કાચેમેં,
અબ તો હયે મંજમયે અગીયાર તેરે કાચેમેં.
જમાયે હૈ ખરીદ્દાર તેરે કાચેમેં... ... ...પ્યારે.
હય મોહબ્બત મેં તેરી કહર ખુદાકટ હૈ અસર,
કરદીઆ એક જમાને કોઇ દીનસે બહેતર;
કુફ્ર ઓ ઇસલામ હુવે દોનો ઘરોમેં ગાયબ.
દેર દેરાહે તેરે અહમદમેં કબા હૈ ખરાબ,
જમેહે કાફીરો દીનદાર તેરે કાચેમેં... ... ...પ્યારે.

(૫૯૩)—અસીરે હીર્સ—

પરદેશી સૈંયાં નેહા લગાયે દુખ દે ગયો.
આવનકી ઔધિયાં ફીરે ગયો, સુખ લે ગયો, દુખ દે ગયો,
સોતન બિરમાય ગયો, બયરન લલચાય રાખો.
કેહેકો અમૃત રશ ચાખો, કેહકે રશ બસ અભી લાખો,
હમસે બતીયાં કરકે, પતીયાં ન દયો—સુખ લે ગયો.

(૫૯૪)—ઇન્તેકામ—

પતિવ્રતા નારી પાતે હય, પતિ તકદીરસે,
ઔર કિસીસે કામ નહીં, કુછ પ્રીત એક અપને વરસે.
પર પુરૂષનકે માનક મોતી, બદતર સમઝે પથ્થરસે;
શું કે રેશમી સાડી પર ગયરકી, રાજી આપનેહી ફટેચીરસે,
સુખી રોટીસે ઠંડે નીરસે—પતિવ્રતા નારી૦

(૫૯૫)—ખાનદાને-હામાન—

પ્યારા તું હએગા મેરા, હો ખુશી દીલસે તું અએ પ્યારે,
પ્રીત નીભે અબ મેરી તેરી દાયંમ—પ્યારા તું૦
હોવે જો કુછ હાલ તું મ્હારા, વોહી હોયેગા હાલ હમારા,
નાજો અદાકે ફલ ન્યારા તું હએગા તારા.
તન મન ધન સબ પર વારૂં,
નિશદીન પલછીન તુજ પર વારૂં—પ્યારા તું૦

(૫૯૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, જેજેવંતી-ખ્યાલ.

પતિયાં લીખું અંખીયા ભર આવે, ધરકત છતિયાં ધરહુન સોકાવે,
સુનો ઉધો માધોકી કુબજા, હમારી પતિયાં કોન સુનાવે—૫૦
પ્રેમકી બારી કોન ઉજાડી, બિરહ બિથાકી બેલ સંચાવે—૫૦
જોગણુ હોકર સબ જગ ઢુંઢું, મનબિન ધીરજ કોન બંધાવે—૫૦

(૫૯૭)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, પરજ, સોહેની, પદ.
પરઘર ગમન સજન નહિ કરીયે, નહિ કરીયે નીત ડરીયે,
પ્યારે સારે ન્યારે હારે, સુનકર-ગુનકર-પુનડર-ધુનહર;
ટારે જાની-ખાલે તાની-જીવતે—પરઘર.
કૈસે મુજ ધુજ સાધન ત્યાગે, દરસ ગંગાકો જટા ભંગ,
ન્યારે રીરોજ પીમદ જબકર, તબ પિવતે પિવતે-પરઘર.

(૫૯૮)—હરીચંન્દ્ર—
પ્યારા હમારા તુંહમેં દે આગ્યા જાનેકી—પ્યારા.
ઇશ્વર ઇચ્છા અયસી હય તો લાગે કોન ઉપાય;
ફેરબદા જો મિલાના હોતો ફેર મિલુંગી આય—પ્યારા.
પ્યારી હમારી જાન, નહીં કલ તુઝ બીન પાનેકી.
દોલત સમ્પત અનધન લક્ષ્મી તન મન જીવન જાન,
નાર જો તુમસીહો ન્યારી તો, કયસે જીના ભાય—પ્યારી.
પ્યારા હમારા તુહમેં દે આગ્યા જાનેકી;
સતપન જાને ન દું તુમારા દેદું અપની જાન,
સત્યપતી રહીયો પિયુ પ્યારે ! બિનતી મોરી માન—પ્યારા.

(૫૯૯)—જલશા સંગ્રહ—ભેરવી, ધ્રુપદ.
પ્યારી તોરે નયન કયસે મૃગહી કટક જયસે,
અતહિ અનેક અયસે, પ્રિતમકો પ્યારે હય—પ્યારી.
હંસન ગજ ગતી ચાલ, મોતનકી ગલે માલ,
લોચના બને હયલાલ, સીસ બાલ કાલે હય—પ્યારી.
ભઉંગી ભ્રગુટી કમાન, મુખ હીસાં ચંન્દ્રજાન,
પ્રીતમસે કરત માન, પ્રેમબાણુ ડારે હયે—પ્યારી.
બરનત બીરા બીએક, ઉનકી ખુબી અનેક,
દોઉનકે પ્રાન એક, પીંજરદો ન્યારે હયે—પ્યારી.

(૬૦૦)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ગોર, સારંગ, ખ્યાલ.
મલન લાગી મોરી અંખિયા, આલી, પિયા મોરા જીયા ગભરાવે,
ચેન નહિ આવે ઘડી પલ, છીન દીન રેન—પલન૦
ગિર પતંગવા લે જાઓ સંદેસવા, પિયાસન કહીયો અમારી બિહા,
તુમારે દરસ તરસત નેણુ૦—પલન૦

(૬૦૧)—સતિ-તોરલ—
પાપ તારૂં પ્રકાશ જાડેજા, પાપ તારૂં પ્રકાશરે,
હારી બેડલીને બુડવા નહિ દઉં, જાડેજારે-તોરલ કહે છે.
હરણુ હેર્યાં લખચાર તોરલદે, હરણુ હેર્યાં લખચારરે,
કંઇક વનના મૃગલા મારીયા, તોળાદેરે-જેશળ કહે છે.

કર્મ ત્હારાં સંભાર્ય જાડેજા કર્મ ત્હારાં સંભાર્યરે-તારી બેડલી.
લૂંટી કુંવારી જાન, સતિ નારી લૂંટી કુંવારી જાનરે,
સાતવીશું મોડબંધ મારીયા, તોળાંદેરે-જેશળ કહે છે,
ધર્મ ત્હારો સંભાળ્ય, જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળ્યરે-તારી બેડલી.
તોડી સરોવર પાળ, સતી નારી તોડી સરોવર પાળરે;
બ્હેન ભાણેજ ડુબાવ્યાં, તોળાંદેરે—જેશળ કહે છે,
કંઇક પરમારથ કર જાડેજા કંઇક પરમારથ કરરે-તારી બેડલી.
માથાના જેટલા વાળ સતી નારી, માથાના જેટલા વાળરે,
એટલાં કુકર્મ મ્હેં કર્યાં, તોળાંદેરે—જેશળ કહે છે.
પાપ તારૂં પ્રકાશ જાડેજા, પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ,
વિનવે જેસલ રાય સતિને, વિનવે જેસલ રાય;
સતિ નારી આ તારી, બેડલી ભવ પાર ઉતારરે.

(૬૦૨)—**ભગવદ્ગીતા**—

પાષાણની આ પુતળી, પણ હું ન એ શકતો કળી;
ચૈતન્ય અંગો અંગ જાણે, જીવતી આ પુતળી.
અલ્લાજીએ ઘડી તે ઘડી, કોઈ અજબ પળ આવી મળી,
પુન ઘડી શકશે ન એ, આ તુલ્ય બીજી પુતળી.
હા પ્રલ કરતાં પ્રેમ વધતો, વાત એ છે નિશ્ચળી,
પ્રેમે ઘડાવી મુજ પાસે, પ્રાણ પ્યારી પુતળી.
આડી નથી મુકાઇ એ તો ! સીધી પણ વ્હાલી વળી,
એ તો વળે છે કેમકે, ચૈતન્ય વાળી પુતળી.
રીસાઇને મુજથી નથી ત્યાં તો વળી એ વિમળી,
મુજ ચીત્રતાં ચોડેલ, જોવાને વળી પ્રિય પુતળી.
ચિતરૂં ચતુરાંને હું નિત્ય, આરસે કોરૂં વળી,
ચાહી મને ચીતારવા, મુજ ચિત્ર જોતી પુતળી.

(૬૦૩)—**માનસીંહ-અભયસીંહ**—

પાણી ભરવા હુ ગઇતીરે, સાહેલીની સંગે;
આડા આવીને ઉભારે, કુંવરજી નવ રંગે.
"જલ ભરવા સર્વે ગયાં, એ વાડી મોઝાર;
થઇ ઉભા દરવાન તે, બંને રાજ કુંમાર."
રોકી રાણી સાસુજી, અમો સૌ પનીહારી;
નામ પુછીને મ્હારૂંરે, કીધા કઠ્ઠા ભારી:
શરમાઇ ઉભાં રહ્યાં, શું અમ અબળા જોર;
વિનવણી કાંઈ ના સુણી, દેખાડી નીજ તોર.
હઠથી હમે હાર્યારે, આખર એક સાહેલી;
નામ દીધુંજ મ્હારૂંરે, ત્યારે દીધાં મેલી.

(૬૦૪)—સતીના શ્રાપ—

પ્રાણુ પ્રીતી શું વીસારી, ઉદાશી, અંગ ધારી,
ન બોલો આવી વાણી, હું દાશી છું તમારી—પ્રાણુ.
સાખી { વૈરાટ રૂપે વિશ્વમાં, આપ બન્યા અધીરાજ;
પરશુ બની હું તે પળે ક્ષત્રી હણવા...કાજ.
તેને આજે કરી છે અકારી જીવણજી !—પ્રાણુ.

પી (૬૦૫)—કમલલતા—

પીયુ પરદેશીને કહેજો પ્રણામ હમારા,(૨) કેજો કે ગઇ તુજ દારા-પી૦
કહેજો, મને તજી દીધી તેમ, બીજીને તજશો નહીં,
કોઈ પ્રીતી વસ અબળા, બિચારી ભોળીને ઠગશો નહીં.
કહેજો, તને સંભારતી, વીષપાન એ કરતી હતી,
છેલ્લો નીકળતાં શ્વાસ, તારૂં નામ એ જપતી હતી.
કેજો કે દાસી થઇ અન્ય જન્મમાં, સેવીશ પીયુજી, કોમળચરણ તમારાં-પી૦

(૬૦૬)—સતી સંયુકતા—

પ્રિયા કહું કે દિલદાર કહું કે હું તો તમને શું કહું,
અર્ધાંગના કહું વારૂં જીવ જાન કહું કે શું કહું.—પ્રિ.
જો પ્રિયા કે દિલદાર કહું તો જુદાઇ આપણે ઠરે,
જેને સોંપ્યું સર્વસ્વ તેને અર્ધાંગના શી રીતે કહું—પ્રિ.
પત્નિ કાન્તા જા, છટ એ પ્રિતીને છાજે નહીં,
કુરબાન જેને કાજે જીવજાન, તેને કહેવાય શું.
રંભા કે રાધાજી કહેતાં, લાગે કલંક પ્રેમને,
વિયોગ પછીનો પણ ના ભેટો, સિતા શી રીતે કહું.—પ્રિ.
પ્રિતીને જે પાત્ર છે તે, પ્રેમ મુરતી માત્ર છે,
તેને દેવી દેવી, એજ શબ્દ, હા, હા, ઠીક છે.—પ્રિ.

(૬૦૭)—વસંતપ્રભા—

પીયુ રસ ઝુલેઝુલે આવો, જગ રંગતરંગે-હા, ભર્યું જગ રંગતરંગે
જીવનનો એ છે મીઠો લ્હાવ—પીયુ.
હું રસભીની વાદલડીને, તું રસભીનો નાથ,
યૌવનના મદ ભર્યાં તરંગે, હીંચીયે જોડી હાથ—પીયુ.

(૬૦૮)—બુધ્ધદેવ—

પ્રિય સરલા કયમ વિસરાયે, રહી હૃદય વસી પ્રમદાએ—પ્રિય.
ચંપક કળી ભલે હોય સુવાસિત, મધુકર નવ લોભાયે,
પ્રેમી વસ્તુને પ્રાણુ અર્પતા, કેદી કમળમાં થાયે—પ્રિય.
ચંન્દ્ર ભ્રાંન્તિ એ પ્રેમ ચકોરી, અગ્નિ પ્રીતથી ખાએ,
એજ સનાતન રીત પ્રીતની, અન્યને શું સમજાયે—પ્રિય.

(૬૦૯)—સરસ્વતીચંન્દ્ર—
પ્રિતી કરીશું તરછોડી પરદેશી...હાં છોડી પરદેશી, (૨)...પ્રિતી.
ડંશ દઇ અહો ભ્રમર કુમુદને, હો છોડી પરદેશી હાં છોડી (૨)...પ્રિતી.
પુરી પંખીણી, પ્રેમ પીંજરમાં, આખરે પાંખ મરોડી પરદેશી,
હાં મરોડી પરદેશી...........મરોડી પરદેશી...........પ્રિતી.
ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકી ઓ ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી,
હાં દોડી.....પરદેશી........હાં દોડી પરદેશી...........પ્રિતી.
ઉડીજા ઉડીજા, પંખી મુશાફર રેન રહી છે, હવે થોડી પરદેશી,
હાં થોડી પરદેશી..........હાં થોડી પરદેશી.............પ્રિતી.

(૬૧૦)—બુદ્ધદેવ—
પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પપૈયા-વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં—પિયુ.
ખીલતી આ કળી કુસુમની ભોગી વિના કરમાય;
ઝુલતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ.
બાળા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નોત્તમ રમણી રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયુ.

(૬૧૧)—કીશોરસીંહ—
પ્રિતલડી હું બાંધુ કોઇ છબીલાની સાથે;
મૂવો ધરડો ભરથાર ભાંગ્યો માથે................પ્રીતલડી હું.
નારી ચરીત્રો કંઇક નચાવું-ચતુરા હું સટકી જાવું;
પ્રેમ કમળની ભોગી ભમરી, રમશું-કેસુડાની સંગાથે...પ્રીતલડી હું.

(૬૧૨)—સતી દેવહુતિ—
પીડા તો કળાતી નથી તારી, વળગ્યો છે કોઇ વ્યાધિ વિષમ દુઃખકારી.
અંતરે ખોલીને બોલ બેની શરમાના સજની શું દુઃખ તારે શરમાળી.
રાતી મદમાતી હતી, જણાયે સુકાતી જતી;
યુવાની ઉપધિ વધી રતિ શું લાગી રતી,
ભારે ભ્રમણામાં તને ભાળી ગભરાના ઘેલી—શું૦
નાજુકડી વેલી આલી, નવીન ઉપાધિ તારી;
નયને જણાયે નહીં ઝપટ જાદુની કારી,
વખતે હોય વિરહ વન્હિ એ બાળી સમજાય નહીં—શું૦

(૬૧૩)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ, ઠુમરી.
પ્રીતમ પ્રીત લગાકે સુરત મોરી કાંહે બીસરાઈ રામ-પ્રીતમ૦
તેરે ઇશ્કમે પ્યારે, સખીકું હમને સહે સારે,
પીર ભયે મનકે મારે, કે મકલા મેરી લાજ ગુમાઇરે-પ્રીતમ૦

(૬૧૪)—નીલમ માણેક—
પ્રીત સુધારસ પાન પુરા પ્રેમી વીણુ કોણુ કરે ?
પ્રેમી એ ખરા પ્રેમમાં મરે,
માન સરોવરના મોતી તો, હંસ વિના કોણુ ચરે—પ્રેમી.
ચંદનને કાપો કે બાળો, સરસ સુગંધી ન પરહરે,
સેરડીને સંચે પીલો પણુ, મધુરતા નવ ટળે—પ્રેમી.

(૬૧૫)—સરોજની—
પિયુ ન જાશો મોહન મેલી, શીદ રોકો રસીલી થઇ ઘેલી...પિયુ.
ઉર અશુભ અતી, મતી નથી ઠરતી, શીદ દુઃખ દરીયામાં દ્યો ઠેલી...પિયુ.
સુખ દુઃખની વાદલીઓ એતો વરસે,
પણુ એકલડી પિયુ તમ વિના પડવું કયા પ્રસંગે;
હરી સાચું શરણુ સદા બેલી... ... ...પિયુ.

(૬૧૬)—કળાવતી—રાગ, જીલા, તિલાનો.
પ્રિય આવો પતિ આવો હો.
દેવયાની મન યયાતિ જેવા, તેવા મારે મન ભાવો, હો,
કરૂં તનમન ધન અરપણુ, મમ દરપણ પ્રાણજીવન કહેવાઓ હો—પ્રિય.
ઘડી ન વિસારૂં સ્મરણ તમારૂં સ્વામી,
પ્રાણુ પ્યારા નયનો તારા, છો ગુણીયાળા રૂપ રસાળા;
તમ આધારા આ દિનદારા, સ્વામી મારા છો છોગાળા,
કામણુગારા કંઇ રખવાળા આવો. હો... ... ...પ્રિય.

(૬૧૭)—મીસ અમીરજાન—રાગ, મલાર, તાલ, દાદરા.
મૈયા પ્યારે ન જારે સોતન, હારે માનોજી મોરી બાત,
બિજલી ચમકે મેંહા બરસે, છાઇ અંધેરી રાત.
આઓ આઓ સાંવરિયા, પિયા જાતે કહાં કહિલાતે,
તમન્ના હે હમે દિલસે તેરે કુચેમે જાનેકી.
લગી હય અબ યહી વહશત મહોબત આ જમાનેકી;
અર્જે નિયાજ ઇશ્કકે કાબિલ નહિં રહા,
જીસે દિલપે નાજ થા, મુઝે વો દીલ નહિં રહા.

(૬૧૮)—મીસ કાલીજાન— રાગ, પીલુ, તાલ, દાદરા.
પીયા બીના મકા પડે નહીં ચૈના પડે નહીં ચૈના.
ચાંદીકા પીંજરાં, સોનેકી મૈનાં, ઉડ ગઇ મૈનાં,
તકદો નૈના, તકદો નૈનાં, પીયાબીના મૈકા પડે નહીં ચૈનાં.

(૬૧૯)—મહમદહુસેન—રાગ, ખમાચ, તાલ, ત્રીતાલ.
પીયાકે આવનકી, સુનત ખબરીયાં, બાટ મુક્ત, હમ નેક નજરીયાં;
જો પીયા હમસે રૂસ રહેરે, છાય રહી જૈસી કારી બાદરીયાં—પીયાકે.

(૬૨૦)—ધુપ છાંવ—
પ્રીતમ હમકો છાંડકે બસે કહાં તુમ જાએ,
અબ તો મનમાં બસગઇ મરંગી બીસ ખાએ.
એરી સખી જીયા ન કલપાવો, દરશન દેંગે પીઅરવા,
ઉનબીન મએ તરપા હું કલ ન પડે ક્યેમે કરૂં.
હાં હાં ધરો ધીર સજની એરી સજની, કલ ના પડે જીયાકો પીયુબીના—અબ.
હાય હાય બીરહાકી બીથા, જલાવત જીયા, કુહકાવત હીયા કાહે કરૂં.

(૬૨૧)—રામ રતન—
પિયાસે લગી હાં નજરીયાં હમારી,
સાંવરેને આજ મોરી આલી! પ્રેમ કટારી મોહી મારી...લગી૦

શેર { લોહુકા નહીં બિંદુ નિકલા, પ્રાનકો મુર્છા નહિં;
કોઇ અજબ જોશ એ દર્દ ઉભરે, જીંદગી પલટ ગઇ.

દીલ જાનીપેં મગેં હું નિસાર... ... ...લગી૦

(૬૨૨)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાહનરા-બાહાર ખ્યાલ.
પીઅરવા મોરો ઘર આઇલો,
મેં કરૂંગી સીંગાર સીંદર તીલક પલમે પગડારૂં હરન ભરન.
દગ અંજન ભંજન બનાઇલો—પીઅરવા૦
સુબ સુધાર લીઓ ચીર કુંદન, જડત જડાવ નગીના.
હીરા મોતી અનમાલા-અનવટ બિછવા ઓર ઝાંઝર,
નીરક પરક છબ અપની મોરી મુસકાઇલો—પીઅરવા૦

(૬૨૩)—મીસ કાલીજાન—રાગ, દેશ, ઠુમરી, તાલ, ત્રીતાલ.
પીયા કરધર દેખો, ધડકત હય મોરી છતીયાં,
કેસી રતીયાં કારી પીરી, અતહી ડરાવે જેસે.
અચાનક તુમ બહીયાં ગહલીની,
તુમતો મૂરખ રસીયા અપને રસકે કહા.
વહતો કાહુકી એકન માને, પીયા અભી સુનો,
મેરે મુખસે નીકસત બતીયાં—પીયા.

(૬૨૪)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, હોરી.
પીયા બીન કયસે ખેલું સખી મેંતો પીયા બીન કયસે ખેલું-સખી મેં૦
ફાગ દીનન મોએ કછુના સોહાએ, કીનપર રંગ મેંતો ઢોલું-સખી મેં૦
તનમન તરસત યું ચતચાવે, કંથ ઢુંઢકે મે દોરૂં-સખી મેં૦
મોતનલાલ પીયા તેરોહી દેશ, હસ હસ ઘુંઘટ ખોલું-સખી મેં૦

(૬૨૫)—મીસ અચ્છનબાઇ—રાગ, મહાડ, તાલ, દાદરા.
પીયાસે સખીરી નયના લગો અરે હાં—પીયા.
અમી હલાહલ મદ ભરે, સેત સ્યામ રતનાર,
મરત જીવત ઝુકઝુક પરત જીહી ચતવન ઇકવાર—પીયા.

(૬૨૬)—એશીયાઇ-સિતારા—રાગ, ઠુમરી.

પીયા તોરી બતીયાં જાદુ ભરી,
જએસે બનમે બાજે ગોયા હરકી મધુરી બંસરી.
તું જો બાંકા કનઇયા મએ રાધા પ્યારી,
તેરી બાતોપેં અબ તો મય જીયા હારી.
યાદ રખો હું મએ ચેરી તુમ હારી,
હાત તુમહારે હએ લજીયા હમારી.
મોરે બીહારી મએ તુજપે વારી,
મોરે સાંવરીયા તીરછી નજરસે મારે કટારીયા.
... ...ધાયલ હુવા દીલ હાએ,
બાંકે બલમાં બલહારી મએ જાઉં—તોરી.

(૬૨૭)—ખુને નાહક—

પીયુ મીલનકી બતીયાં, સુન આઇ હું મય રતીયાં,
ઘર છોડા દર છોડા, હય આજ;
પ્રેમકી લાગી મોહે એ દીલપર ગઈ હય કતીયાંકારી.
લાગે ભારી, લાગે રયન દુશમન બની,
મન ધબરાવે જીયા અકલાવે, ફાટે છતીયાં—પીયુ.

(૬૨૮)—મીશ મલકાજાન—રાગ, જીલા, તાલ, દાદરા.

પીયા તોરી તિરછી નજર લગી પ્યારીરે,
એરી તુમારે શામ સલુને, નેન જાદુ ભરેકે કટારીરે.
મધભરે નૈન તકતક...મારી સૈન સુધ વિશર ગઈ હમારીરે,
પીયા તોરી તીરછી નજર લાગે—પ્યારીરે.

(૬૨૯)—ખુને નાહક—

પીયા મીલનકી બતીયાં, સુન આઇ હું મેં રતીયાં,
ઘર છોડા હે દરદર છોડા, હે આજે પ્રેમકી લાગે મોહે.
યે દીલપાર ગઇ હે દુનીયાં. કારી લાગે બહારી લાગે,
જમી, દુશ્મન બની, મન ધબરાવે, જીવ અકલાવે, ફાડે છાતીયાં.

ખુ (૬૩૦)—ત્રીવિક્રમ—ગરબો—

પુનેમ ચાંદની ખીલી પુરી આંહીરે, શોભે રજની, સુંદર શી આજ—
હેતે રમીયે, સૈયર સંગાથે આપણેરે.
સૈયર કંકણુ, સોનાનાં કરે ધર્યાં રે, માહે જડીયા છે નીલમ મણી નંગ—હેતે.

સાખી { મળીયાં આજે આપણે, ધરી સોળ શણગાર;
કર કંકણુ ચુડી ચમક, ચન્દ્ર તેજ એક તાર.

હીરા રત્નથી જડીત ઉર હાર છેરે, મોતી ગુચ્છ લળકે છે બાજુબંધ—હેતે.

સાખી { અંબોડા ફુલે જડયા, સર સેંથે હીંગુળ,
{ કીધા કુમકુમ ચાંદલા, મુક્તા માળા ઉર.

આરસપારસ મણી જડેલો ચોકછેરે, તેમાં રમતાં વસતાં હૈડે નણદલવીર–હેતે.

સાખી { પહેર્યાં ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝણુ ઝણુ કરે ઝણકાર,
{ ફરીયે સહીયર ફુદડી, આ રજની મોઝાર.

સખી વેલીઓ ફુલી વીધવીધ ભાતનીરે, તે તો આપે છે સુન્દર સુગંધ–હેતે.

સાખી { કથા શીયળની સાંભળી, પ્રીતમ ઉપર પ્રેમ,
{ વદો સખી વીરહી થઇ, મળે ત્વરાથી કેમ........પુનમ.

(૬૩૧)—**ભક્તબાળા**—

પુરણ બ્રહ્મ પરમેશ, નમન વિભુ અરજ અકામી, ગટમી ઘટ ઘટ વ્યાપી.
સ્વામી, શ્રી સુરો સુરારી, વીધવીધ નામી, અવીચળ ધામી, અંતર્યામી.
દીન તણા દુઃખ ટાળક દેવા.

પે (૬૩૨)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—

પ્રેમબિજ રોપ્યું હૃદયે જીવન આધાર મારા.
પ્યારા પત્ર તારો ભાળી, ફુટયાં નવપલ્લવ ડાળી.
ખીલી પુષ્પે તોહદવાળીરે (૨) જીવન આધાર મારા,
મદન પડીને પુંઠે, મીઠાં પ્રેમ પુષ્પ ચુંટે,
મારી ફુલવાડી લુંટે, (૨) જીવન આધાર મારા.

(૬૩૩)—**રતનબાઇ**—રાગ, ભજન, પદ.

પ્રેમ પ્યાલો મેં પીધોરે, સુણોરે સંતો પ્રેમ પ્યાલો મેં પીધો,
આરે જગતડાને કોઇ નીવારોરે, અમર પછેડો કોણે લીધોરે.–સુણો૦
મારા શીરના સુખે સુખડાંરે, તે અમે ત્યાગી દીધોરે.–સુણો૦
મારા મનડાને બહુરે સમજાવ્યું મે, શોધ જંગલનો મેં કીધોરે.–સુણો૦
ગુરૂના પ્રતાપે બોલે **રતનબાઇ**, કનકાપુરીનો મારગ લીધોરે.–સુણો૦

(૬૩૪)—**ભક્તરાજ અંબરીષ**—

પ્રેમવશ થઇને જીવન તજી જામાં, જીવન તજી જામાં ગમનકરી જામાં–પ્રેમ.
તારી પરખ મેં ન કરી સાચી સતી તું સુંદરી,
જો હત ખબર આવી, તો ન રાખત દૂર પરી.
સાહસ કરી નજા મુજ જીવ જાય તો જાયે,
એક વાર હું થી બોલી, ભલે જાય તો જાયે.
તારી પાછળ હું ભવમાં ભટકું આ તન મને,
કેમ શોભે હે શ્યામા, શોભે હે શ્યામા રહો રમણી રામ–પ્રેમ.

(૬૩૫)—**સાગર-સરીતા**—

પ્રેમરંગ ઝુલે ઝુલો હૈયાહાર, ઝીલો આ જોબનનો બહાર વ્હાલમાં.
કામણગારી જાઉં હું વારી, ચોર્યું ચિત શાણા 'સરદાર આજ મારૂં.
પ્રેમે ફસાવી દીવાની બનાવી, હું પણ દીવાનો દીલદાર આજ બન્યો.

(૬૩૬)—**સતી તોરલ**—

પ્રેમ રંગે હું અનંગે ભરી યુવતી,
રહ્યા બસ થઈ પ્રીય નરને પ્રીતે રીઝાવતી—રંગે૦
મધુકર મોહનજી રહો, યૌવનના બાગમાં;
રમી લ્યો સ્નેહ સાથ મધુર પ્રેમના પરાગમાં,
ઝુલાવતી અંગ પ્રીયે કળી વીકસાવતી પ્રેમ—રંગે૦

પૈ (૬૩૭)—**લક્ષ્મી-વિજય**—

પૈસા સાટે વેચે જે સુતા પ્યારી, નર્કનો તે નર અધિકારી,
બાળા બાંધે વૃદ્ધ કોટે અવિચારી, નર્કનો તે નર અધિકારી·
દોરે ત્યાં જનાર ગરીબડી કન્યા ગાય બિચારી,
પિડે પાપી, દુઃખ આપી, તે નિચ કશાઈ લ્યો ધારી—નર્કનો.
દિકરી કેરા દામ મેળવી, ખોટી ધરે ખુમારી,
દે, દાટી, થાય માટી...ધનની બને અંતે ખુવારી—નર્કનો.

પં (૬૩૮)—**ઉદયભાણ**—

પંથી પરદેશી ચિત સોંપી, હું આ ચા...લી મનને ભાવે તે કરજો
પુન્ય...શાલી.

સાખી { તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;
પુછ્યું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત.

શુભ સંદેશો વઇ સંચરજો, હું આ ચા...લી

સાખી { મહા મહીનાનું માવઠું, જંગલ મંગળ ગીત;
સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.

વ્હેલા મંડપ માંહી મળજો, હું આ ચા...લી.

(૬૩૯)—**સતી પાર્વતી**—

પંખીડા તારૂં જાણીશ જગમાં ન કાંઇરે,
ધન નહિ તારૂં તન નહિ તારૂં, સુંદરી સુત, માઇ ભાઇરે.
કર્મ સેલાણી એ આણી પુર્યા, ફોગટ ફુલ્યો ફસાઈ એ,
સોહં, સાચો ભજ ભવ તરવા માયા આ સર્વ પરાઇરે.

(૬૪૦)—**ખ્વાએ હસ્તી**—

પંખના હોતો ઉડસકું બે પંખ ઉડાના જાય,
બિધના અયસી બાત કરે, કે પંખ દે લગાય.
ચીડીયા બનકે મએ ઉડ જાઉં, કોયલીયા બનબાસી,
બનબન દુઃખયારી કહું, અહીયનકર જીયરા કુંકું.
અગમ દુઃખ અગીયન ઝોકું.
એકલ મતવારી ડોલું, અપના અપના દુઃખ કાસે બોલું,
બીરહા બીખ હીરદે ઘોલું..................પંખના.

પાં (૫૪૧)—કબીરભજન—રાગ, ઝીંઝોટી, પદ.

પાંડવ કોણુ કુમત તોએ લાગી, દીનાનાથ જપોરે અભાગી–પાંડવ.
જીવોકી વેધકસુ ધરમન કહીએ, સધરમકી કહીએ ભાઈ–પાંડવ.
બકબકે મુનીવર મીલકર બેઠે, ઇસામે કોણુ કસાઈ-પાંડવ.
ચારોઇ વેદ તુમ જપજપ જાણ્યો, જ્યું બર લાગ્યો ભારા,
રામકી નામકો મરમ ન જાણ્યો, તો ક્યુંકર ઉતરેગા પારા–પાંડવ.
પઢપઢ પોઠી ભવનજ્તે ભરાયો, અંતર ભેદ ન પાયા,
કહેત કબીરા સુનભાઈ સાધુ-દુનીયા ધંધે લગાયા–પાંડવ.

ફ. (૫૪૨)—મીસ કાલીજાન—રાગ, ખમાચ, તાલ, ગજલ.

ફુનામેં આહમેં, ફરિઆદમે, શીગોમેં નાલેમેં,
સુનાઉ દર્દ દિલતાકાત, અગર હો સુનને વાલેમેં.
તુમ્હારા ઉઠકે જાના, ઔર મરીજ ગમકા મર જાના,
મેરી જાન ફદક હોતા હૈ, યહી તો મરને વાલે.

ફુ (૫૪૩)—બુદ્ધદેવ—

ફુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણુ-ફુલની૦ ગણી અંતરની ઓળખાણુ–ફુલની૦
શ્યામ સલુણા, અમ ઘર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન;
નાથ નગીના પરિમલ ભીંના, મન માન્યા મેહમાન–ફુલની૦
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનના ભાણુ;
વિમળ કમળ આ સરોવર જળનું, ભોગી ભ્રમર સુજાણુ–ફુલની૦

(૫૪૪)—બોલતો કાગળ—

ફુલગુણ ફુલોમાં ઝાઝા ફુલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે,
ફુલી કરમાશે ખીલેલું આખર ખરી જાશે.
સરખા દીવસ ન ગયા કોઈના તેમ નહી જશે,
રેંટતણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઇ ઠલવાશે.
ઉજળુ એ સહુ દુધ આજ અભીમાને દેખાશે,
જ્યારે પડશે કાજી ઝપાટો ત્યારે સમજાશે.

બ (૫૪૫)—યોગકન્યા—

બની આવાર હું લાચાર, હૈયા હાર વીના
જેવી જામિની લાગે, ચંન્દ્રના ચમકાર વીના.
જાણે વ્હાલા વીના, વનીતાની વૃથા જીંદગી,
વાવેલી જેમ વેલી વૃક્ષના આધાર વીના.
શું કરું કોને કહું હાયરે મુંઝાઉં છું,
બીલાવે કોણુ મારો, માનીતો કીરતાર વીના.

(૬૪૬)—**ભજનામૃત**—ભજન–મીરાંબાઇ—

બલીહારી રસીયા ગીરધારી, સુંદર શ્યામ હો તજી અમને
મથુરાંના વાસી, આવા ન બનીયેજી.

વાંસલડી વાગે વ્હાલા, ભણકારા વાગેને, વ્રજ વાટ લાગે ખારી;
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયે હોજી.
જમુનાનો કાંઠો વાહલા ખાવાને દોડેને, અકળાતી દે છે મુને ભારી–સું.
વૃંદાવન કેરી શોભા. તમ વીણુ અમને તો, નવ લાગે હવે સારી–સું.
ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા, ટચલી આંગળીયે ને અમપર ઢોળ્યો ગીરધારી–સું.
મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણુ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો આહરી.
સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયેજી-સું.

(૬૪૭)—**સુરદાસ**—**ભજન**–રાગ, હોરી.

વ્રજમેં હરી ધુમ મચાઈ ગોપી સરવે દેખન આઇ,
ઇતસે આઇ નવલ રાધીકા, ઉસસે કુંવર કનાઇ;
હીલ મીલ ફાગ ખેલે પરસપર, શોભા બરની નહિ જાઈ,
નંદ ઘર બાજ બંધાઇ.

રાધે સાન કરે સખી અનહુ, જુડ જુડ ઉઠવાઇ;
પકરો પકરો મન મોહનસે, સબ સંપ કરે ધાઇ,
તને કયું ન લેત છોડાઈ.

તાલ પખાજ વેણુ વાજીંત્ર, વાજે મંજીરા સરણાઈ;
ઉડત ગુલાલ, લાલ ભયે બાદલ, સઘળી વ્રજ સોહાઈ.
માનુ બાગવા જરાઈ.

મુગટ પીતાંબર છીન લીયો, શીર પર ચુંદડી હોડાઇ;
નેનુ જોયે નભ નેનુ બીચ, કાજળ નકવેસર પેરાઈ,
લાલેકુ નાચ નચાઇ.

કહેત રાધીકા સુન હોને, કૃષ્ણુજી કહાં ગઇ ચતુરાઇ;
કહાં ગયો તેરો નંદબાવાજી, કહાં ગઇ જશોમતી માઇ,
માનુની નાર બનાઇ.

ફગવા લીયા બીન જાને ન દુંગી, કરો મા કોટી ઉપાઇ;
લગી કઠોર કસર, સબ દીનકી, મસ્તી નાચ નચાઇ,
બોત દીન સાંખ ઉખાઇ.

મુગટ પીતાંબર દીયોને રાધીકા, ફગવા લીયો મન ભાઇ;
સુરદાસ કહે છબી કહાં લગી બરનુ, એસુખ બઇકુંઠ નાઈ,
કરત જન કોટી ઉપાઇ.

(૬૪૮)—મહમદ હુશેન—રાગ, ભેરવી, કવ્વાલી.
બહુ તેરો સમજાયોરી, લાખનબાર, દીલ હમારા વે માનત નાહિરે,
સમઝ સમઝ પસ્તાયોરી, લાખનબાર—બહુ તેરો.

(૬૪૯)—પ્યારા સાહેબ—દાદરા.
બટવા ગુંથન દેરે મીંજાજીયા બટવા ગુંથન દે,
હાંરે મેરે ગોરેકા બાલા જોબનવા—બટવા ગુંથન દે,
એક તો ચીકના પીપલકા પત્તા, દુસરા ચીકના ઘી,
તિસરા ચીકના ગોરીકા જોબના, ચારેકા લલચેજી—હાંરે.
નદી કીનારે બગુલા બૈઠા, ચુન ચુન મછલી ખાય,
સીંગી મછલીકા કાંટા લગારે, મેરા તલપ તલપ જીયા જાય—હાંરે.

(૬૫૦)—મીસ અમીરજાન—રાગ, ગજલ, તાલ, દાદરા.
બહકાને વાલે આપકે સબ યાર બન ગયે,
સમઝાને વાલે મુફ્ત, ગુન્હેગાર બન ગયે
હમને દીયાથા દીલ ઉન્હે દીલદાર જાનકર,
વહ લેકે મેરે દીલકો દીલ આજાર બન ગયે.
કુએ હૈદરસે જો આબાદ હે સીના મેરા,
બન ગયા દુરે નજીફ દીલકા નગીના મેરા.
ઉસ ગુલ બગેર રાતકો આતી નહીં હે નીંદ,
બીસ્તર કે તાર હકમેં, મેરે ખાર બન ગયે.

(૬૫૧)—મીસ મહમદહુશેન—રાગ, ગજલ, કવ્વાલી.
બહાર આઇ હે ગુલ ફૂલે હૈં બાદલ ટીરકે આયે હૈ.
મદીનેકા ચમન ઇસ વખ્ત, આંખોમેં સમાએ હે,
બને સમસો કમર ઓ રહે બને સબતુર કે ચહરે.
ખુદાને આપ આપને નુરસે તુમકો બનાયે હૈ,
મીલેગા એક મોતીકા મહલ, ફીર ખુલ્દમે ઉસકો.
ગમે, હજરતમે જીસને એક આંસુભી બહાયા હે,
ગમે હજરતમે વહહે જીસને, નારે દોજખકો બુઝાયા હે.

(૬૫૨)—ન્યાય સિંધુ—
આજી ગરની રચના જેવી, સમય રમત રમનારોરે,
સમયે રામે રાક્ષસ હણિયા, થતાં સમય ફરનારોરે.
સીતાને રાવણ હરી ચાલ્યો, ગર્વ અતિ કરનારોરે,
કૌરવ સૈન્ય સંહાર્યું અર્જુને, ગાન્ડિવનો ધરનારોરે.
સમયે લુટાયો તસ્કર હાથે. સમય પંથ છે ન્યારોરે,
યુદ્ધ કરાવ્યું મહાભારતનું, કંસ સંગ લડનારોરે.
સમયે હણાયો ભીલને હાથે, કૃષ્ણ મહા બળવાળોરે,

સમયે પૃથુરાજે શા કીધા, ઘોરીના સંસ્કારોરે.
એજ ઘોરીએ પૃથુને બાંધ્યો, થતાં સમય પડનારોરે,
સમયે મહેલ મેડીમાં વસતો, ઝુંપડીનો વસનારોરે.
સમય સમયનો હેરા ફેરા, સમય સમયનો વારોરે.

(૬૫૩)—મીસ જાનકીબાઇ—

બાજી બંસીયા તાન, રસ બનીરે...બાજી.
સુની શ્રવન ટેર ચીત ભયો ઉચાટ, મોહે રહયો ન જાય,
બાવરીસી કર દીની..............બાજી.
મુરલીકી ધુન સુન, આઈ કહાન ઠીઠ, કરત કલોલન સબ સખીયન મીલ,
ધાઇ, ધાઇ, ધાઇરે, કહાન હેરત ચૌર ગાએ સબ ગુની—બાજી.

(૬૫૪)—શ્રી સિધ્ધ સત્યેન્દ્ર—રાગ, કોરસ, ચોપાઇ.

બ્રાહ્મણુ અગ્નિ હોત્ર કરે છે, હોત્ર કરે છે હોમ કરે છે,
" પૈસાની બાર બીડી લઇને પીયે છે પંડયા.
અંધારે અજવાળુ થાય, ચોર આવે તો નાશી જાય,
દીવાસળીની સાથે ડાબલી પછી "—બ્રાહ્મણુ અગ્નિ.-
પુર્વજરૂપી સંતાન આપણે મુખ માંહી અગ્નિ ધરીયે,
વડીલ થકી પછી નામ સવાયું આપણે કેમ નહિ કરીએ.
હોઠ બળે ને મુખ ગંધાયે દાંત દુ:ખે વળી જાય સડી,
હ્રદય બળે ક્ષય ખાંસી થાયે પણુ છુટે નવ આ બીડી.
જ્ઞાની ગુરૂ આચરતાં આમ તો જોઇ શિષ્ય કેમ નવ શીખે,
મોટાનું જોઇ શીખે છોટા શાસ્ત્ર વચન એ સાક્ષી દે.

ત્રી (૬૫૫)—મીસ જાનકીબાઇ—રાગ, કાફી, તાલ, દીપચંદી.

બીતે અવધ સૈંયા આવત નાહી, કેસોમેં દાગ ખેલો વ્રજમાંહી-બીતે.
ફાગુન જેહે બહુરી ફીરત એહે, ગયેલો જોબન ફીર આવત નાહી-કા૦

ગુ (૬૫૬)—મહમદહુશેન—ગજલ, કવ્વાલી.

બુતોમેં કયોં યે શાને, કબરી આઇ હોતી જાતી હે,
કે ઉનકે કબજેમેં સારી, ખુદાઇ હોતી જાતી હે.
મેં ઉનકો પ્યાર કરતાં હું, વો ગાલી મુજકો દેતા હે,
ભલાઇ કરતા જાતા હું, બુરાઇ હોતી જાતી હે.
મેં બરસોંસે કહા થા, મુદતોસે રૂસે બયઠે,
ખુદાકા શુક્ર હે અબ તો રસાઇ, હોતી જાતી હે.
અગર મીલના નહિ મંજુર થા, તો સાફ કહ દેતે,
યે કયોં દરપર દાદ હમસે, બેવફાઇ હોતી જાતી હે.

(૬૫૭)—મુરીદેશક—

બુટ્ટી પીલાકે લુભા ગયા, કોઇ મુઝે બુટ્ટી પીલાકે, લુભા ગયા કોઇ,
બડે સવેરે જો કોઇ છાને બાકી લખી દીઢ.

ઉડતી ચિડીયા બહ પહચાને, ગિરી સડક્સે ઇંટ, સવેરે ફેર છીનેગી બંગ.
દુસરા-પહેરે જો કોઇ છાને જ્યાં માંદોકી ડીચ,
ધરકે જાને મર ગયે, ઓર આપ નસેકે બીચ, સવેરે ફેર છીનેગી બંગ.
તીસરા-પહરે જો કોઇ છાને, બચા આપહી આપ,
દો જોરૂ, દો સુસરેકા, હો છ બચ્ચેકા બાપ, સવેરે ફેર છીનેગી બંગ.

બો (૬૫૮)—સુરદાસ—

બોલું ક્યા મેરે પ્યારેકી બતીયાં, ખોલું ક્યા મોરી છોટીસી છતીયાં.
ન ધરિ, ચેન ધરિ, રેન ચુમ્બિ, ચુમી બદન શયનમેં દુઃખી કર ડારી.
પકરી જુગલ કરબસન અલગ કર, કિય·પરહરી ડર, છતઅધરનરપર-ઓ.

સાખી { મરોર ડારે જોરશે, મેરો કોમલ અંગ,
એસે નિરદય નાથકો મેં સુપને કરૂં ના સંગ.

(૬૫૯)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—

બોલો બોલોને અંતઃરના બેલી નાથ વિનવું કરજોડી,
પિયુ જાશો ક્યાં અમને છોડી, પ્રિતી જન્મો જન્મ તણી તોડી...બોલો.

સાખી { હાથે આવી હંસલો ઉડી ગયો આકાશ,
જઇ બેઠો દુર દેશમાં, હવે મળવાની નહિ આશ.

મરજાદા મેં કુળની છોડી, (૨) તમ સંગે મેં પ્રિતી જોડી (૨)
ઉઠો ઉઠો ને અંતઃરની કરીયે વાત, રાત રહી હવે થોડી...બોલો.બોલો.

(૬૬૦)—ઉદયભાણુ—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો, બોલો બોલો, મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશીયાજી ડોલો જરી ડોલો, ડોલો, ડોલો પ્યારી ડોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી,
મેના વ્હાલી મેના કે, ના કહે, પણ જાગી, જાગી જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો વાહ? મેના શું સતી સીતા વીસારો.
ચતુર સુજાણ સીતા રામ ઉચરાવો......બોલો.

પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું, લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું,
સોને રૂપે શું ભીડ ભિતરની ભાગી.........લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું પાંખે ધાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,
ભાવના ભુખ્યા શું ભાવી ભાવના ભુલાવે ?—બોલો.

બૈ (૬૬૧)—રામવર્ષા—સાકી.

બૈઠત રામહી ઊઠત રામહી બોલત રામહી રામ રહયો હય,
ખાવત રામહી પીવત રામહી ધામહી રામહી રામ ધયો હય.
જાગત રામહી સોવત રામહી જોવત રામહી રામ લહયો હય,
દેતહુ રામહી લેતહુ રામહી સુંદર રામહી રામ રહયો હય.

(૬૬૨)—ભજનામૃત—
બંગલા ખુબ બના મહારાજ, જ્યાંમે નારાયણ બોલે—ટેક.
ઇસ બંગલમેં દસ દરવાજા, બીચ પવનકા થંભા,
આવત જાવત કોઇ ન દેખે, એહી બડા અચંબા—બં૦
ઇસ બંગલેમે બાજાં બાજે, બાજે સાંજ સબેરી;
તાજ પખાજ ઔર મૃદંગ બાજે; રાગ છત્તીશે ગાવે—બં૦
હાડ ચામકી દેહ બનાઇ, તામે નાડીકા કોટ,
બાજીગરને ખેલ મચાયા, રંગ ખુબ ચ્હડાયા.—બં૦
પાંચ પચ્ચીસકે પાતર નાચે, મનુવા તાલ બજાવે,
સુરતકી, નુરતકી મૃદંગ બાજે, રાગ છતીશેં ગાવે—બં૦

(૬૬૩)—સરદારબા—
બંસીવાલા આજોરે મોરે દેશ, પ્યારી સાબરી સુરત પ્યારે બેસ-બં૦
આવન આવન કેહ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગીણતાં ગીણતાં ગસ ગઇ, મોરી આંગળીઓની રેખ.
સાંવરીયા રસીલા સલુણા, પીયાને પીયાને જીયાવે કરૂંયે નીશાર,
હમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હમારો દેશ,
શુદ્ધ નહીં પાઇ પીયુકી, તબલીયો આવેશ.

(૬૬૪)—ખુરશીદ જરનીગાર—
ભરકે જામ સાકીયા પીલાના, શાદીયા મચાના પ્રિયાકે સંગ,
સોહાના સોહાના અજબ રંગ શહાના, જમાના પયમાના આહંગ.
તરાના સુનાના, જીગાના બજાના, ખુશીકા જમાના હય જાના ન સંગ,
જમાના રંગ, બનાના દંગ, દીખાના ઢંગ, આલા.
હાં, ચમન, ચમન, બજતેં, અમન, દીલ હય મધન ફુલનકા.

(૬૬૫)—હરીચંન્દ્ર—
ભંગકા લોટા હા હા હા.
મન મેલ મિટે તન તેજ બઢે, દે રંગભંગકા લોટા,
સૌ સોગ ટલે, સો રોગ ચળે કરે ભંગ અંગકો મોટા.
જબતાર જમે આજાર રમે તો હાથ બઢેજી મોટા,
તન સાફ મન સાફ હો સાફ, આદમી ખોટા, લેકંદ દુધમેં ઘોલા.
તો ભંગ બના અલ મોલા, કરપાર ભંગકા ગોલા,
હરબાર બોલ બંબ ભોલા, ઉડબોર—નહાકે ગંગ, ચઢાલે ભંગ.
જમાલે રંગ નિરાલે ઢંગ, દીખાદે જંગી કુંદી સોટા—મનમેલ.
(તનહરા બદનહરા ખીલા હુવાં ચમન હરા, ચારોં તરફ જમીઓ આસમાન.
સબ હરે હરે, સેત ધાન પ્રાન ઔર બેલ બાગબાન સબ્જ ભંગપીકે,
દેખલે જહાં સબ હરે હરે, ચાટમેં મીઠાસમેં ઉચ્ચાટમેં કભી ન્હોવે,
દેખલે મીઠાઇકી દુકાન. સબ હરે હરે.

(૧૬૬)—રાજકઠીઆરો-નોવેલમાંથી-રાજકઠીઆરાની વાર્તા.

અસ્ત ખંડમાં સુંદાર ગામ, ક્ષત્રિઓનું મોટું ધામ,
રાજા નામે પુરનો ધણી, સ નામે રાણી પદ્મણી.
એક દીવસ નીસાએ રાય, પાસે રાણી ચાંપે પાય;
રાત દીવસનો પડયો વીવાદ, હોડ કરી કીધો સંવાદ,

ચઢા ઉતરી બેને થાય, રાજા હઠમાં આવી જાય.
કાજી આગે, હા જી હા કરી, કાળી રાત બપોરો કરી.
ગર્ભવંતી ગુણવંતી નાર, મુકી રાત્રે વન મોઝાર.
રોતી પિટતી રાણી ગઇ, વનમાં પ્રસુત પીડા થઇ,
જાયો કુંવર ઇન્દ્રઇઓ ક્હાન, જાણે બીજો ભુપ નીધાન.
પણ પતી વીણ સતીનું મન કચવાય,જુવે પુત્રને રોવાઇ જાય,
રાણી શોક અધીક મન ધરે, દીકરો લઇ દક્ષીણ પરવરે.
ભુખ દુ:ખના આવ્યા દીન, સતીનું શરીર થાતું ક્ષીણ,
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સીદ્ધી સ્વર્ગ વીશે સંચરે.
મરતાં માદળીયું દીધ હાથ, માતાએ આશીશ સંગાથ,
કુંવર પાછી કઠીયારો ઠર્યો, પીતા ક્રોધથી કુંવરી વર્યો.
સતીએ દળદર કાઢયું દુર, ત્યાંથી આવ્યા શ્રી સીદ્ધપુર,
કપટે કંથ વગડે ઉપટે સતી સસરાને પાલવડે.

÷કહો જોગી પતી કયાં જઇ રહયા !÷
—જંગલમાં જોગી થઇ ગયા;—
÷કહો જોગી સસરાનું શું થયું ?÷
—પુત્ર વધુપર ચીત્તજ ગયું;—
=કુંવર તાતથી કેમ પમાય !=
÷સતીને પતીનો સમાગમ કયાં થાય.÷
—ઉત્તર સામી આંખ્યો કરો, દક્ષીણ સામી પીઠજ ધરો;
જ્યો પીતાશ્રી જોધાણ નાથ, લે સતી તુજ પતીનો હાથ.

(૧૬૭)—ઓડાણો—

ભલી ભક્તિની માળ, મણી માણેકને બાળ,
સજો સકળ જન અતુલ, ભૂષણ એ...ભલી.

ધરી માળા પ્રહલાદજીએ,કરી સહાય નરસિંહજીએ,પ્રીત ધરી ધરીએ...ભલી.
ધન્ય છે ધ્રુવરાજ શુકમાં અચળ છે આજ, ભક્તિ મોતીને હંસ ચરજો.

જનની જણે તો જણ દાતા કે શૂરજન,
નહિ તો રહે વાંઝણી, નુરના ગુમાવ જન.
ધન્ય છે મંગામાતા, વાળી શ્રી શ્યામ તોળાતા, ભક્તિ ભૂષણ રાજજો....ભ.

(૬૬૮)—પ્રહલાદ વિજય—વિરભકિત
ભક્તિ નૌકામાં બેશીનેરે, ભવ તરીયે
ભવ તરીયેરે જગથી શાને ડરીયે—(૨)...ભક્તિ.
અમૃત અળગું કરી વિષ શીદ પીજીએરે.
સૈયા—છોડીને શીદ ભુમી થરીયેરે, જગથી શાને ડરીએ (૨)...ભક્તિ.
જુઠી છે જગની માયા, પ્રભુપદ સાચુરે,
હેતે કરીને હરિવર વરીયેરે, જગથી શાને ડરીયે...(૨)...ભક્તિ.
(૬૬૯)—ધી—ડી—રે—સોં—બુક—ભજન, કોલીયા—કવ્વાલી.
ભજ રામ નામ પ્યારે, કયો બરથા જન્મ ખોયા—ભજ.
બિસયોમે લીન હોયા, હરી પ્રેમને ન રોયા,
તારી હય મીરાંબાઇ, ધનાં સુદન કસાઈ;
ઉસને દયાલ હોકર, કઇ ઓરભી હે તારે.
નીરદઇ તુને ભાઇ, ન કીની કુછ કમાઇ,
ફજાન મુહસે બોલો ધન શામકે જે કારે—ભજરામ.
(૬૭૦)—કુસમાવતી—
ભલે જન કોટી યત્ને કરે. નશીબના લખ્યા લેખ ના ટળે,
પાપીયા પાપી પગલાં ભરે, અંતમાં માથુ પટકી મરે.
હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જુવોને, નિચ ઘેર સેવા કરે,
થઇ સેવકી સતિ લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ.
પાંન્ડવ સરખાં ધર્મ ધારી પણ, વન વન રવડી મરે,
ચીર હરણ થયાં સતીનાં, પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે—નશીબ.
સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા ફરે,
સત્યમેવ જયતેજ સમજજો, ન્યાય નીયંતા કરે—નશીબ.
મા (૬૭૧)—માલતિ માધવ—
ભાભી મારાં ડાહ્યાં ડમરાં, શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીસાવો,
ઓ નાની નણદલ આવો......આ કોણ !......તારો પ્રાણ !
હવે શા માટે શરમાવો (૨)......ઓ......
(૬૭૨)—બાપુ સાહેબ—રાગ, ભજન. (બ્રહ્મભાવ ઐકયતા)
ભાઇ નામ સમજીને બેસી રહીએ, આત્મા ચીન્હી મનમાં મગન થઇ રહીએ.
રામને, રહીમાન, તમે એક કરી જાણજો, કૃષ્ન ને કરીમ એક કહીએ,
બીસ્નુ, બિસમીલામાં. ભેદ નથી ભાઇ, અને અલ્લા, અલખ, એક લહીએ.
ગફુર, ગોવિંદ, તમે એક કરી જાણજો, મઓલા, માધવ, ગુણ ગાઇએ,
હરી હક તાલાનો ભેદ મેંતો જાણ્યો, હવે ચોર્યાસી માર નવ સહીએ.
પરવર દીગાર પરમેશ્વર એકકરી જાણજો, નબી નારાયણ ચોટયાં હૈએ,
ચોખા ને ચાવલ પણ, ડાંગર એક એવું, સમજે તેના ચેલા થઇને રહીએ.
બાપુસાહેબ, નામ પાકછે, ને બીજું નાપાક, એવું સમજ્યા કહો કયાં જઇએ,
જેજે સાધન કરે તેમાં પડેછે સાંસા, અમો બ્રહ્મ જળમાં નીત ન્હાઇએ—ભા.

મુ (૬૭૩)—સુકન્યા સાવિત્રી—

ભુલે ભલભલા ભૂલેરે, (૨)—ભાવીનો ભરમ કોથી નવ ખૂલે, (૨)
મુર્ખ મન ભલે ફુલાવ્યું ફુલે—ભૂલે.
અતી ઉમંગથી કાર્ય આદરે ધરી મન મોટી આશ;
અધવચથી વાડી લુટાઇ જાએ (૨) આખર થાય નિરાશ.—ભુલે.
કાળ હીંચોળે અણું માત્રનું, જીવન ઝોલા ખાય;
રહે દુર નિરધાર્યું—ધાર્યું, ધરણીધરનું થાય.—ભૂલે.

મ (૬૭૪)—ઉદયભાણુ—

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડીત પુરાણુરે, કોના અમર છે લેખ લખાણા.
કાચી-છે કાયા, માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા,
શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ :બાળક બિચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીંખાઇ, જેના મુછપર લીંબુ ઠરાયા,
કાળના કુહાડાથી કોણુ બચ્યું છે, ભલે રંક ભલે હોય રાયા.
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા,
જોબન ને તન ધન, તેવાં સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

(૬૭૫)—નંદબત્રીસી—

મન ભુલાવે, મન લોભાવે, મન ચકડોળે ચડાવેજી,
શુદ્ધ પવિત્ર નિરમળ આત્મા, કાદવે રગડોળાવેજી.
જોવાનું ને નવ દે જોવા, નહીં જોવાનું બતાવેજી,
અમૃત મુકી વિષયને વળગે, નરક મહીં લોભાવેજી.
નારૂ વનીતા વિશ્વ મહીં, છે કોઈ ગોરી, કોઈ કાળીજી,
ત્રપતી છે સંતોષ મહીં, નથી સુખકર વૃદ્ધા બાળીજી.

(૬૭૬)—વિક્રમ ચરિત્ર—

મને સહાય કરશે મોરારીરે, વ્હારે ચડશે ગોવરધનધારી,
અહલ્યા ઉગારી, મીરાંબાઈ તારી, એની ચીન્તા કરીશ નહિ મારી—મને.
મંજારી બચ્ચાને બળતાં ઉગારી, મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્રને તારી.
દ્રોપદીના ચીર પુર્યાં, થાશે તે સહાયકારી.—મને.

(૬૭૭)—વિક્રમ ચરિત્ર—

મને રોકો ના રસીલા, છેલા મુકોને મારો હાથ,
મારો હુંકડો ના છબીલા, વ્હેલા મુકો ને હાથ.
લ્હેરે ઝુકો અલબેલા, છેલા આવું સંગાથ,
મુકો કેડો, લાગ્યો નેડો, છેડો છોડો.
સાથે તેડો, લાગ્યો નેડો, ભોળી નારી કામણગારી,
હું તો હારી, વાહરે પ્યારી—રોકો ના૦

(૬૭૮)—રાગ સાજ સંગ્રહ—રાગ ગઝલ.

મચા આનંદ ગોકુળમેં નગર ગર હો તો એસા હો,
અવે શ્રી કૃષ્ણ યસુદાઘર શુભ અવસર હો તો એસા હો.
ભઈ જયકાર ત્રિભુવનમેં સુરોને ફુલ બરસાયે,
કરી અસ્તુતી હરન ભૂભાર, ઈશ્વર હો તો એસા હો.
બધાઇ ચૌ તરફ બાજી, ભયે ખુશ નારીનર વ્રજકે,
નશીબા નંદકા જાગ મુકદર હો તો એસા હો.
કીયા જબ કોપ ઇંદરને, ડુબાના વ્રજકો ચાહાથા,
ઉઠાયા નખપે ગોવરધન જોરાવર હો તો એસા હો.
ભયંકર કંસ પાપીને ઉપદ્રવ વ્રજમેં બહુ કીન્હો,
સમરકર ધર પટક પકડા બહાદર હો તો એસા હો.
દિખાઈ નીત નઇ લીલા, છબીલે છેલ મોહનને,
હરે મન ગોપીકાઓંકે મનોહર હો તો એસા હો.
કિયે બશ જીવ જડચેતન અધર ધર બનશી ઝનકારી,
પરમ અમૃત સદૃશ સુન્દર મધુર સ્વર હો તો એસા હો.
પછારી પૂતના કાગા બકાસુર દુષ્ટ સંહારા,
નખાઈ શંક કુછ મનમેં જો બેડર હો તો એસા હો.
ખેલત ગેંદ યુમનામેં ગિરા જબ કુદકર ઝટપટ,
લિયા જા નાથ કાલીકો હુનર વર હો તો એસા હો.
પુકારા દ્રાપતિને લાજ દુઃશાશનકે કર જાતે,
લગાયા ઢગ અંબરકા બિપદ હર હો તો એસા હો.
કરી પોકાર ગજે જળમેં બચાવો શ્રાહસે સ્વામિન,
ગરૂડ તજ નગ્ન પગ દોડે, બિરદવર હો તો એસા હો.
શરણુ **મણિલાલ પંડીત** હે, સદા વ્રજચંન્દ્ર પ્યારેકિ,
દિવશ નિશ ગાવે ગુણ સુન્દર, સુયશકર હો તો એસા હો.

(૬૭૯)—કામલતા—

મને આવે છે ફેર, ઝુલે મારૂં મન, હો સખી,
એસું રથમાં શી પેર, ઝુલે મારૂં મન, હો સખી—મને.
કેફ ચડી કોઇ કારમી, હું સમજું ના બેન, બ્હાવરી મને કરી,
લ્યો વિસામો સુંદરી, ઝીલી આ લ્હેર-ઝુલે મારૂં મન.

(૬૮૦)—વસંતપ્રભા—

મૃગ નયની, યુવતી રંગીલી, હાં, છબીલી હાં,
શોભતી મધુરી શી શિયળવંતી.................મૃગ.
શોળ સજી શણુગાર સતિ, યે, પંથ પીયુનો જોતી,
રસ ઝરતાં નયણું હરખે, રતિ સરખી મન ગમતી...મૃગ.

(૬૮૧)—**મી. મુરાદઅલ્લી**—રાગ, હોરી, કાફી, ઉસ્તાદી ભજન.
મદીનેમેં મોહંમદ આયો, દીલબર સચ્ચો દીન જગાયો,
સરવર સચ્ચો દીન જગાયો.—મદીને.
જુમ્મેકી રાતકો જન્મજ ધરીયો, અમીના ઘર જાયો,
દાઇ હલીમા પાલના ઝુલાવે હરાયે મંગલ ગાયો;
અબદલ્લા ઘર અનંત વધાયો.—મદીને.
નબી મોહમદ ચલે મહેરાજકુ ચોથે અરશપે આયો,
ચોથે અરસપે એક શેર ખડા થા, અંગુઠી નબિસે પાયો;
મુતલ પરદેમેં દીખાયો.—મદીને.
ઉસ પડદેમેં નબીકું બીઠાયો, અનહક ભેદ બતાયો,
આશુક માશુક દોનો હીલમીલ બેઠે, આશુક માશુક મન ભાયો;
ન બીજી મહેરાજ સીધાયો.—મદીને.
નૂરકી પગરી નૂરકા જામા, નૂરકી સેજ બીછાયો,
નૂરકા સેહરા, નબીજીકે શીરપર, મોતીયન મેહ બરશાયો;
નબીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.
કલમા પઢો નીત નૂર નબીકા, કલમે દીન સોહાયો,
લાઇલાહા,ઇલ્લીલાહા મોહંમદ રસૂલીલાહ કલમા મુખપાક પઢાયો,
નીરાશા તેરે કદમોમે આયો.—મદીને.

(૬૮૨)—**વસંતપ્રભા**—
મદભરી જુવાની યાર.
રસ લેજો લુંટી દીલદાર, અહો દીલદાર, હાં૦ હાં૦—મદ૦
નાજુક ખીલતી હું—ચમેલી,
તું રસીલો ને છબીલો, ભ્રમર મધુ પીનાર, અહો પીનાર હાં. હાં.—મદ૦

(૬૮૩)—**મોહીનીચંન્દ્ર**—
મને કોઈ મેળાવોરે, મારાં દીલ દેવળનો દેવડો;
કાયરે ધુતારાએ નાથ ડુભાવ્યારે, પીયુ મારો સુઘડ ગરીબડો (૨)
જો કોઇ મીલાવે, તેને મોં માંગ્યું આપું પીયુ મારો સુઘડ ગરીબડો (૨)
આપું જો માંગે મારો જીવડો. (૨)—મ૦

(૬૮૪)—**મીસ અચ્છનબાઈ**—રાગ, મહાડ, તાલ, દાદરા.
મન માનત નાહિ, સ્યામ બીના, મન માનત નાહિ,
મંદીરવા યે તજકે બિંદાવન પ્યારે વતનસે;
ઢુંઢનકો સખી આપહી નીકસું, કરકે જોગીયનકો ભેસ-મંદીર,

(૬૮૫)—**મીઠાં જહર**—
મન મોહન તોરે નયના, અજબ રસીલે, નિર્ભય નીપટ નસીલે-નયન.
મદમતવાલે પ્રેમકે પ્યાલે, કહરકે, પીલે, પીલે, પીલે,
મટકી લે, ચટકી લે, ખટકી લે—તોરે નયના૦

(૫૮૬)—અહમદાબાદ—

મને એવો પરણ્યો ભાવે બોલ્યુ સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમતો આવે લાગે પાય પાય પાય.
મન ગમતાં વસ્ત્રો લાવે હીરા મોતીડા મંગાવે,
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે ચિતડું ચાય ચાય ચાય.
મીઠી બંસી હું એ મણીધર મધુર નાદ પર ડોલે,
નયન ઇશારે થન થન નાચે ખમા ખમા કહી બોલે.
... ...નમતો જાય જાય જાય.
ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું વીજળી થોડી થોડી,
કામણગારો કૃષ્ણ ગણીને બનુ રાધીકા જોડી.
... ...જુગતી થાય થાય થાય.
{ ધોળે દિવસે રાત કહું તો હાજી હા જે કરતો,
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો. }
હંક હોવે-ધણી તો તેવો જોઇએ.

(૫૮૭)—અસીરેહીર્સ—

મજા દેતે હય ક્યા યાર, તેરે બાલ ઘુંઘરવાલે,
નીકલી મેરે દીલસે આહ, જાતાથા વો રશકે માહ.
દેખા દુસ્મનકે હમરાહ, દોનો હાથ ગલેમેં ડાલે,
પહેલેથી મુજરી તકરાર, અબ તું ક્યું કરતા હય પ્યાર.
અબ તેરી તરફસે યાર, મેરે દીલમે પડ ગયે છાલે,
તેરી ભવે હય યા શમશીર, તેરી ચીતવન હય યા તીર.
હય આંખે બુતે બેપીર, યા હય જહેર ભરે દો પ્યાલે.
કોઇ દમકા હું મેહમાન, એક નજર ઇધરભી જાન,
તેરી આંખોકે કુરબાન ઓ, મુહ ફેરકે જાને વાલે.

(૫૮૮)—હાગે હસરત—

મય શીરીકા હું દીવાના, કયા માલ હય જાન ગવાનાં.
નસીહત આપ કિસ આનકર, સાહબ સુનાતે હય,
બયાબાને આલમમેં કિસ્કો, મરનેસે ડરાતે હય.
ય્હે સચ કહેતે હય હજરત, આપ યા સીર્ફ અજમાતે હય,
કહી જાં બાજ અપને કોલસે, ભીબાજ આતે હય;
કુછ બાત નહી મરજાના—ક્યા.
ય્હાં તો તનમેં ખુદ બાકી હય જાને જાં થોડીસી,
ડરાતે હો કિસે તુમ ખીંચકર તરવાર થોડીસી;
મુજે ઇસ વાસ્તે હય જીન્દગી, દરકાર થોડીસી,
કે દીલમેં રહે ગઇ હય, હસરતે દીદાર થોડીસી.
એક ખેલ હય ખુન બહાના—ક્યા.

(૬૮૯)—રાગ સાંજ સંગ્રહ—શક્તિનામ સ્તુતી, રાગ, ગઝલ, કવ્વાલી.

મહા શક્તિ તુંહી કાલી ભવાની ભારતી તૂ હય,
મહા શક્તિ સતી ગૌરી જયન્તી મોહિની તૂ હય.
તુંહી રાધા મહામાયા તુંહી સીતા તુંહી કાયા,
મનોરમા મહાલક્ષ્મી રમા શાકમ્ભરી તૂ હય.
તુંહી તારા કલા તુષ્ટી, તુંહી ભામા તુંહી પુષ્ટી,
સુશીલા સંકટા જ્યોતિ લલામા ભૈરવી તૂ હય.
તુંહી ગંગા શુભા પુન્યા, તુંહી શ્યામા તુંહી ગુણ્યા,
યશોદા મંગલા સિદ્ધી, શિવા સિધ્ધેશ્વરી તૂ હય.
તુંહી દુર્ગા વાગઋદ્ધી, તુંહી શ્રદ્ધા તુંહી બુદ્ધી,
બીશાકા હિંગલા ચંડી મનોજા લાડિલી તૂ હય.
તુંહી જ્વાલા ભવા ભવ્યા તુંહી હવ્યા તુંહી કવ્યા,
મહા વિદ્યા મહા બુદ્ધી ગિરા વાગેશ્વરી તૂ હય.
જગતકી હય તૂ આધારા ભરા તુજસે જગત સારા,
જહાં દેખા વહી દેવી બિરાજી શંકરી તૂ હય.
મેરે મનમેં જો હય ઇચ્છા વો મિલ જાયે મુઝે ભિક્ષા,
મૈં આયા હું શરન તેરી જગતકી સ્વામિની તૂ હય.
જો દેકર ધ્યાન યાં દેખા મિલા મુઝકો યહી લેખા,
કિરશમય સિદ્ધીકી મીઠી, ગિરાભી ભગવતિ તૂ હય.

(૬૯૦)—અનસુયા—

મ્હારે મંદીર પધારો યોગીરાજ, મ્હારાજ ભોજન કરાવું મન ભાવતાં.
ઘેબર ધારી જલેબી શીરો સુખડી, મોતીચુર ને મેસુર, ભાંગે ભુખડી.
તળું તતખીરે કાચલી, વડી તમ કાજ—મ્હારે૦
નેહે નીપજાવું, શાક ભાતભાતનાં, રૂડાં રાઇતાં બનાવું, જાત જાતનાં,
અતિ જુગતીથી પીરસું-પ્રીતે ધરી બાજ—મ્હારે૦

(૬૯૧)—લયલા—

મજેહદારી ગીલોરી બરી લાલીયાં, ચાતુર હું ના કરૂં ન્યારા આરપાર.
મોરે પાનમેં યાર ફસે સેઠ શાહુકાર,
ખાઉં પીલાઉં મય બીડા બનાઉં, બીડીમેં છપ્પન મસાલે મીલાઉં.
લવોંગ, ઇલાયચી ઔર છાલીયાં, શહરબીચ આઇ હય પાન બીડાં લાઇ.
પકી પકી કલીયાં, ગીલોરીયા બનાઇ,
બડી મજાહ પાઇ, જો રંગીલે કત્થુ ખાઇ.
માનકો પાન હય, જાનકો પાન હય, લેલો, આવ આવ
ગીલોરીયા, આવ આવ ખુશ રંગ લાલીયાં.

(૬૯૨)—પિતૃભક્ત પુંડલીક—રાગ, ગજલ, કવ્વાલી.
મને તું માફ કર શાણી, વચનપર ફેરવ્યું પાણી,
ખરે હું ક્રુર છું પ્રાણી, ગુન્હેગારી અમારી છે.
લફંગા છો ધુતારા છો, ઠગારા આપ છો પુરા,
અધુરા લેશ ના ભાશો, હ્રદય માંહિ કટારી છે.
લફંગો છું ધુતારો છું, પરંતુ દાસ તારો છું,
જગતના પાપની ઉપર, અખત્યારી હમારી છે.
જણ્યા રાંડે રતન જેવાં, ખરેખર બાપને બેટા,
લડે છે શીંગલા ઘેટા, ભયંકરતા થનારી છે.
અમે મસ્તાન પંખીડા, અમે મ્હોબત તણા કીડા,
વડીલો પણ હતાં એવાં, કબુલત એ અમારી છે.
રૂપાળી જોડ છે ઝામી, ટળી બાપા થયા સ્વામી,
રહી ના લેશ પણ ખામી, કહો (આ) જોડ સારી છે.
ઇજારો તો નથી લીધો, રશીલી નાજ નખરાનો,
હવે તલસાવ ના પ્યારી, વિરહની આ બિમારી છે.

(૬૯૩)—કનકતારા—
મય તો મારવાડકો બનીયોરે—બંમ્બઇ શહરકો આયો.
મારવાડસે નિકલ્યો જબતો પાંઉમેં નહીં થો જુતો,
ઘાસલેટ (લે-ઘાસલેટ) કી ફેરી ફરીને-પાંજરાપોળમાં સુતો;
મયતો મારવાડકો બનીયોરે, બમ્બઇ શહરકો આયો.
બ્યાજ બટાકો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો,
આધી આધી જમે કરીને, લાડીજીકો લાયો.—મયતો.
લાડીજીકો મુખડા ઘોલો, મોરો મનકો ભાયો,
લટક મટક કર ચાલી જાણે મોરે જી લલચાયો—મયતો.
(અયે ! રામ રામ જ્યો ભાઈ ગંગારામ દીયા દાન છુટે ગ્રામ
—ત્રાંબા દાન—પીતળ દાન,)

(૬૯૪)—સતિ સીતા—
મને એકલડી મુકિને, શેજે સુતેલી તજીને,
ક્યાં સિધાર્યા રામ..........ક્યારે ગયા.
રણમાં રવડતી કરીને, વનમાં વીખુટી કરીને,
ક્યાં સિધાર્યા રામ..........ક્યારે ગયા... ... ...
ઝબકીને જટ હું તો જાગીરે, જોઉં તો જંગલમા આગ લાગી,
રઘુપતિરામ ક્યારે ગયા.

સાખી { ભયંકર ભાદરવા તણી, ઘોર અંધારી રાત,
ગરજે ઘન ગંભીરને, વરસે જળ વરસાદ.

જાણે પુરમાં તણાઇ વે'તા, નિરમા ડુબાઇ—રઘુપતિ.

(૬૯૫)—વસુંધરા ઉર્ફે બેધારી તલવાર—

મૃગલોચની (૨) મદેભરી છલકાતી, મૃગલોચની.....મદે......
મુખે મૃદુ મૃદુ હસી મલકાતી, પળે પળે પીયુના પ્રેમે ભિંજાતી(૨) મદે.
ઘડી નવ યૌવન નિહાળે, ઘડી શરમાઈ વસ્ત્ર સમારે,
સખી જો એની ત્રાંસી, આંખ મીંચાતી (૨) રે......મદે.

(૬૯૬)—ફસાને અજાયબ—

મચાના મિયા જાન ઉધમ ન એસા મચાના મિયા જાન
મિયા ન બોલો જોરૂ બનાલો મય તેરી દીલ બહુજાન ઉધમન એસા.
જી નહિ, નહિ, ઘડી જાના જાની, ઘડી આના જાની,
ઘડી બોસા બાજી, ઘડી હીલા સાજી, ઘડી હોના રાજી.
કહો આવે કાજી, ઘડી હમ તુમ ફેર મિલકે પ્યાર—ઉધમન.
નમેરે જોરૂ નમેરે લડકા અલ્લાસેં નાતા મુદામ. જી હાં. હાં.
કરો હમસે યારી-મૈં હું તુમસે આરી-મૈ હું તુમપે વારી હાય
કયસી ખુવારી.
ગલે મીલજા જાની, નહિ મેરા સાની, મેરા દુર હીસે-હૈ બસ
—સલામ ઓઈ ઓઈ.

(૬૯૭)—મીસ જાનકીબાઇ—રાગ, તાલ, ખેમટા.

મઝા લેલે રસૈયા નઈ ઝુલનીકા.—મઝા લેલે૦
ગે• રસીયા, પરદેસવામાં છાયે, હમ ઘર ડાલે, ગલે કર ફસીયા—મઝા.
મગ બાજ આઇ દીલકે લગાનેસેં,
મોહે સંગ લીયો છયલા, બહાનેસે—મય.
આજ ફીર અપના ગયા વક્ત, મુઝે યાદ આયા,
જેરે દીવાર કોઈ આશકકે નાશાદ આયા.
દીલ ચુરાનેકા યો વોહી, બાનીને બેદાદ આયા,
મયતો આઇયાર થા, એહ મેરાભી ઉસ્તાદ આયા.
મીલનેકો આઇ ગુઇયાં, સાજનકો લાઇ,
લગી મેરી મહેનત ઠીકાનેસે—મય.

(૬૯૮)—મહુમદ હુસેન—રાગ, છાંયા, નટ, ધામા, ત્રીતાલ.

મન સુંદર લે ગઈ માર પલક,
ખલક, પલક, બલ, ખલક, જેશે, જીયા, બીચ, ઉઠ મુખડેકી ઝલક.
બીચ ધાર, સીલ સીલ જમુનાકી, ઝલક જોશે જોત, ચંદમે જાત ચમક.
તીરછી ભુંએ મેં રાજ હરમ, જીસે દેખ ચુકા સારા આલમ.
મએ તો મરતા હું મેરી જાન સનમ, એક બારતો કીજે મુજપેં કરમ.
શબ હીજમેં રોયા બીકલ બેકલ—મન૦

(૬૯૯)—કબિર ભજન—રાગ, પદ.

મન તું રાધા કૃષ્ણ બોલ, તેરા કયાં લગેગા મોલ,
દસ પાંચ કોસ નહી ચલતા, તેરા હાથ પાઉં નહિં હીલતા;
તેરે ગાંઠસે દામ ન ખુલતા, તેરે દીલકી ગુંન્ડી ખોલ—તેરા૦
મન તોરંગી, ઘોડા—ઘોડે કો પાંચ બછેરા,
તું કરતા મેરા મેરા, કાયામેં કયા હે તેરા, ઘોડેકી બાંગ મરોડ—તેરા૦
ક્રર કોલ જગતમેં આયા, માયા કે સંગ લપટાયા,
યે માયા હય જગ ઠગની, તું ઠગનીકા સંગ છોડ—તેરા૦
ગોવિંદ ગોવિંદ ગાઓ પ્યારે, ફેર જનમ નહિ પાહે,
યૌં કહેવે દાસ **કબીરા**, તું ભવસાગરકો છોડ.—તેરા૦

મા (૭૦૦)—સ્નેહલતા—

મારી કમર મચકી હાય (૨) મારૂં જોબન લચકી જાય (૨)
ભ્રમર ભોગી વિના, ખીલી કળી કરમાય.—ભ્રમર૦
... ...રસ છલકાય.-મારી.
અંગ અંગમાં ખીલી કળીઓ, સુગંધ ભેર ઉભરાતી-મારી.

(૭૦૧)—અશ્રુમતી—

મારા હૈયા કેરા હાર, નજર કયાં આવશેરે,
મારા નાજુક શુકની બાળ, અરે કોણ લાવશેરે.
લલીત વચનની, લેહ એક લાગી, સુંદર વરણથી પ્રીત જાગી,
ચતુર સુજાણુથી, મેળવી વિયોગ ટળાવશેરે.
આવ્યા મુક્તાફળ આપીશ, દેવ ગણીને દીલ પીંજર સ્થાપીશ,
હાજર હરનીશ રહી, ચરણ તુમ ચાંપશેરે.
કનક કાયાનું પીંજર કરશું, હાવ ભાવ રત્નથી જડશું,
પોપટ પગમાં પલક કરો, રસ ભાવશેરે.

(૭૦૨)—રમણસુંદરી—

મારે સ્વામી છતાં રંડાપોરે, બાપજી જુનીનું જોર ન માય;
ઘર ગધેડે ચડયુંરે, નંદલાલ નરકે જાય.
જાય જાય ઘરનું ધોલીકું થાય, મોકાણું નીત્ય મંડાય,
ગોળાનું પાણી સુકાય, ઘર ફીટે ઘર જાય—મારે૦
જોઇ વ્હોરી મેં—જાત, રાંડ નીકળી કમજાત.
અરે લ્યો દાગીના આપું છું, નાથજી? ઘરમાંથી જો પાપ જાય;
હોય શેઠ હોય, એ તો બે બઇરાંનો લાવો, અંદર ગુલાબસિંહનો દાવો.
અરે મેર પીટયા વાંઝીયા—કુટું તારા છાજીયાં;
હાય તને, હાય તને, હાય, હાય, હાય.—મારે૦

(૭૦૩)—**વસંત પ્રભા**—

માનો માનો ને રસીલા, માનો ને મારી વાત,
છેક આમ શું કરો છો બોલાવે જાઓ તાત-માનો૦
રસીલી પ્રેમપાન, અમૃત તેજ પાયે, હાજી પ્રેમવાત, જાણું છું પ્રીયા.
કટાક્ષે વિંધાઇ, કેદી થઇ રહયા;
વિતી જાય રાત, વાતે નાથ શું, ઘેલા થયા—માનો૦

(૭૦૪)—**સતી સંયુકતા**—

મારી પ્યારી પ્યારી, અરે શું કરતી હશે, નિર વીના માછલી મુંઝાતી હશે—મા.
મનથી ખડી કરી આકૃતી મારી, ભાળી નયન નીર ભરતી હશે;
સંભારી સંભારી મમ ગુણ, રામ નામ સમ રટતી હશે—મા.
અકળાઇ જશે બાગ બગીચે, પાછી પાછી પડતી હશે;
નિંદ્રામાં પણ નાથ નિહાળી, જાગી ઝબકતી ચમકતી હશે—મા.
આ નિરભાગી, શું કરમમાં છાજ્યું, રત્ન નાંખી, ને સરજ્યું હશે.

(૭૦૫)—**પવીત્ર લીલાવતી**—

મારો પાવન કરીએ પલંગ, પ્યારા પ્રાણનાથ પધારી;
રમ્યા રશિક રશીકાથી રંગ, વિરહ દુઃખ નાથ નિવારી.
આજ ઉપજી શીતળતા અંગ, મને સ્વામીનાથે સ્વીકારી;
શરદ રૂતુ સોહામણી, પુરણ ચંન્દ્ર પ્રકાશ,
મંદ પવનની લ્હેરમાં, વ્હાલા વિકશો છો વિવિધ વિલાશ.
અંતરઃપુરમાં એકલા, છાના રાખું છેલ;
આ રતિને રતીપતી તમે, રમી રસિક કરો રંગ રેલ.
તન મન ધન અરપણ કરી, રંજન થઈ દીન રાત;
હાજર રહીશ હજુરમાં, પ્રભુ અવર પુરૂષ ભ્રાત તાત.

(૭૦૬)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—

માલીકના બાળક સૌ, માલિક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના, સૌ બાજી એને હાથ.
ઋણાનું બંધે આવી મળતું, ખાઘ્યું નવ કોઇનાથી ખળતું,
જગત માત્ર તેને આધિન છે, અનાથના જે નાથ.
નહિં પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કાંઇ ન જાણવું,
સૌએ શુભાશુભ કર્મને, પોતા તણું જ પ્રમાણવું.

(૭૦૭)—**બોલતો કાગળ**—

માલી વિનાની ખાલી, જોબન તણી ફુલવાડી;
હાયે, સુકાઇ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી.
ગાલ ગુલાબ તણી ગઇ લાલી, નરગીશ આંખ નમી મદવાલી;
લ્યો સંભાળી, જીવન માલી, પાણી વિનાની ડાલી,
તાપે......તપે હરીયાલી........માલી.........

(૭૦૮)—બુદ્ધદેવ—

મારી ક્યારીમાં મ્હેક મ્હેક મ્હેકી હો રાજ; કોઇ કુસુમ લો કુસુમ લો.
મીઠાં યૌવનના ભોગી રસીલા હો રાજ—કોઇ કુસુમ.
પ્રીતે પધારો પ્રવાસી અમ બાગમાં,
પાથરીશું પ્રાણ અતિ અંતર સુહાગમાં;
એક દિન થાઓ મેહમાન, હો વિલાસીરાજ—કોઇ કુસુમ.

(૭૦૯)—બુદ્ધદેવ—

મારે અંતર બગીચે ખીલી પ્રેમ કળી.
કરમાયે રસથી ભીની. રસિયા રસભાગી વિના;
પાંખડી તલસે વિલસે, અમૃત મહેરામણ વિના,
સહુ પરાગ ભરી, છે સુવાસ ભરી—મારે.
અમી ભરી કુંજ જેવા, શાણા છો રસથી ભીના,
ભુરકી નાખી ક્યાં નાસો, નાથ નગિના;
આવો આવો (૨) તલસાવો શાને વિલાસી બની—મારે.

(૭૧૦)—સાગર-સરીતા—

માઇ ડોલી......જીગર દે ખોલી, એ લવલી ભોલી, બોલો મધુર
કંઇ બોલી...માઇ ડોલી (૪)
કમ ડીયર...આશકપર પ્યાર કર...નહિ મળશે કો આવો જબરનર,
કમ ડીયર......તું દીલહર, શરમા ન ;ઘુંઘટપટ દૂર કર;
જાઓ જાઓ આ શો ઢોંગ-કમ એલોંગ-સીંગસોંગ લીવલોંગ-માઇ-ડોલી.

(૭૧૧)—સુર્ય કુમારી—

મારા શ્યામ મનાવો દીલારામ. મનાવો કોઇ,
પ્રિય તમ તણા દર્દ દીલની દવાઓ બતાવો કોઇ.
ભવસાગરમાં નાવડી—લાવી હુઃખા રામ,
અધવચમાં કુમતી-મુકી ગયા સુકાની શ્યામ.
તુમે મારી નોકા આજે તરાવો—કોઇ.

(૭૧૨)—સૌભાગ્ય સુંદરી—

મારા મનમાં તનમાં ભર્યો છે, ઠર્યો છે, ભય ભારે જમ જોતી,
વાળી ગુમાવ્યું મેં ભાગતાં ભાગતાં નકવેસરનું મોતી ..મારા.
હાલવું ચાલવું, હારી હું હાય, જીવ મારો ગભરાય,
કેદી ફરી મારૂં મળશે મોતી...ગોરી હું કાઢી...ગોતી...મારા.

(૭૧૩)—નરપિશાચ—

મારૂં જોબનીયું છલકાય, મારા છેલ છબીલા આવો,
હજી હું કુંવારી છું નાદાન, કરતા નયન તણી કોઈ સાન.
જોઇને મોહતા ઇશ્કી જુવાન, તેની મીઠી નીંદાથી બચાવો,

હજી હું ભોળી ભાળી નાર, ખાતી વાત વાતમાં હાર;
ફસાવે મને પછી દીલદાર, આવો મનહર કેમ સતાવો-મારૂં.

(૭૧૪)—મહમદ હુશેન—રાગ, મહાડ, તાલ, દાદરા.

મારો જોબન બાતો જાય, બાદીલાં એગે આયોરે,
પ્રીતમકું ચીઠીયાં લીખું, તાપર લીખું સલામ;
જીસ દીનસે પીયા પરદેશ સીધારે, નેનાસે નિંદ હરામ.
કોઠે ઉપર કોટારી, સોના ઘડે સોનાર,
પાયલ મોરી બાજનીરે, બીછવેકી છકનાર.

(૭૧૫)—મીસ અમીરજાન—રાગ, સહરા, કવ્વાલી.

માલન બનાકે લાઇ, કયા લાજવબ સહરાં.
મોતી દમક રહે હે, કલિયે મહક રહી હૈ;
દૌલત લુંટા રહા હય, કયા બેહીશાબ સહરા.
નૌસા બનાં સલામત, સહેરા ખુદાકી રહમત,
લડીયાંહે તારબારીસ યા બે હૈ શરાબ શહરા.

(૭૧૬)—ખુને નાહક—

માના માનો માનોરે, પ્યારી બતીયાં,
જાજા નાહીં દીખાવે તુજ છતીયાં, એહ બતીયાં, સુરતીયાં.
બોસા દે એક ગોરે ગાલકા, પ્યારી જાન, બોસા દે એક ગોરે ગાલકા.
ચલ સુવે, હટ સુવે, હુસ તું મનહુસ સુગ્ગો,
ર.ય જો જાઉં તો પચતાઉંગી-દુલ્હા કહાં મુજશા પાયગી.
નીકલ નીકલ ઉધરકો ચલ, ન અબ મચલહાં.

મી (૭૧૭)—મીરાંબાઇ—

મીરાંને પુર્વ જનમની છે પ્રીતરે, મીરાંના હેડે લખાણુ,
હરીના હેતરે, નામ નહિરે, છાંડે હોજી......મીરાં૦
રાણાજીયે આપીયો, ભુતડાં ભેળો વાસ,
ભુત પ્રેત ભાગી ગયારે, મીરાંનો ઇન્દ્રભુવન થયો અવાશ...મીરાં૦
વિખના પ્યાલા મોકલ્યાં, દેજો મીરાંને હાથ, અમૃત કરી આરોગીયાં,
મીરાંને રાખણહારો રઘુનાથ......મીરાં૦
રાણે વિષધર મોકલ્યો, દેજો મીરાંને જઇ, પુંજી મીરાંએ પ્રેમથી;
મુર્તી શાળીગરામની થઇ, રાણે રજા આપી પછી કાઢી ગણીને કાશ,
મીરાં ચાલ્યા મહાલતાં, બાઇ ભાવ્યો છે ભજનો વાસરે......મીરાં૦

મુ (૭૧૮)—કંસવધ—

મુજને માર ના સમશેર, વ્હાલા વિર તું,
મારી સંગ . શું છે વેર, વદને વિર તું.
મીંઢળ જોઇ કર તું મ્હેર, આશા ભરી જતી હું ઘેર, તક જો વિર તું,
જો ઇશ્વર વસે ચોમેર, ન કર કંસ કાળો કેર-ડરને વિર તું.

(૭૧૯)—ન્યાય સિંધુ—રાગ-ભજન.

મૂરખ મન મસ્તાનારે, માયામાં મોહ ધરી,
હરિ હીરો ગુમાવેરે હીણભાગી હાથે કરી-મૂરખ૦
કામ ક્રોધ મદ મોહ તજોજી, રટો રામ દિન રાત,
ધન યૌવનનું માન નકામું, ચાર દિનની વાત.-મૂરખ૦
હરવા ફરવા પાય દીધાજી, હાથ ધરમને કાજ,
મુખ દીધું છે હરિ ભજવાને, કરણી જોઇ લાજ-મૂરખ૦
ઝાકળ જળ પળમાં ખરી જાશે, કમળ પત્રપર પાણી,
કાયાવાડી તારી એમ કરમાશે, કાળગતિ ના જાણી-મૂરખ૦
હાડ ચામ મળ મૂત્રે ભરેલી, કાયા કુપ્પી કાચી,
ફોગટ ફૂલી ફાંફાં મારે, રામ રસે રહે રાચી-મૂરખ૦

(૭૨૦)—સતી પાર્વતી—

મુનીવર કાયા આ ગાળે છે, શ્રી શિવશંકર વર વરવા.
હોંશ ઘણી છે એને હૈયે, ત્રીલોચન કર ધરવા.
ઓ હે! શું બોલો છો બાળા, પતિ પરખમાં પુર્ણ અજાણ,
ભંગી જંગી એ ભોળાથી, તારૂં શું થવાનું કલ્યાણ.
કયાં રાહુ ને ચન્દ્રચારૂ, કયાં રત્ન સાથે નવ શોભે પ્હાણ,
ડુંગર ખોદે ઉંદર કાજે, ધન્ય ધન્ય છે તારૂં જ્ઞાન.
રૂડા કે ભુંડા શિવજીને પામ્યે, થવાની લીલા લહેર,
પરહરી અમૃત શીદને શાણી, જાણીને ઘોળે છે ઝેર.
એર ઝેર કે અમૃત એ છે, કથા તમારે શી તેની,
મનહર ગળતાં મંગળમાળા, બાળા મન માને બેની.
કાણો કુબડો ઘણી મન માન્યો, સુંદરી સમજે સુરરાય,
પ્રીત પુષ્પની મધુર સુગંધી, જડ જોગીથી શું સમજાય.

(૭૨૧)—કબીર ભજન—રાગ, કીરતન.

મુખડાં કયા દેખો દરપનમેં, તેરે દયા ધરમ નહીં મનમેં.—મુખ૦
જેશી ફુલ રહી ફુલવાડી, બાસ રહિત નીજ ફુલમેં,
એક દીન એસી હો જાયગી, ખાક ઉડેગી તનમેં.—મુખ૦
ચુવા ચંદન, અબીર અગરજા, શોભે ગોરે તનમેં,
ધન જોબન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં,—મુખ૦
કૌડી કૌડી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઇ સબહી મનમેં—મુખ૦
વાસનકી એક નાવ લગાઇ, લે ચલે જંગલમેં,
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત કબીરા સુનો ભાઇ સાધુ, એ ક્યા લગ રહે મનમેં.—મુખ૦

(૭૨૨)—**કૃષ્ણ સુદામા**—કવ્વાલી, ગજલ.

સુઝાની ક્યાં મને મારે, જવા દે કૃષ્ણને દ્વારે,
અલકનાં ખેલ છે ખોટાં, જેના પાણીનાં પરપોટા.
માથે ભય મોતનો ધારે, જવા દે કૃષ્ણને દ્વારે.
શિખામણ માની લે સ્યાણા, મેળવને ભક્તિનાં નાણા,
ત્રીકમ વીણુ કો નહિં તારે, જવા દે કૃષ્ણને દ્વારે.

(૭૨૩)—**શૃંગીરૂષી**—

મુનિરાજ ક્ષમા હું યાચું,
પતિતપાવન, અઘમોધારણ ! શરણ આપતું સાચું...મુની.
ચંદન શીતળ ચન્દ્રમા, વૃષ્ટી કરે અમૃત તણી,
એ સર્વથી શીતળ કૃપા, શાસ્ત્રે મહજ્જન તણી ગણી.
દોષ રોષ અમણાં નવ ધરશો, દૃષ્ટી એક દયાની કરશો,
લક્ષ ચોરાશી હરણ સુખ રાસી, શરણ આપતું સાચું...મુની.

મે (૭૨૪)—**શ્રી સિધ્ધ સત્યેન્દ્ર**—

મેના મધુરી એકલી મુકીને, પીયુજી પધાર્યારે,
પ્રેમ પીંજર પુરાઇ સ્વાતીની આશે લલચાઇ.
... ...આત્માનંદ ઉદ્ધારોરે.
દીનાનાથ છો દયાળુ કૃપા કરો છો કૃપાળુ,
... ...વ્હાલા કષ્ટ વીદારજોરે.

(૭૨૫)—**સુરદાસ**—

મેં ભયનો છોડ્યો ભાસ, નયનો કરી ન્યારા,
ઘટ ઘટમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારા.
વિઠ્ઠલ વ્હાલું બિરદ વિચારી, આ સેવકને લેજો ઉદ્ધારી,
વ્યાધિ વિદારી શરણે સ્વીકારી, ટાળો હરો મુજ ત્રાસરે—મે૦
આંખ વિના અતીશય દુઃખી થાશે, જીંદગી આની શી રીતે જાશે,
થાશે હવે શું ગભરાવે હવે શું.
શાને બનો છો ઉદાસરે—મેં૦ ભયનો૦

(૭૨૬)—**સુરદાસ**—

મેરે રંગીલે યાર, ખીલી કયસી, જોબનકી બાલે જોબનકી બહાર.
હાંરે મેરે બાલે જોબનકી બ્હાર-પૈસે બિના.
કયસે કરૂં કહો પ્યાર—દેદો થેલી મેરે દિવાને દિલદાર—મે૦
થેલી મેં કયસું દું, પ્યારી નવેલી, યે હય જીવનકા આધાર,
થેલી છુપાના, ચમન ઉડાના, હોતા ના બરસો હજાર;
લો એ થેલી માશુક મજેદાર, આઇયો, મેંતો જાતી હું હોકે હુશીયાર.

(૭૨૭)—મહમદહુશેન—હોરી, કહરવા.
મેં કૈસે હોરી ખેલુંગી સાવરીયાકી સંગ–મેં કૈસે.
લહેંગા તેરા ઘુમ ઘુમીલા, ચોલી તેરી તંગ,
ખસમ તુમ્હારે બડે નખટુ, ચલો હમારે સંગ.
કોરે કોરે કલશ મંગાયે, જામે ઘોલા રંગ,
ભર પીચકારી મુખ પર, મારી ચોલી હો ગઇ તંગ.
તબલા બાજે, સારંગી બાજે, ઔર બાજે મરદંગ,
કાન્હાજીકી મુરલી બાજે, રાધાજીકે સંગ. રંગ મેં.

(૭૨૮)—મીસ અચ્છનબાઇ—રાગ, બરવા, ઠુમરી, તાલ, ત્રીતાલ.
મેરે બેદીકા રંગ જર જાય, હારે સુરજ મુખ ન જઇયોરે–મે૦
સાસ મોરી ભાંજે નનંદી ડર ખાવે અરે નાહી જૈહોરે–મે૦

(૭૨૯)—મીસ ગૌહરજાન—રાગ, ઝીંઝોટી, તાલ, દાદરા.
મેરે દર્દ જીગરકી ખબરહી નહીં, ખબરહી નહીં કુછ અસરહી નહીં.
નહીં કોટોસે કટતી હય, કુદરતકી રાત, યા રબ ક્યા ઇસ્કી સબરહી નહીં.
દીલકો લગાકર ક્યા ફલ પાય ગૌહર, એસે સજનમેં સમ રહી નહી–મેરે.

(૭૩૦)—મીસ જાનકીબાઈ—
મેં કૈસે રાખું પ્રાન શ્યામ, માધો બન ગયે, માધો બન ગયે, લો ન આયે.
લીખ લીખ પતીયાં, શામકો મેં હારી, કબલગ પ્રીયા ઓ ન આયોરે.
અરે શામ માધો બન ગયે, ઓ ન આયોરે.

(૭૩૧)—મીઠા જહર—
મેરી ફુલતી ફુલતી જોબન ડાલ, રખ્ખુંગી કયસે સંભાલકે.
એ જવાની દીવાની આ ગઇ, કહાં રખ્ખું મય ઇસકો સંભાલકે,
યહાં જોબનકો હમસે બીરાસે, યહાં કંગનકે પાઉ નીકાલે.
પડે દો દો મુસીબતસે પ્યાલે,
ઉસ્સે તલ્લાસ કરને જાઉં, તો ઇસ્કો રખ્ખુંગી સંભાલકે–મેરી.

(૭૩૨)—શાહીદે નાજ—
મેરા દીલ તો દીવાના જાન, તેરે લીયે, બાલ બાલ ગજ મોતી પરોઉં.
મેરા બાલાશા જોબન, તેરે લીયે.
નાલેશ કરેગી મેં કરને ન દુંગી, મય છોડા જમાના જાન, તેરે લીયે.

(૭૩૩)—કામલતા—
મેં દુનીયાં સઘળી જોઇ, કોઇનું ન દીઠું કોઇ,
સ્વારથની જાળ પરોઇ, સગપણ સૌ નાંખે ધોઇ.
આજ હોય વ્હાલા કાલ તેજ થાય વેરી,
અજબ સરખી એ તો રીત, પ્રીત કેરી.
પોતાના સ્વારથને માટે, અવરને નાંખો નીચોઇ.

(૭૩૪)-**મીસ જાનકીબાઈ**-રાગ, ભેરવી, ચાચર, તાલ ત્રિતાલ, ઠુમરી.
મેંભી ચલુંગી તોરે સાથ, ન સાથ હીંદીયાને હા લગાયરે જાત-મેંભી.
આજ પિયા બિન કલન પરત હય, કેસે કટેંગી •દીનરાત-મેંભી.

(૭૩૫)—**મીસ જાનકીબાઈ**—
મેનલડીથી સૈંયા નિકલ ગયે (૨)
ઇસ નગરીકે દસ દરવાજા, ન જાનો કોન ખડકી ખુલીથી—સૈંયા.
સાથ સખી મેરી આગે ખડીથી, ઇનકો પુછો મૈને કહુના કહીથી—સૈંયા.
સુનીયોરી મેરી સંગકી સાહેલી, કાલ સેજરીયા, એકલી પરીથી—સૈંયા.
કહત **કમાલ** કબીરકા બાલક, ઇનિ યારીસેં પ્યારી ભલીથી—સૈયાં.

(૭૩૬)-**મીસ જાનકીબાઈ**-રાગ, ખરવા, કબીર, ભજન, તાલ લાવની.
મેરા હીયરા હેરાય ગયો સગરે મે-મેરા.
કોઇ પુરબ કોઇ પશ્ચીમ બતાવે, કોઇ પાની કોઇ પથરેમેં—મેરા.
સુરીયો નર મુની સિદ્ધ અમુલીએ, યે ભૂલભૂલે નખરેમેં—મેરા.
કહત **કબીર** સુનો ભાઈ સાધો, ખોજલે મનકે ભિત્તરમેં—મેરા.

(૭૩૭)—**મીસ અમીરજાન**—રાગ, કહરવા તાલ, દાદરા.
મેરીબાત ભુલારી ભોલાને પીલી ભંગ,
ઔરેને બોયા મોઠ બાજરા, એને બોઇ ભંગ.
ઔરેંકે સૈયાં હંસત બોલત હૈ, હમસે કરત હૈ જંગ,
ઔરેંકે સૈયાં તાડી પીયત હૈં, મેને પાલી ભંગ-મેરી.

મો (૭૩૮)—**અંબરીષ**—
મોહનજીને મલવા તલપે મારૂં-ચિતરે મોહન.
પ્રેમની આંખો, પ્રેમની પાંખો, પ્રેમના ગાઉં મુખે ગીતરે—મો૦
સાગર સંગે, સરિતા ઉમંગે, મળવા દોડે ધરી પ્રીતરે—મો૦
પ્રેમે મળશું, ગાનમાં ગળશું, વહેલા વળશું, ત્યાં ખચીતરે—મો૦

(૭૩૯)—**દાગે હસરત**—
મોરી મોહનીયા, તોરે ગોરે ગોરે ગાલ,
મોરી મોહનીયા, તોરે લંબે લંબે બાલ.
મદસે હું મય મતવારી, મતવારી મોરી ચાલ.
કાંટા લગા પ્રેમકા, મય હો ગઇ બેહાલ,
આંખો તોરી મદ ભરી, ડોરે બરે લાલ (૨)
ઠુમક ઠુમક ચાલ ચલે, કમરીયા જયસે બાલ.

(૭૪૦)—**મીસ કાલીજાન**—રાગ, કાફી, હોરી, તાલ દીપચંદી.
મોયે બરજોરી કર રંગ ડારોરી, વહ જો કહત હૈ નંદ,—
મહરજીકો છોરા—કરો મોયે બારા જોરી.
લાખ કહી આતી, એક હું નાઆની, કવિત્ર કરો ના ફેરોરી.

કર કુચન પીચકારી એસી મારી, ભીંજ ગઇ સીસ બદન સબ સારી,
મોજમે આ મોરી બૈંયા, મરોરી મુખ ચુમત પટ ઉગાડે.

(૭૪૧)—**દલપતસીંહ**—રાગ, ભજન.

મોહન તારી મોરલીરે, વ્રજનારને વેરણુ થઈ,
કોમળ સુરે કાળજું કોર્યું, ચીતડું ચોર્યું સઇ...મોહન.
કામ તો હવે કાંઇ ન સુજે, સાંભળતા સુદ્ધ ગઇ...મોહન.
પ્રેમના પાસમાં પ્રાણુ બંધાયો, આકુળ વ્યાકુળ થઇ...મોહન.
માત પીતા તણી લાજ તજીને, વંદ્રાવનમાં ગઇ...મોહન.
આવાં તમારાં કારમાં કામણુ, શામળા કીધાં સઇ...મોહન.
દુઃખડાં કેરાં ડુંગર ડોલ્યો, માવા પાડી લ્યો ભઇ...મોહન.
દલપતસીંહના દેવને મળવા, ગોપીયો ગોકુળ ગઇ...મોહન.

મં (૭૪૨)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—

મંજરીએ મનડું મોહયુંરે, મન ગમતા મારાજ, મારા મનગમતા મારાજ.
એ શું દીલડું અમ પ્રેયુંરે...મનગમતા.
(શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે.)

સાખી { " મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મંગાય,
વીણુ પ્રીછે વીણુ પારખે, ઘટે માન મુનિરાય. "

સાખી { " માગે માન ઘટે નહિં, જ્યાં જેહું દાતાર,
સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણુ મોઝાર."

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુંરે...મનગમતા.

ય (૭૪૩)—**રૂક્મિણી સ્વયંવર**—

યમુના તણા તણા કીનારે, ગોપાળ ગૌ ચરાવે,
સંગીત સ્વર ઇશારે, રાધા નીકટ બુલાવે.
બંસી ધ્વનિ સુણીને, શુદ્ધ દેહની ભુલીને,
નીકળીને ઘરથી રાધા, ગોપાળ સાથે આવે.
યમુના સરિત કુંજે શૈયા કમળ બીછાવી,
શ્રીકૃષ્ણુ કર કમળથી, રાધા ચરણુ દબાવે.

(૭૪૪)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, ભૈરવી, તીલાનો.

યલમનુ યલેલી યલાલે યલમનુ યલેલી યલાલે,
તન નાદરદાની તુમ દરદાની, રીતરામ તદરે દાની...યદમલુ૦
અબતો સાદી રૈન ગુજરી, હીજમે રોતે હિતે રહેતે,
અબતો તેરા ચાહ હોગા, શુઓકે હોતે હોતે તન નાદરદાની...યલમલુ૦

યા (૭૪૫)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, કાફી, હોરી.

યા બ્રિજમે હોરી ખેલે કામાની, માથે તિલક ઔર ચમકે દામિની-યા.
જીનકે પિયા પરદેશ ગવન કિન્હો,
કોણુ દૂેશ પ્રિયા છાઇ છાવની, માથે—યા.

(૭૪૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, પરજ, હોરી.

યા સાંવરે રંગડારી, ડર લાગત ભારી—યા.
સહેજ સોભાવ જાત જમુના જલ, પહેની જરદ રંગ સારી.
આપ ચડ બેઠે કદમકી છંઇઆં, તો હાથલીએ પીચકારી.
લાલ મોહે સનમુખ મારી—યાં સાંવરે.
સાસ હઠીલી નનંદ છબીલી, દેત કસાકસ ગારી,
યા નગરીકો ધાક ચવૈયા, વાંકી રીત હયે ન્યારી;
સખી ડર લાગત ભારી—યા સાંવરે.
લાલ ગુલાલ ડારત, મુખ ઉડત ન કંઇ શંક બીચારી,
નંદલાલ આજ રચના કીની એસ ચતર ખેલારી;
સખી કે હોસન પર વારી—યા સાંવરે.

(૭૪૭)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, ભેરવી, ઠુમરી.

યાર સાવરીયાં મેં તો, મન હર લીનોરે,
સુરત મેરે મન ભાવે, ચલો ચલો કહાન જોબન રશ લીનોરે—યાર.
અધિક બાંસુરી બાજન લાગી, સબ સુરન ઔર ગ્રામ,
ગાયન ગાયન ગાયનરે, બ્રિજકી નારી સબ ભઇરે મગન—યાર.

(૭૪૮)—મીસ જાનકીબાઇ—રાગ, ભજન, તાલ, લાવની.

યાર બોલી ન બોલો ચલે જાયંગે......યાર.
કોડે પે ચાર યાર પહરેકો નસીયત હય,
સોહ બાતમેં કોઈ બજમે કોઇ બાકા મરત હય.
હમ લોગ આને પાતે નહી બંદોબસ્ત હય,
તુમ કયા કરો મિજાજહી પાજી પરસ્ત હય.

(૭૪૯)—મીસ અમીરજાન—રાગ, ભજન, તાલ, લાવની.

યાપરથી મુની હરને સાધુ કેસો ખેલ મચાયો હૈરી,
પાન ડાલકર દુનિયાં બનાઇ વાકો ભેદ ન પાયો હૈરી.
દુનીયા હમમેં હમ દુનિયામેં આપમે આપ સમાયો હૈરી;
ગંગા જમુના દરશન કીનો, માથે તિલક લગાયો હૈરી,
સંસાર દુનિયા ફિરત બાવરી, હરકો ભેદ ન પાયો હૈરી.

(૭૫૦)—ઝો. રેકાર્ડમાંથી દો જોરૂ વાલેકા કીસ્સા—

યારો ! મેં દો જોરૂ વાલા, દો જોરૂ વાલા, દો જોરૂ વાલા, હા—યારો.
એક પકડે ટાંગ, ઓર દુસરી પકડે કાન, દો જોરૂ વાલેકી કમબખ્તી
બીચમે તાનમતાન—યારો.
એક માંગતી હય લડુ, દુસરી માગે ખાજા, એક જોરૂ વાલા મીયાં
સબમે હય રાજા—યારો.

૨ (૭૫૧)—માયા મોહિની—

રહ્યો વર્ષોના વર્ષો મવાલી, લાવું બૈરી હવે બશ રૂપાળી,
હોય વિધવા કે ભરથાર વાળી, આવી વાંઢા મેણું નાંખે ટાળી.
શેઠ ? છે આ જમાનો મવાલી, કોઈ આવી જશે ઝાડુ વાળી,
હોય આ આબરૂથી આરપાર ખાલી, હોય વિધવા પણ બે બચ્ચાવાળી.
નહિં, નહિં, બૈરી લાવીશ, બચ્ચા વગરની......(હાખ......છીં)
કેવી ઓચીંતી છીંક તું—હાખછીં...હાખછીં...હાખછીં...હાખછીં.
રાંડ નકટી કરૂં નાક વાઢી, વાત વિઘ્નોની આ કેવી કાઢી,
તારી સુરત બનાવું હું કાળી, બૈરી આપી જશે હાથ તાળી...રહ્યો.

(૭૫૨)—કંશવધ—

રમીયે આનંદમાં હરિ રસ રંગમાં, રહી રંગમાં—બંસીનાદ સુણી.
સુતી જાગી, નીંદ બીક ભાગી, ભીંજી પ્રેમ રશમાં—રમીયે.
રૂડી ચાંદની પ્રકાશી શરદ પુનમની, રંગે રસ ખેલો, સંગે સુંદર શ્યામની.
"સુખદ સંગ શ્રી કૃષ્ણનો, સુખદ શ્રી વ્રજવન,
સુખદ શરદની ચાંદની, સુખદ સફળ જીવન."...રમીયે૦
આવી આપ હજુર મહિ, નવલ કુશમ કળી,
રેજો લાલા ભારમાં, રશ લેતા ના છળી.
પ્રિતમ સર્પસ થતાં સર્યું, દેહતણું અભિમાન,
વિસરી હું પોતા તણું, ગોવિંદમાં ગુલતાન.
આવો આવોને આજ, રસ ઝીલીએ, રંગે રમીયે મળ્યા મોહનજી,
થાશો ન અળગા ઘડી જગજીવનજી, રસ ઝીલીયે, રંગે રમીયે,
મળ્યા મોહનજી—રમીયે.

(૭૫૩)—ઉદયભાણુ—

રસીલો રસીલી ચાંદનીનો, સમો સાંધી,તજી સઘળી ઉપાધી,ગયા ઉપવનમાં,
ગુપચુપ વાતો કરે, નેનના ઇશારા કરે,
સંગે હસે હસે, ફરે રંગ ધુનમાં—(પછી)
પળમાં રિશાયા છે રશીલા, ભાન ભુલિ ભામની,
માનતા મોહન નથી, હાથે પગે થઇ માનુની,
વેળા રશીલા વહી જશે પસ્તાવો પાછળથી થશે.
માન મોહન માન જાશે, કાળ કાણી રહી જશે.
તું માન ભલે ના માન, મને પરવા નહી.
જીવ જાન તને નહીં, અલગ કરૂં તનથી.
પ્રીત વચન વીણા સસના રશીયા, મન વસીયા સારજી—રસીલો.

(૭૫૪)—**કામલતા**—

રસ ભર્યું જોબન જાય, રસિક રંગીલા વિનાં,
અંગ ભર્યો આ રંગ સુકાય, રંગી રંગીલા વિનાં.
સાખી { સુંદર બાગ શરીરનો, ખિલ્યો છે નવરંગ,
અંગ ફુવારા ઉડતા, માળી જ્યાં અનંગ.
ફુલ પ્રેમ રૂપી કરમાય, ખીલાવે કોણ ભોગી રંગીલા વિનાં.

(૭૫૫)—**બોલતો કાગળ**—

રહો આવેરા અલબેલા જાણું, જીવન છો મનમેલા,
આ સ્નેહ અધિર છેલા, તરશાવો શાને આમ.
પ્રાણ પ્યારી વિયોગી ભારી, બને લાચારી સત્ય કહું શ્યામ,
બ્હાલાજી પધારીને પ્રીતી વધારી, આ નારી આભારી તમારી સુખધામ.
હૃદયદાન, દીધું સુજાણ, તમને શ્યામ પુરણ કામ,
વસી રહી હૃદય પ્રેમી મુર્તી, આ પ્રિય રંગે ભરી;
નીશદીન જોઇ વાટ દ્રષ્ટિ, પ્રીતી રંગે ભરી, શ્યામ...શ્યામ, શ્યામ.

(૭૫૬)—**સાગર સરીતા**—

રહું રંગે પ્રિતમજીની સંગે ઉછંગે, સૌ છવાયે આનંદ અંગે અંગે-રહું.
ચટક લટક ચમકદાર શી તમારી દીલદાર, વ્હાલી રસીલી જાઉં બલીહાર.
ડાહી પ્રેમઘેલી ભોળી આવાર, ભાવ ધરી પ્રિયપ્રાણ ભેટલે ઉમંગે-રહું.

(૭૫૭)—**ખુબસુરતબલા**—

રબકીશાન, ન્યારી, ન્યારી, બલહારી, તોરી કહાની,
ઘર ઘર માની જાની, ચકતાઇ, ચતરાઇ પ્યારી સારી-રબકી.
યહ જહાંમેં યહ કામ કરના, નેકીપે બંદોકા ધ્યાન ધરના,
ક્રોધ કામસે મુદામ ડરના, હવસ કપટ ડરત ફિરત છલકી;
મારી દુનિયા સારી, બદકારી, નરનારી હય પ્યારી-રબકી.

(૭૫૮)—**મીસ જાનકીબાઈ**—ભેરવી, ઠુમરી, તાલ, ત્રીતાલ.

રસીલી તોને અંખીયારે, જીયા લલચાય, જીયા લલચાય-રસીલી.
મસ્ત જોબન પર વ્યાકુલ જાનકી, તેરી દેખતે સુરતીયાં જીયા તો લલચાય-ર.

(૭૫૯)—**મીસ રૌઝા**—રાગ, ખમાચ, તાલ લાવણી.

રસ્તેમે કહાના ઘેર ખડા, મે કયારે કરૂં તદબીર,
જરા ઇધિરસે હઠ જારે કહાના, ભરને આઇ નીરરે;
પલ્લા હમારા છોડ દે કહાના, ફટ ગયા દખની ચીરરે.—રસ્તેમે.
બાલા જોબન કયા ઉમગા, જેસે નદીયા નીરરે,
મોંહે હાથ મત લગાઓ કહાન, છુના મોરા શરીરે.—રસ્તેમે.
સાસુ નનંદ મોરી જનમકી, બેરન ભરભર મારે તીરરે,
મેં હું ગુજરી કંસ રાજાકી, તુમહો જાત આહીરરે.—રસ્તેમે.

રા (૭૬૦)—**કબીર ભજન**—પદ.

રામ સુમીર, રામ સુમીર, રામ સુમીર ભાઇ,
રામ નામ સુમીરન બીન, બુડત ભવ માંહી. રામ૦
વનીતા સુત દેહ ગેહ, સંપતી સુખદાઇ,
ઇનમેં કછુ નાહિ તેરો, કાલ જાત ખાઇ. રામ૦
શુકર કુકર યોની ભ્રમત, તોઉ લાજ ન આઈ,
રામ નામ છાંડી અમૃત, કાહેકો હો વિશ ખાઈ. રામ૦
અજામેલ ગજ ગણીકા, પતિત કર્મ કીને,
વોભી ઉતર પાર ગયે, રામ નામ લીને. રામ૦
સતકર્મ સજી સુધર્મ, રામ નામ લેહી,
ગુરૂ પ્રસાદ જન **કબીર**, રામ કર સ્નેહી. રામ૦

(૭૬૧)—**મીરાંબાઈ**—ભજન, રાગ, ધનાશ્રી.

રામ રતન ધન પાયા મેંયારે મૈકો રામ રતન ધન પાયો—મૈયા.
ખરચ્યો ન ખુટે, વાકો ચોર ન લુટે, દિન દિન હોત સવાયો—મૈયા.
નીર ન ડુબે, વાકો અગ્ની ન જારે, ધરણુ ભર્યો ન સમાયો—મૈયા.
નામકી નાવ, ભજનકી બતીયાં, ભવસાગરસે તાર્યો—મૈયા.
બાઈ **મીરાં** કહે પ્રભુ ગીરધર શરણે, ચરણ કમળ ચીત લાયો—મૈયા.

(૭૬૨)—**ધના ભગત—ભજન**—

રામબાણુ વાગ્યા હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખ મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રલ્હાદને વાગ્યાં, હરી ને બેઠાં, ઠેકાણે,
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં, એવું વેદ વચન પરમાણે—રામ.
મોરદ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા, મ્હારો વા'લો આવ્યા જે ટાણે,
લઈ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે—રામ.
મીરાંબાઇ ઉપર કોપ કરીને, બોલ્યો રાણોજી ખડક તાણે,
ઝેરના પ્યાલા મ્હારા ગીરધર લાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે.—રામ.
નરસીંહ મ્હેતાની હુંડી શીકારી, વ્હાલે ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવું **ધનાભગત** ઉર આણે—રામ.

(૭૬૩)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—રાગ, ભજન, પદ.

રામ ભજન રોકડ નાણું રે, વેપારી સંતો, રામ ભજન રોકડ નાણું.
લક્ષ ચોરાશી કેરા ફેરામાં ફરીએ તોએ,
નહિ તારૂં ઠામ કે ઠેકાણું રે......વેપારી સંતો...રામ.
બીજાની વાત માંહી ડાહયો બહુ થાતો પણ,
તારૂં પોતાનું તે ન જાણ્યું રે......વેપારી સંતો...રામ.
કાળની દાઢો વચ્ચે વિશ્વ ચવાતું રે,
સૌ કો છે કાળનું ચવાણું રે......વેપારી સંતો...રામ.

(૭૬૪)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાંગશે.(૨)
તારા દેહનું સાર્થક થશે........રામ ભજ તું.
" બોલો રામ, સિતારામ "
પંખીડા તું જો વિચારી, કર્મ તારાં લે સંભારી,
વાસના નઠારી તુને રૈરવ નર્કે નાંખશે......રામ.
મૂઢ તેં મતિ વીશારી, મતિ તેવી ગતી તારી,
ઉડજે સંભાળી, તારી કાયા કંચનની થશે...રામ.

(૭૬૫)—સંગતના ફળ—

રામ ભજન થકી લાગીરે, લગન મને રામ ભજન થકી લાગી,
અવનિમાં આવી વાલા, એક દી બેઠો નથી,
પ્રિતી સંસારીયાની લાગીરે અમને.—રામ ભજન૦
ગુરૂ મળ્યા જ્ઞાની એણે, શબ્દ સુણાવ્યો,
સુરતા સિતાપતિની જાગીરે મનમાં મને.—રામ ભજન૦

(૭૬૬)—દાદુરામ—રાગ, ભજન. પદ.

રામ ભજન કરી લેજે જીયરા, રામ ભજન કરી લેજે,
સાહેબ મેરા માંગેગા તબ, ઉતર કયસે દીજે—જીયરા.
આગે જાઇ પછતાવન લાગા, પલપલ યહુ તન છીજે,
તાસેં જીય સમજાય કહું, તોહે સુકૃત અબતેં કીજે—જીયરા.
રામ જપત જમકાળ ન લાગે, સંગી રહે તનછીજે,
દાદુરામ ભજન કરી લેજે, હરિકી રાસી રમીજે—જીયરા.

(૭૬૭)—હરીચંન્દ્ર—રાગ, ભેરવી.

રાત એક સ્વપ્નાં, મયને બદ અય પ્યારે, આજ દેખા.
જાય પહુંચી મય એક દેશમે, હય રાજ્ય દુર હો જાતે ઉસકા તાજ દેખા.
જાતે ઉસકા તાજ દેખા, લુંટ જાતે સબ તાજ દેખા.
　　　　　　સુખપર પરતે ગાજ દેખા—રાત૦
રાજ તારાજ દેખા, તાજ મહુતાજ દેખા,
રાજાકા રાજકો આફતમેં, અયે સરતાજ દેખા.—રાત૦

રી (૭૬૮)—સુર્યકુમારી—રાગ, કવ્વાલી.

રીબાયો છું ? ફસાયો છું ? કુટાયો છું, લુટાયો છું.
ડુબાયો છું, મુઝાયો છું, અમારી આમ બાબત છે ? "પણ તે થયું કેમ"
પકડતાં જાળમાં ઉંદર, ભરાયો સર્પ તે અંદર,
હર્યું ઘોડા બદલ ખચ્ચર, અમારી આમ બાબત છે ?
ખીજાણાં નખરાળાં, મુઝાણાં જોઇ ઘોટાળાં,
પછીથી મળ્યો તો પુંછડાવાળો, અમારી આમ બાબત છે ?
તમારાં કષ્ટ સહુ ટળશે, અવસ્યે ન્યાય પણ મળશે,
તમારાં શત્રુ સપડાશે, અમારી એ કબુલત છે.

૬ (૭૬૯)—**મીસ જાનકીબાઇ**—રાગ, ગોડ, મલ્હાર.
રૂમઝુમ, રૂમઝુમ, બાદરીયા વરસે, એરી ઉન બીન જીયરા તરશે.
ચલત પરવાઈ, સુમસનનનન નના, ઝીંગરવા બોલે, તઝુ ઝનનનન.
ઉંચી મહોલિયા, બીછવા બોલે, ચલત ફંગરવા કરકે.

(૭૭૦)—**ઉમાદેવડી**—

રૂડી રઢીઆળી રાત, ચાલોને રમવા, ચતુરા ચોકમાં,
લાગે હૃદય રઢીઆળી રાત, આનંદ લે છે ત્રણ લોકમાં;
મ્હાલે મદન જોબન વનમાં.
હાંરે લાગી તાલાવેલી તનમાં, ઓય ચાલો ચોકમાં—રૂડી૦

સાખી { "જુવે ચકોરી ગાભરી, ચંદ્ર ઉદયનો ઘાટ,
વીરહે વ્યાકુલ વલ્લભા, વ્હાલાની જુવે વાટ."

રતીરસે રમ ગુંયો, બની રંગની રાતી, નણદીના વીરા વીના છાતી ભરાતી.

સાખી { "જેને પ્રીતી જગતમાં, તે પર પીડા જાણ,
શાકરના શોખીનને, ભુખ્યાનું નહી ભાન."

શીદ સતાવોરે સુલક્ષણા શીદ સતાવોરે, પ્યાસો ધરીને પાસે વ્હાલા
શીદ ટળવળાવોરે.
લાજ ન આવેરે ઠગારા, ચન્દ્ર લાજ ન આવેરે;
નારી નીસાસાનો સાગર, નાહક ખળભરાવોરે.

સાખી { પાર પલકમાં પહોંચવા, દીનાનાથ દે દાવ;
આશા સાગરમાં મુકયું, શ્યામ સમાગમ ન્હાવ.

જુવો વ્હાલાની વાટ, બાળાઓ બેશી ઘરના ગોખમાં;
આવ્યા પીયુ પ્રભાત, ઝાંઝર ઝણુણુ ઝમકયાં ચોકમાં.

(૭૭૧)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—રાગ, ભજન.
રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો (૨)
હાડ માંસ ને રૂધીર ભરેલું, મઢયું ચામડે અંગ (૨)
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ;
ભરૂસો નહિં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે—ભગવાન ભજો.

(૭૭૨)—**સાગર સરીતા**—

રૂડી ખિલી ફુલવાડી રસાળી;
મધુરી મદવાળી જોબન ફળવાળી, રહી લચકાઈ શી,
ફુલોથી ફળી ફાલી, આછી ગુલાબની લાલી;
બાઇ શુકાઇ ચાલી, માળી વિનાની ખાલીરે ખાલી.
મળે જો વનમાળીરે માળી, બનાવે હરીયાળીરે નીરાળી;
ખીલાવે હદ વાળીરે—રૂડી૦

(૭૭૩)—ભિષ્મપિતામહ—
રૂડા રૂપાળા બહુ બહુ જોયા, પણ અંતરના મેલા,
ઉપર ઈંદ્રાણા સરીખા, અંદર ઝેર ભરેલા.
સુગંધથી સમજાશે સઘળા, કસ્તુરીકે કાજળ છે...રૂડા૦
કરી આકરી પુરૂષ પરીક્ષા, ગુણના સાગર ગોતી લ્યો;
તજી શંખ શેવાળ સભાને, મહા મુલ્યનાં મોતી લ્યો...રૂડા૦

રં (૭૭૪)—બોલતો કાગળ—
રંગી, આ દુન્યા નારંગીએ, રંગી, તે રંગી બેરંગી, દુન્યા દોરંગી...રંગી.
સાગર પાણી શીતળમાં,વડવાનળ તેનાં તળમાં,આમને પાણી બન્યા સંગી(૩)
આ, આજે અંગી મનાતાં, કાલે ભુજંગી થાતાં
કોણ ભુજંગી...કોણ અંગી...રંગી...
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે;
પ્રભુની પ્રભુતા દોરંગી......રંગી...આ દુનીયા...

(૭૭૫)—સુર્ય કુમારી—
રંગ ભેર આજ રમો અલબેલા;
વ્હાલા વ્હાલા લાગે, તારા બોલ કાલા ઘેલા.
આશાન રહીશ તારા, પ્રીતમ સલુણા પ્યારા;
દાસ ગણી લ્યો દાસી મનમાં.
તારે સલુણી શાખી તારી મુર્તિ મધુરી તારી.
પ્યારી પ્યારી વસી મારા મનમાં, ચાલો ભુવનમાં ફરીએ ચમનમાં,
તમે મારાં પ્રાણપતી છો, હું તમારી દાસી.
જાજે મુજને છેતરતી તું, દઇ ગળામાં ફાંસી—જીનાં, હાં હાં.
કાળજડાની કોર, મારાં ચીતડાંની ચોર, તુંતો મનડાની મોર વસે મનમાં.

લ (૭૭૬)—માલતિ માધવ—
લ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઇ કહેજે પ્રણામ અમારા,
માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર એ...શરમાળા.
મુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઇ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર એ નવલ કીશોરી, મટકે મોહ્યાં મટકાળા...લ્યો૦

(૭૭૭)—તુલશીદાસ—ભજન, (લક્ષમણને રામે કહેલું!)
લક્ષમણ મોરે બીર કઠીન હે બનકા રહેના,
તુમ લખન ઉમરકે બારે. પૈરાંમે પડગે છારે, કે કોમળ તુમકો શરીર.
યાં ફુલસેજમે સોવો, વ્હાં ધુપ દેખકે રોવો, કે કાંટા પરજાય શરીર.
તુમ માત પિતાકે પ્યારે હો, સબ જુગ ધીઊજીયારે, બતારો ઉનકે ધીર.
યાં તુલશીદાસ જશ ગાવે, પ્રભુ લક્ષમણકો સમઝાવે, લિખા જો
હય તકદીર-કઠીન.

(૭૭૮)—સાગર સરીતા—

લઉં તારાં વ્હાલારે ઓવારણા.

એ દિલમાં ને મુખમાં મીઠી સુધા, નિરાશને ઉગારનાર દિલદારના સખા,
વારી જાઉં આભારમાં........લઉં.

સાખી { "બાળ લીધી વિયોગમાં, વિસર્યાં નહિં સુજાણ,
ચિરીને દુઃખ વાદળો, ચમકયા વિદ્યુત પ્રાણ."

એ વ્હાલમાના દૃતનો છું ઋણમાં,
આ પુષ્પને ખિલ્યા વગર મિત્રતુજ ચંન્દ્ર થા, વારી જાઉં આભારમાં–લઉં.

(૭૭૯)—કન્યાવિક્રયની ક્રુરતા—

લખ્યા જે લેખ લલાટેરે, નહિ મીથ્યા થશેરે,
સૂર્યવંશી સત્યવાદી, હરીશ્ચંદ્ર ગણાય.
નીચ ઘેર મજુરી કરતાં, પાપી પેટ ભરાય,
વિધીની કૃતિ ગતિ ન ટળાય (૨)—લખ્યા.
પુર્ણ પ્રતાપી પુણ્યશાળી, પાંડવો કહેવાય,
ભાગ્યહીને રાજ તજીને, જંગલ ગોથાં ખાય.—લખ્યા.
મન ધારે કે હું કરૂં, ને કરવાવાળો કોય,
આદર્યાં અધવચ રહેને, પ્રભુ કરે તે હોય.—લખ્યા.

લા (૭૮૦)—શ્રી સિધ્ધ સત્યેન્દ્ર—

લાખ વાતમાં એક વાત લેજો શીખામણ સાચીરે,
નીતી ભાગ્યોદયની રીતી શીખામણ સાચીરે.
—ગુરૂ શીક્ષણ દાતા સતસંગી શીખામણ સાચીરે,
તે બગડે તો સ્થીતી કઢંગી શીખામણ સાચીરે.
—વૈદ જીવન પોષણ કહેવાય શીખામણ સાચીરે,
કુચાલે ચાલે તો દુઃખ થાય શીખામણ સાચીરે.
—શાસ્ત્રી શાસ્ત્રવેત્તા નીરમાણ શીખામણ સાચીરે,
વર્તે વ્યભિચારે તો મોકાણ શીખામણ સાચીરે.
—સ્ત્રી રત્ન જગતની માત તજે પતીવ્રત તે કમજાત.–શી.
નથી સર્વ જગત સાર સરખો શીખામણ સાચીરે,
—નીચ નારી બગાડે નર નીરખો શીખામણ સાચીરે.
શીયળ જતન કરોને સર્વે સહીયો શીખામણ સાચીરે,
નીતિ રક્ષક બનોને હિન્દ ભાઇઓ શીખામણ સાચીરે.

(૭૮૧)—મહમદહુશેન—રાગ, પીલુ કહરવા.

લાખન મે ગારી દીલાય ગયોરે, એસી સેજીરીયાંપે ન જઓ બાલમ–લા.
જાલીકી કુરતી, બનતકી અંગીયા, મેરા ગોરા બદન કુમલા ગયોરે–લા.
સોતીથી મેં રંગ ભુવનમેં, સોતીકો આન જગાય લયોરે–લા.

(૭૮૨)—**સુકન્યા સાવિત્રી—**
લાગી લગન મને તારી, ઓ લલના—લાગી.
સુરપતિ, મતિ શું વિસારી, સુંદરી સચીથી અધીક સુખ આપું (૨)
પટરાણી કરી સ્થાપું ઉથાપું ન વચન મનોહારી—ઓ લલના.
(૭૮૩)—**સુ. મ.** ગાયન પ્રકાશ—રાગ, પીલુ, તાલ દીપચંદી.
લાજકી મારી મેં કહન સકત, મોરી ભરી હો રંગસે ચુંદરીયા-ટેક.
લોગ લુગાઈ ચવાઇ કરત હે, બેર ન હમારે લગૈયાં,
સુંદર શ્યામ હોરી જો ખેલે, બેગી લેજો ખબરીયાં—લાજકી.
લે (૭૮૪)—**મહુમદહુશેન**—રાગ, એમન, કલ્યાણ, તાલ, લાવની.
લે ગયો ચીર મુરારીરે, મેં કેસે કરૂં હરી—મેં કેસે.
ચીર ચીર હમ જબરીસે દેગે, જલસે નીકસી જાયો ન્યારીરે—મેં કેસે.
જો હમ કહાના, જલસે નીકસી, લાજ જાયગી તિહારીરે—મેં કેસે.
(૭૮૫)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, કાફી, પદ.
લે ગયો ચિર મુરારી (૨) કૃષ્ણ કનૈયા કદમ ચડી બેઠે,
હમ કાઢી બ્રિજલાલ, જમુનામેં—લે ગયો.
લો (૭૮૬)—**ચન્દ્રાવલી—**
લો ફુલ જાની લેલો, ફુલ જાની લેલો,
ફુલોમેં ફુલ ચંમેલી નરગીશ બડી રશીલી-લો.
ગજરે સુહાની લેલો, ફુલ જાની લેલો,
માલન હું છેલ છબીલી, ફુલોંસે હું મે રંગીલી;
ચંપા હું નાભી યારો, લો ફુલ જાની લેલો—લો.
ગજરા બૈચન વાલી, નાદાન વે તેરા નખરા,
ગાલોંપે લાલી હે તોરે નિરાલી, બાતોંમે હે ભોલી ભાલી.
ઓઇ ઓઇ કંહી લટ ગઇ કહીં, અટ ગઇ કહીં, ભીડ ગઇ, વે તેરા નખરા.

વ (૭૮૭)—**સુરદાસ—**
વહાલા વ્રજલાલ સાથે લાગીરે લગનીયાં માહરી મહારાજ.
પ્યારી છબી શામળાની, સ્થાપી ઘટઘટમાં મેં તો, એની હાથે છે મારી લાજ.
વૃંદા વનમાં ફરતાં, ધરતાં, વરતા.........આ.........વ્હાલા.
હૈડે નીત હેત ધારી, બંધુ હળધરના હું તો, સેવું છોડીને બીજા કાજ,-વૃંદા
(૭૮૮)—**મનુ-મણી—**
વરસાદ અને વહુઓને છે, જગમાં મરવાનું મરવાનું,
થોડો પડે તો કે થોડો પડે છે, ઘણો પડે તે કહે ઘણો નડે છે;
કામ કરી કરી થાકી જતાં પણ, સાસુ નણંદથી ડરવાનું ડરવાનું-વ૦
સાસુનાં દીકરાં વહુના કલેડાં, લઢે વઢે તોય કર્મે જડેલાં,
નાનાં અને મોટાં સઉકોનું, કાને ભુલી ભુલી કહી ધરવાનું ધરવાનું-વ૦

(૭૮૯)—જુગલ જુગારી—

વ્હાલાજી સાડી ગુલાબી મંગાવો, હો (૨) પોલકા બનાવો મોતીના.
મંગાવો બંગડી બે હીરાની, સોંથી મદાવો જડાવો,
સુરતમાંજ, જણાયછે, ધુતારાનાઢંગ, જેવા વાનો પુરશો તેવો ચઢશે રંગ.
હાંસીના હુલ્લાસમાં, રસિલી ના રીસાઇએ—વા.

(૭૯૦)—માયા મોહીની—ગઝલ, કવ્વાલી.

વખત બદલાય છે જ્યારે, બધુ પલટાઈ જાયે છે,
બને છે દાસ ભુપતીને, નૃપાલો દાસ થાય છે.
હતો ખોંખાર અશ્વોનો, ખરો ત્યાં ભૂકતા જોયાં,
હતાં જ્યાં દાન કદનારાં, લુંટારા ત્યાં જણાયે છે...વખત.
નથી એ દોષ કોઇનો, ખરેખર ખુબી કીસ્મતની,
હતો જે ભક્ષ સીહોનો, શૃંગાલો આજે ખાયે છે;
બધી જાહોજલાલી આ, દીવસ બેચારની ગારીલ,
બની મગરૂર માણુસ તુ, વૃથા શાને ફુલાયે છે...વખત.

(૭૯૧)—કીશોરસિંહ—

વદીએ સદા સત્ય વાણી, સાચું જીવન હીત માની,
કરે જે ખુશામત જાણી, તેની સમજપર પાણી.
હાજી હાજી હા, કરતા, દીવસ જે રાત ઉચરતા,
નીજ પેટ પાપથી ભરતા, અન્તે દુઃખી તે પ્રાણી...વદીએ.
બોલે મનુષ્ય પરખાયે, સૌ તોલ બોલથી થાયે,
મીથ્યા લવારી માંહે, લઇએ સમજી શીદ હાની...વદીએ.

(૭૯૨)—નરસિંહ મહેતો—

વહાલા વેગે આવોરે, દયા દિલે લાવોરે, ભીડું મારી ભાંગવા હોજી.
નહીં આવો તો, છાનાં ઉઘાડું બધાં છીદ્ર...વ્હાલા.
આહેરડામાં ઊછર્યા, ગોવાળીયામાં વાસ,
કાંધે કાળી કામળી, માગી પીતા છાશ;
માતા કેદે મુકીયા, પુરો મારી આશ,-હું રાખું તમથી દાવોરે-ભીડું૦
બે માના બે બાપના, નકટા નિર્લજ બાળ,
મહી માખણનાં ચોરટા, કંસ તણા હે કાળ;
સોડ તજો રાધા તણી, દુરીજન આપે આળ, ધીરા વેગે ધાવોરે-ભીડું૦

(૭૯૩)—કામલતા—

વરમાળ હાથે ઝાલી શરમાળ બાળા ચાલી,
હોંશ હૈયાની પુરણ કરવા વ્હા...લી, વ્હાલી;
આજ સ્વયંવરમાં વર વરવા, નજરે નુર નિહાળી—વર૦

(૭૯૪)—**બુદ્ધદેવ—**

વ્હાલા વિણ જીવન થયું ખારૂં (૨) કહે સખી ક્યાં જઇ કહું દુઃખ મારૂં.
મળશે મનમોહન સજની, ટળશે પિડા અંતરની,
હવે જીવન લાગે અકારૂં—વ્હાલા.
બોલ્યું ચાલ્યું માફ કરજો, નાથ રાખિ દિલ દયા,
એકલી મૂકીને મુજને, આમ પ્રિયતમ ક્યાં ગયા;
ઓ નાથ રીસાયા શા સારૂં—વહાલા.

વા (૭૯૫)—**કળાવતી**—રાગ, આસા, પદ.

વાહ આધાર સહુનો મુરારી, તુ વારી સ્હાય થઇ કર મારી—વાહ.
પુર્વ જન્મના પાપ શું કીધાં, આમ સહુ કષ્ટ ભારી—મુરારી,
ભક્ત તણો તું ત્રાતા દાતા, સુખનો વિઘ્ન વિદારી;
માતા પિતા વ્હાલાથી વીછોડી, શાને મુઝાવે તું ભારી—વાહ.
ક્યાં મમ વૈભવ ક્યાં સુખ સીમા, ક્યાં આ બંધન ભારી,
માયામય પ્રભુ હાઠ શો તારો, નાટક લીલા વિસ્તારી—વાહ.

(૭૯૬)—**સરોજની—**

વાલમજી મારી વરણાગી, તારા મુખડાની માયા લાગી,
પ્રેમ તણી ગોળી વાગી, અંતરમાં પીડા જાગી...વાલમજી.
ઘાયલ કીધી, છાતી વીંધી, રાખું બાંધી, સ્નેહ સાંધી,
મુજને કીધો મહા ભાગી...તારાં મુખડાંની માયા લાગી;
રંગે રમશું, સંગે જમશું, હરશું ફરશું, હેત જણવશું !
ભવની ભાવઠ ત્હેં ભાંગી...તારા મુખડાંની માયા લાગી.

(૭૯૭)—**સતી દ્રૌપદી—**

વારે લાલા, મોહન બંસી વાલા, ઠગો છો શાને સલુણા,
જાણી (૨) તમારી મેં ઠગાઇ, પ્રીતી બાંધી હવે હું પસ્તાઇ.
પસ્તાઈ પુરી કાના, ઠગાઇ હુંતો કાના,
રશભીનાં, રંગીલા, શરમાળા, શામળીયા.
અરે જાવો નંદલાલા, વ્રજલાલા, ગોવાળા, છબીલા છોગાળા—વારે.

(૭૯૮)—**કંસવધ—**

વારો વારો કુંવરજી કાનુડો તોફાની, તેને નંદરાણી તમે વારજો.
માજી બાળક શું મ્હોડે ચડાવો.
સુત શામળીયાને સમજાવો, સમજાવો... ... ...વારો, વારો.
ઘરમાં ઘુસીને, ગોરસ ખાતો, તાત્રણને તડફડ દે લાતો,
કાંઉ શું વાતો, ખુણે ભરાતો, લાગ જોઇ છાનો છટકી જાતો.—વા.
વખત વીના વાછરડાં છોડે, મટકી દહીં દુધની ફોડે,
પેસી રસોડે તાવડી તોડે, દોટ દઇ કાનો દડબડ દોડે—વા.

(૭૯૯)—કામલતા—
વાટ જુવે છે, વાલી રશીકવર, રજા અમે તો લઇશું બા,
પ્રેમ ગુંથણી ગુંથો છાના, દુર હમે તો થઇશું બા.
મને એકલી મુકીને તમે જાઓ ના—થશો એકલાં તમે ત્યાં જાઓ બા,
મને લાગે છે બ્હીક—બધું ઠીક છે ઠીક—એમ કેમ!
ખાલી કરો પતરાજી—અમે જઇએ એમાં રાજી,
છતાં કરો છો સફાઈ—છોડો જાસું હમે બાઇ.
હવે આવજો બા-સખી તું-હા-આવજો બા-અલી તું,
હા, આવજો બા, કરો અમન ચમન, હમે જઇશું બા...વા.

(૮૦૦)—સંગતના ફળ—
વારે મારા પ્યારા ગુરૂજી મહાન, મને મહેરબાન બતાવોને જ્ઞાન.
ઝાલીને હું કાન, ભુલાવું ગુમાન... ... ...અરે વારે૦
જ્ઞાન તારૂં વસ્યું ગોરે ગાલે...થશે ઝાઝી સજા આવી ચાલે,
કોઇની તો રાખો જરી લાજ, કરો ન હેરાન... ... ...મારા.

ભાગ ત્રીજો અને ચોથો
સમાપ્ત.

પાંચમી આવૃતી સાથેજ કંપલીટ.

ધી ફોનોગ્રાફ ગાયન

સંગ્રહ

ઉર્ફે

રેકર્ડસ ગાયનમાળા.

ભાગ ૫મો અને ૬ઠો.

પ્રકાશક.
શા. રતનલાલ માણેકલાલ કીનારીવાળા.
કેળાપીઠ રોડ—સુરત.

સોલ એજંટ.
શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર
ઠેઠ લીમડાચોક—સુરત.

કીમત રૂા. ૦-૧૨-૦
કંપલીટ સટ ભાગ ૧ થી ૬ ની કીમત
રૂા. ૨-૪-૦

ધી ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ
ઉર્ફે
રેકર્ડસ ગાયનમાળા.
ભાગ ૫મો અને છઠો.

સ (૮૦૧)—સતી દ્રૌપદી—રાગ, તોટક, છંદ.

સખી સ્વપ્ન મહીં મન મોહનને, મેં નિરખ્યા એકાંત વિશે શયને,
શરમાઇ રહી, રતિ નાથ વદે, મુખથી નહિં કાંઇ બોલાય અરે.
વિનવે અતી વલ્લભ વ્હાલ ધરી, નવ ઉત્તર મુખ અપાય જરી,
નીચું જોઇ રહી, દ્રગ પ્રેમ ભરી, ખણુતી પૃથ્વી નીજ પાય અરે.
કર સાહી રશીક રૂદે વળગ્યાં, કરતાં બળ સેન થયા અળગાં,
તુટી હાર ગયો એ રકજકમાં, કસ કંચુકીની છુટી જાય અરે.
ગયાં સ્વદેથી વસ્ત્ર ભીંજાઇ અરે, પણુ નાથ થયા નગણાંજ અરે,
મનથી મન શેજ ગયું પીગળી, જેમ શાકર દુધની સંગ ભળી.
કીધાં ભોજન નાથની સાથ મળી, મુખવાસ સુવાસ અપાય અરે.
મુખ તાંમ્બુલની પીચકારી ભરી, ઉડી અચાનક નાથને અંગ પડી,
સખી તે રજની અને તેજ ઘડી, રસીયો રીશ લાવી રીશાય અરે.
સજી શસ્ત્ર શરીર શું અશ્વ ચડી, રણુ જાય પીયુ અરે, હુંથી લડી,
સખીઓ વિનવું તમ પાય પડી, કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

(૮૦૨)—મીરાંબાઇ—

સરપર ગાગર, ધરકર ગજ ગામની, હથ હલાતી આવે,
બોલી શી બામની, દુતી શી દામની, પ્રીય કામની, ગજ ગામની—હથ.
હસ હસ ઝુમી પાય દેવે, નભ નીચે લાય દેવે,
મુખસેં કછુ ગાય દેવે, અમૃત બરસાય દેવે;
નિસી અંધારી બારીમેં, દુતી દામની, પ્રીય કામની, ગજ ગામની—હથ.

(૮૦૩)—નંદબત્રીશી—

સખી બોલ ઘુંઘટડો, છોડાતે છેડો, વાહ શું મુખ મલકાય—સ૦
વ્હાલા સંગે, રમી લે રંગે, મદમાતું જોબનીયું આ છલકાય—સ૦
શરમે બાઇ હું બીડાઇ, કયાંથી સ્વાર્થ સરાય,
ચબાવલી તું ચડમાં, લાડકી લડમા, અંગે અનંગ ઉભરાય—સ૦

(૮૦૪)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, જીલ્લો, દાદરો.

સખી કોઇ શામસે મીલા દે મુજે, પત્તા નંદલાલકા બતા દે મુજે—સખી.
કહો બ્રજ રાજસે પ્યારે તેરે દીદારકો, અબતો તેરી ચહા સતાતી
હએ મુજે—સખી.

(૮૦૫)—સન્યાસી—

સહુ સાહેબો પધારો...મારી શોભાને વધારો...વરઘોડો છે મારો આજે.
ગાડી ઘોડાઓ જોડાવું-બેંડ વાજા વગડાવું મોટી મોટરો મંગાવું.
વાગે પં-પં-પં-મોટો મંડપ રચાવું-લાઇટિ ડીટશન લગાવું.
રૂડા ગીતો ગવડાવું..........................વરઘોડો.
જરીનો જામો પહેરીશ હું, છબીલો ઘોડે ચડીશ હું.
નાણા નાંખી દઇને હું-ઘોળામાં ધુળ ઘાલે શું,
છેડા બાંધીને ચડું છબીલાની સાથે............વરઘોડો.

(૮૦૬)—સતી તોરલ—

સતિયોને બ્હેની તનપર સુંદર સજવું ઘરેણું સાચું,
ટેકની ટીલડી કરવી લલાટે, લજ્યા કાજળ દ્રગ ભરીયે;
વિનયની વાળી નાકે રૂપાળી, હરી હેત હાર હૈયે ધરીરે...સતિયો૦
કુલીનતા કેરી સજવી સજની કેડે કંચુકી નીત રૂડી,
ચળકે કમનીય યુગલ કરોમાં, દાન તણી શુભ ચુડી...સતિયો૦
સાડી શીયળની અંતે ઓપાવે, અળતો પતિવ્રત કેરો,
મર્યાદા ઝાંઝર પગ ઝમકે, ચતુરાઇ ચણીયો પહેરો...સતિયો૦

(૮૦૭)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—

સખી જઇ સંદેશો કહેજે, મમ સખીને ધીરજ દેજેરે...સખી૦
અસ્ત થતાં દીનકરનો નલિની, ઉદાસ મનમાં થાય,
અલ્પ પરીચયે ચક્રવાકી પણ, પતિ સુખને નવ ચહાય;
તજ્યું સખીએ દર્શન પર નરનું, હું કયમ નામ લઉં નરવરનું...જઇ૦
સમજ્યા વિણુ સુખની આશામાં, પામર જીવ તણાય,
વિષય ભોગ આ લોક તણા સૌ, અંતે નીરસ જણાય;
દશી પ્રથમ પરીણામે રોવું, એ વિષયે કયમ ચિત્ત પરોવું...જઇ૦

(૮૦૮)—દુઃખિલા—

સખીએમ એમારાપીયુ વિનાપલકેના સુહાય,મારૂં હૃદય આલી આંસુથી ખાલી.
ધડક ધડક ધડક ધડકાય, વિરહની લ્હાય, સહિ ના જાય...મારા પિયુ૦
પીયુ પરદેશ વસ્યા, શેજ હું એકેલી બાળા, રેન અંધારી ભયથી ડરૂં ભારી,
સ્વપ્ન સુતાં કંઇ વિપરીત આવે,મરૂં ઝબકી જાગી ભયથી છાતી ધડધડધડકાય

(૮૦૯)—મુદ્રાપ્રતાપ—

સતી તણાં સુખ સૌ પતિ ચરણે, પતિ ઘડે ચુડી ચોટલો (૨)
પતિથી રહે અળગી પીયર તે પાપનો બાંધે પોટલો (૨)...સતી.
પીયરનાં પકવાન નકામાં, મીઠો સુકો સાસરીયાનો રોટલો(૨)...સતી.
મહીયરના રંગ મહેલ નકામાં, રૂડો અઢી ગજ સાસરીયાનો
ઓટલો (૨)...સતી.

(૮૧૦)—**બોડાણો**—

સ્વામી સાંભળોરે, હે કૃષ્ણ કૃપાળાં,
શરણે લેજો અનાથોના નાથ પતિ મારા.
કારણ કરણ વિઘન વિદારણ છો રાધે પ્યારા—સ્વામી.
ભડ ભડ ગીરી ગીરી દવ પ્રજળતો, હરણાં પામે ત્રાસ,
શર સાંધે છે પારધી, જીવનની નહિ આશ;
આવો વારે બળ વિર, દ્રુપદ સુતાનાં પુર્યાં ચિર—સ્વામી.

(૮૧૧)—**કન્યા વિક્રયની ક્રૂરતા**—રાગ, ભજન.

સરસ નિરસ સુખ દુઃખ નવ ગણીને, સંતોષ માની રહીએજી (૨)
સકળ શિરોમણી મનહર મુરતી, નામ નારાયણ લઇએજી.
સુવર્ણ પ્રભાતે નિજ પતીની સેવા, સદંતર કરીએજી.
પુર્ણ પ્રિતી મન રાખીને, સુખ સાગરમાં તરીએજી.
તો ભવસાગર તરી જઇને, મહાસતી કહેવાઇયેજી.

(૮૧૨)—**સત્યનારાયણ**—

સકળ જગતનો અચળ વિભુ તું, અકળ કળા ન કળાતી આ,
ચરણ કમળના વમળ મહીંઆ, જીંદગી મીઠી ગળાતીઆ—સકળ૦
રંક રાયમાં રાય રંકમાં પળપળમાં પલટાવે તું. (૨)
ખરે ખટકતી મતી અટકતી, લી.................લા—સકળ૦

(૮૧૩)—**દેવકન્યા**—

સમજી લે મન મારાં તું સમજી લે મન મારાં,
ભલાં તું સમજી લે મન મારાં—(૨)
ધન વૈભવને વાડી વજીરા, અંતે તે નથી તારાં—ભલાં૦
માયા નચાવે તેમ શું નાચે, ગણ પ્રભુનાં પદ પ્યારાં—ભલાં૦

(૮૧૪)—**ઇન્તેકામ**—

સંઇયાં મોરી માનલે, મયતો હારી વારી—સઇયાં.
ઇતની બીનતી કબસે, મેં સમજા રહિ,
મોરી માનલે લવતે, હારી વારી.
કાલી કાલી ઘટા નવા રંગ દીખલા રહી,
ચાલો સખી સેજરીયાંપે, બીજલી ડરા રહી—માનલે૦

(૮૧૫)—**મીસ મલકાજાન**—રાગ, જોગીયા, તાલ દાદરા.

સખીરે મૈને, પિયા બિના કછુ ના સુહાય,
તુમ તો સોતન ઘર, આવત જાવત, મોરા જીયા ગભરાયરે.
ન રહી દિલકે લગાનેકી, હોંસ દેખ લીયા,
તુમકો હમ ખાર, મોહબતકી, નજર ગૈરોં પર;
તુમકો દીલ દેતે હેં, અજીરાને બતન દેખ લીયા—સખી૦

(૮૧૬)—મીસ કાલીજાન—રાગ, એમન, કલ્યાણ.

સલોનારે બાલમ મોરા,
સુરખ ચુંદરીયા તો રંગ દેતી આજ સુહાગકી રાત—સલો૦

(૮૧૭)—વિર-કુણાલ—રાગ કવ્વાલી.

સમય જો હોય સારો તો, બધો સંસાર સારો છે,
સમય સારો સીધાવ્યો ત્યાં, નહિ સંસાર તારો છે.
ચડે વાદળ ચડે ભરતી ચડે જોબન વધે લક્ષ્મી,
ઘડીમાં તે પડી જાતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારે ન સારૂં જે, કરે તે સહુ ગમારો છે,
પછીથી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

(૮૧૮)—પિતૃભક્ત પ્રભાકર—

સમજે ન પ્રથમ જન કામી, પસ્તાય પછી દુઃખ પામી,
નિજ અબળા પર ઇતરાજી, પર નારથી રમતા પાજી.
એ અધમો પર કહું માજી, નથી રામ જરા પણ રાજી...સમજે૦
હાથે બગાડે બાજી, કરી શકતા શ્રી ના રાજી,
પાકે ના છેવટ બાજી...............(૨)..................
સુંદર વર...ભયહર...સુખકર...હરશે ખામી...............સમજે૦

(૮૧૯)—સતી સુંદરબા—રાગ, ગરબો.

સખી સ્નેહ સાથ સતી પંથ સંચરજો (૨)
જેથી જગમાં યશમાન તે ગવાય જો—હો—હો.
સતી પાશ મુની માન મુકશે જો,
બાઇઓ સતી પાશ મુની માન મુકશે જો.
ભોગવતી સતી જેનો સ્વામી હતો સર્પ,
નીજ બળે નર કર્યો દીસે કંદર્પ.
સતી દ્રૌપદીએ દુર્વાશાને નોતર્યા જો (૨)
હતા ભોજન વીણ તૃપ્ત કર્યા તાંહી જો—હો.
શુદ્ધ સતી સાવિત્રી સત્યે ભરપૂર,
પતી પ્રાણ રાખી કર્યા જમદૂત દૂર.
સતી વૃંદાનું સત્ય લેવા શ્રી હરી જો(૨)
થઇ પત્થરને પડયા મહીમાંહય જો—હો—સતીપાશ૦—બાઇ૦
અત્રિની અનુસુયા સતીઓમાં શ્રેષ્ટ.
વિધિ હરિહર પુત્ર બની પડયા પેટ.
એવી સતીઓનાં સત્યને નીહાળીને જો (૨)
પંથ પરવારોને સૌને પડી પાયજો—હો—સતીપાશ૦—બાઇ૦

(૮૨૦)—હરીચન્દ્ર—ભજન, રાગ, કાલીંગડો, પદ.
સગપણ સાચું થાનું ભાઈ, શું માયાને વલગુરે,
ગરજા ગરજે સહુ રહ્યું છે, અંતે રહેશે અલગુરે—સગપણ.
ઊંચા ઊંચા મેહેલ બનાવી, ફુલ્યા ફુલ્યા ફરવુંરે,
એ મંદીરમાં કોણ મહાલશે, તારે તો છે મરવુંરે—સગપણ.
બચકે બાંધ્યા વસ્ત્રને વાઘા, ઘણું ઘરેણું ગરવુંરે,
પટોલાં તારાં કોણ પેહેરશે, તારે તો છે મરવુંરે—સગપણ.
હાથી ઘોડા માલ ખજાના, સુખપાલમાં ફરવુંરે,
એમાં જાણે કોણ મહાલશે, તારે તો છે મરવુંરે—સગપણ.

(૮૨૧)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, પરજ, કાલીંગડો, ગજલ.
સબકુ એક લેના તેરી યાદને સોને ન દીયા,
એકસરીને મુજે ગાફેલ ભી હોને ન દીયા.—૧
રાતકી બાત બતાવો મેં તેરે વારી જાવું,
કોનશા દાગ થા દામાન, મુજે ધોને ન દીયા.—૨
કોન કાફર તેરે કદમો તલે આયા કીયા,
પુછા અસતીનસે આંસુ મુજે રોને ન દીયા.—૩
મેં તુજે દેખા ટરૂં મેરે બાગ બીહારા ચમન,
ઇશ્કીકા જમ તેરે બાગમે બોજે ન દીયા.—૪

સા (૮૨૨)—ઝેરી સાંપ—
સાવલ બાંકેરે નજર મેરી આગયે, ન કછુ કહે ગયે, ન કછુ, સુના ગયે.
મેરી બાલીસી ઉમરીયામેં, રોગ લગા ગયે,
કયા ખબરથી કે કોઈ, તીર અદા હોતા હય.
દેખ લેના કે હસીનોકા, બલા હોતા હય,
મીઠાં મીઠાં સહરાં, દરદ ઝરા હોતા હય.
જલમેં નહાઇ, મેં હોતી હું,
કીસેસે પુછું કે મેરે દીલમેં કયા હોતા હય.

(૮૨૩)—હોરી સંગ્રહ—રાગ, હોરી, ચાલ, કાફી.
સામરા મત ડારો પીચકારી, ભીંજત મેરી નવરંગ સારી,
મત ડારો મરજાદ, સુ રહીયો, મેં હું કન્યા કુમારી.
તુમહો, નિરલજ, અમ નહિ એસે, મુખસે દઉંગી ગારી;
ફજેતી હોયગી તુમારી—૧
પર નારકો પાલવ પકડયો, મોહન મનમેં બિચારી;
માત તાત તેરો વરધ ભયો હે, રાજ કંસકો ભારી, કહું
સબ એબ વિસ્તારી—૨
એસી હામ હોયે હૈયેમેં, પરનો નોતમ નારી—સા•

(૮૨૪)—**સુરદાસ ભજન**—રાગ, ખ્યાલ ઠુમરી.

સામરે ન જાણે મોરી પીડ, કનૈયો ન જાણે મોરી પીડ, એસી પરરરરરર.
મેં દધી બેચન ગઇતી બંદ્રાવન, સામરવાને ખેંચ્યો ચીર ચરરરરરર.
મેં જલ જમના ભરન ગઇતી, સામરવાને છાંટયો, મોહચે નીર
છાંટયો છરરરરરર.
બંદ્રાબનમેં રાશ રચ્યો હે, હરીયાં હમારાં ચીત, ચીત, ચાલ્યા ચરરરરરર.
સુરદાસ પ્રભુ તુમ્હારે મીલનકું, ફેંકયો મોપે તીર (૩) વાગ્યો તરરરરરર.

(૮૨૫)—**મીસ અચ્છનબાઇ**—રાગ, દેશ, ઠુમરી.

સાવરીઆ સુરત તેરી દેખી, કન્હૈયા, શુધ બુધ ન રહી તનમનકીરે.
જબસે ગયે મોરીરે સુધહુન લીનીરે, હારે જીયરા ગભરાવે મોરા;
ક્યારે કરું કુછ બસ નહિ આવે, આસ નહિ મોરે જીવકીરે—સા.

(૮૨૬)—**કસોટી**—

સાવરીયા મન ભાયોરે, પાપી યાર,
તનકો મનકો પ્રીતમ તમસે, અંગ અભુત બનાયોરે—પાપી.
પંછી પીછે પ્રેમદા, પડા હકકસે જાલ,
બીધન અબ એસી કરો, ખીલી ખીલી દાજુદાર.

(૮૨૭)—**લક્ષ્મી વિજય**—મિત્ર પ્રશંસા.

સાચો પારસમણી મળે, મિત્ર ભાગ્ય કહીં,
કપટી, સ્વાર્થી, પાષાણ છે જહીં-તહીં-સાચો.
આધી બ્યાધી, ઉપાધી મટાવે તન મનના, સૌ તાપ સમાવે.
પુન્યશાળી જન કવચિત પામે,
વિપત્તિ શહાયક, દુર્લભ વિશ્વ મહીં—સાચો૦

(૮૨૮)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, સારંગ, પદ.

સાચી કહી વાંકી કોઉ ન માને જુઠે જગતપતી આએ સબનકો—સાચી.
કાલ ખુશામદ તાજા રોજગાર નીરંકારકો કોઉન જાને—સાચી.
ઇસ નગરીકે લોગ બસે હેં પરખ પથર બગાવે નગીને—સાચી.

(૮૨૯)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, સરપદા, ગરબો.

સામળીયાને વિનતી કરીને, ઓધવ કહેજો અરજીરે...સા૦
પ્રીત કરીને પરહરયા છો, સ્વાર્થના છો ગરજીરે...સા૦
દુધ યા દહીના દામ તો દેવો, ખાઇ બેઠા છો કરજીરે...સા૦
શીખાં વચન તે નવ પાળો, શીદ મતી ફરી છે હરજીરે...સા૦
ફાટી કામળી ફેંકી શાને, નહીં મળ્યો શું દરજીરે...સા૦
સશી સુરતની કન્યા મોહી, વાહા કુબડીના વરજીરે...તા૦
સુઘડ પ્રીતમને એટલું કહેજો, જેમ તમારી મરજીરે...સા૦

(૮૩૦)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, કાલીંગડો, હોરી.

સાંવરા કૌન ખેલે તુમસે હોરીરે—સાંવરા.
મુરલી બજાવે, રંગ બરસાવે, સંગ નાચત રાધા ગોરીરે—સાંવરા.
તટ જમુના જલ પનીયામેં ગઇથી, બંઇયાં પકર ઝક જોરીરે—સાંવરા.
જાય પોકારૂં મેં જશોમતી આગે, સીર ગગરી મોરી ફોરીરે—સાંવરા.
દાસ કહે પ્રભુ અબ કાંહા જઇએ, પ્રીત લગાયે કયું તોરીરે—સાંવરા.

સુ (૮૩૧)—**જલશા સંગ્રહ**—રાગ, દેશ, ઠુમરી.

સુનો તમ યાર પરદેશી, બચન કયસે નીભાવેગો.　　સુનો૦
નદીયાં જોરશે વ્હેતી, ખરૈયાં સુજ નહિ પડતી,
પોકારૂં અપને હેમતકુ, લગાદે ઓપાર મોરી નઇયાં.　　સુનો૦
બાળપન ખેલમેં ખોયા, જુવાની નીંદભર સોયા,
બુઢાપો દેખકે રોયા, નબીજી આશરા તેરા.　　સુનો૦

(૮૩૨)—**વીણાવેલી**—

સુંદર શામળીયા, નામ જપીશ નિત્ય તારૂં—સું૦
મનહરના મળીયા, કાશી કરવત ધારૂં—સું૦
શામળા શણુગાર હમારા, કાળજું હર્યું કામણુગારા,
વીનવે કરગરી દીન દારા, દર્શન દો દીલદાર તમારા;
કયાં હું, કહું દુઃખ મારૂં, સુંન્દર શામળીયા.
આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું, આહાહા, ત્રિભુવન ભાસતું કાળું,
નિરખું નહીં મુખડું તારૂં, જઇ હીમાલય ગાત્ર હું ગાળું.

(૮૩૩)—"**રા**" **માંડલીક**—

સુવાસની મીઠી મઝા લેવા, અલી લલચાય,
કેતકી પાંખડી ખોલજો, મધુકર ગુંજન ચ્હાય.
ગુલજાર ગુલાબ શા, આ અહીં મન્દ મન્દ ડોલે,
ઝુલતા તરૂની ડાળે, મેના મધુર બોલે.
શા પંખી હળી મળીને બેઠાં, વળી વાત પરસ્પર કૈં કહેતાં,
એના ગાન તાન લાગે મીઠાં, ડોલીયો હૃદયની બોલે—ગુલજાર.

(૮૩૪)—**રૂકમણી સ્વયંવર**—

સુઘડતે સદ્‌ગુણશાળી નાર, સ્વામીને સ્નેહે ભજેરે,
પ્રીતમના પ્રીતે પુંજે પાય, શીયળ સૃંગાર સજેરે.
સુકન્યા સતીના નિયમને ધારે, ધર્મ શાસ્ત્ર શુભ ગ્રંથ વિચારે,
પતી ગુણુ ગીતા ગાને, સતી ભવસિંધુ તરેરે—સુઘડ૦
સતીને પતી પરમેશ્વર દેવા, શુદ્ધ મનેથી કરતી સેવા,
સ્વામી ભક્તિની ટેક, વીજય વરમાળ વરેરે—સુઘડ૦

(૮૩૫)—બોલતો કાગળ—રાગ, ટોટક.

સુખ હોય જો નારને નાથ તણું, ગણે સ્વર્ગીય સુખ સહુ તસણું.
પતિને નહિ માન તણું શમણું, ધીક તે અધમી ધરે જે રૂપણું.
પતિ પ્રેમ પિયુસ પાને ઠરે, નિત્ય સ્નેહ સરિતામાં સ્નાન કરે,
બની દાસી વિલાશી ઉદાશી હરે, મન વાણી કર્મે પતિ સહ વીચરે.
પતિ સેવી સંસાર સમુદ્ર તરે......

(૮૩૬)—જલશા સંગ્રહ—રાગ દેશ ખ્યાલ.

સુરતજી ન ભુલીયે પ્રિયા હમારી, મેતો આઇ હું સરણુ તેહારી...સુ૦
ગુનકા કરમ મોયે એકભી નાહી, અવગુણ ભરી હું સારી...સુ૦
દેશ દેશમે નામ તેહારા, રટત હય સબ નરનારી...સુ૦
મોરે મનમે સુરત તોરી પ્યારે, એક પલમેં હોત ના નેહારી...સુ૦
મહા સોચમે આન પરી હું, સો મોઇ બેગ ઊભારી...સુ૦
નીજામુદ્દીનકે લાલ ફકરૂદીન મોજ તેરે બલહારી...સુ૦

સે (૮૩૭)—સુરદાસ—

સેવકની અરજી સુણી ધીરા, વગર વિલંબે ધાવો,
દયા દીન પર દીન દયાળુ, લાલ ઉમંગે લાવો.
વ્રજવલ્લભ છો, મુજને વ્હાલા,
કીકર હું કરું કાલાવાલા, આ બાળકને બચાવો—સેવક૦
કરો સજીવન સ્નેહ ધરીને, મદમોહન પ્રભુ મારા,
નિરાધાર નારીના દુઃખને, નટવર કરજો ન્યારા;
અવિનાશી આધાર તમારો, અવર કોણ છે અમારો, પરચો નાથ બતાવો.

સો (૮૩૮)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, પીલુ, હોરી.

સોઉં ન સોને ન દઉંગી કનઇઆ જગવા દેઉંગી જગાએ જગાએ—સો.
ગાબકે ફાગ પીયા આવન કીનો, મોરલી મધુર બજાએ બજાએ,
તુમ બીન મોહેકુ કલન પરત હે, રાખુંગી ગાએ બજાએ રીજાએ—સો.
અબીલ ગુલાલકી ભર ભર મુઠી, અત્તર ગુલાબ મીલાએ મીલાએ,
એક પલકુ પીયા જાને ન દઉંગી, રાખુંગી ગલેકુ લગાએ લગાએ—સો.

સૈ (૮૩૯)—આનંદ-લહરી—

સૈયાં મોરારે મતવારે, વારિરે વારિરે વારવાર ડારી—સૈયાં.
એક હાથ મોરે ભરી સુરૈયાં, ધીટ લંગરવા તોરા;
જો જોરે મન માને તો તો, પિયુ મતવાર ડારી—સૈયાં.

(૮૪૦)—જલશા સંગ્રહ—રાગ, કાફી, ઠુમરી.

સૈયાં તોરે પૈઇયાં લાગુ બઇયાં ન મરોર...સૈયાં.
મેં બ્રિજ નારી દેખી, તેરી ચતુરાઇ,
તુને બરજોરી કર મોરી બઇયાં જકજોર...સૈયાં.

(૮૪૧)—અંબરીષ—

સૌથી સુંદર છે, મારો નાથ, મારો નાથરે,
ભક્તમણી એ દાસ કૃષ્ણજી, ગુણસાગર એ નટવર નાગર;
મોહી અમર વરને સોંપ્યા હાથ, (૩) રે ભક્ત.
વરવાને મન, નાભાગનો તન, સંસારે કરીશુ એનો સાથ. (૩) રે ભક્ત.

(૮૪૨)—સુર્યકુમારી—

સોહામણી સ્વર્ગની વાટ, એક દીન સોહાવજો હો રાજ,
રસિલી અમરાપુરી ઘાટ, એક દીન સોહાવજો હો રાજ.
મૃત્યુ લોકના મનુષ્ય ક્યાં, ક્યાં અમરાપુરી ઘાટ;
અઘટીટ કહો એ કેમ, બને વસમી વીકટ એ વાટ.
મુગટ મણી તમે રાજ સદનનાં, પારીજાતક તમે નંદન વનનાં;
રાજવંસિ દેવાંશી રસીકવર, પ્રિતી જ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવાં અંતરમાં અંતર, સ્વર્ગ અમારૂં સોહાવજો હો રાજ.

(૮૪૩)—આનંદ લહરી—

સંપ સજો વ્હાલા ભાઇઓ, સૌ કુસંપમાં બેહાલ બન્યા;
હતા ધનવાન અને બલવાન, કુસંપે ધન બલહીન બન્યા.—સંપ.
સંપ હતો તો પાંડવ પાંચે, સો કૌરવ પાડયા હેઠા;
કુસંપ થયો જયચંદ પૃથુમાં, તો પરજન ઘરમાં પેઠા.—સંપ.
એક એક કીડી સંપે તો, ભોરિંગના પણ પ્રાણ હરે;
ઝાઝા નબળા સંપ કરે તો, થોડા બળીયા શું જ કરે.—સંપ.
સંપથી લક્ષ્મી વધે ઘરમાં, કુસંપ વિષે તો નાશજ છે;
કુસંપ તજો સમજુ શાણા, કુસંપે નક્કી વિનાશજ છે.-સંપ.

(૮૪૪)—તારા સુંદરી—

સંસાર સમજીએ શાણા મુસાફર ખાનું,
કોઇ નથી ટક્યું, કોઇ નથી ટકવાનું...શાણા.
દુર દેશ તારો પ્યારા, અરે પરદેશી...શાણા,
કાલે સવારે ઉઠી તારે તો, જવાનું...શાણા.—સંસાર૦
સગા ને સંબંધી તારાં, પંખીનો મેળો...શાણા,
તારૂં જે માન્યું તેતો, ન્યારૂં છે થવાનું...શાણા.
સંસારના આ ધામમાં વિશ્રામ છે ઘડી ચારનો,
ઉંચો ન આવે કામથી, આરામ તો પળવારનો.
આળશ તજીસે તું, સજી તજી તંત આ સંસારનો,
જાવું જરૂર પડશે ઉઠી, ડંકો થતાં દરબારનો.
સત્યની શીશોઇ નીતિ જળે ભરી રાખ શાણા,
ભગવત ભજન ભાતુ ભીડ ભાગવાનું.

(૮૪૫)—નૌતમચંન્દ્ર—
સંસાર ઉનાળે શિતળ વિશામા શ્યામા,
સૌ તાપ પ્રજાળે, શાન્તિ દવમાં વામા...સંસાર૦
જોડ વિનાં જન ખોડજ ભાંખે, પુષ્પ સુગંધી પ્રભુ પાસે રાખે,
કોણ સરોવરમાં જળ નાંખે, સ્વાદ મુકે કોણ આંબા સાખે.
ભણકારા ભુલી લેવું ઉધામાં ધામાં,
લાવી મુકયો છે શાર, ઘરમાંહિ, રામા રામા...સંસાર૦

(૮૪૬)—સતી સિતા—
સંસાર સર્વ અસાર, બંધુશે ધારો દુઃખ અપાર,
લેણુ દેણુ વેપાર ચુકાવી, જનમ્યું તેજ જનાર.
સંપતમાં નવ હર્ષ સજનને, દુઃખમાં ન દુઃખ લગાર,
સરખું મનથી શાણા સમજે, શીતળ જળ અંગાર...સંસાર૦
વિષ સમ માને વિષયને, ભોગ ગણે સૌ રોગ,
માને મન સંસારને, નદી નાવ સંજોગ;
નામ રૂપ ધરનાર જગત સૌ, અંતે નાશ થનાર...સંસાર.

સાં (૮૪૭)—મીસ ગૌહરજાન—
સાંવરીયાં મન ભાયોરે, બાંકો યાર,
કાહુમેં હજરત, કાહુમેં મુસા, આપહી આપ સમાયોરે;
અરે કૈસે હી રંગ, દીખાયોરે બાંકો યાર.

(૮૪૮)—જયરાજ—
સાંવરીયા મોરા પ્યારે, ના જાઇઓ પરદેશ,
કાનોમે કુંડલ ગલે બીચ સહેલી, લકે જોગનકા ભેશ...સાંવરીયા૦

શ (૮૪૯)—બોલતો કાગળ—
શરમ, શરમ, શરમ, શરમ, બોળવા બેઠો નામ,
કરે છે ગુલામ, ઇજ્જત લીલામ, ખાનદાનનું નવ જરા ભાન.
થાય, આજ થાય છે, બુઢ્ઢાની આબરૂ લીલમ,
જાય, આજ જાય છે, સસ્તામાં ખાનદાન નામ.
છે * ખરીદનારનો ચઢાવો, ને કુદી બદામ,
એક-બે-ત્રણવાર-સોદો તમામ, વન-ટુ-થ્રી-ટેમ સોદો તમામ.
કયાં ધનવાન તણુ ખાનદાન, કયાં એ ગરીબ નોકર ગુલામ,
નાક કપાયું સહુ ઓળખીતામાં, થુથુ, કહી સહુ થુકસે ગામ.

શા (૮૫૦)—સતી દ્રૌપદી—
શામળીયાજી, કરજો મારી સ્હાયરે, વ્હાલા ગરૂડે ચઢીને વેહલા આવજોરે,
શ્યામ સલુણા સુભદ્રાના વિરારે, આ દીન બાળાની લાજ દયાળુ રાખજોરે.
છોગાળા છે વાત છેલી, નથી કોઇ મ્હારૂં બેલી,

વા'લા તુજ ગુણની ઘેલી, દાસી દુ:ખમાં ડુબેલી.
દુ:ખની દાદરે ફરીયાદ અંતર લાવજોરે,
કૌરવ કર્મ ચંડાળ, દુશાશન નિર્દય અરે.
જોતાં પાંચ ભર્તાર, પાપી પટકુળ તાણતો,
વ્હારે આવોને,દયા દીલ લાવોને, નાથ છું અનાથ નારી,ભરૂંસોછે,ભુદરભારી.
જેવી છું તેવી તમારી, વાલા ન દેશો વિશારી,
હેતે હરધરજીના વિર, આવી ઉગારજોરે.

(૮૫૧)—સુકન્યા સાવિત્રી—(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શા માટે શ્રમ કરે,સતી તુજ પતિ ભક્તિ સાચી(૨)હવે પુત્રી વળતુંપાછી(૨)
સાવિત્રી-સજ્જન કેરા સાથમાં, મેં ડગ ભરીયાં સાત,
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, આ દિન વનીતાની વાત.
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ ગૃહસ્થાશ્રમ ગણીયો,
કૃપાનાથમમ,પ્રાણનાથ શું રહી વૃતી રાચી(૨)વળું મહારાજ કયમ પાછી(૨)
યમ-સુણી વિવેક ભરી મૃદુ વાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવત વિનાં, કાંઈ ઇચ્છીત, વર યાચી (૨) હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ! (મારાં અંધ સાસુ સ્વસુર દેખતાં થાય.)
યમ-તથાસ્તુ! ભાગ્યવતી તું અતિ દુર આવી, થાય કોથી મિથ્યા
નવ ભાવી—શા૦
સાવિત્રી-પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી, જ્યાં જાએ મમ નાથ,
તપવ્રત આપકૃપા વડે ત્યાં આવું તમ સાથ,સંગત સજ્જન તણી નથી સોંઘી
મૈત્રી સંત પુરૂષની મોંઘી,કૃપાનાથ મમપ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી(૨)વળુ.
યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવીત વીના, કાંઈ ઇચ્છીત વર યાચી—હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ(મારાં બુદ્ધિશાળી સસરાજીને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય)
યમ-તથાસ્તુ! ઉત્તમ વર બે આપ્યાં ભાવે, હજી પ્રેમદા પુંઠળ આવે-શા૦
સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રોનું સનમાન,
સાધુ, તો દુસ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
સંત પુરૂષોની સમાન દ્રષ્ટિ, દયા તણી વરશાવે વૃષ્ટી,
કૃપાનાથ મમ પ્રાથનાથ શું, રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.
યમ-શિતળ વચન સુધાસમ તારાં, તૃષાતૃષાતુરની હરનારાં,
સત્યવાનના જીવીત વિના, કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચી—હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ! (મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરના મારે સો
ભાઇ થાય.)
યમ-તથાસ્તુ, સાસરીયાનું માન વધાર્યું, પીયર તણું પણ કાજ સુધાર્યું—શા.
સાવિત્રી-પર દુ:ખે દુખીયા બને, દુ:ખદ હૃદય વિશ્રામ,

ભરૂષો ભારે સંતનો, ઠરવાનું શુભ ઠામ.
સ્વજન માંહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સજ્જન ઘર પુછ્યું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણુનાથ શું રહી વૃતી રાચી. (૨) વળું.
યમ-મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં,
સત્યવાનનાં જીવીત વીનાં, કાંઇ ઇચ્છીત વર યાચી. (૨) હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ! (મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો, પુત્ર થાય.)
યમ-તથાસ્તુ! ઘટે ના થાવું અતિ વર લોભી, તજી પુંઠ હવે
જા અહીં થોભી-શા૦
સાવિત્રી-સ્વધર્મ વ્હાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણાં આધાર.
સજ્જન કરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણુનાથ શું, રહિ વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.
યમ-અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભક્તિ મારી,
ભગવતી છેલ્લું ઉત્તમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર યાચી. (૨) હવે.
સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ આપે વરદાન,
જીવીત દાન દઈ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન..........

(૮૫૨)—બુધ્ધદેવ—
શાણા, પલાના ચૂકાવો પૂરા નાણાં, છુટી મરો લેતાં દીકરીના નાણાં.
હાય નાણાં-બાંધો પાણા.
દીકરીના લઇ દામ, જગમાં સુખિયા કોણ કે'વાણા,
હરામ નાણાં સાથે, મૂળના નાણાં જાય તણાયાં—હાય૦
—સસરાજી સુખેથી ભરજો, પટારામાં પાણા
દીધી ના દીધી થાશે, ગવરાવો જઇ ગાણાં—હાય૦
—હડધા સાથે હેત કરીને, ધજેતી કમાણાં,
ફોગટીયા હડફાને દેજો, ફાવે તેવા ધટાણાં—હાય૦

(૮૫૩)—સ્નેહ સુધા—
શાણી સુંદરી શીલવ્રત ધારી, ભવથી તરીને તારનારી,
સીતા સાવિત્રી અનસુયા, દ્રૌપદી જેવી નારી.
અજર અમર જશ કરી ગઇ જગમાં, સુશીલા સતી પદધારી,
મંગળકારી સહુ સન્નારી, તરીને તારનારી......શાણી.

(૮૫૪)—સરોજની—
શામળીયા ગીરધારી લાલા, રોકો શાને વાટડી,
કપટી કાના કામણગારા, ચાતુરી ચલાવો કરી ચાળા—શામળીયા.
હૈયામાં હરી હેતજ ક્યાં છે, અમથા આંખો મારતાં વ્હાલા,
તન હૃદય બે રંગજ જુદા, શીદ સંતાપો ઠાલા;
ભોળી ભામાને ભરમાવા, કરો ન કાલાવાલા વ્હાલા—શામળીયા.

અકારાદી પદ્ધતી શીવાયનાં ગાયનોની

—પુરવણી—

(૯૦૯)—"શા" માંડલીક—રાગ કવ્વાલી.

દઉં દોષ કોને હાં સમયની જ્યાં બલિહારી;
સમયની જ્યાં બલિહારી, મનુષ્યની ત્યાં છે લાચારી.
હતો હમ દેશ આતે જ્યાં, પ્રભુ અવતાર પણ લેતા;
અરે આ દેશ એનો એ, સમયની છે ગતી ન્યારી.
અમારાં દેશના ચેતન, અમારાં તેજને ગૌરવ;
અકાળે હાય કરમાયાં, હજી એ શા થનારી છે.

(૯૧૦)—નરપિશાચ—

હાંરે ગુંથી જુલમની જાળ બને કાળ વિકરાળ.
કેમ દીનના દયાળ દીલ સાંખસે;
ભુંડા જનની ભુંડાઈ વેરી નાંખશે, ભલા જનને સહાય સાથ રાખશે—હાં.
ક્રુર કસ્યપ હણ્યાં કેરથી, નીચ કીચક ચીરાય ઝેર વેરથી.
પાપી અંતે પિડાય, કુડાં કર્મો ઉભરાય;
ખરસાણી વાવીને, મીઠાં ફળ ચાખશે......હાંરે.

(૯૧૧)—અહલ્યાબાઇ—રાગ કવ્વાલી.

દવા કોઇ દીલની લાવો, વિરહાનળ બુજાવો;
કોઇ મારો કંથ રીઝાવો, બની છું બ્હાવરી બાળા.
આંખલડી રહે છે રોતી, વાલમની વાટ જોતી;
પ્રીતમ તમ વિણુ સઘળા, લાગે સુખ ભોગ લાળા.
યૌવન દીન રેન સતાવે, અંતર સ્મર ધુન જગાવે;
આઠે પહોરે અકળાવે, ધારી મનહર માળા.

(૯૧૨)—ખુબસુરત બલા—

હાંરે ગોરી ચાલો ન હારો, એકેલી અલબેલી.
દેખો બારાસા જોબના લુંટે, ન કોઈ સાહેલી અલબેલી...હાં દેખો.
સખીરી મય હારી, મય હારી, મોહે ન સતાઓ અય જાઓ.
કાહે રંગીલેસે પ્યારી, નેહા લગાયા બતલાવો;
જાઓ અબ ન બોલુંગી, તુમસે ગુઇયાં રાર ન મચાઓ.
ગઈ સબ જાન સખીયાં કરકે, ધાન કાહેકો છુપાત;
મનકી બાત બેદ કહત હય, મોહની અંખીયા—ચાલો.

(૯૧૩)—આનંદ લહરી—

નજરમાં ન્યાયરે નજરા, ન્હોય નરપતિ અરે નીચ ખરા—નજરમાં.
ભૂમિના સરકસ ધન લુંટનાસ, પૂરી કેદ જનને ડુબાવતા—નજરમાં.

(૯૧૪)—આનંદ લહરી—

રે...આવ્યો કલિયુગનો આ જમાનો, બ્હેન વેચી ભાઇ પેટ ભરવાનો.
નીતિ ને ન્યાયનું નામ નહિ રે'શે, અપંગ ધર્મ થવાનો.
સંતને મહંતને કોઇ નહી માને, ધુર્ત દંભી ફાવવાનો.
વણજ વેપાર દગાબાજીથી ચાલશે, વચન વ્હેવાર જવાનો.
કન્યા વિક્રય કરી માત તાત રાચશે, પરણ્યો પરણી તજવાનો.

(૯૧૫)—રાગ સાજ સંગ્રહ—રાગ, ભજન, કાફી.

દયાનિધી તોરી ગતિ લીખી ના પરે;
ધનસે ધરમ, ધરમસે અધરમ, અકરમ કરમ કરે.—દયા૦
પિતા બચન મટે, પાપીસો પ્રહલાદ કરે;
બાંધા બંદી છુડાવનકો, પ્રભુ નૃસિંહ રૂપ ધરે.—દયા૦
એક ગઉ જો દેત વિપ્રકો, સો સુરલોક તરે;
કોટી ગઉ દાન નૃગ દિન્હી, ગિર ગિટ હવે કૂપ પરે.—દયા૦
ગુરૂ બસિષ્ટ અતિહી, ગુણ આગર રચિ રચિ લગ્ન ધરે;
સિતા હરણ મરણ દશરથકો, બિપતીમેં બિપતી પરે.—દયા૦

(૯૧૬)—સર ફીરોશ—

કર ગલીયન બીચ સાજન ફેરા, તેરે દેખનેકો જીયા ચાહે હમેં મોરા.
બીન દેખ હોત હમે દુ:ખ ઘનેરા.—કર.
ફુલ નહીં જીયા પાએ, અબ દીનરાત મોરા, ફરતાહું દરદર હો ગમકા સવેરા-કર.

(૯૧૭)—આનંદ લહરી—

બંસીવાલા છેલે લગનીરે લગાવી, લગનીરે લગાવી પ્રીતલડીરે જગાવી.
પ્હેલાં નવ જાણ્યું કાંઇ પ્રીત શું હસેરે બાઇ!
હવે તો ગઇ ઘવાઈ શુદ્ધ બુદ્ધ સૌ ભુલાઇ.
જાદુગરા શ્યામે ભોળીને ભરમાવી, કામણગારા કાને ભોળીને ભરમાવી.

(૯૧૮)—ચલતા પુર્જા—

ચલી ઠુમક ઠુમક ચિત્ર નારી, આઇ લપક ઝપક મતવારી પ્યારી.
હંસતી ગરવા હયે મન હરવા, પતલી કમર કમર, પર કરવા.
નાગની જુલફ તોરી, જોગનપે વારી.

(૯૧૯)—સર ફીરોશ—

જોબન મેરા રેજકર દીનો, બડડે સુવેસે ભંગતો હારીયાં;
મોડી સુરત વાંકી મોહેકો ન બાવે;
નીશદીન દુ:ખ કબતક ઝેલુ. મોરી છતીયન ભર ભર આવે;
સાજનગર કોઇ પાઊં, વાગે બલ જાઉં, ગલેસે લગાઉં.
છેલ સંગ રંગ રલીયા ખેલું, બુડડે બુસટકા મુંહઝુલ સાઊં.
બાલમ પર તન મન વારં, છતીયા લગાઊં, ગરે બાંયા ડારૂં-જો.

(૪૨૦)—સર ફરેશા—

ડસ્ત્રા લાઉં, પેટ બડાઉં, ખાઉં જલેબી ઔર શીરપાલ;
રખ્ખું ધીર મોટર ગાડી, પીઉં મીઠી તાડી.
મંગુરી ટીપ બતાઉં, મૈં ડબ્બા ઉડા જાઉં;
મોટા હું ઉસસે બૈસા, રેસર હોવે મેરા નામ.

(૪૨૧)—ચલતા પુર્જા—રાગ-ગઝલ.

તું જુલ્મ કર ન જાલીમ, જુલ્મો કરમકે બદલે;
એક દિન તુઝે મારેંગે, જુલ્મો સિતમકે બદલે.
ઇસ જુલ્મો નારવાકી, આખર સજા મિલેગી;
દોજખકા ગાર હોગા, બાગે ઇરમકે બદલે.
ધરી અપશે આરજૂ પર, કુલા હુવા હય નાહક;
ચીટરીકી કય હોગી, જા હો હશમકે બદલે.
દૌલત ન સાથ દેગી, અજમ તન પાસ હોગી;
ઝાડે કરનમેં હોંગે, જાંહો હશમકે બદલે.

(૪૨૨)—સર ફરેશા—

કહું કયા તુમસે મેરી જાન, મેરા કએોન કાતીલ હએ;
મુકદ્દર હએ, અદું હએ, આસમાં હએ, આપ હએ, દીલ હએ.
ન મરકર ભી મીલેગા ચએન, તેરે બાદ મદફનમેં;
અરે ઓ જાને વાલે, કયા લીએ જાતા હએ દામનમેં.
કએસે કરેગી રતીયાં, હાં સઇયાં.
નીશદીન તુઝકો યાદ કરૂંગી, નાહી ભુલુંગી બતીયાં;
ભુલ ન જાના મુઝકો દીલઆરા, લીખ્ખા કરેગે પતીયાં—કએસે.

(૪૨૩)—આનંદ લહરી—

પાધરે પંથે જા ગુમાની! પાધરે પંથે જા.
સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી આંખના ન કર ઘા;
રસિયાજી! આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
હઠીલા! પાધરે પંથે જા, રસિલા! પાધરે પંથે જા;
વાત કરૂં જરા છાતીએ ચાંપુ, કે ચુંબન આપું હા.
દંત દંખે એવા અધરામૃતની, સાફ ધસીને ના;
છોગાળા! પાધરે પંથે જા, છબીલા! પાધરે પંથે જા.

(૪૨૪)—ચલતા પુર્જા—

બાવરી બાવરી ઢુંઢિયા નાદાન લોગ બાવરી હી જાનીએ;
બાવરી શુધ્યાં પિતા કારન—નાદાન લોગ૦
ગોરે ગોરે મુખપર ઝમકી ઉદાસી, કારે કરૂં મંચતો દરશકી પ્યાસી;
તું જીયરા નજરાકી વારી વારી વારી—નાદાન લોગ૦

(૯૨૫)—આનંદ લહરી—
ધવાઇ ગઇ સજનિ! રંગાઇ પ્રેમ રંગમાં;
હારે થાય થન થનાટ તન મનાટ અંગમાં—ધવાઇ.
યૌવન સાગર ખળભળે, મદન પવન તોફાન;
કાયા નૌકા ડગમગે સુધડ એહેજ સુકાન,
મદમાં છકેલી છેક છબીલાના સંગમાં—ધવાઇ.
યૌવન વન ઝૂકી રહ્યું, મદન તાપ ઉકળાટ;
લળી લળી પળ પળ એ જુવે, વનમાળીની વાટ,
મોહમાં મચેલી પ્રેમ ઘેલડી ઉમંગમાં.—ધવાઇ.

(૯૨૬)—સર ફરોશ—
પડે થે અક્કલ પર પથ્થર, જમાનેકી દોરંગી હુએ;
મીલે ખુદ રેસમે જાકર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
ફસા ભોલા શીકાર, ઇસ મતલબી દુન્યાકી મુઠ્ઠીમેં;
મુરીદશક રહે બન કર, જમાનેકીં દોરંગી હુએ.
નયું તીરે હવસ છોડો કે હમ ભી ચલતે પુરજે હુએ;
સીતારે તોડ દે મીલ કર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
યેહ નીકલી કાલી નાગન ઔર તુંમારે આસ્તી નીકલા;
ન મર જંજીર ગૌહર પર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
તુમ્હારે કીમતી આંસુ, ચુકાયે એક આનાગર;
તો ફીર તુમ સબસે હો બંડકર, જમાનેકી દેરાંગી હુએ.
બના હુએ ખાકી પુતલેકો, પડા હુએ ખાબે ગફલતમેં;
હંસો ગાફીલ મુસાફર પર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
યેહ નેક અંજામ મેરા, તેરે દીલ પર દાગે હસરત હુએ;
ન મર ખુનેજીગર પીકર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
હુવા ફરહાદ જેસે ખાર, શીરીકે ન મીલનેસે;
યુહીં ફોડુંગા અપના સર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.
બનાયા થા ખુદાને સાથ, લયલા ઔર મજનુકા;
જબહી તો લે ચલા આકર, જમાનેકી દોરંગી હુએ.

(૯૨૭)—આનંદ લહરી—
રસભર લીયો સરસ મધુ પીયો છેલા! વારી જાઉં;
મદભર થાઓ જોબન ન ગુમાવો ઉડાવો—રસભર.
"મારી નેન કટાર કાં ઘાયલ કાય કરાય?
કારી દરદ દીસે થતાં હારી જીવ મુંઝાય."
એલ ખેલોને રસીલા? રંગ રેલો રંગ ભીના?
પ્રેમની આ સુધાને પીઓ પાઓ—રસભર.

(૯૨૮)—ચલતા પુર્જા—

મૂરખ છાંડ વથા અભિમાન અવસર બીત ચાલો હય;
તેરા દો દિનકો મહેમાનરે.—મૂરખ૰
ભુપ અનેક ભયે પૃથ્વિ પર, રૂપ તેજ બલવાન;
કોન બચાયા કાલ ગાલતે, મિટ ગયે નામ નિશાન.
ધવલ ધામ ધન ગજ રથ સેના, નારી ચંદ્ર સમાન;
અંત સમય સબહીકો તજ કર, જાય બસે શમશાન.
રે મન મૂઢ અંત જીન ભટકે, મેરા કહયો અબ માન;
નારાયણ અજરાજ કુંવરસો, બેગ હિ કર પહિચાન.—મૂરખ૰

(૯૨૯)—આનંદ લહરી—

મ્હારા હૈયાના હાર ! મ્હારા પ્રાણના આધાર ! મારા હૈયે રે'જો—મ્હારા૰
હૈયે રે'જો મ્હારે કંઠે રે'જો, મ્હારે હ્રદયે રે'જો—મ્હારા૰
પ્રીતી જાગી જોયા જ્યારથી, પ્રાણ પ્રાણથી મળ્યા મળ્યા ત્યારથી;
કરૂં જીવથી જતન મ્હારા અણુમુલા રતન ! મ્હારે હૈયે રે'જો—મ્હારા૰

(૯૩૦)—ચલતા પુર્જા—

પ્યારી બની હો દુલનિયા તુમ્હે લગ જાએગી નજરીયા જાન;
ચાહે સખી મારો ચાહે ગરિયાવો, સંઇયા તે લુટે જોબનવા.
દિલકે અરમાનકા પયદા હયે અસર આંખો પર;
મહેરબા આપકી ખિદમત મેરે સર આંખો પર.
દિલ યેહ કહેતા હયે ન આશકપે ખુલે રાજે દિલી;
જીતો કહેતા હયે કદમ ચુમકે ધર આંખો પર.
ચલો જાઓ ન સતાઓ મુઝે અરશી ન બનાઓ;
ઝેપ ગઇ ઝેપ ગઈ વાહ વાહ ઝેપ ગઇ—ચાહે સખી.

(૯૩૧)—લક્ષ્મી વિજય—

શિખ્યા છો છેતર પિંડી છોગાળા, બાંધીશ પ્રીતી પાશમાં.
વારૂ બાંધી ને શું કરશો બાળા, કેદી ઉર અવાશમાં, મનની ચોકી,
રાખીશ રોકી—વા, વા, બાંધીશ પ્રીતી પાશમાં.
ભુલ્યા શાને આપી શાણા વચનને, કરો ક્ષમા સોંપુ સ્યાના આ મનને,
જાજે રમણજી મ્હારા, રખે વિશારો તારા, કેમ વિસરાય, ચંદ્ર તારાથી શોભાય.
પ્રીય જોઇને, મનરે, મોહને..................શિખ્યા૰

(૯૩૨)—મહાશ્વેતા કાદંબરી—

હીરો હાથે ગુમાવ્યો ગુમાનમાં, મટી મનુષ્ય મનાયો હેવાનમાં,
ખોયું જીવન હાર્યો ને અભિમનમાં, પ્રોયું ચિત્ત ના પ્રભુના ગુણગાનમાં
દીધી દમડી ન એક પુણ્યદાનમાં, કર્યું કંઇ ના તેં દેહના કલ્યાણમાં.
પડી મુવો દુષ્ટ વાશનાની ખાણમાં.

(९३३)—**महाश्वेता कादंबरी**—

હારે પ્રેમ સાચો પ્રભુ તણું ધામ છે, હારે સાચા પ્રેમીના બેલી શ્રીરામ છે.
બેલી શ્રી રામ છે...(૨)...હારે, કાચા જે પ્રેમના પ્રવાહમાં તણાય છે.
નાર તેનું ભાંગી ભચકાડ ભુકો થાય છે, વાલમ વનિતાના વિશ્રામ છે.
વનિતાના વિશ્રામ છે...હારે, અંતર બંનેના અંતરમાં સમાય છે.
જેમ શુદ્ધ સાકર પય માંહિ મળી જાય છે, તેમ દંપતિના અમર નામ છે.

(૯૩૪)—**સર ફીરોશા**—

લાયા લાયા, ગબ્બા, દીન નીકલા ઘોડા મેરા, ચમકા કીસમતકા તારા.
લાયા હું કીસમત અચ્છી, લાયા હું જોરૂ અચ્છી.
લાયા અચ્છા દોસ્તદાર, વીલટે કવન બુક મોટરકાર,
બંગલે ઔર બેસ્ટ યાર, આખી ભી ન હું ઉધાર.
શેર-બડી ધુન હમે કે અબ મય રેસમેં ઘોડેકો દોડાઉં,
ખરીદું મુશકી ઘોડા, નામ ભકંડા ઉસકા રખવાઉં.
વોહ પહેલે હો પીલીસ ગૌરવા કપમેં વીનમેં કરવાઉં,
મગર જબ હમે પરજંટ પાકે, ખાલી હાથ મેં આઉં.

(૯૩૫)—**વીસમી સદી**—

લખ્યાં કર્મના લેખ કહો શે ટળશે,
બાવલને પાણી પાવ કદી નહી આમ્ર ફલો મળશે.
સત્યાર્જન સતે મળશે, કામી કુકર્મો ટલશે,
પાપીઓ પંથે પલશે, આ ભવ મંડલમાં ધર્મ કર્મનો ભાર લઇ ઉધરશે.-બા.
સુખ ધર્મી સુકર્મી વર્ષે જ્ઞાની ગુણ જ્ઞાન ઉચરશે,
અંતે ધર્મે જય પામે હાય સીદ્ધ ઠરશે...બાવલ.

(૯૩૬)—**સ્નેહલતા**—

દયા દીલમાં દીનની દાઝે દેખી દીનને દેતા દાન,
ધાર ધરીને ધર્મ ધારતા ધન્ય ધરા માંહી ધનવાન.
ટેલીઆ ભટની ટેલ છે દાતારને મન સ્હેલ છે,—
સંત સરીતા સમીર મેઘ તો સદા કરંતા પર ઉપકાર.
પ્રીત ધરી પરમારથ કરતા ધરતા ઉરમાં નહીં અહંકાર,
ટેલીઆ ભટની ટેલ છે દાતારને મન સ્હેલ છે.—

(૯૩૭)—**મહાશ્વેતા કાદંબરી**—

હમારી લાજ તમારે હાથ ઓ નાથ નિભાવજોરે...હમારી.
"સદ્ગુણ જ્ઞાન સુબુદ્ધિ આપો, સત ચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો."
અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે...હમારી.
ભક્તિ થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે,
શ્રીધર અમ તન, મનના તાપ સમાવજોરે...હમારી લાજ.

(૯૩૮)—વીસમી સદી—

માના શીખ સહુ સમજાવું હું બીડો કમ્મર બાંધી હામ,
વાંઢા રહેવામાં દુઃખ છે સઘળું લીધો હવે છે રામરામ.
ચડતા દીએ નહીં કોઈ ઓટલો ઘરનું સરવે કરવું કામ,
ડરે આડોશી સૌ પાડોશી લીધો હવે છે રામરામ.
દલવું પણ હાથે ને ભરવું પાણી કામો શીર તમામ,
રાંધી હાથે ખાવું કમાવું લીધો હવે છે રામરામ.
વૈરીવાળા કરે ન દોસ્તી પીવા પાણી દીએ ન જામ,
જોર વીનાનું બધું નકામું લીધો હવે છે રામરામ.

(૯૩૯)—અશોક—

નાર છે સંસારનો આધાર સાર, નરવર નારી તણા છે ઘણા આભાર૦
નારીને નિંદો નહીં નારી નરની ખાણ,
જે થકી રત્નો નીપજ્યાં રામ, શ્રીકૃષ્ણ સમાન.
ફુલડાં રૂડાં સુગંધિદાર મ્હેકે વેલી થકીરે,
મીઠડાં ફળોય લિજ્જતદાર લહેકે ડાળી થકીરે.
સ્ત્રી જાતિ મૂળ પુરૂષોનું દૈવત સ્થાન,
પ્રકાશ જીવન ગૌરવ મીતાની કુંખ મહાન.—ફુલડાં૦
ધરણી જનની જગતમાં, કાર્ય એક સમાન,
ધરણી જેવા છોડવા, મા તેવાં સંતાન.
થયા ઋષિ, મુનિ, ગુણવાન, ધીર, વીર, પ્રવીણ, ભગવાન,
જેના સંસારમાં બહુ માન, તેમાં શાનું માને અભિમાન.—નાર છે.

(૯૪૦)—સ્નેહલતા—રાગ-ગીત.

બુઢ્ઢો પરણીને જાણે બાળકી વાગે છે ડંકા,
પૈસા આપીને પરણ્યા લાડવા લુંટી છે લંકા.
પત્થર સાથે રત્ન પછાડયું, થાશે જગ ડંકા,
કાજળ ને કંકુ એકજ થઇ ગયું લુંટી છે લંકા.—બુઢ્ઢો.

(૯૪૧)—અશોક—દેશ-ગાન.

જનની જન્મભૂમી જાણ, સ્વર્ગથી અધિક મહાન,
તેના ઉપર તારા પ્રાણ, થાય ભલે ને કુરબાન.—જનની૦
તારા પિતૃ-દેશ-ધર્મ પુત્ર! પડયા છે પરતન્ત્ર,
તેમને થવા સ્વતન્ત્ર, સાધ કર્મ-યોગ મન્ત્ર.—જનની૦
પિતૃ ભૂમિના ચરણપર મમ જીવન કુસુમ ચડાવું હું,
કરી લોહીનું પાણી અર્ધ્ય પૂજ્ય પાદ ભીંજાવું હું.
અરતેય મારી માટીથી ભક્તિ-સુગંધિ સરાવું હું,
મુજ હૃદયને ચીરો સ્વદેશની મૂર્તિ ત્યાંજ, બતાવું હું.—જનની૦

(૯૪૨)—વીસમી સદી—રાગ કવ્વાલી.

ભરેલો કુપ અગ્નીનો વખત આવેજ શેપ લગી,
ભર્યો મલ મુત્રનો કોઠો નહી માતા રહો વલગી.
મઢ્યું છે ચામ ઉપર હા તમોને લાગતું પ્યારૂં,
મીચીને આંખ સૌ નીરખો દીસે છે ધોળું અગર ખારૂં.
સજ્યા શૃંગાર ઉપરના ઉઘાડી આંખ જો વહાલા,
જતા જગ છોડતા સઘળા સંબંધો સહેજ ખોવાનો.

(૯૪૩)—સ્નેહલતા—કાળચક્ર.

દુઃખ દુઃખ શું વદો જગતમાં દુઃખ દોહલું મળે,
કાયા માયા ક્યાં છે જુદી જીવ જીવનમાં ભળે.
દુઃખ છે મીઠી સુખ છાયા, શાંતી માને તેમાં ડાહ્યા,
પાણીના પરપોટા સમ સુખ સુંદર જોતાં ભાસે.
ઝાકળ બિન્દુ મોતી જેવું જુઓ ચળકતું ધાસે,
પલકમાં જોતાં થાય વિનાશ, સમજી કરો સુખનો કયાસ.
ચઢતી પડતી ધરી અનાદી ઘડી ઘડીમાં ફરતી,
માનવ જીવન રથના પૈંડા, તાપ છાંય લ્યો વરતી.
પડે જે માથે કારમું દુઃખ, માનવું તેને સારું સુખ,
માયા મમતા ધરીને મનમાં, કરે સુખ અભિમાન.
છકીને છતમાં ધન મદ ધરતાં, એ નર નર્હી નાદાન,
ખરે જેમ પાંપળ પરથી પાન ભટકતા ભૂમીપર જેમ શ્વાન.

(૯૪૪)—અશોક—

ભારત નરનારી ! ઉમંગ અંગ ધારી, આવો કરીએ સ્વદેશ ઉદ્ધાર,
થઇએ સંપે જોડાવા તૈયાર, ભૂલી કોમ કોમના દ્વેષખાર.—ભારત.
હિન્દુ, મુસલમાન, પારસી, ઇસાઇ, ભાંડુ શાં ભેટી આવાર,
હિન્દી કહેવાઇએ, એક બની જઇએ, જાણે કુટુમ્બ પરિવાર;
જોઇએ માત ભુમીનો જયકાર.—ભારત.

(૯૪૫)—વીર કેશરી—રાગ-કવ્વાલી.

થવાનું ના થવાનું કહે, નજુમી કોણ એવો છે,
ન જાણ્યું જાનકી નાથે, સવારે શું થવાનું છે.
હતી શલ્યા રૂપે અહલ્યા, જગતમાં વાત જાહેર છે,
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે, સવારે શું થવાનું છે.
હતા કૌરવ અને પાંડવ, જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા,
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ, સવારે શું થવાનું છે.
રમ્યા જુગટુ સહુ સાથે, વિભુતી સૌ ગયા હારી,
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ, સવારે શું થવાનું છે.

(૫૪૬)—સ્નેહલતા
ચિન્તા અને દુઃખથી ભરી સુખ સાહ્યબી સુખ કાપતી,
શાન્તી અને નીતી ભરી, ગરીબાઇ ગુણને આપતી.
મંગળ કરે એ ઝુંપડી, જ્યાં અંશ નહીં અભિમાનનો,
મદથી ભર્યા એ મ્હેલમાં, વિનાશ નીતિ જ્ઞાનનો.
માનીશ એ મન મોહન સંગ, સુખ સાચું ધરી ઉમંગ,
રાજ સુખ ક્ષણીક રંગ માનો, તાત પ્રીતથી.
વિના વિચારે આપી દોષ, નાહક રગડો નિર્દોષ,
સત્ય માની મુકો રોષ, ન્યાય નીતી રીતથી.

(૫૪૭)—વીસમી સદી—રાગ, કવ્વાલી.
અરે વીશા તણા ભોગી રહ્યની ચાહના શું છે,
ખરેખર આ જમાનામાં થયો એ હાલ પણ તું છે.
નથા માયા અને મહોબત વળી ધનમાલનો સાથી,
થવું છે એકલા માટી અલક આધાર પણ તું છે.
મુકી સહુ સહ કુટુંબીને વળી વહાલી અને પ્યારી,
થઇ આ જીંદગી ખારી પછી કહે શોચનું શું છે.

(૫૪૮)—અશોક—
સપુત! સ્વદેશ, સ્વધર્મના, વરો વિજય જયકાર,
જન્મ ભૂમિને કારણે, કરો ધન્ય અવતાર.
જીવે શું વિશ્વમાં એવા કો દુરાત્મા હરામી?
ન બોલે મુખ "મારો દેશ આ મમ માતૃભૂમિ."
હોય ખિતાબો છો ઘણા અઢળક ધન ભંડાર,
લુખ્ખી કીર્તિ હો ભલે મૃગજળવત્ નભનાર.
મળે તે માટી નીચે જે થકી અવતાર ધર્યા,
કીડી મંકોડી સમી તેમની કાયા નકામી.
તેનાં મૃત્યુ પાછળે કોઇ ન રડતી આંખ,
જીભ ન ગાતી નામને માન તણી નહિ ઝાંખ.

(૫૪૯)—ચન્દ્ર ગુપ્ત—
નામ છે નામ છે નામ છેરે મારાં ઓષધનું સિંહરાજ નામ છે,
મારી જડીબુટ્ટીનું સિંહરાજ નામ છે.
ધામ છે ધામ છે ધામ છેરે મારી શાન્તિનું પરમ તે ધામ છે,
ગુમ-રોગ-રાક્ષસ ઉપર રામબાણ છે.
સુધા રસ ઝરણું પ્યારું, સમરણાનું સ્મરણ સારું, તેના વિના મરણ મારું,
દિલનું મુકામ છે, અંતર આરામ છે, જાન પ્રાણ કેરું એ વ્હાલું વિશ્રામ.
તેમાં મારું આ જીવન તમામ છે—નામ છે.

(૯૫૦)—વીસમી સદી—
મોહનીયાં નયન મતવાલે, નયન મતવાલે-માર મોહે ચલે,
ઓ છલબલ વાલે-કનૈયા નયન મતવાલે—મોહનીયાં.
અભી તો મેરી છોટી ઉમરીયાં-નાજુક હય છતીયાં,
જલત મોરા જીયા દુલહ્યા નયન મતવાલે—મોહનીયાં.

(૯૫૧)—વીર કેશરી—
આફતનો જમાનો આવ્યો ભારે ઉપજ્યો ભે,
નથી ઉગરવા આરો, પ્યારો આમ આફત છે.
દોર હરાયા ડબ્બે પુરાયા, અંકે નંગ બે,
કડાં લોઢાનાં જડયા હાથમાં, ઠણુણુ ઠણુઠણુ કે;
પાપી ક્યાં જાઇને કે, તને કોઇ દાદ ના દે-પ્યારો આમ આફત છે.
કરણી તેવી પાર ઉતરણી, ખોડે તેજ પડે,
ભલા ભુંડાનો બદલો, ભગવત દીધા વિના ના રે.—પાપી ક્યાં૦
વેશ કર્યા બહુ રૂપી, બનીગા લંપટતા કાજે,
મોટા ઘરના થયા પરોણા, સપડાયા અંતે;
હવે કોઇ દાદ ના દે, તારો થયો પાપથી ખે.-પ્યારો આમ આફત છે.

(૯૫૨)—ચન્દ્ર ગુપ્ત—
સુણો સ્વામીજી, હું તમ માટે ઘેલી ઘેલી,
ઇશ્ક ઉસ્તાદ આપની ચેલી ચેલી.—સુણો૦
આંખ તારલે મેં આપની મૂર્તિ રચી જો,
જેથી હરપળે તમ દર્શને રહું મચી જો.
હું ચકોરી તમ આંખડી ચન્દા તણી જો,
ગુંજતી ભ્રમરી આપ કેરાં ચરણ કમળની.—સુણો૦
આપ દેહ-કલ્પવૃક્ષે લપટું વેલડી જો,
ખમે આમ્રડાળે ટહુકે કોયલ પંખિણી જો.
તમારી ભક્તિ-કામધેનુની ગોવાળણી જો,
સેવા-સુધા સરિતાની માછલડી મીઠડી.
હવે વ્હાલી તને નહિ કરૂં ઠેલી મેલી.—સુણો૦

(૯૫૩)—વીર કેશરી—
જુઠા વાયદા પીયા મોસે કર ગયોરી.—જુઠા વાયદા૦
રજની સારી મય જાગી, આયેના છેલ સોહાની,
બીરહાકી આગી મોહે લાગી.—જુઠા વાયદા૦
સોતન હય બેરન ભારી, બસ કીને કૃષ્ણ બીહારી,
કાસે કહું એરી મેતો હારી.—જુઠા વાયદા૦

(૯૫૪)—સ્નેહલતા—
નટવર ન્યારી લીલા ત્હારી, નિગમ વન્દે નેતી નેતી,
અગમ અકળ બલિહારી... ... ...નટવર૦
એક દીન ઠાકર ફરતા થઇ ચાકર, ખાતા જે સાકર,સાંસા છે ભાખર.
વસત મહેલે ફરતા વેરાને, નામે શિર હારી... ...નટવર૦

(૯૫૫)—વીર કેશરી—
આપ પાયડ વાડીમાં પધારજો, લ્હેરીલાલ મંદીરની સામે મકાન છે,
નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગ રંગીલી ચાલ મારી પાડોશમાં, તુળશી કયારાનું નીશાન છે,
(છજામાં) તુલશીના ઝાડનું નીશાન છે, લ્હેરીલાલ, અખંડને અવાંગ
આજે સાંજ પહેલા આવજો.
હડતાળવાળાનું તોફાન છે, જબરૂં હડતાળવાળાનું તોફાન છે.
લ્હેરીલાલ જોખમ ભરેલું કામ પુરો પંચાત છે, ધાસ્તી છે આજતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે—લ્હેરીલાલ.

(૯૫૬)—શકુન્તલા—
જન્મીઓ વૃથા જગત ઉજર જાણુ, કર્યું નવ લોક તણું કલ્યાણ.
સંત સરોવર તરૂવર સરિતા પર ઉપકારી ચાર,
પ્રીત ધરી પરમારથ કરતા, ધરી ન દીલ દરકાર.
મોંઘો મનુષ્યા દેહજ મળીયો, સમજી લે મન સાર,
માથે મુરખા મરણુ ભમે છે, કર ઉપર કરધાર,
પ્રાણી માત્રનું ભલું કરી લે, ઉત્તમ અવસર જાય,
કરી કમાણી વાપર હાથે, હાથે સાથે થાય.

(૯૫૭)—વીર કેશરી—
અંખીયા અયસાની પ્રીયા સહેજ ચળોને,
સ્હેજ ચળોને પ્રીયા સ્હેજ ચળોને.—અંખીયા૦
લાલ પલંગ પર મસરૂંદા તકીયા,
ઉપર ચાદર તાની—પીયા સેજ ચલોને —અંખીયા૦
હલુ હલુ પાઉં ભરો મોરે સજના,
જાગેજી નનદ જેઠાની પીયા સેજ.—અંખીયા૦

(૯૫૮)—અશોક—
પ્યાર પરનરનો નવ કરીએ સન્નારીઓ! પાતિવ્રત—પીયુષે વિષ નવ રેડીએ,
શીયળ કલ્પતરૂ વર નવ બાળીએ સન્નારીઓ!
ધુળે સૌન્દર્ય—કુસુમ નવ રોળીએ.—પ્યાર.
પ્રીતિ નિજ પતિની સાચી, સતીએ ત્યાં રહેવું રાચી,
પતિ ચરણુ નિસરણીથી સ્વર્ગે જઇએ.—સન્નારીઓ.

(૯૫૯)—ચન્દ્રગુપ્ત—ભારત ભૂમી ગૌરવ.
હિન્દ રાણી હતી, જગત–જાણી હતી, આખા આલમની આશ્ચર્ય કહાણી હતી,
સ્વર્ગ દેવોની મશહૂર વાણી હતી—હિન્દ૦
ઋષિ-મુનિ-શૂરવીર-રત્નની એ ખાણી, જ્ઞાન–કળા–કૌશલ્યે જગગુરૂ ગણાણી.
વીરતામાં ચક્રવર્તીનું બતાવ્યું પાણી, સુજલ-ફલવતી, રસવતી, સરસ્વતી-
શ્રીમાં ઇન્દ્રાણી, બુદ્ધિમાં બ્રહ્માણી હતી—હિન્દ૦

(૯૬૦)—ન્યાયસિંધુ—
રોકે ઘાટ નહીં ઘર જાને દે, નટવર નાગર ગિરિધારી,
ઓર ભયી મોહે જાન ન દે... ... ...રોકે.
નણંદ હઠીલી, સાસ અનારી,
કંતની બીનતી, માનો હમારી. જા........ઓ...રોકે.

(૯૬૧)—શકુન્તલા—
પઇસા તુહી પરમેશ્વર પરમેશ્વર પઇસાવાળા,
પઇસાની પૂજા થાતી પઇસાની બોલબાલા.
પઇસો નીતીનો સાચો પાપીના મોઢા કાળા,
પઇસો ઉડીને જાતો લાગે ખંભાતી તાળા.
જર જર જપતા નર ઘર ભટકે કરતાં કંઇ ચાળા,
ધિક્કાર પઇસા વ્હાલા... ... ...
... ...જીવતર પઇસો... ...દળદર પઇસો,
પેટ કરાવે વેઠ જગમાં પેટ ઝલાવે માળા.

(૯૬૨)—આનંદ લહરી—
રે પાણીડાં ગ્યાતાં ભરવા સ્નેહ સરોવર આરે,
રે આનંદે મદ ભરિયાં ભોળાં આશાને ઉલ્લાસે.
જલ ભરી પાછા વળિયાં બેડાં હેડાં ઘાટે મૂક્યાં,
જલ ભરિયાં કે ઝેર ભર્યાં એ જોતાં ઘેલાં ચૂક્યાં.
ધોમધખે દુઃખડાના તાપે તરસે કંઠ સૂકાયા,
હોંશ ધરીને ભરિયા પ્યાલા પીધા પ્રાણ બચાવા.
રગરગમાં વિષ વ્યાપ્યું કાયા કોમળ બળવા માંડી,
જાણનાર કોઇ વૈદ્ય તેડાવો જીવ જશે ઘટ છાંડી.

(૯૬૩,—ન્યાયસિંધુ—
અદલ ઇનસાફ કુદરતનો, ઉંડી નજરે નિહાળોજી,
બાવળે તો કાંટા કેરી, સાખ તો આંબે ચખાય.
પાપ વિષયથી મરણ, અમૃત પાનથી અમર થવાય,
ઇન્દુ ઉડુગણ સૂર્ય સિંધુ, મેઘ વીજ સૌ ન્યાયથી;
પંચ ભૂત ઋતુ રાત દિન, બ્રહ્માંડ ઇશ સૌ ન્યાયથી.

(૯૬૪)—વિદ્યા પ્રતાપ—

કવી કવી કરતાં મારી કાયાકરમાણીરે(૨) તોયેદયા ન આણીરે
વીના તમ પ્રીતમ પ્યારા મંદીર માતું અકારાં
ગોરા ગુણીયલ તમવીણ આ ગોરી ગભરાણીરે (૨)–તોયે
ખોળાને, ભાવે ભેટી આલીંગને લપેટી
અનંગના રંગે કુદી રામા નરંગાણીરે (૨)–તોયે
આવો આવો અલબેલા કામણગારા કવી વેલા
વીર હે તલસાવો કાં હું રંક પ્રાણી (૨)–તોયે

(૯૬૫)—સુજાંણુખા—

કેર કળીમાં કેવો છે નજરે જોયા જેવો ભાઈ
ઘર ફુટે ઘર જાય જગતમાં દોષ કોને દેવો
સત્ય હંસને હાય હરાવે પાપી પારેવો
ઠાકર તે ચાકરના ચાકર તાલ બન્યો તેવો–કેર.
માયા મદીરા મહીલા મહીમાં માન્યો મીઠો મેવો
ઠગલબાજને દુનિયાં માને દેવતણા દેવો–કેર.
અન્યાયી ગાદી તકીયે ન્યાયીને પર શેવો
ધનવંતા અભિમાને અંધા આવતો અવસર એવો–કેર.
હેર હેર નાલી થઇ ભેડા ખરો કેનો કે'વો
પથ્થરના પડમાં મોતીનો ધરમ નથી રેડવો–કેર.

(૯૬૬)—ગોરખ ધન્દા—

હમારા ધરબી કાલા હય હમારે પયરહન કાલે
મિલે હયે જીતેજી ગોયા હમેં ગોરો કફન કાલે
હમારે જિસ્મે હયે ગો સૂરતે જાંગો જમન કાલે
મગર અયસે નહિ જયસે કેહો કાલોંકે કફન કાલે
સિયઃ ફામી હમારી ઉનસિયઃ કારોંસે અચ્છી હય
કે હય જિનકા લિબાસ ઉજલા તો દિલ કાલે ચલન કાલે
કરે દફન ઉનકી મહંયતકો અગર સહને ગુલિસ્તામેં
તો સૌસ નહી નહી પડજાએ ગુલ હાયે સમન કાલે

(૯૬૭)—ચાંપરાજ હાંડો—

પ્રીત મિત્ર વિના હો ભાઇ, કોણ મોહબત સાચવે આંહી—પ્રીય ટેક.
જે માથું દીએ તે મિત્ર, જગ કહે પણ કરવું વિચિત્ર;
તે કરી દેખાડ્યું ભાઇ, કોણ મહોબત સાચવે આંહી—પ્રીય.
ધન્ય રહાડ સિંહ તુજબાનુની, ધન્ય ટેક મિત્ર તુજ મનની;
મૃત્યુના મુખમાં જાઇ—કોણ મહોબત—પ્રીય.
તે જાણી દોસ્તની રીતી, તેં જગત જણાવી નતિ;
આ દિલ્લી શહેરની માંહી—કોણ મહોબત—પ્રીય.

કદી હોય સહોદર ભ્રાતા, નહી રમે સાહસ જીવ જાતાં;
નહી મળે જોડ તુંજ ક્યાંઇ—કોણુ—પ્રીય.
બહુતાલી મિત્ર જગ મળતા. કોઇ વ્યસન લાળથી;
ભળતા, નહી મળે ભાઇ ક્યાંઇ-કોણુ—પ્રીય.
કરવી તો મિત્રતા આવી, હું કહું છું જગત જણાવી;
બીજી નામ તણી મિત્રાઈ—કોણુ—પ્રીય.
જો ક્ષત્રી પુત હું સાચો, વળું તુર્ત તહાંથી પાછો;
જો રજપુત તન સગાઇ-કોણુ—પ્રીય.

(૯૬૮)—સુધાચંદ્ર—
રે બંસરી થકી વનમાલી, કોમલ દિલહર સુર સહુ પુજત,
ચુંબન પ્રભુ બિજહારી, અમૃત પાડી; કૃષ્ણ દુલારી,—રે૧
પ્રીતિ રસની ઝારી, નયનો નચાવત, મનડાં મનાવત,
એજ ગોપીજન પ્યારી—રે ?

(૯૬૯)—સુધાચંદ્ર—
સમજાવ્યું સખા કેરા સ્હેને,
જાગી જ્યોત સ્વયં પ્રીતિ દેહે—સમજાવ્યું.
પ્રિય લોચને નવ તેજ પ્રેમ પ્રદીપના ચમકી રહ્યાં,
એ પુણ્યમય દર્શન થકી ઘનતિમિર પડ આળપી ગયા,
કિરણુ સ્પર્શે સુહૃદનાં આ હૃદ્ કુસુમ ઉઘડી ગયાં,
આત્મ કમલે જ્ઞાનનાં પીયુડાં ઉભરી રહ્યાં;
ન્યારાં જાદુ છૂપ્યાં સ્નેહો નેહે—સમજાવ્યું.

(૯૭૦)—ભાવીપ્રાબલ્ય—
તમે અમમાં અધિક શુ જોયું રે, ચતુર શિરોમણી
રાજ! અમારા ચતુર શિરોમણી રાજ!
બીજાની વયની મુગ્ધા આગળ પ્રોઢા ઝાંખી જણાય;
જોબન જાતાં વાર ન લાગે જેમ ઋતું બદલાય—અમારા.
પારસ સમ મહારાણી અગારાં, દાસી જાણો કથીર;
ભલે સુંવાળું હોય કદી પણ, સુતર થાય ન હીર—અમારા.
જોબનથી તમો જોતાં હશો ભલે, અમમાં હાલ પ્રકાશ;
પણ ખીલેલું પુષ્પ રહે શું, સુંદર બારે માસ—અમારા.

(૯૭૧)—ભાવી પ્રાબલ્ય—
સુખ દુઃખની દેનારી, અજબ ઘડી છે નારી;
પુરૂષ જાય કંટાળી, તોયે ગમે પ્રાણુ પ્યારી-(૩)—સુખ
ઘડીકમાં એ ધંધ મચાવે, ઘડીક હસી દે તાળી;
ઘડીકમાં ખાંતે ખવરાવે, ઘડીક ગાળા ગાળી-તોયે-(૩)-સુખ

રામા રમાડાવી રહેલ છે. વિફરી મહા મુસ્કેલ;
સંસાર ધુંસરે જોડતી, જેમ ગાડીનો બેલ.
રોતી કહેતી સર્વે લેતી, હઠમાં નહિ હઠનારી;
ખોટું બોલવું એતો જાણે બતાવતી હુશિયારી–તોય–(૪)-સુખ
જીરૂં ઘરમાં જ્યાં ત્યાં ડરતી શીયળે શૂરી બાળી;
અવગુણમાં એક ગુણ રહ્યો છે, પુરૂષને પોષનારી–તોયે–(૩)–સુખ

(૯૭૨)—મનોહરની રંભા—

નરવરને પરણીને વસતી મહેલ મહિં રાણી;
વનવાસી કરતાં પણ દુઃખી રાણી જનાનાની–ટેક
પિંજરમાં પોપટડી રાખે, તેમ ત્યાં રહેવાની;
જન્મ કેદની શિક્ષા ભોગવવા જન્મી રાણી–નરવર.
દીધી છે ભગવાને સૌને સ્વતંત્રતા જ્યારે;
પશુ પંખિ પણ ઉડતાં ફરતાં મન ગમતાં ત્યારે–નટવર.
તો કાં જનપદની પટરાણી કેદી જનમ ગાળે ?
જુલ્મ નથી શું રાજવીરોનો, અમુઝાવી મારે !–નટવર.

(૯૭૩)—મિત્રની ફરજ—(ના. વ. ઠક્કર)

સૌનો કીધો માથું ફોડીને પુરો અભ્યાસ;
ને લંડનમાં ડીનર આપીને કરી પરીક્ષા પાસ;
આ ગાઉન સાથે લીધી બેરીસ્ટરની ડિગ્રી ખાસ,
બોય કોટ ન્યાતે કીધા પૈસાનું સત્યાનાશ;
ઓહ બીલકુલ નથી કમાણી, નહી આપે કોડી કાણી,
ખીસાં ખાલી લોયરનાં પોઝીશન પર ફરતું પાણી
યુરોપમાં જઇ આવ્યા તેથી ડ્રેસન ન છોડાય;
ને ભગવવા પોઝીશન ચીજો કેડિટ પર લેવાય;
પણ જ્યારે ધરમાલિયાં કોરટમાં ડિક્રીઓ થાય;
ત્યારે ઉધારીયા બેરિસ્ટરનો ડબ્બો ગુલ થઇ જાય–ઓહ

(૯૭૪)—જયદેવ—રાગ–કવ્વાલી.

ઘડીભર ના કરૂં ન્યારા રૂદે જગદીશને રાખું,
ગણીને નેણના તારા, રૂદે જગદીશને રાખું;
પિતા માતા અને ભ્રાતા ભગિની ભાવે નથી ભમતા,
કદી ચાહુના સુતદારા, રૂદે જગદીશને રાખું;
જગતની જાળ જાલીમમાં હવે સપડાઉં હું શાને ?
થયા સ્નેહી શ્રી હરિ મારા રૂદે જગદિશને રાખું.

(૯૭૫)—પ્રતાપ લક્ષ્મી—
ઉંચી સી અટારીયોસેં દેખે મેરા રામ બાબા
અચ્છી અચ્છી ગાડી ચૈયે ફુલંદા બગીચા
ભયો તું અનોખો બંદા દામકો ગુલામ બાબા—ઉંચી
અચ્છી અચ્છી જોરૂ ચૈયે નઈ હો જુવાની
અબતો ભયો તું પક્કો કામકો ગુલામ બાબા—ઉંચી
આજ તો હંસી હે બાબા શમકો હેરોનાં
એક બેર તો તું હોજા રામકો ગુલામ બાબા—ઉંચી

(૯૭૬)—શરીફ બદમાશ—
લાજ શરમ રખલે પ્રભુજી મોરી
સકલ જગતકા પાલન હારા
આસ કરત હું મય ચેરી તોરી પ્રભુ તોરી—લાજ.
પ્રેમ કુશલ સંપત સુખ પાવે, સંકટ સબ ટલ જાએ
ભજન કરે ભગવાનકા, તો મનકી પાએ આસ
કયસી ખુશાલી નીરાલી હય આલી
યેહ ઇશ્વરકી હમપર કીરપા હાં હાં—લાજ.

(૯૭૭)—મિત્રની ફરજ—
લાવો લાવો મુદ્રિકા મેરી લાવો બનાવો નહી નારીને
કહો કહાં ગુમાવી એ બતાવો
જણાવો પ્રિય પ્યારા બનાવો નહીં
કોણ ધુતારી મળી એવી તમને,
મુદ્રિકા પ્યારી પડાવી ગઇ ?
સાચુ બોલો વાચા ખોલો.
તે વનિતા વ્હેમિ ન થા, સત્ય કહુ તે જાણુ
તે ઠાલા ભોળી નારને, ઠગો નહિ પ્રિય પ્રાણુ
વ્હાલી—વ્હેમ—તજીદે આવો
જાઓ જાઓ ન બોલાવો—જાઓ.

(૯૭૮)—સુધા ચંદ્ર—
મૃગ જળવત્ જગના, આ મોહિની માયા,
લીલા છે આત્મની અનેરી, સજ્જનિયાં,
સાચી આલમ છે સાચું મન સારી કાયા—મૃગજળ.
રામ સમાન જગે જે અંતરે રાયા,
ત્યાં યશ સત્યના મંડાયા, સજ્જનિયા—સાચી૦
વચને ઝરતાં જ્યાં અમી, કર્મો પાવનિયાં,
આત્મનાં દર્શન ત્યાં ઉજવળિયાં સજ્જનિયાં—સાચી૦
વન જે પુનિતમાં કૃષ્ણ કનૈયા પધાર્યા,
બ્રહ્મ ત્યાં વિહારયા સંતાનિયાં સજ્જનિયાં—સાચી૦

(૯૭૯)—સતીનો શાપ—

પતિ પૂજ્ય તીરથ સમ માની સેવે સદા જે સન્નારી;
સતિત્વતણા પ્રભાવે, ફાવે ના દુષ્ટાચારી
પતંગીઉ રૂપ ભાળી, ભમે ભુલી ભાન ખાળી;
ઝંપલાવે દીપ ન્યાળી, બળી સહે દુઃખ ભારી—પતિ.
શીળ કસોટી સ્ત્રી તણી, પરખે કસતાં વાર;
ગુણી અવગુણી પુરૂષનો, વિગતે કરે વિચાર.
તજીને મોતીનો માળો, સેવે સદા સુકી ડાળો;
અરે! પડતીનો ચાળો, રૂવે દૈવને સંભારી—પતિ.

(૯૮૦)—મુંઝાણુબા—

વિનવણી વિભુ ઉર ધારો આશરો એક તીહારો
દુઃખ દરિયે દીન બંધું મુંઝાણી, મોહન સહાયક મારો
રંગ તરંગે ચઢે અંતરમાં એક જડે નહી આરો
ક્યાં ક્યાં જાઉ કોને કહું હું હાય બળ્યો જન્મારો—વિ.
વૈયભવ વેલી ખીલી કરમાતી કોણ બચાવણહારો
આશા પંખીણી હાય છુંદાતી હરી હરી આપ ઉગારો
બાળા અનાથ, બળે દુઃખ દવમાં કાંક દયા કરો ઠારો—વિનવણી૦

(૯૮૧)—ભાવિ પ્રાબલ્ય—

ભાવિને કોઇ નવ પહોંચે, ભલે પુરૂષાર્થને કોચે—ભાવિને
પુરૂષાર્થમાં રાખે ન ખામી, બળ બધું ઉલેચે,
ભયંકર શસ્ત્ર અસ્ત્ર સજીને, વિમાનમાં ચડે ઉંચે;
—નીચે પડતા શોચે—ભાવિને
વશ કર્યા વરૂણ વાયુ વીજળી, વિજ્ઞાન વિદ્યા માંથી,
તદપિ अवश्यं भाविनो भावा भवन्ति महतामपि;
ભલે ચડે છેક ટોચે—ભાવિને

(૯૮૨)—ચાલુ જમાનો—

અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું દુઃખ આવે તે તો સેહવું
દુઃખ આવે તે તો સહેવું પ્રભુ રૂઠે કોને કહેવું—અવસર.
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી
વેળા વશ દ્રોપદી થઇ સૈરંન્ધ્રી દાસી.
એથી શિક્ષણ લેવું—અવસર.
વેળા વશ નળ નૃપ ગયા જુગારે હારી
ભટકી દમયંતી વનવન હાય બીચારી
છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું—અવસર.

(૯૮૩)—દાનવી માયા—

વિશ્વપતિ માયા તારી, બ્રામિક ભાસે છે ભારી,
ધૃતિ જાયે માનવ હારી;
જીવ જરી ન શાન્તિ પામે, મોહ મમતામાં વિરામે,
સારંગ પાણીને વિસારી—વિશ્વ.
મૃગજળ છે માયા વારી, માનવ થાકે ગોથા મારી,
બ્રહ્માંડ સ્વામી! લે ઉગારી—વિશ્વ.

(૯૮૪)—ગાફીલ મુસાફરી—

દુનીયામે જો ચલા નેકીપર બેડા ઉસકા પાર હુવા;
માલ ખરીદા જીસને અચ્છા નફા મીલા જરદાર હુવા;
ખોટા સઓદા જીસને કીયા નુકશાન ઉઠાયા ખાર હુવા,
પરખા જીસને અપને આપકો દીલકી કસોટી પર કસકર;
શરમીન્દા ફીર દુનીયામે ઇનસાન ન વોહ જીનહાર હુવા.

(૯૮૫)—શરીફ બદમાશ—

સખી સૈયાંકો પતીયાં પઠાઓ ઘર આયે
મોરે ઉમંગે હર બારા જોબનવા.
બીન સૈયાં ન સજ્યા સોહાએરી,
મય હું ચંચલ છબીલી ઉમરીયા જવાન.
મોરે નયના કટરીયા નજરીયા હયબાન,
પીયારા સનેહીયા દુલારા મોરા આએ જાન.
સાંવરે સલોનેપે જાઉં કુરબાન,
બનઠન કે લાગુ ગી ગરવા હાં.

(૯૮૬)—પ્રતાપ લક્ષ્મી—

નહિ અંધથી કંઇ કુંદન કીંમત થાએ ના અંકાયે,
અધમ શું જાણે ઉત્તમ જમમન—નહિ.
કાગને કથને કોયલને નીંદે,
મૂરખ એ જનનાં વજવા વચનને—નહિ.

(૯૮૭)—ફાંકડા શીહુરી—

વ્હાલાં બાપુડાં કેમ વ્હાલ નહીં આવે,
બચ્ચાંપર જો આફત આવે બાપજ તેને બચાવે.
સગાં સનેહી દોસત બીરાદર સઉની મહોબત કાચી,
આ દુનિયામાં પ્યારને પ્રિતિ માને બાપની સાચી.

(૯૮૮)—દુસ્મને ઇમાન—

નેહા લગાકે બીરમાઇરે મોહન લો ભાંગયો,
જાદુ ચલા ગયો જીમે સમા ગયો—નેહ

—શેર.—

ફસલે ગુલ આઇ મુઝે દસ્તે જુનુ યાદ આયા,
દીન ભલે આએ મેરા મોસમે ફરીયાદ આયા.
જાને શરીંકે લીએ આશકે નાશાદ આયા,
નાજ ઉઠાનેકા લીએ કોહસે ફરહાદ આયા—તેહ.

(૯૮૯)—રામાયણુ—

દયહય કોઇ દેખે તો ભવરમે મેરા આના,
હય દુર કિનારા નહીં પાનીકા ઠિકાના.
હે રામ! સમય દેખકે આંખે ન ચુરાના,
મયઁ ડુબતી હું દેખ જરા હાથ બઢાના.
ડોરી હય તેરે હાથમેં લા ફેંક ઇધર દે,
ઉદ્ધાર મેરા કર મેરે ભરતારકા સર દે.

(૯૯૦)—માનવી પ્રપંચ—

ટાળ્યા ન ટળી જાય લેખ તે, લખ્યા લલાટ માંહી;
મૂરખ પામર જરી નહીં જાણે રીતિ,—ટાળ્યા
જીવન ઘડી પળનું જો ચપળ આ;
રડે વૃથા જગતમાં રાખીને પ્રીતિ,—ટાળ્યા.
ભૂપતિ ભીખારી થઇ ભટકે છે;
ચડે પડે સરવ, કોને નથી વીતી?—ટાળ્યા.

(૯૯૧)—(જયદેવ)—

ચેતો ચિતે બ્રહ્મચારી, બુરી છે નારી કટારી;
નાંખ્યા હજારોને મારી—બુરી.
લોહનાં કરતાં લાખો ગુણી છે ભય કરનારી ભારી—બાવાજી
જખમ રૂઝાતો નથી જરી એનો (૨) જાયે હકીમો હારી—બુરી.
અલગ રહેજો અહોનિશ એથી (૨) અંતરે વાત ઉતારી;
સાધુપણું સળગાવોમાં શાણા ધૂળ જટામાં ધારી—બુરી.

(૯૯૨)—ભાવી પ્રાબલ્ય—

આપ કહો છો જેને ભાવી, પ્રભુ! આપ કહો છો જેને ભાવી;
પૂર્વ કર્મના અદૃષ્ટ ફળની, એજ એકજ છે ચાવી—પ્રભુ!
કર્મ પ્રમાણે વેગ બુદ્ધિનો; શુભ અશુભ મુકે બારી;
એ કારણથી સર્વ મનુષ્યો, પુરૂષાર્થમાં જાય હારી—પ્રભુ!
સુખ ઇચ્છીને સર્વ પ્રાણીઓ, બીજ યત્ન દે વાવી;
સફળ અફળ વા વિષ અમૃતમય, તેને દે છે કોણુ બનાવી—પ્રભુ!

(૯૯૩)—મનોહરી રંભા—

અરમાવી દુનિઆં ભોળારે, બાવો ચાલ્યો બભૂતી ચોળી—ટેક.
દોરા ધાગાને ચીઠી કરીને આપે ગણુકારૂ ગોળી;
જીવને હણતાં દયા ન આણે, જેમ ભીલ કાફર—કે કોળી.
નિત નિત દર્શન નીમ ધરાવે, ઘેર આવે—તરૂણીની ટોળી;
માઇ માઇ કરીને બાવો બોલાવે, હૈયે કામની—હોળી,
સઘળા શિષ્યને ભેળા કરીને ખાય ખીર—ખાંડને પોળી,
ભોજો ભગત કહે ભવ સાગરમાં બાવે માર્યાં—બોળી બાવો.

(૯૯૪)—મિત્રની ફરજ—

ધન્ય માતને તુજ તાતને, ધન્ય મિત્ર તુજ અવતાર છે.
તારા સમો મને જગતમાં, નહિ મિત્રકો મળનાર છે,
જગતમાં ઘણાજન ભાળિયા, કોઇ સ્વાર્થીને કોઇ તાળિયા,
કોઇ વ્યસની વિષયિ નીહાળીયા, કોઇ દુર્ગણનો ભંડાર છે.—ધ૦
ત્રીકમ તું સમો એક તુંજ છે, જોડી તારી જગતમાં જુજ છે.
ભાત જમણો મારો તું ભુજ છે, નિજ બોલનો પાળનાર છે.—ધ૦
મુજ શિર સાટે શિર આપવા, કષ્ટ સરવે મારા કાપવા
સુખમાં સદા મને સ્થાપવા, ઉરખંત તુજને અપાર છે—ધન્ય

(૯૯૫)—મિત્રની ફરજ—

મિત્ર મારાને આવારરે છોડાવું જઇને, -
અરે જોખમથી એનો જાન બચાવુંરે;
પુનમચંદનું દેવું હું દઇને—મિત્ર.
જે મિત્રે મુજ કારણે, કીધા કામ અપાર;
તેને જો મરવા દઉં, તો મુજને ધિકાર—અરે.
બોલાવું બારીસ્ટરો, મુખ માગ્યાં દઇ દામ;
મિત્ર બચ્યા વીણ માહરે; છે અન્ન લેવું હરામ.
મિત્રને બદલે મારી છાતી ચીરીનેરે;
આપીશ માંસ મુજ આનંદિત થઇને—પુનમ.

(૯૯૬)—વિદ્યાપ્રતાપ—

બની જોગણુ ધરી કફની પતીને શોધવા માટે-પતીને શોધવા માટે.
જાઉં પ્રેમની વાટે હું નાવા પ્રેમને ઘાટે;
મળે તો મેળવું ફળ એજ મારા પ્રાણને સાટે—પતિને.
સાગર પ્રેમને મોઝાર હું પ્રેમ તુંબડે તરનાર;
સુખથી પ્રેમનો ઉચ્ચાર કરતાં પહોચું પેલે પાર—પતિને.

(૯૯૭)—અલક રંભા—
ભાવીકી ન્યારી હય ન્યારી હય ન્યારી હય,
ન્યારી ખુબી ન્યારી—ભાવીકી.
રાવકો રંક બનાવે પલકમે,
પલમે રંક રાય અધિકારી;
અધિકારી અધિકારી ખુબી ન્યારી—ભાવીકા
ભાવીકે ચક્રસે કોઇ બચેનાં,
ભાવિકે આધીન હય દુનીયાયે સારી
યે સારી યે સારી ખુબી ન્યારી—ભાવીકી.

(૯૯૮)—આંધરે બહેરૂં—
પરાયે હાથ દીલ વેચી કમાયા રંજ દુઃખ આફત,
ગમાવી આબરૂ સુખ મૌજ રાખી ઇશ્કની દાવત.
પડયું રડવું કરીને દોસ્તી તે સંગ દીલ બુતની,
હસાયા દુશ્મનો, દીદારમાં થઇ દારની હાલત.
થઇ યુસુફ હું વેચાવા સરે બાજાર જઇ ઉભો,
ખરીદયો ના જલીખાંએ મલી જીલ્લત ગઇ હુરમત.

(૯૯૯)—સતીનો શાપ—
આવો આવો ખેલ ખેલો આનંદ ઉકેલો
પકડી જકડી નાચો કુદો રંગે રેલ રેલાયો,
અરે! વાહ તમારી સુરત!! અરે! વાહ તમારી સુરત!!
સુરત કેવી? સુરત કેવી કાકા કૌવા જેવી.
શું કાકો કૌવો? ઘરડો કૌવો મ્હારી સુરત એવી? તો કેવી?
જુવાન કૌવો! સુંદર કૌવો! મારી સુરત એવી.
વાહ બરાબર એવી! હા બરાબર એવી! કાળા કૌવા જેવી—આવો.
છે શું રૂડું નાક નમેલું, એ પરનાળું જાણે પેલું;
જા જા, નાક નમેલું છે પોપટનું, સહુજન તેમાં પાળે; વાહ પોપટજી
નાક નમેલું ગરૂડનું તો, વિષ્ણુ તે પર મ્હાલે; વાહ ગરૂડજી!!
વાહ પોપટજી!! વાહ ગરૂડજી!! (૨)—આવો.

(૧૦૦૦)—જયદેવ—(કે. હ. ધ્રુવ.) અષ્ટપદી.
રતિ રસ મનમાં ઝંખી વનમાં વિચાર્યા હરિ અલબેલી!
વિલંબ જવામાં કરમાં હાવા, મોહનને મળ વ્હેલી.
યમુના તીરે ભારી અધીરે કુંજે કુંજ વિહારી,
સ્મરમદ મર્દન, સહિરસવર્ધન વાટ જુએ પ્રભુ ત્હારી.
સુચક સુરથી પુરી પુરી મુરલી પિયુતવ નામજ ગાવે,
રજતુલ પગની ગણી મારગની ધુળ છાતી વધાવે—યમુ.

વહી આ રજની જાશે સજની છે નટવર અભિમાની,
પુર મનોરથ પ્રીતમના ઝટ બ્હેની ! વચન મમ માની—યમુના.
શ્રી હરિ સેવક કહે જયદેવક પ્રણમો પુરણ ભાવે,
તે રસ સાગર નટવર નાગર જે જન પુણ્યે પાવે—યમુ.

(૧૦૦૧)—સુધાચંદ્ર—

નજર હું માગું ખુદાઇ, ના બીજી છે વિનતી હા,
જીગર આ જાયે સુકાઇ, એ નૂર જો નિરખું ના—નજર.
નિગાહે મીઠી હુ રીઝું, બે પ્યારા બોલથી હા,
હસે જો આંખ દુલારી, હું સુખીને ક્ષેમતો હા—નજર.
કદિ હું હોઉં ગુનાંહી, દેતું શાપ ઝાલિમ,
રહમ હું રંક એ માંગું, આ નેનોની રોશનીથી હા—નજર.

(૧૦૦૨)—વિદ્યાવિનોદ ઉર્ફે પાપનુ પ્રાયશ્ચિત—

દુનિયા દુનિયા અજબ ગજબ તું ન્યારા ન્યારા રંગ બતાવે (૨)
વૃદ્ધ જનો પ્રેમાંધી બનીને કન્યા વિક્રય ક્રુર ચાલ ચલાવે,
નીર્દોષ બાળાનો ભવ બગાડે અજ્ઞાનીને જાળે ફસાવે—દુ.
કામીની કાંચન સુખ ક્ષણિક છે વિજળીનો ચમકા......રો,
કામી પુરૂષો આંખ ઉઘાડો, ભોળી બાળાનો ભવ સુધારો—દુ.

(૧૦૦૩)—ભાવી પ્રાબલ્ય—

પ્રીતમને પેખતાં મારા હૃદયમાં આવે ઉછાળા,
વિલાસોના ઉમંગોનાં, તરંગોમાં ઝુરે બાળા—પ્રીતમને.
પ્રીતીની વાંસળી વાગે, રસીલીનું હૃદય જાગે;
ઝુરે છે આજ અનુરાગે, અધીરી બ્હાવરી બાળા—પ્રીતમને.
ઝીણાં ગાનો વીણા બોલે, જગત એ આનંદમાં ડોલે;
ચડાવ્યું ચિત ચકડોલે, તે જાદુગર વીણાવાળા—પ્રીતમને.

(૧૦૦૪)—ચાંપરાજ હાંડો—રાગ લાવણી.

મુજ ઉપર ગુજરી પીતા પાદશાહ જાણી,
હું હવે ગુણિકા નથી હાડાની રાણી—ટેક.
એણે નથી દીઠું મુજ મુખ, વાત છે સીધી;
હઠ ખરી આટલીવાર, વાતમાં લીધી—મુજ.
આવ્યા છે જયારથી, હાડો આપની પાસ;
હું જપ તપ કરતી નાર, રહી ઉદાસ—મુજ.
હું હતી મહેલમાં, પતિ ધ્યાનમાં નારી;
એકદમ રાજાજી, આવી ઉઘાડી બારી—મુજ.
મુને કહયું તાહરે માટ, શીર જાશે;
ધિક ધિક અબળાની જાત, પણ બોલાશે—મુજ.

મે પગ નથી દીધો, બહાર ઝુંદી કોટાથી;
હું થઇ નાયકા નાર, આરોપ ખોટાથી—મુજ.
કરી કસોટી મુજ ભગવાન, તમારી દ્રષ્ટે;
મુજ લજ્જા રાખી નાથ, પહોંચાડી કષ્ટે—મુજ.
જો રાખી શરમ હું નાવત, આપ ભુવનમાં;
મુજ પતિ તણી રહી જાત, મનની મનમાં—મુજ.

(૧૦૦૫)—સુધાચંદ્ર—
દુનિઆ કોઇ કહે સ્વર્ગજ આરો, કોઇ દુઃખોનો ભારો હોજી;
દુઃખમાંને સુખમાં ફરક એક એ, નિજ ઘટ કાળો કે રૂપાળો રે;
જાયે ડુબી રૂપાળો વા કાળો હોજી, છિદ્ર પડે કર્મોનાં ઘટ માંહિ,
ભીતર વારિ જાતું ખાળોરે—જાયે.
નાથ હાથ તારણુ રઘુનંદન, ભર દરિયામાં તારોરે,
સ્મરિયે સંતો જગજીવન સ્વામી, જન્મ નહિ આ હારોરે—જાયે.

(૧૦૦૬)—સુધાચંદ્ર—
છે જીવન આ પ્રેમી પાયે, પ્રીત સુધાયેં દિલ લુભાયે,
સ્નેહી વિના મન મોહે મુંઝાયે, મોહન ચરણે આનંદ નિશદિન-છે.
નયન અમૃત વરસે, અમદિલ તલસે, રસ મોહિનીથી સુહાયે,
સ્નેહ રાગના પાન કરાયે-છે.

(૧૦૦૭) હમીર સિંહ—
લીન બની પ્રેમી પતિ સ્નેહ સાગરે
રૂપવતી યુવતી કાય, અર્પણુ કરે—લીન.
સુખ દુઃખની સહચરી હું દાસી,
ફક્ત પ્રણુય સુધારસ પ્યાસી,
કોમળ ભુજ બન્ધન દઢ ફાંસી,
નાખુ નાથ જશો કયાં નાશી,
હરિણાક્ષી પ્રિય ચિત્ત મગન કરે—લીન.

(૧૦૦૮)—મનોહરી રંભા—
સતી ધર્મ છોડી નહિં પુંજે પથ્થરને પ્રભુ માની;
મોતીડાંની માળા મૂકીને ઝાંઝવા લહે જાણી—ટેક.
પતિનું છે નામ રૂડું, નથી કામિનીને કુડું;
માનવી જો સમજે ઉંડું, સાચું નામ હૃદય શાણી—સતી.
સ્વામાને મન શ્યામ છે, સાચા શાલીગ્રામ;
પતિ પ્રભુજી એક છે, જપે જાપ અભિરામ;
બાડીને ગુલાબ કળીઓ, ચુંટે કોણુ કાંટા સળીયો;
સુંદરીનો પતિ શામળીઓ, જપે જાપ જુવતી જાણી—સતી.

(૧૦૦૯)—સુબાણુબા—

દોસ્તી સાચી દવા સંસાર, દીયે દુઃખ નિવારી;
ઝાડ પ્હાડ ગુફા ગિરનાર થકી નહીએ મળનારી—દોસ્તી.
સ્વાદ સુખદાઇ જેમાં, કડુતા ન લેશ તેમાં;
નહિ સ્વારથ ધેન લગાર—દોસ્તી.
ત્રિવિધીએ તાપ હરે, કુંદન શરીર કરે:
મોંઘી માત્રાએ કર્યા મળનાર—દોસ્તી.
વિમળ હૃદય સંયોગને, રસિક રસિક વ્યવહાર;
દિએ ઓષધી ફારમી, વિરલા સવે સાર,
સાચું દોસ્તી દવા ફિરતાર—દોસ્તી.

(૧૦૧૦)—મહારાજા હમીરસિંહ—

રંભા જેવી રામા પામ્યો, કાન્તિનો અંબાર,
બન્યો બંદો ખર્ચી નાણું, ભામાનો ભરથાર;
મોહિનીને છાજે તેવા શોભિતા શણુગાર,
પ્હેરી પ્રમદા થાશે ખુશી, રંગીલી દીલદાર.
અહો શી નાજુકનારી, ચિત્ત ચોરી વશ કરનારી,
કટાક્ષ પાતે ધાયલ કરતી, સુધારસ સિંચનારી (કોરસ)—રંભા
હૈયા સાથે હરદમ રાખું પ્યારી પ્રાણાધાર.
જે માગે તે લાવી આપું, લગાડું નહિ વાર,
સુંદરી સાથે શોખ કીધો, તે છે જગમાં સાર,
જુવાનીનો શો ભરૂસો પળમાં વિપળનાર.
અહો શી નાજુક નારી, ચિત્ત ચોરી વશ કરનારી
કટાક્ષ પાતે ધાયલ કરતી, સુધારસ સિંચનારી (કોરસ)—રંભા.

(૧૦૧૧)—હમીરસિંહ—

દામ કરે કામ, સો સો દામને સલામ
વિના દામ આ જીંદગી છે નકામ—દામ૦
છે નાણાંની જે ખાણ, તે તો ધરડો જુવાન,
ગણો ગાંડો ગુણવાન, કદરૂપો રૂપવાન—દામ૦
બણુચક કે મુર્ખ તોએ, પામે બહુ સન્માન,
નમન કરીને ખુશામતીઆ, ગાયે તેના ગાન,
જોગી સંસારી તમામ, લક્ષ્મી દેવીના ગુલામ—દામ૦
વસુ વિના નરપશુ જેવા, જગમાં દિસે ખાસ,
હરદમ હડધુત થાતાં નક્કી, બળબુદ્ધિનો નાશ,
બીજા દેવોનું શું કામ, પ્રેમે પૈસાને પ્રણામ—દામ૦

(૧૦૧૨)—ગાફીલ મુસાફર—
ગાફીલ બન્દે! ઇસ દુનિયામે સોચ સમજકે ગુજારા કર,
દુનીયા હએ બાજી ચૌરસકી ઔર તુ હએ ખેલાડી નહારા કર;
નેકો બદકે નરદોંકી ઇસ બાજીમે ગઔરસે રખ પહેચાન સદા,
ચાલપે જીતકી રહેકર કાયમ, અપને નફસકો મારા કર,
(૧૦૧૩)—પ્રતાપ લક્ષ્મી—
દેખો સખી કનૈયા રોકી ઠાડો મો ગેલ
પનીયાં ભરન કએસે જાઉં મોરી આલી—દેખો.
મયેં જલ જમુના ભરન જાતરી
બીચમે મીલ ગયોં નંદકો છેલ, માગ રોકી ઠાડો મો ગેલ—દેખો,
(૧૦૧૪)—દુશમને ઈમાન—
છોડકર દુનિયા હજારો નામવાલે ચલબસે
ડાલકર ફકની ગલે નાજોકે પાલે ચલબસે
જીનકો દુનીયાસે ગરજથી ઓર નદીસે કામ થા
આજ વોહ જો રેજમી અલ્લાહ વાલે ચલબસે
ખ્વાહીસે અઓલાદ કયાં હએ ખ્વાહીસે ઇમાનકર
દેખ મુઝકો છોડ મેરે સાથવાલે ચલબસે
(૧૦૧૫)—મધુ બંસરી—રાગ-ગઝલ-કવ્વાલી-
અગન ઝાળ સમો સ્વાર્થ પ્રમાણો, દહન સદા એ કરે
સળગે દેહ જ્યાં અંગાર મૂકાણો.—અગન.
અન્યનાં દિલડાં બાળવા કેમ અંતર બળાવો?
મોહ મહિં ભાન ગયું, જીવનનું સૂકાન ગયું માનો.—અગન.
(૧૦૧૬)—મધુ બંસરી—
દિલની છે દિલ દવાઈ, ચાહે મારો વા ઉગારો—દિલની.
હતી પ્રેમની હું કામી, કરી જ્ઞાન યોગ વ્હાણી!
વિણુ નેહ એ નકામી પ્રિત ભાવની હું પ્યાસી—ચાહે.
નહિ કામ મોહ દાસી, નહિ ભોગની વિલાસી.
પ્રભુ સ્નેહના છે રાગી, સુર લોક સ્નેહ રાગી,
વિણુ સ્નેહ સૌ અભાગી—ચાહે.
(૧૦૧૭)—ગાફીલ મુસાફર—
મત બાંધો ગઠડીયાં અપજસકી
અપજસકી ઔર પાપરસકી;
જવાની દીવાનીકા આંખોમે નશાહએ,
ઉતરેગી પલકમે હોકર બુ એહ ખસકી;
દાગ લગેગા આખીર દામનો દીલય;
નજર પડેગી પ્યારી જબદસકી;

(૧૦૧૮)—દાનવી માયા—

અક્કલના આવા અંધા, કરનારા ઉંધા ધંધા;
રમણીને નામે નિરખ્યા પહેલાં પાણી થઇ જાતા,
વિલાસમાં રમે, ન કામ કંઇ ગમે,
સદાય રાગ રંગના વિચારમાં ભુલી ભમે—અક્કલ૦
મનહરણી આવે સ્હામી, લપટાયે થઇને કામી;
ભુલીને સઘળાં રાજકાજ દુનિયામાં નિન્દાના—અક્કલ૦

(૧૦૧૯)—દાનવી માયા—

સ્નેહે ગ્રંથીએ જે ગુંથાયો સ્નેહ સરોવર વસનારો;
પ્રણુય પંથગામી નવ તજશું એજ તેમનો છે તારો—સ્નેહ.
નાર નાવને નાવિક એ તારે, ભવસાગરથી ભામા ઉગારે;
તે પ્રીયતમનું નામ સ્મરવાં, તરશું સંસારે—સ્નેહે.
દૃશ્ય અનેરો એથી નહીં મારે, નાર સતિનું ભુષણ એ ભારે;
તે કંથનું આ દેહ હૃદયમાં, ધ્યાન સદા ધારે;
કંથનું ધ્યાન સદા ધારે—સ્નેહે.

(૧૦૨૦)—ચાલુ જમાનો—

ગાંડી ગાંડી દુનિયાની રીત ગાંડી દેખી સાવ ગાંડી
પાણી પીને ઘર પૂછે એવી ગાંડી—દુનિયાની.
પાણી પીને ઘર પૂછે કાજળથી કાજળ લૂછે,
લીંબુ ઢાળીને મૂછે, બોલે કે પરવા શું છે;—એવી ગાંડી.
સોનાને આગ લગાવે, પીતળને પાસે લાવે;
રાંડીને ડહાપણુ આવે, બુદ્ધી ચૌટે વેચાવે—એવી ગાંડી.
સોનાને ડહાપણુ આવે, બુદ્ધી ચૌટે વેચાવે—એવી ગાંડી.
હાથેથી જાતી બાજી, તે વેળા ઉઠતી ગાજી;
છોડી ઘર રસોઇ તાજી, ખાય પુરી પાતળ ભાજી.
હોટલમાં પાતળ ભાજી—એવી ગાંડી.

(૧૦૨૧)—દુર્ગાદાશ—

યૌવનના રંગે રંગાતાં આનેન અંગે અનંગનું વેન—યૌવન.
કળી કુસુમની ખોલી ગુલાબી અલી સતાવે દીન રેન-યૌવન
મીઠી મુરતીએ દીઠી હોવાની કંઇ કુ ન આવે મન ચેન—યૌવન.

(૧૦૨૨)—દુર્ગાદાશ—

માતૃ ભક્તિ પિતૃ ભક્તિ સત્ય સુખદાઇ
રાજ્ય ભક્ત, ભૂમિ ભક્ત, ધન્ય જગત માંહી.—મા.

ધર્મ કાજ છોડી લાજ થાય દેહ ત્યાગી
જાય સ્વામી ભક્ત, એહ સ્વર્ગમાં સુભાગી.—મા.
માત્ર રૂણુ કાજ પુર્ણ પ્રેમ ધારી
મીરામાં ગજાવું એક સ્વામી ભક્તિ સારી—મા.

(૧૦૨૩)—પાપનું પ્રાયશ્ચિત—રાગ-ગઝલ-
અરે અજ્ઞાન માબાપો દુહિતાને દુઃખ નહિ આપો,
સરિતાના સુકાની થઇ ઝુકાવ્યું નાવ દુઃખ સાગરમાં.
બનીને અંધ લક્ષ્મીમાં કરો કૃત્યો કસાઇનાં,
છુપાવી લગ્નને પડદે ભરો પાપી પેટ કરી લીલામો—અરે૦
ઉમર વરની છે સાડી સાઠ વયકન્યાનું ત્યારે સાત,
પિતાનું નામ લજાવો, તમે છો નીચ કસાઇ જાત.
વિવાહના ખોટા બ્હાનામાં ગળા દુહિતાનાં કાપો,
હજો ધિક્કાર હજારો વાર, ભયંકર ઘોર એ પાપો.—અરે૦

(૧૦૨૪)—રામાયણ—રાગ-ગઝલ-
જોહય મંજૂર ધન-રક્ષા, તો ધનવાનો બનો દાની,
કુ એસે જલ ન નિકલેગા તો સડજાયેગા સબ પાની.
દિયા જલહમકો બાદલને, તો ઉંચો હોગયા બાદલ,
રહા નીચાહી સાગર, હય અદા તાકો પશેમાની
કોઇ મરતા હય ધન દેકર, કોઇ દેતા હય ધન મરકર,
જરાસે ફર્ક મે જાતે હયે "જ્ઞાની" કે "અજ્ઞાની."

(૧૦૨૫)—હમીર સિંહ—
મૂરખનર મમતામાં તું મરે મારૂં તારૂં નિત્ય કરે—મૂરખ.
મિથ્યા માયિક પદાર્થ માટે બાથડિયાં તું ભરે
સાચું ખોટું હરદમ કરીને, પાપ પુંજ સંઘરે—મૂરખ.
અવસ્ય બનશે તેજ પ્રસંગો, જે ધાર્યા વિશ્વેશ્વરે
થશે સુખી તે સત્પુરૂષો જે, શાન્તિ દિલમાં ધરે—મૂરખ.
ત્યાગી તાગ્યકર તૃષ્ણા છોડો, શુભ નિષ્ઠા શંકરે
શુદ્ધ ચિત્તથી ઉમેશ ભક્તિ, તાપ ત્રિવિધ હરે—મૂરખ.

(૧૦૨૬)—ખુના મેના—
છુ લલીતા મદમાતી, વળી સતીઓમાં પંકાતી
હાથમાં માળા લેતી, વળી ભક્તાણી કેવાતી
મારી હંસણી સરખી ચાલ, વળી નાગણ સરખા બાલ
મારા ગુલાબ સરખા ગાલ, મારી અનાર સરખી છાતી—વળી
વળી સતીઓમાં પંકાતી, મળે સોખીલો લાલ
રાખુ હૈયાનો કરીને હાર, નથી પીડા આ સેહવાતી—વળી.

(૧૦૨૭)—મેઘમાલિની—

જગજૂનાં યશવંતા હિંદી મૈયા,
સુજલાં એ સુફલાં એ, ગરવા ગુણવંતા,
ન્યારા હિંદ હૈયાં,—જગ જુનાં,
દિશ દિશ ઉડતા અમદત્તજ ધવલા,
ગિરિ ગિરિ ધૂમતા ભારત વીરલા,
સહુ જણ ગણતાં તાજ જગતના, કયમ,
સમણા એ અમથી ભુલાયે ? મોલા મન સૈયા.—જગજૂના.

(૧૦૨૮)—સુધાચંદ્ર—

રહી જશેજ આશ અધુરી, બાપુ ! લે તું જન્મ સુધારી.
માયા છોડી દે તું સારી, બાજીની શેહારી—બાપુ ?
આત્મનને આલિંગી લે તું ના ફગશે દેહધારી,
આત્મ અમીરસ જોત નઝીલી, સૃષ્ટિ સો અંધારી—બાપુ ?
સુખ દુઃખ છે આ નત્ર આલમમાં, ભીતર સુખ દુઃખકાર,
તમે ઠંઠ સંસાર તણા સૌ એક અલખ નિહાળી.—બાપુ ?

(૧૦૨૯)—રામાયણ—રાગ-આરતિ-

જય હરિ ભગવન્તા, જય પ્રભુ શ્રી કન્તા
દનુજ દુષ્ટ દલ હન્તા, પાલક સુર સન્તા
જય જય જય જગદીશ
અવિનાશી સુખરાશી જય જય અસુરારી
સુખ નાયક સુખ દાયક ગોદ્વિજ હિતકારી
જય જય જય જગદીશ
ભય ભંજન જન રંજન નારાયણ સ્વામી
હરિ હરિ નારાયણ સ્વામી
એ સુનો દીનનકી હે અન્તર્યામી
જય જય જય જગદીશ

(૧૦૩૦)—જયદેવ—

માનીતી છે તું મોહન તણી હો વાંસલડી,
તુને વ્હાલમ કરે ઘણું વ્હાલ રે-હો વાંસલડી.
મીઠો આવડો શો શોર. મોલો નંદનો કિશોર,
તારૂં આવડું શું જોર ? ભુંડી કાળજડુમાં કોરરે—હો૦
એકીવારે તું હણી નાંખને હો વાંસલડી,
ભુંડી થોડુ થોડે કાં મારે રે-હો વાંસલડી.

જોતા તું કાષ્ટ કેરો કરકડો હો—વાંસલડી,
તુને આજ મળી છે ઠકરાતરે હો વાંસલડી,
ચોરની સંગે શીખી ચોરવા હો વાંસલડી,
વ્હાલે માખણ ચોર્યું ને તેં તો મન રે હો વાંસલડી—મીઠો.

(૧૦૩૧)—ચાલુ જમાનો—

હાય મુંઇ આવી જવાની કીધી મને તો દીવાની
હાય હાય કીધી મને તો દીવાની,
લજ્જા લુટાવીને રંગે રંગાવી અનંગે જગાવી છે હોળી,
ગાતી મદમાતી જોબનિયે ફુલાતી આ અંગે સમાતી ન ચોળી—હાય.
રસિયો કો આવીને રસમાં ડુબાવીને ઝીલે ઝીલાવે નવેલી
રંગે રમાવીને જવાળા શમાવી દે પ્રેમે કરી પ્રેમકેલી—હાય.

(૧૦૩૨)—મનોહરી રંભા—

પેટ તણો વેપાર-ભાઇ સૌ પેટની મારામાર—ટેક.
પુત્ર પ્રિયાને સગાં સહોદર, કરે પ્રિત વહેવાર;
પેટ સુધી સગપણ સૌ સાચું, પેટ તણો પરિવાર—પેટ.
ચમારને ઘેર ચાકરી કરશે, સંત સજન સંસાર
પાપી પેટને ખાતર ડુંબવું, ધિઃક ધિઃક અવતાર—પેટ.

(૧૦૩૩)—પ્રતાપ લક્ષ્મી—

તમારી તીજોરી છાનીજી, રાજન ખોલો ખોલો
સિદ્ધિ તણી ચાવી ક્યાં છુપાવી
ખોળો ખોળો સાહેબ બોલો બોલો—તમારી
આંગણુ ઉગી દાડમી એનો રસ ચુઇ ચુઇ જાય
એકલડા નહિ પીજીએ સાહેબ રસ સુકાઇ જાય
જોગીડા કમાડો તો ઉઘાડો ભેદો ખોલો સાહેબ બોલો બોલો—તમારી.

(૧૦૩૪)—કાંકડો ફીતુરી—

જોઇ જગત જોઇ દુનિયા જોયો કારોબારરે,
આંખો બન્દ રાખી તેને ખોયો સરવે સંસાર.
યત્ન યુકતીને અંગ બળે બસ ભરો ખજાનો યારે;
પાસા એવા ફેંકીએ કે સદા પઓબારરે.
સુખ દુઃખની હસ્તી કેવી એ ખ્યાલી મનનાં ફેર;
કોશીષોથી મોજ કરોને : કરો દુઃખને જેર.

(૧૦૩૫)—દુશ્મને ઇમામ—

સંસાર યેહ બહેવાર ખોટા હએ ઝુડા હએ;
જગતવાલી ન્યારી કીરતારી,
કોઇ જાએ કહાં તેરે દરકો છોડ—સંસાર.

છોડકે બન બન ફીરે હાએ સબકો
સાથી કોઇ નહી હએ અપના
હએ ફરીયાદ બેકસોંકા હો મદદગાર.—સંસાર.

(૧૦૩૬)—શરીફ બદમાશ—

હર હર ગુલપર હય હરીયાલી હરસું ફુલી ડાલી ડાલી,
હર દીલપર હય ક્યા ખુશહાલી ચમકા કીસમતકા તારા.
કુરબાન ફલક પર અખતર અનવર સબ સઇયારે હંય,
મેહેમાન હમારી મહેફીલકે સબ રૌશન તારે હંય.
દરબાર કે વાલી શાન નીરાલી હરદિલ પ્યારે હંય,
અરમાન મિલે દિલજાન મીલે યેહ દો મહે પારે હંય.

(૧૦૩૭)—ગાફીલ મુસાફર—રાગ-ગઝલ-

હર વક્ત તેરી સૂરત અય જાન સામને હએ,
હર લહેજા સામને હએ હરઆન સામને હએ;
દીલ ચાક ચાક કરકે મુજસે એહ કહે રહે હએ,
એહ દીલ અગર તેરા હએ, પહેચાન સામને હએ;
વાઅદા કીઆથા તુમને ? અચ્છા કસમતો ખાવો,
રખ્ખો તો હાત દીલપર, ઇમાન સામને હએ;
મુજસા ન હોગા કોઇ દો જાન રખનેવાલા,
એક જાન મેરે તનમે એક જાન સામને-હએ.

(૧૦૩૮)—માનવી પ્રપંચ—

મને કીધી અતિ ઉપકારી, બહુ દયા તમે દરશાવી;
મને અધિક એ કીધું કાંઇ,:મારી ફરજ મેં બ્હેન બજાવી.
જયમ નર વિણ સરિતા સુકી,
ત્યમ આપણે પતિ વિણ દુઃખી;
હું તો તમ સુખે હવે સુખી—મને.
મને પીયુંની ભક્તિ પ્યારી;
ભજીએ કર માળા ઝાલી,
હરી કરજો સહાય અમારી—મને.

(૧૦૩૯)—માનવી પ્રપંચ—

સ્વારથીઓ સંસાર, સરવે સ્વારથીઓ સંસાર;
જોઇ જગે જગે જુઠી જાળ, સઘળે સ્વારથનો વેપાર;
માતા પીતા ભાઇ નારી પ્યારી, માંહી સ્વારથની મારામાર;
સ્નેહી પણ મતલબને સાંધે, તે સ્વારથની પ્રીતી સાંધે;
આ જગનો વ્હેપાર—સઘળે.

(૧૦૪૦)—દાનવી માયા—

આન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ લજાવે
સ્નેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડી ઘડી સરમાવે મુજને એ મોહન ભાવે
વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ દોષ દર્શાવે
પણ મમતાથી પગે પડું તો છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે—મુજને.
ઘર કુકડો થઇ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉઠાવે,
ઘરની દેવી કહી સલુણો સેવા સર્વ બજાવે—મુજને
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમ સુધા પીવરાવે,
પ્રેમેથી પરિ રંભણ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે.—મુજને

(૧૦૪૧)—માનવી પ્રપંચ—

મારૂં જોબન ઝોલાં ખાય ખીલ્યું નવરંગી
ફુલ્યુ નવરંગી............ફાલ્યુ નવરંગી,
મારે અંગ અનંગ ઉછાળા, રસીલો રંગી
છબીલો રંગી...............હઠીલો રંગી,
તાકી મારે તીર સોંસરા વાગે,
આંખલડી મારી ઝબકીને જાગે.—જોબન૦

—સાખી—

જોબનની કાચી કળી ખીલી ફૂલ્યાં ફૂલ,
વ્હાલા મારા વીણશે, એ ફૂલડાં અણમૂલ.
તન મન થાય મને તાલાવેલી,
પ્રેમનો રંગ ચડગ્યો થઇ ઘેલી.—જોબન૦

(૧૦૪૨)—દાનવી માયા—

હેરી! ફેરી ગગરી નીડર યે કનાઇ
નીર ભરન મંય કયસે કયસે જાય!—હેરી
પન ઘટવા યે ઠેઠોલી મચાઇ
ગગરી પટક મોરી ચુનરી ભીંજાઇ
નીફ્ટ કો કયસે સમઝાઇ!—હેરી
રગ ઝગમે મયને સુંદરી ગવાઇ,
પીયા મોહે પુછે કહું બાત કયા બનાઇ,
લોગ કહત હરજાઇ—હેરી

(૧૦૪૩)—ગાફીલ મુસાફર—

કીસી પરદેસીસે હાં કોઇ ન પીત લગાએ,
કરસે ટાસે રોગન પાલે, હીરેકી કનીયા ખાએ

બીરહાકી અગની તન મન ફુંકે, કોઇ પલ ચયન ન આવે,
દીન દીન પલછીન જીયરા જલાએ મોર
વાઅદા વફા ન પૂરમાએ, તરસત તરસત આઇ આંખે,
મોરી, પીયા ન વાપસ આવે.

(૧૦૪૪)—દુસ્મને ઈમાન--

બાંકી તીરછી અદાને લુભા લીની,
દીલપે બરછી નજરકી લગા દીની—બાંકી.
કાફીર અદાપે હાય મંવ તો મચલ હાઇ,
હીજરમેં વાકે મોગી જાન નીકલ હાઇ;
ઉઠતા હએ દરદે જીગર હોતી હએ રોતેબસર,
કીયા કરાર છીના બેકલ કીની—બાંકી.

(૧૦૪૫)—પ્રતાપલક્ષ્મી—

વ્હાલમ સંગે યાર લગન મોરી લાગી
ચોર છુપાઇ દિલ ગયો ચોરી કરી બલજોરી,
જડે નહીં અરે કયાં ગયો પાજી ભાગી—વ્હાલમ.
અરે શું વ્હાલમની વાતો લખી છે ચોપડીમાં,
અહા વરસી રહી જો હાસ્યની અમૃત ઝડીમાં;
ભલા આવી ખૂબી છે જોગની બારાખડીમાં?
હજારો વર્ષ રદ છે એક આ સુખની ઘડીમાં—ચોર.

(૧૦૪૬)—મનોહરી રંભા—રાગ-કવ્વાલી-

જગતના બાગમાં બાપુ મયાળું એક માળી છે;
રસિલા છોડને પાણી સાંચીને કહાલી હે—ટેક.
સુગંધી તો ભ્રમર લ્હેશે, ખરો માલિક તો તે રહેશે;
ખિલાવી જો નહિ દેશે, ભુલ્યો નિજ ધર્મ માળીએ—જગત.
જશે જ્યાં ફુલની કળીઓ, જશે સાથે સુગંધો તો,
હશે ફળ ત્યાં હશે કળીઓ, જુઓ ધારો નિહાળીને—જગત.
પિતા? પુત્રી પરાયુ ધન, થશે બીજાને તે સ્વાધીન;
જશે ભરથાર લઇ તે તન, રહેશે રોઇ માળીરે—જગત.

(૧૦૪૭)—ભાવિપ્રાબલ્ય—રાગ-પ્રભાત-

અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રી હરિ! જુજવે રૂપે અનંત ભાસે;
દેહમાં દેવ તું, તેજમાં તત્વ તું, શૂન્યમાં શબ્દથી વેદ વાસે.
પવન તું પાણી તું ભૂમિ તું ભૂધરા! વૃક્ષ થઇ ફુલી રહ્યો આકાશે;
વિવિધ રચના કરી, અનેક રસ લેવાને, શિવ થકી જીવ થયો એજ આશે.
અખિલ૦

(૧૦૪૮)—ચાલુ જમાનો—
જસોદાકો જાયો મોહે કોઇ મિલાય દે;
નંદલાલા કાના કો દિખાય દે.—જસોદા.
જયસી ગોરિયા રાધા નારિયા.
વયસો હી કારો હય શ્યામ;
કયસો જાદુ વકીનો આંખિરી.
નાહી બેદે બે આરામ રામ—જસોદા.
ધન જોબન અરૂ રૂપ દીનો મોહેરી જગદાધાર.
ભોગી ભવરો પાસ નાહિરી. જીયામે લાગે કટાર ધાર—જસોદા.
વૃન્દાબનકી કુંજ ગલીનમે આવોજી મોરે કાન;
જો ન આવો તો કરૂંગી, પ્યારે મેં તોસે તોફાન જાન.—જસોદા.
(૧૦૪૯)—જયદેવ—
સર્વ વ્યાપી છે શ્યામ અમારો, શ્યામ સમું કોઇ નામ નથી;
પીંડ અને બ્રહ્માંડ તપાસો, શ્યામ વિના કોઇ ઠામ નથી–ભાઇ શ્યામ.
શ્યામ સમોવડ સૃષ્ટિ સરવમાં, સત્ય કોઇ સુખધામ નથી;
એ ઘનશ્યામ વિના અવનિમાં અન્ય ભજ્યાનું કામ નથી–ભાઇ–સર્વ.
(૧૦૫૦)—મેઘ માલિની—
સુ મધુર નિંદરિયાં નેન ભરી,
શીતલ લહરી મહિં અંગો હિંચે મમ,
પુલકિત તન, મુકુલિત નયન,—સુમધુર.
ભાન ભૂલાયું, ધવાયું પ્રીતે મન,
રજની સજની આવતું કામિની દયાકરી,
પ્રિય જન ગૃહી કર વ્હેલો વળ ભુવન—સુમધુર.
(૧૦૫૧)—ચીત્રસેન—
ભાગ્ય વિના નરભમતા, ભવમાં ભલા ભારી,
અતિ દુઃખીયારી હાલત, ધાત્રા દે તુ વિદારી—ભાગ્ય,
કેક કરતાં લાચારી કેક નર છે ભીખારી,
કેકને છે અશ્વ અસ્વારી, કેવી લીલા છે પ્રભુ તારી—ભાગ્ય.
ચંદ્રીકા મમજે પ્યારી, વિયોગે અતિ દુઃખીયારી
આપ–તીથી લે ઉગારી કષ્ટ કાપો કરૂણા કારી—ભાગ્ય.
કહું કષ્ટ શું ગીરધારી વાણી ન પહોંચે બીચારી,
વિનતી આલે વિભુ મારી, ધશ દયા કર આ વારી—ભાગ્ય.
(૧૦૫૨)—વિદ્યાવિનોદ ઉર્ફે પાપનું પ્રાયશ્ચિત—
મુસાફિર નંદકુંવર જપ નામ,
એ વીણ જૂઠા નામ તમામ—મુસાફિર૦

કયા લે આયા કયા લેના હય;
સચ્ચી કમાની નટવર નામ—મુસાફિર૦

(૧૦૫૩)—મનોહરી રંભા—

હિન્દી સંસારને નહિ રૂચશે પરદેશી પ્રીતી—ટેક.
પાણીમાં તેલ ભેળો, દુધમાં દીવેલ ભેળો;
જુદો જણાયે રેલો, રાખો રીતિ—હિન્દી.
કાગળ કેરી કોથળી, વળી અગ્નાની અંગ;
ભરતાં ખીલા ભાવથી, ઉલટું થાય અપંગ.
કલગી ધરી કાગડાઓ, મસ્તીખોર માંકડાઓ;
ફુલે જેમ શાંકડાઓ:-
વિવેક વિચાર તજી, અશોભિત વેશ સજી;
અંગ્રેજી વેણુ ભજી, ચાલતા મન મ્હાલતા,
ન નિહાલતા, અહો! નકલી નીતિ—હિન્દી.

(૧૦૫૪)—રામાયણ—

હરે રામ હરે રામ હરે રામ હરે
ભજાકર યહી નામ અરે બાવરે—હરે રામ.
રામનામકા જાપ છોડકર ઔર નામકા કૌન કરે,
કૌન પિયે મોરી કા પાની જબહો અમૃત કુંડ ભરે.

(૧૦૫૫)—ચાલુ જમાનો—રાગ-કોરસ-

શુદ્ધ સવારે મોઢું બ્રશ ને વિલાયતી મંજનથી થાય,
વિલાયતી ચા કોપીનાં, ઉનાં પાણી પીવાય.
વિલાયતી ડીનર વિલાયતી ફેશનથી લેવાય,
વિલાયતી કપડાં વિલાયતી ફેશનથી પ્હેરાય.
કોરસ { દમામ આ બધો વિલાયતી થયો,
તમામ ગામઠી રિવાજ દેશથી ગયો.
વિલાયતી ભાષા વિલાયતી ચેષ્ટાથી બોલાય,
વિલાયતી લગ્નો વિલાયતી કોરટમાં તોડાય,
વિલાયતી બેંકોમાં ગોટાળા વિલાયતી થાય,
ને ધોળે દિવસે દીવાળાં પણ વિલાયતી ફુંકાય. કોરસ—દમામ.
જ્યાં જોઇએ ત્યાં રંગ બધા આ વિલાયતી દેખાય.
વિલાયતી સોડામાં વ્હિસ્કી વિલાયતી સેવાય,
ધાન્ય ધરાને પાણી તેમજ જે આ કાળી કાય.
ચાર વસ્તુએ જોઇ ગામઠી છાતી ફાટી જાય કોરસ—દમામ.

(૧૦૫૬)—મેઘમાલીની—
નાહિ સત વિણુ શરણુ તું ચિત ધરરે,
દુનિઆ સતપર જીવન જીવનભર,
નાથ કોઇ નહિ સત સ્વામી જ્યાં,
શિદ ગુલામી અવર કરે,—નાહિ.
મોહ લોભ તજ યારી, મુક્તિ મન ધારી, ઉડી ભરી,
બંધન ખલક ખુવારી, આતમ રાજ્ય એ સાચ સમજ-
તું અચલરે—નાહિ.

(૧૦૫૭)—મેઘમાલીની—
ગરીબ પ્રાણુ કબર પર શ્રીમાન બાગ ફાલે,
ગરીબ ચૂર્ણ જીગર પર શ્રીમાન મોજ મ્હાલે—ગરીબ.
હજાર ચશ્મ રૂદનથી ખુશાલ એક થાયે,
હજાર ક્રુર જખમથી આરામ એક કાયે—ગરીબ.
હજાર દેહ પતનથી પુજાય એક ભાવે,
હજાર જાન ખરીદપર રે એક શાહ કહાવે—ગરીબ.

(૧૦૫૮)—ગોરખધન્દા—
હીરા મન બોલ બોલ, હર ભજ મુખ ખોલ ખોલ
મધુર ફુલ ફલ બનમેં દેખ નહો ડાંવા ડોલ—હીરામન.
સદા બોલકે મીઠા બાની અભિમાની તું રટ નિત રામનામકો.
બઢત નહીં ઇસ ટેં ટેં સે કુછ મોલ—હીરામન.

(૧૦૫૯)—રામાયણ—
ગોરે ગોરે ગાલોપર હય યું આંખ જમાનેકી,
ખાઇ નહી હય કાહું મનુષને શકતી ધનુષ ઉડાનેકી,
ખિલી હયે ખાપરસે કલિયાં તમામ જોબનકી,
ગુંદા હયહાર, કસર હય સજનસી ગરદનકી,
કેરો ન સામને કન્યા કે બાત સાજનકી
બિગડ દેતા હય શૃંગાર રસ દશા મનકી,
અબ મત છેડો કામ કહાની, ઇસ રસસે દરગુજર કરો
રે મીઠી બકવા સબ છોડદો બાર બાર સરમાનેકી—ગોરે.

(૧૦૬૦)—ચાલુ જમાનો—રાગ-કવ્વાલી—
અમારો કોઇ નથી આરો, સમય છે પ્રાણુ લેનારો,
પડ્યો શિર દુઃખનો ભારો, પિતાજી મ.રો કે તારો,
થઇ છે પાયમાલી શર્ત સટ્ટાથી પિતા મારી,
ગયા ઘરબાર ને ધનમાલ, આવી સખ્ત લાચારી,
થશે તકદીરનો વારો, પિતાજી મારો કે તારો—અમારો.

ન ખાવા અન્નનો દાણો, ન પીવા ગોળીમાં વારી,
નહી તન ઢાંકવા કપડું, કહું શું વાત વીસ્તારી,
થયો સંસાર આ ખારો પીતાજી મારો કે તારો.—અમારો.

(૧૦૬૧)— જલસા સંગ્રહ—રાગ-(શાહાના કાહાનરો-ખ્યાલ.)

નાનકરા નનંદજીના છૈયારે, તું છાંડદે ,મોરી બૈયાં—નાનકરા.
રોએ રોએ અંખીયાં લાલ કરંગી, નીર ભરૂં ગીરધારી;
બીન્દ્રા બીનકી કુંજ ગલનમેં જાએ પોકારૂં મે દૈયારી—નાનકરા.

(૧૦૬૨)—જલસા સંગ્રહ—કાલીંગડો-પદ.

રઘુવંશી રાજા હે રામ કનૈયા,
દશરથ સુત વાસુદેવકો છૈયા—રઘુવંશી.
અજોધ્યાકા રાજા મથુરેકો બાસી,
એક ધનુષધારી એક મુરલી અભ્યાસી—રઘુવંશી.
અહલ્યા તારી કુબજા ઉગારી,
શરણાગત પ્રભુ ગુણિકા ઉધારી—રઘુવંશી.
રાવન મારે કંસ પછાડે,
વિભીક્ષણ તારે અક્રુર ઉધારે—રઘુવંશી.
સીતાપતિ રામજી લક્ષ્મીકો સ્વામિ
તુલસીદાસ પ્રભુ અંતરજામી—રઘુવંશી.

(૧૦૬૩)—રંગતરંગ—

હાં સંશય છે પાપી શેતાન,
સંસારે તેથી સંભાળી વિચારી સદા રહેવું સાવધાન;
જાલંધરે કર્યો સંશય વૃંદા પર, થઇ તેના જીવનની હાણ;
પુરાણે તેનું વૃતાંત છે વિદ્યમાન,
દ્રષ્ટાંત દીલ સોચો શીક્ષા ધરો ધ્યાન
કુંભારાણાએ મીરાંબાઇના વિષે ભ્રમણાથી ખોટી શંકાથી;
ખોયું છે માન.........સંસારે.........હાં સંશય છે.

(૧૦૬૪)—અનવર કાવ્ય રાગ-ભજન.

સમજ મન મેરારે યહાં કોઇ નહીં તેરા,
ક્યા ગફલતમેં કહેતા હે તું નાહક મેરા મેરા !—સમજ-ટેક.
બાપ ભાઇ ઓર લડકાલડકી ઓરત કુટુંબકબીલા,
દોસ્ત આસના સબ દુનિયાકે, ક્યું ગફલતને ઘેરા !—સમજ-૧
મહેલ ઝરૂખા કામ નહિ આવે, સાહેબકી દરઘામેં,
એક દીન એસા આવગા બંદે જંગલ હોગા ડેરા—સમજ-૨

ખાઓ પીઓ ઓર ખરચો પ્યારે ધરમ પુન્ય કુછ કર લો,
સંગ તમારે હોય ઉજાલા, આગે રસ્તા અંધેરા—સમજ-૩
જ્ઞાની તુમ બેપારકો આયે કુછ તો સોદા કર લો;
જબ મુડીમેં ખોટ પડેગી ફોગટ જાયગા ફેરા—સમજ-૪

(૧૦૬૫)—જલસા સંગ્રહ—(રાગ, કાફી-પદ)

રઘુ વીરસે જા કહીઓ મોરી,
કહીઓ મોરી સુનાઇઓ મોરી—રઘુ વીરસે.
સુનો હનુમંત અંજની નંદન કહીઓ સંદેશાકી હોરી,
શીશ નમાએ ચરણ ગ્રહી લીજો,
કીજે બિનતી મોરી,-રામસું દોઉં કરજોરી—રઘુ.
એ રઘુપતીકી કીર્તી સુની હએ, જીનકો ધણુંષજીને તોરી
તે ભૂજબળ અવહી કીત દુરીવટ,
રાવન દુષ્ટ હનોરી-કહેત હે જનકકી છોરી-—રઘુ.
દોન નહી ચેન, રેન નહી નિંદ્રા ખાન પાન બીસરોરી.
બન ઉપ બનમે આઇ પરી હું,
તેરોહી ધેઆન ધરોરી-રામ રામ મુખસે કહુરી.—રઘુ.
કિતીક દૂર લંકા ધઢ તુમસે જીનસ સૂટી રચ્યોરી,
સુગ્રીવ કષ્ટ હરોરી-ભગતન પ્રતીપાલ કરોરી—રઘુ.
કહે હનુમાન ધીર ધરોમત લંકા કરંજી મેં હોરી,
રાવન કુંભકર્ણ સગહી માર હું
મેઘનાદ હનુરી-ટેક તેતી સંબધ છોરી—રઘુ.
તુલસીદાસ પ્રભુ તે હારે મીલનકો, અગ્રધ આશ રહી યોરી,
પ્રાણદાન દીજે રઘુનંદન,
ગાઊં મે કિર્તી તોરી-પરવ અબ કરહું બડોરી.—રઘુ.

(૧૦૬૬)—રંગતરંગ

ફેશનેબલ બૈરીનો સ્વામી સંસારે રવડે છે;
ધન ખર્ચી ધરમાં ઠેમકૂસ લાવી દુઃખમાં સબડે છે.
રંગઢંગ ઠાઠમાઠ ફેશનપર મરતી ફરતી.
કેશ ફેશ ડ્રેશ બેશ બીલકુલ એકટ્રેશ સમ દીસતી.
આય નાચે કુલટા ફેલ ફંદ સઘળા છેક;
બની ગુણીકા બેપરવા......................ફેશનેબલ.
વૉચ ચેન પેનફ્રેન ફેન્સી હેન્ડ કર શીપ ધરતી,
ગુટપુટ લાવ લાવ ઓર્ડર પર ઓર્ડર કરતી;
અબ મીજલસમાં ખાય છે હોટલમાં લાય લાગે
ઉરમાં અંતરમાં..............................ફેશનેબલ.

(૧૦૬૭)—જલસા સંગ્રહ—(દેશ, ૫૬)

ભવાદે પ્રાણુ જરા મોકો-શરણુ કિસ્કે તું જાતા હૈ.
કિહર મે તું બચન દેકે-નિકસકે કયું ભમાતા હૈ.
પ્રભુ કે ખાન પાનેકા-નખા તું ભુંખ કે મારે;—૧
અરે મન મુઢ જો હોકે-ભજન તુજકો ન ભાતા હૈ.—૨
દુજા કોઈ અધિક દાતા-નિકાલો ઢુંઢ જગફિર કે;
કિસીકે જો તું દેનેમે-નહી સંતોષ લાતા હૈ.—૩
ચલાજા ઔર દૌરોંસે-તજી ઇસ રાજધાનીકા
અવિહિત કર્મ પાનીમે-જનમ અપના ડુબાતા હૈ.—૪
જહાંવોના તુઝે દેખે-જગા ફીરોજ બના ઐસી;
કયુ છુપકે પ્રભુ સેજે-તું કરને પાપ ન્હાતા હૈ—૫

(૧૦૬૮)—રંગતરંગ—

અકળ આ ઇશ્કની હા! જોઇ મેં અજબ લીલા;
રાગી વીરાગી સહું, કોઇ ઇશ્કના ઘેલા,
ખુદાઇ ઇશ્કની જગમાં, સરે જાહેર છે છાઇ;
પુજારી ઇશ્ક કેરા, જુઓ મજનુનને લયલા,
પરમ છે ઇશ્કની પદવી, અમર લોકોએ છે ગાઇ;
બન્યા છે કંઇક બંદા, ઇશ્ક પીરના ચેલા.

(૧૦૬૯)—જલસા સંગ્રહ—ખમાચ ઠુમરી—

પનીઆ જાઉંગી મોહે મત રોકો—પનીઆ.
સબ સખીઅનકે સંગમેં પનીઆ;
જાન દીઆ ભર આવુંગી-મોહે—પનીઆ.

(૧૦૭૦)—રંગતરંગ—

; સુંદર શાડી મોરી મયકે મે મેયલ ભઇ;
કયા લેકે જાઉ ગવનવા રામ.
ન અયસો રંગઢંગ ન અયસો જોબન;
કાહે પે પેહેનું ગહનવા રામ.
ગંગા માઇ તોપે ચુંદરી ચઢઇયા;
પીયાસે કરદે મીલનવા રામ.
જયાં બહે ગંગ તબસે કશી;
બીચમેં નદીઉ બકતહે રામ—ગંગા.

(૧૦૭૧)—જલસા સંગ્રહ—ખમાચ-હોરી.

આજ આય દેખોરી સજના,
કીસ છબસે મેરા કાહન ખરોરી—આજ.

હાથ લકરીયાં ખાંધ કમરીયાં,
કોઉ જાણે અજાણુ ખરેરી—આજ.
માતો ધીટ બરજે નહીં માને,
મોરલીકી ટેર સુનાએ ખરેરી—આજ.

(૧૦૭૨)—**જલસા સંગ્રહ**—માંડ-મરખી

ભલાજન નાર ભણાવો ભાવેરે,
વિદ્યા સાચ સરસ લાભ લાવે—ભલાજન.
શિખી સ્ત્રી ઘર તરતું રાખે રે,
કોદી ભૂલી ખરાબે ન નાંખેરે,
નિર્ભય થઇને રૂડા ફળ ચાખે—ભલાજન.
ઘરના જન જોડે સુખે રહેશેરે,
જેને જેવું તેને તેવું દેશેરે,
રૈસે રૈસે હિસાબજ કહેશે—ભલાજન.
જેવી મા તેવાં છોરૂ જો થાયરે,
જ્ઞાની હોય તો જ્ઞાની સુહાયરે,
મુર્ખિ હોય તો મુર્ખ તે થાય—ભલાજન.
સહુ સુધારાનું મૂળ તો નારીરે,
સહુ સુધારાના ઘરની તો બારીરે,
શિખી નારી તેની બળિહારીરે—ભલાજન.

(૧૦૭૩)—**જલસા સંગ્રહ**—ભૈરવી-ઠુમરી.

નદીઆ તટ ઠાડોરે, કાહાન જમુના તટ ઠાડોરે—નદીઆ.
હાથ લકડીઆં, ખાંધ કમલીઆંરે; બનસી બજાએ ઠાડોરે—નદીઆ.

(૧૦૭૪)—**મધુવંસરી**—

જાગી જ્યોત જાગી હૃદયની જ્યોત જાગી,
બંસીઓ સાથ વાગી, આત્મની તાલી લાગી;
પ્રભુની ધૂન મધુરી એ સુભાગી—જાગી.
સ્વર્ગ અવની સૌ સુહાયે,
દુઃખ દિલનાં સૌ શમાયે, સુર ઉર ઉરના પુરાયે,
થાજો સ્નેહ યોગી, સ્નેહ ભોગી, સ્નેહ રાગી—જાગી.

(૧૦૭૫)—**જલશા સંગ્રહ**—ભૈરવી-ઠુમરી—

હો બેરાગી મોરા રામ—હો.
તનસે બેરાગી પીઆ; મનસે બેરાગીરે;
જબરાને લીનો હે બેરાગ, બેરાગી મોરા રામ—હો.

(૧૦૭૬)—મધુમંસરી—
મોરી બૈયાં નપકર, ગિરધારી શ્યામ,
ચલી ભરન નીર જમુનાકે ધામ મોરી.
તુમ તો બને સોતનસંગ રહેતે,
અબ તો સનદ પ્યારી, શ્યામ—મોરી.

(૧૦૭૭)—અનવર કાવ્ય—રાગ-બિહાગ
હે સજનારે તું મેરી સેજપેં આ,—ટેક
સેરા હમેલા હાર હજારો, ફુલું દે ગજરે લા,-હે સજનારે—૧
મેં તોરી દુલહન તું મેરો સ્વામી, હસહસ ગરહુલગા-હે સજનારે—૨
દરસન કારન તરસત નેના, ચાંદસા મુખરા દીખા,-હે સજનારે—૩
તેરે મીલનકો જીયા વલપત હે, બિચસેં પરદા ઊઠા-હે સજનારે—૪
જ્ઞાની કીતો માંયાં એહી અરજ હે, બેડલાપાર લીધા-હે સજનારે—૫

(૧૦૭૮)—રંગ તરંગ—
અલબેલા સનમ આપની દીવાની—સમજજે.
નજરાણું મારા દીલનું દીલજાની—સમજજે.
તન મન છે પ્રાણુ આપના છો આપ-મુજ માલીક,
વશ થઇ છું વ્હાલા આપની મહેરબાની—સમજજે.
પરવાનો બન્યો પ્રેમદા તવ કાન્તી-જ્યોતનો,
બીમતાથી મારા પ્રાણુની કુરબાની—સમજજે.

(૧૦૭૯)—ભાવિ પ્રાબલ્ય—
તમને દુઃખની વાત અમારી માધવ શું કહીયેરે
અમને સાચીં ઓથ તમારી—માધવ !
માધવ ! કહેવાં દુઃખની વાત મારૂં હૈયું નવ રહે હાથ;
અમારા બેલી છો જગનાથ—માધવ !
ભરી સભામાં ચીર ખેંચ્યાં જોતાં પંચ ભરથાર;
રોતી કકળતી અબળા વ્હારે, આવ્યા શ્રીગોપાળ—માધવ !
બાર વર્ષ વનવાસ ભોગવ્યો, રહ્યો ગુપ્ત નિવાસ;
તે પણ વસ્યું સાહ્યે તમારી, અંતરમાં અવિનાશ—માધવ !
પુર્વ સંબંધે આવી મળે, જે કર્યું વિધિએ નિર્માણ;
હું તમથી જુદો નથી, છો પાંડવ મારા પ્રાણ;
ધીરજ ધરીને રહીયેરે—તમને.

(૧૦૮૦)—અનવર કાવ્ય—રાગ પદ બિહાગ,
કોહરીઆરે તું કયું કુ કુ કરે ? ટેક
મેં બીછરી પિયા ઢુંડન નીકસી, તું બેરન દુઃખદે,—કોહરીઆ-૧
કુક સુનત મોરા દિલ ધરકત હે, દુઃખસે છાતીયાંભરે—કોહરીઆ-૨
પિયા કારન મેં બનબન ફીરતી, કાહુ સંગ જીયાના ઠરે,—કોહરીયા-૩
જ્ઞાની પિયાકા યહાં ખોજ મીલતહે, ક્યું દુઃખ મનમેં ધરે—કોહરીયા-૪

(૧૦૮૧)—રંગ તરંગ—
જે દુષ્મનની તાસીર તે ટાળવાં ટળતી—નથી,
લાખ હો તદબીર તે એક પણ ફળતી—નથી,
ખુદની જે ખસલત નસીહતથી તે પલટાતી—નથી,
કામળી કાળી કદી રંગથાથી રંગાતી—નથી,
મતલબી વેસ્યા કદી મહોબતનો દમ ભરતી—નથી
આકના ફુલમાં કદી સુગંધિ સાંપડતી—નથી.

(૧૦૮૨)—જલસા સંગ્રહ—ભૈરવી–ગજલ.

હમારી દિલ લગી રબસે-કિસીસે દિલ લગાવે કયા;
મરીઝે ઇશ્ક હાં હોકે-ખુતોંકે યાં જગાવેં કયા.—હમારી.
દગલબાજી હૂઇ યારો–હકીકત કયા સુનાઉં મેં;
કિયા સબ બખ્ત મેરેને-કિસીકો હમ સતાવે કયા.—હમારી.
હમારી લાશ દોજખમે-ઉઠાકે ફેંકનાં યારો;
સિહા મું રોજ કયામતપર-ખુદાકો હમ બતાવે કયાં—હમારી.
હિજરકે દર્દકી દારૂ-નહી મિલતી જહાંમે તો;
સિવ.વો યાર દર્દો ગમ-કિસીકો હમ સુનાવે કયા.—હમારી.
અરે ફીરોજ વો વાકેફ-હૈ મેરે જિગરસેભી;
નિકાબે ડાલકે મુંકો-કિસીસે હમ છુપાવેં કયા.--હમારી.

(૧૦૮૩)—અનવર કાવ્ય—રાગ ભજન.

સાંભળોને સંતો સત વચન બોલું જ્ઞાન અપારોજી,
કાષ્ટનું સ્મરણ શું કરો ? માળા મનની તે સારીજી—સાંભળો-૧
કાશી હીમ.ળે જઇ કરી શીદ દેહને પાડીજી ?
જુલમ ન કરીયે જીવ ઊપર એસો આપાને મારીજી—સાંભળો-૨
ગંગા ને જમના જઇ કરી શુદ્ધ થયી બ્રહ્મચારીજી,
મેલતો મનનો ઊતર્યો નહીં જ્ઞાન કોટડી અંધારીજી—સાંભળો-૩
જ્ઞાની તે એને જાણીયે બેસે ધ્યાન લગાવીજી,
ખબર ન રાખે સંસારની મુકે દેહને વિસારીજી—સાંભળો-૪
દોરીરે વાણી પ્રેમની સુનમાં સુરતી લગાડીજી,
તાર ન તુટે તાણતાં કહે **જ્ઞાની** ઊચારીજી—સાંભળો-૫

(૧૦૮૪)—વિદ્યાવિનોદ ઉર્ફે પાપનું પ્રાયશ્ચિત—
જૈસી પ્રીત હરામચે, એસી પ્રભુપે હોય,
ચલા જાય વૈકુંઠમે, પલા ન પકડે કોય.
જેસી નર કરણી કરતા હય, યો આયસા ફળકો પાતા હય.
પ્રભુકો અખંડ ધામ છોડકર, રૌરવૈ નર્કમે જાતા હય

આમ્ર વક્ષકો ફળ હય કેરી, ઝેરી બીજ કૌંવચકા હય
ઐસી તરેહસે કર્મકા ફળજો, વો છીપકે નહિ રહતા હય
કીસ્ન મોરારી ગીરીવર ધારી, તુજ બલીહારી ન્યારી હય
સંત મહાત્મા નિશદિન ગાવત, મહિમા તેરા ભારી હય—જેસી.

(૧૦૮૫)—જલસા સંગ્રહ—સિંધુગ-દાદરો.

મે તોરે કારણ બેરાગણુ બનજાઉંગી—મેં
તું પીયા મોરા મે તોરી સજની
મેં તો બલહારી તોરે બલબલ જાઉંગી—મેં તારે.

(૧૦૮૬)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ભૈરવી દાદરો.

રામ મેં જગાય હારી, પિયા પાપી ન જાગેરે—મે૦
નીચે બહે ગંગા ઉપર બસે કાશી;
કે બોલી બોલે ચરણાં મેં બ્રિજવાસી—મે૦

(૧૦૮૭)—રંગતરંગ—

ચીંતાનો પાર નહીં દુ:ખનો સુમાર નહીં
સુખનો પ્રકાર નહીં, હાય એળે જાય અવતાર
નઠારી પ્રેમદાના પતી તણી વીપદા
કહી ન જાયે ને સહીયે ન જાગે
કાળજામાં કારીસી કટારી ભોંકાએ—ચીંતાનો
મર્યા છે ભુંડી તેને પીડા અંતર ઉંડી
હઇયામાં પ્રકટાવે નીત નીત હોળી
સારૂં છે આથી સાધું થાવું રાખ ચોળી—ચીંતાનો

(૧૦૮૮)—અનવર કાવ્ય—રાગ, લાવણીની રાહ.

સુરત હમારી છેલ છબીલી, મનવા હમારા મસ્તાના,
સુરત હમારી શિખર ચડી ઓર,
દેખા અલખ દરબાર, હુવા મન મસ્તાના—ટેક-૧
નવ દરવાજે બંદ કીયે ઓર, દસમા ખુલ ગયા દ્વાર—હુવા-૨
પાંચ ઇંદ્રિકો બસ કરલીની ઓર, ગગને ચડાયા તાર—હુવા-૩
જ્ઞાની આપ બિસર ગયે ઓર દેખલીયા દિદાર—હુવા-૪

(૧૦૮૯)—રંગતરંગ—રાગ-કવ્વાલી—

જગત પરવા નથી મુજને, વીરાગી હાલ મારો છે;
અનીતી વાત છોડી દે, નીરાળો ખ્યાલ મારો છે.
અરે કેવળ ઉદર ભરવા, પશુ પેરે ગુજર કરવું;
ન બનશે તે કદી કાળે, મનુજ અવતાર મ્હારો છે.
જડીની છાપ વ્હોરીને, શરીર શણુગારવું મીથ્યા;
અવર શણુગાર નથી ધરવા, શીયળ શણુગાર મ્હારો છે.

સ્પૃહા કિંચીત ન કંચનની, તૃણવત જગત ભાસે;
સહુ દુઃખ દુર છે મ્હારાં, પ્રભુ રખવાળ મ્હારો છે.

(૧૦૯૦)—અનવર કાવ્ય—રાગ, ભજન.

સમજ મન મેરારે જરા મોતસેં ડર,
એ તો જુઠી બાત નહીં હે નિશ્ચે જાયગા મર—સમજ.
ખાતા પીતા ખુશીયાં કરતા, ગફલતમેં બેડર,
મોત તો તુજપર તાક રહાહે ઉસકી નહીં ખબર—સમજ-૧
માન બડાઇ ખુદીકે અંદર રહેતા હે તું મસ્ત,
એક જના મરનેકી તુજકો દિલમેં નહીં ફિકર—સમજ-૨
પેસે પીછે ફીરતા હે તું ઢુંડતા દેશ પ્રદેશ,
અય મૂરખ એ કામ નહીં આવે મરનેકા ગમ કર—સમજ-૩
માલ ખઝાના ઓર મગરૂરી ધરી રહેગી વહાં;
ગરીબ હોકર તું જાયગા, જ્ઞાની બંદગી રબકી કર—સમજ-૪

(૧૦૯૧)—રંગતરંગ—રાગ-ગઝલ

સાપ પર દલમો ફેંકી છે હવે શું તારણ આવે છે.
નક્કી આ જોવા જેવું છે હવે શું તારણ આવે છે.
આ સાચું કે એ સાચું ભાઇ નથી કાંઇ સમજાતું
સાચું હશે તે તરી આવશે હમણા થાશે થાતું
આ તે કેવી વાતું, જે જોઇએ તે વળ ખાતું
પાઘડીએ વળ ખચીત્ત ઉતરે ગાલ પુરણ એમ ગાતું
મને તો જુઠ્ઠી માને છે. હવે શું તારણ આવે છે.

(૧૦૯૨)—જલસા સંગ્રહ—(કાફી-હોરી)

વાંહી જારે કનૈયા જાહાં સારી રેન ગુમાઇ, વંહી
બ્રિજ વનિતા કો સંગ છાંડકે, કુબરીસે પ્રીત લગાઇ,
હમતો ભરોસે રહે હે તોહારે, એસે કીના નહુરાઇ,
લાજ તોએ કછુ ન આઇ.—વાંહી

(૧૦૯૩)—અનવર કાવ્ય—રાગ બિહાગ, પદ.

સખીરી મોકો રે પ્રિયા બિના કલ નાપરે,
મંદર અંધેર મોરી સેજભી સુની, બિનપિયા જીવરાડરે—સખીરી.
ખાન પાનમોકો કછુના ભાવે, નિશદિન જીયરાજરે—સખીરી,
બિરહ અગન મોરે તનમેં ઊઠતહે, અખીયુનીરઝરે—સખીરી,
ખોજ કરોની મોરી સુગડ સાહેલીઆં, કોનમોરે પિયાકોહરે—સખીરી,
પિયાકા પતા ગુરૂ દેતહે જ્ઞાની, અબ કાય ફિકર કરે—સખીરી.

(૧૦૯૪)—રંગ તરંગ—(રાગ-ગઝલ,)

હર વક્ત તેરી સુરત અયજાત સામને હય,
હર લહેજા સામને હયે હર આન સામને હય,
દીલ ચાક ચાક કરકે મુઝસે યેહ કહે રહે હય,
એહ દીલ અગર તેરા હએ પહેચાન સામને હય,
વાયદા કીયાથા તુમને અચ્છા કસમતો ખાઓ,
રખ્ખો તો હાત દીલપર ઇમાન સામને હય,
મુજસા ન હોગા કોઇ દો જાન રખનેવાલા,
એક જાન મેરે તનમે એક જાન સામને હય.

(૧૦૯૫)—જલસા સંગ્રહ—કાલીંગડો, ગઝલ.

કતલ કરનેકું આશકકું, નેગેહ તલવાર કાફી હએ,
બરોંહ કે જખ્મકા મરહમ, તેરા દીદાર કાફી હએ—કતલ.
પરેશાં દિલ દીવાનેકું, નહી દરકાર જંઝીરોસે,
દિલોંકે કેદ કરનેકું, ઝુલફ બલદાર કાફી હએ—કતલ.
ન ટસબીહ હએ ન સુજદા હએ, નહી મતલબ કેતાબસે,
તસવર બન ગયા દીલમે, તો યહી તકરાર કાફી હએ—કતલ.
પરેશાં દેખકર મુઝસુ, જુલ્મઅતના ન કર જાલેમ,
ફકત મહેરબાનીસે, સુખનકા પ્યાર કાફી હએ—કતલ.
છોડજા ન મત એકીલા, યહાં ઇસ ફના મુકામમે,
ગફુરકું જબેહ કરનેકું ચશ્મકા ઈશાર કાફી હએ—કતલ.

(૧૦૯૬)—અનવર કાવ્ય—રાગ, પદ, કાલીંગડો.

ક્યા કહેના હાલ ફકીરંકા ? ફકીરંકા ગુરૂ પીરંકા ? ક્યા-ટેક.
કોઇકો પસંદ હે મહેલ હવેલી, માલ ખઝાના હીરંકા ! ક્યા-૧
કોઇકો પસંદ હે સુકી રોટી, ઓર બિછાના હસીરંકા ! ક્યા-૨
આશક મસ્ત ફકીર અલ્લાહકે, ભાવ ન પૂછે અમીરંકા ! ક્યા-૩
ગરીબ ગુન્હેગાર આજીઝ અનવર પાર નહી તકસીરંકા ક્યા-૪

(૧૦૯૭)—કબીર સાબ—રાગ-ભજન.

ખોટી સહુ ક્રિયા બાઇ, સાચી સગાઈ રામતણી જીવ જાણુ નાતો
પરમ પદમાણુ નાતો, લહે સુખ લ્હાણુ નાતો
રામ રામ સઉ કોઇ કહે, દલસત કહે ન કોઈ;
એકવાર દરલત કહે, (તો) કોટી યજ્ઞ ફળ હોઇ.
કનક મંદિર મ્હેલ આરસ, ચોમરદંમ કમાન;
(પણ) સિયા રામના ભજન વિણ, ભલું એ થકી રાન.
ધન્ય જેણે રામ કહ્યા છે, પુન્ય ફળ તેના ફળ્યાં છે,

શુભ પંથ જેહ વળ્યા છે, તોજ જાણે રામ મળ્યા છે.
જીવ્યાની ન કંઇ વડાઇ, જે દુઃખદાઇ દેશ પસાઇ,
પરમાનંદ સુખમાણનાનો

(૧૦૯૮)—સુર સ્યામ—(રાગ-રતકતી,)

જય જય નારયણ બ્રહ્મ પરાયણ શ્રીપતી કમળા કાન્તં
નામ અનંત કઇ રીતે વરણું શેશન પામત અંતં
શીવશન કાદીક, આદી બ્રહ્માદીક સુરમુની ધ્યાન ધરંતં
મચ્છ કચ્છ વારાહ રૂપ હરી વામન વેશ ધરંત
પરસુરામ શ્રી રામચંદ્ર રૂપ, લીલા કોટી કરંત.
જન્મ ધર્યો વસુદેવ દેવકી ગ્રહ યશોમતી ગોદ ખેલંતં
પેસી પાતાલ કાળી નાગ નાથ્યો ફનપર નૃત્ય કરંતં.
ઇંદ્ર ગુમાની ગર્વ ઉતાર્યો, કર પર ગીરી ધરંતં.
જગન્નાથ જગમગ ચીન્તામણી શરણ શ્રધાનીશ્રંતં;
દ્વાદશ સ્કંધ ભાગવત ગીતા, ગાવત શુર અનંતં.

(૧૦૯૯)—મુદ્રાપ્રતાપ—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં બેન, ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
કહે ઋતુ વિણ ફળ કયાં દીઠાં, બેન ઋતુ વિણ ફળ કયાં દીઠાં છે.
તરૂવર તહાં તરૂવરની છાયા, કંથ તહાં કામનીની કાયા;
જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે આંબા નવ પાકે;
મન કરીએ ન અઝીઠાં બેન—ધીરજ.

(૧૧૦૦)—અદ્દલ ઇન્સાફ—

બહાદુર બંકા, નહીં કરો શંકા, હરવાને પરધનને,
બહુ વેશ ધરો, બે ફીક ફરો, દીલમાં ન ધરો ડરને,
લુંટફાટ કરો છળબળથી, દયા નવ ધરીયે ખટપટ કરીયે,
જઇ દુસ્મનને હણીએ.........................
ભોળાને નાંખો પાખંડમાં, ધુતો દેશનના ફંદમાં,
શોખ સુખે માણો સંગમાં ગોલ્ડન ગેંગનો જયજયજય.

(૧૧૦૧)—કુલિન નાયકા—(રાગ-ગઝલ)

નેહા લગાતે હય હમભી બાલાપનમે.
હોતે હય શયદા કઇ એક ગુલોકે ચમનમે.
બદ મસ્તીયાં દીખાકે વફા યાર કરતે હય,
આશક હમારે હમપે જાંનીસાર કરતે હય,
ચે ખંજરે અબ્રુકા કભીવાર કરતે હય.
ઘાયલ હમારે નાજકે કઇ આહ ભરતે હય.
જબ આતાંહે સાંવરીઆ બલાયે લેતે હય,
શીર શીસક મચલકે હસી ખુસીસે પ્યાર દેતે હય.

(૧૧૦૨)—નવલશા હીરજી—
જળ થળમાં સર્વમાં જળ હળતી દિવ્યતા,
અર્યું વિલસે બ્રહ્મ આ, વદુંશુ ભાળું રમ્યતા—જળ૦
નમન હું નિત્ય તેને પ્રેમે કરૂં;
ભજન કરી ભાવે, અભય બનું.—જળ૦

(૧૧૦૩)—નવલશા હીરજી—
ઘરની શોભા છે ઘરવાળી, નરને શાંતી સદા દેનારી—ઘરની.
નારી વિનાના નર અરધા ધર્મી કર્મી વ્યવહારી;
સંસારે સ્વર્ગે સોહાએ; જે નરને ઘરનારી—ઘરની.
મંગળ સ્વરૂપા મંગળનામી, મંગળ મય કરનારી;
જે ઘરમાં નારી પુંજાએ, તે ઘરની બલિહારી—ઘરની.

(૧૧૦૪)—કબીર સાબ—
ભજીલે શ્રી રામ, મુરખ હો મનવા,
આ ભવ જળ તરવા, શિરપર ઘુમે જમરાયજી
ગર્વ મહી ગાજે, પરમ સુખ દેખી દાઝે,
હરામિ ન લાજે, પાછળ પસ્તાવો પુરો થાયજી
પાપી પલિત પાડા, ખાંતે શિદ ખોદે ખાડા;
અંતે એ આવે આડા, કુરાન પુરાન પ્રીતે ગાયજી
આંખ તું જોને ખોલી માન દેહ અનમોલી;
દુનિયાં સહું રહીછે ડોલી, રહ્યો મુઢ તેમાં શુ સોભાયજી
બ્હાર કરીલે બ્હેલી, મુસાફરી છે આ છેલી;
જાને ભર ભક્તિ થેલી, દિન કબીરો સુખે ગાયજી

(૧૧૦૫)—શ્રવણ કુમાર—
અષ્ટ પ્રહર હું તો કરીશ પિતા તણી સેવા
કરૂ સેવા, માતું તેને દેવા (૨)
મુજને અન્ય વિષય, રૂચે નહિ અંતર માંહી
ઇચ્છું ન કાંઇ અન્ય તણી સેવા—માતુ
જન્મીને આ જગત માંહી પિતૃ સેવા જેણે જાણી
ધન્ય તેની જીંદગાની
કરી કમાણી, મનથી માની જગમાં જાણી
માની મીઠા મેવા—માતું.

(૧૧૦૬)—સુરસ્યામ—
ભક્તિ સુધારસ સાર જગમાં, સત્ય સમજો નરનારીરે;
ભક્તિને વશ થઇ ગીરધરી, આહીર સાથે ગાયો ચારી.
કપટી મામા કંસને મારી, દાસી કુબજા તારીરે—ભક્તિ.

વ્રજ વનિતાનું વ્હાલ વધારી, રાસ રમ્યા વિઠ્ઠલ વનમાળી;
ઇંદ્રતણું અભીમાન વીચારી, ગોવરધન કર ધારીરે-ભક્તિ.

(૧૧૦૭)—શ્રવણકુમાર—

સંસાર માંહી સાચો સમજો સાધુતામાં સાર;
મેં માન્યો મનથી સાધુમાં સાર.
કફની તિલક તુંબાધારી ફરે દિલ જ્યાં ચ્હાય;
ધુતી ખાવા ભોળા જનને વિધવિધ ઢોંગ મચાય.
છેલ છબીલી નારીને સાચું જુઠું સમજાવે;
માલ મલીદા ખાએ હરનિશ પરના માલ પચાવે—સંસાર.

(૧૧૦૮)—પાંડવ ગુપ્ત નિવાસ—

નફ્ટ ઓ પેટ તુંને ધિક્કાર અમોપર તારો જુલમ અપાર,
મુઢ મન કરતું લેશ વિચાર, અમને ગણાવે ગજબ ગમાર;
હાજી હાજી કરી નોકરી નીચ તણી કરનાર,
અણઘટતું પણ કંકણ કરતા થવું મસતકપર ધરનાર-ટેક—નફ્ટ
ઢોલ વાગતાં ઢોલ ધડાતાં થવું મુર્ખ સરદાર,
ભાન સાન બહુ હોય ભલે પણ બની જવું નિઃસાર—નફ્ટ.
પ્રતાપને પરિતાપ બધો આ છે તારો નિરધાર,
કહુ વધારે હજી કેટલું ફરી ફરી ધીટકાર—નફ્ટ.

(૧૧૦૯)—સુરશ્યામ—

રાધે બંસીકી ધુન સુનલે સુનલેરી ગોવાલન,
કુંજ ભવનમે શ્યામ બજાવત ચંચલ ચપલ નયન
અનગત મોરાર-વીસ્તાર સરગમ સુરકે-રાધે.
કાલીંદી તટ નરત કરૈયા, મીલી ગોપી ગોપાલ,
સબ ખેલે તાતા થૈયાં.
પમય ગરેગ ધનીરેગગં, ધમ મૃદંગ ઉપંગ એનબજ
ચાલ ચલત ઠમ ઠમકે ઠગુણ, આમડ ગીડ ગીડ, ધુમ ગીડ ગીડ ગીડ.
તક્ષાંકતો કીટ કીટ ધાની લે—રાધે.

(૧૧૧૦)—પાંડવ ગુપ્ત નિવાસ

શું વદું મુખથી વાણી, છે કઠણ કર્મની કહાણી
પુષ્પ ખીલ્યું તુ રાજ બગીચે, મોજ રહ્યું તું માણી;
વિધી વાયું વંટોળે લીધું, વૃક્ષ સમે તે તાણી-છે કઠણ કર્મની
પુષ્પ પડ્યું આવીને પટમાં. પણ પીમળ નવ પથરાણી
મધુપ ગણ પાસે નવ આવે, અધોગતિને જાણી-છે કઠણ કર્મની
ક્રાંન્તિ ગઇ કરમાઇ કુસમની કીચકમાં કચરાણી
પુષ્પ તણો પ્રભુને પુજ્યાનો; ધર્મ થયો ધુળધાણી-છે કઠણ કર્મની

(૧૧૧૧)—રતિ સુંદરી—
સખી નાહોલીયો નાદાન, એને તો શું કહીયે
ગુરજ્યાની સાથે પ્રીત રીતથી રહીયે
સખી ચાર સાહેલી મળી. પાણીડાં જઇએ
સરખે સરખીથી મોજ, મજા શું લઇએ
મારે સાસુડીનું સાલ નણંદ દુઃખ દે છે.
મારા ભર જોબનનાં ફુલ, સુકાવી દે છે.

(૧૧૧૨)—રતિ સુંદરી—
હદવાળે હાય આશા, રંક અને નરવરને નમાવે, વિશ્વમંહી વર આશા
તૃષ્ણા સાગર માંહી તણાવે; પ્રબળ વધારી પ્યાસા
કર્મ તજી અપકર્મ કરાવે, શર્મ રખાવે સાંસા
ધર્મ પાંખે અધર્મ ધરાવે ભમે ભમાવે ખાસા
આશા તૃષ્ણા જગત જુગારે, અન્ય કૃતિના પાસા
હાર જીતની રસીક રમતમાં, રોજ બનાવે તમાસા

(૧૧૧૩)—સુરસ્યામ—
સૈયાં હું છું ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા
મારૂ જોબન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા—સૈયાં.
પાન ગંગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી ફુલ.
ચલાવે રંગ કેશરીયા—સૈયાં.
ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછાઇ, સોવે ગુલાબી ફુલ,
ઉડાવે રંગ કેશરીયા—સૈયાં.

(૧૧૧૪)—રતીસુંદરી—
વિશ્વની વાડી કેવી ઉગાડી બ્હાલ ધરી વનમાળીરે
સ્નેહે સીંચાણીરે, કર્મને પાણી, વેદે વખાણી ગુણે વખાણી
—સાખી—
સુખને દુઃખ બે ફુલડાં, ખીલીને કરમાય;
પુન્ય પાપ પરીમળ ધરી, સૃષ્ટીમાં બહેકાય.
કાયા કમાણીરે તરૂની ઝાડી સર્વ સમાણી પ્રેમ પ્રમાણી—વાડી વિશ્વની.

(૧૧૧૫)—શીકસ્તા દીલ—
સાવરીયાં જોબના ન બેચું ઉધાર
ઉધાર સાવરીયાં જોબના ન બેચું ઉધાર
રસ ભરી આખીઆં ઉમંગ ભરે જોબના
બાલી ઉમરીયા હમાર—સાવરીયાં
બારા બરસકી મંય કામનીઆ
કદર ન જાને ગંવાર—સાવરીયાં

(૧૧૧૬)—શીકસ્તા દીલ—

ગુલબુટેકી ગુલકારી દેખો શાહજાદી પ્યારી,
આઈ બહાર નીરાલી હય—ગુલ.
જોબન નીરાલા પ્યારી ગાલોપે લાલી ન્યારી,
ચાલ તોરી મતવારી હય—ગુલ.
ચંદાસે હો ઉજીયારી તારે હય સખીયા સારો
ખીલ રહી ફુલવારી કયારી પ્યારી
સુરત બહારયે હય જોબન ઉભારયે હય
હમ તુમ ડાલે ગલે બૈયાં, મીલે સૈયા પ્યારી—ગુલ.

(૧૧૧૭)—મુદ્રા પ્રતાપ—

રહો પારકાં પોતાનાં શી રીતે કહેવાય
સદા પારકાં તે સૌ અંતે પરાઠાંજ થાય
આપ અંતરના પ્રેમનું નકોથી મપાય
નખ આંગળથી વેગળા તે માટે કપાય
વંશ વેલીની વૃદ્ધી સ્વામી એથી શું થાય
એ છે ઠાલી બધા મન વાળવાના ઉપાય—રહો.

(૧૧૧૮)—રજની ચંદ્ર—

બાજી બગડી તો ગઇ, દુર જનના સંગ રંગે
પાજી હાજી હા કહી, સુખથી રહે રંગ ચંગે
ખટપટીયા ખુશામતીયા વળી મસલતીયા મોહાજ,
ચાડી કરીને રાજી રાખે, હલકા ઉપરી આજ
રાખી અંતરમાં છરી, ફસાવે સજનને ઉમંગે—બાજી
ઇંદ્ર ધનુષ્યનો રંગ જુઓ જ્યમ, સમય સમય બદલાય
ઉદય અસ્તનું કાલ ચક્રત્યમ, જાણે નહીં શઠ કાંય
માયા કોઇની ના થઇ, વહેતી જેસલિલ તરંગે—બાજી.

(૧૧૧૯)—કુલીન નાયકા—

જીયરવા રૈન બીતી અબ જાગ, રૈન બીતી અબ જાગ—જી.
સોવત સોવત બીત ગઈ આયુ, ફીર નહીં ચેત અભાગ—જી.
પાપ કરમ કો તજ દે પ્રાણી, પ્રભુ સુમરનમે લાગ—જી.

(૧૧૨૦)—મનહર મેના—

મોરી નાજુક કમર લચકાય, અજી છોડો પ્રીયા મોરી બાંય;
જીયા ગભરાય સૈયાં ન સોહાય..................હાં હાં.
રાત બાલમ હમસે લડે હો, નિઠુર નિર્લજ પીછું પડે હો;
જોબન લુંટી લીનો હાય કહા નાહી જાય, સદા નાહી જાય—મોરી.

(૧૧૨૧)—મનહર મેના—
ગૃહસ્થાઇની ગુમાની, શાણા કરો છો શાની,
બળવાન બળી રાજાની, રાવણનો કંસ સમાની;
અભિમાને થઇ હેરાની, માયા છે મોહ નિશાની,
આશા આ રંગ પતંગી, તૃષ્ના સ્વારથની સંગી;
મૃગજળ સમ જુવો જુવાની, આખર આ દુનિયાં ફાની.
મગજ નહી ખા, નષ્ટ કુલટા;
અહીંથી દુર થા, નજરથી તું જા,

(૧૧૨૨)—રજનીચંદ્ર—
જગમાં......શુભ કરવું નથી સહેલ સહેલ,
જગમાં......અશુભ નથી મુશકેલ ખેલ—જગમાં.
અનમેલા દુરીજન કરે, ધન લોભે નીચ કામ,
સાર અસાર વીચાર વીણ, કરે નામ બદલામ
પાપી પાપ પ્રગટ થાતા, હાથ, ઘસી દુખે રીબાતા,
અસ્વાઇ સદા પીડાતા, દેખે દુખનારે...લ,—જગમાં.

(૧૧૨૩)—ગાર્ડીલ મુસાફર—
શરબતે વસ્લ પીલા માઇ ડીયર કમ ટુમી,
પ્યાસેકી પ્યાસ બુઝા માઇડીયર કમ ટુમી;
હબસે લખ જાની મીલા માઇડીયર કમ ટુમી,
ફૂલે ગુલઆઇ અબર આયા હમે મઓ સમ અચ્છા;
એક ઓસા તો દીલા, હા સમોસા વોહ ખીલા.
ન સતા ફિક્ર ન સતા, દીલ જલેકો નજલા,
લે ઇસ આસકકી દોઆ, કર ભલા હોગા ભલા,

(૧૧૨૪)—રજની ચંદ્ર—
મેને મેરા બાલા જોબન દે દીયો યારકો (૨)
દે દીયો યારકો—મેરે દીલદારકો (૨) મેંને૦
ચીટ લંગરવારો—ગુમાની રસિયો
મારે તીરછી કટારી લાલ નયના શરાબી મજેદારવે:—મૈને
મે બનીતા બની રૂપ લત્તા, લલિત લોલ સિંગાર
ઓઢી રહી છબી યારકી, દિલકે સુખ અંગાર.
ચાલ ચલત જીય-હોત બીકલતીય (૨)
કરકે રંગ-પે અનંગ-દીલ ઉમંગ-સુખ અંગ બેદરકારવે:—મૈને

(૧૧૨૫)—લલિતપ્રિયા—
પરણાવે માબાપ છોકરાં જોડ જુવે નહી સુખકારી,
મારા કજોડાંમાંથી ખોટું અપજશનતું દુ:ખ બહુ ભારી;

અનુગમતો વર ભગાને એ મ્હાનુ રમાને જારી,
સમજોરે સ્યાણા સદ્દભાગી, દિન દિન વધતી ખુવારી;
નામે મ્હોટા કામે ખોટા લાલ બને થપ્પડ મારી,
બાળને પાળી નવ જાણે એ નર મુછાળી નારી;
કુળ જોઇ ફળવાળા બનવા, રડે રાંડિયા અવિચારી,
ફટફટરે ફોકટ કુલણજી બાળકને નાંખ્યાં મારી.

(૧૧૨૬)—રજની ચંદ્ર—

સુખી દીસે આ જગમાં અધર્મી ઘણા,
અધર્મી ઘણા, દુઃખી કરમી ઘણા—સુખી૦
પાપ પ્રગટે જવ વ્હાર કોઈ ના કરે (૨)
છતાં દીસે કુકર્મે રાજી તે બમણા—સુખી૦
ભલા સદાચારી અતી અન ધનથી કંગાલ,
બુરા દુરાચરી મતી બીરાજતા સુખ પાલ,
લુંટે જુલ્મે ધન ધામ વામ ધરમી તણા—સુખી૦

(૧૧૨૭)—લલિત પ્રિયા—

ગદ્ધા ગદ્ધા સચ્ચા ગદ્ધા રંડીપે મરજાવે.
આંધા હોકે પૈસા ઇજ્જત દોનું બાત ગુમાવે.
પૈસા હોવે પાસ બુલાવે નહિ તો લાત લગાવે,
ચાર બને બેજાર બદીકા બદલ બંદા ખાવે.
પૈસા જો હોવે ખનનન બન પ્યારી નાચે થનનન ?
બિન પૈસા જો સુસે બોલો થપ્પડ મારે ધનનન,
રંડીકા બેટા બને રંડીકે ઘર આવે.—ગદ્ધા.

(૧૧૨૮)—મનહર મેના—

ધાર્યું ધણીનું થાય, મનવા શાને તું અથડાય,
બાજી ક્ષણે ક્ષણે બદલાય, પામર જનો વૃથા પસ્તાય;
ક્ષણ દુઃખ ક્ષણ સુખ ચડતી પડતી ભારી મુરખશીદ મુંઝાય,
ભાગ્યમાં જે લખેલ હોએ,
તે મીથ્યા કરી શકે ન કોયે, એ કેરમાં સમજાય—મનવા.

(૧૧૨૯)—લલિત પ્રિયા—

કરમ તણું ફળ ચાખ, જીવડા કરમતણું ફળ ચાખ;
તારાને લાયક તું પામે, ખુબ સબુરી રાખ—ટેક.
કો નિંદે કો વંદે દૂભે સ્યાણો થઈને સાંખ;
સહમજ્યાને શંભુજી આપે, સુખ શાંતિ રૂપ પાંખ—જીવડા,
પાખંડે બેઠા જઈ પ્રેમે, અમન કરે સહુ ખાખ;
દુર બેઠે પણ અગની લાગે, તેના પર ધુળ નાંખ—જીવડા.

(૧૧૩૦)—ગુલ સુંદરી—રાગ, ગઝલ.

જબસે કીસ શૌખ સિતમગારસે યારા ના હુવા,
દોસ્ત દુશ્મન બને જો આપના થા બિગાના હુવા—જબસે.
ઊસકો પરવા ન હુઈ દિલકે જલનકી યા રબ,
જિસકે શમએ રૂખે રંગીકા મયેં પરવાના હુવા—જબસે.
હો ગયા મજનુંઓ ફરહાદકા કિસ્સા સબ તય,
જબકે મશહુર મેરા ઇશ્કકા અફસાના હુવા—જબસે.
રંજો અંદોહ ગમો હસરતો દિરમાંદગી નસીબ,
હાલ તાલિબકા તેરે ઇશ્કમેં કયા કયા ન હુવા—જબસે.

(૧૧૩૧)—કરણઘેલો—

હીરીયાં મેરા નામ નમે વંગોલન તડાફેકી
લાવો કતરતી કતરૂં નાગર પાન,
કથ્થે ચુનેકી દોસ્તી મેં હુઈ બદનામ;
અજી ખાનેવાલે આઓ, બીડા લેતે મેરા જાઓ,
લાલ મુહતો બનાઓ, મીયાં આઓ આઓ—આઓ,-હીરીયાં.
દિલ્લીકા કથ્થા પુનેકા પાન, અએસે બીડે ખીલાવું ભુલાવું ગુમાન,
અજી ખાનેવાલે આઓ બીડા લેતે મેરા જાઓ,
લાલ મુહકો બનાઓ મીયાં આઓ, આઓ—આઓ,-હીરીયાં.

(૧૧૩૨)—ચંદ્રમહુરી—

તેરે લીયે જોબનીઆં બનાએ રખુંગી સો તેરે લીયે.
સોનેકા ઘડવા હય ઓર ધડે પર ઝારી-યાર,
ગંગાજલ પનીયાં ભરવાએ રખુંગી સો તેરે લીયે—તેરે.
ફુલ મંગાયા મયને તુરા બનાયા યાર
ફુલનકા ગજરા બનાએ રખુંગી સો તેરે લીયે—તેરે.
હાર ભી પહેરા મેને પહેરા બંગરીયા યાર,
ઝુલ્ફેમે મોતીઆં બંધાએ રખુંગી સો તેરે લીયે—તેરે.

(૧૧૩૩)—વીર રમણી—રાગ—ભજન—

જો શ્વાસ વગાડે તાસુરે, જીંદગી જવાની
નથી કંચન પણ છે કાંસુરે, જીંદગી કમાણી;
અભિમાને ફોક ફુલાયા, માયા ગારે લપટાયા,
અજ્ઞાન તિમિરમાં ધવાયા, લાલચ જાળે સપડાયા;
તો વરસે દુઃખ ચોમાસુરે, જીંદગી જવાની,
જ્યારે કાયા કરમાશે, સ્મશાન મહીં ફુંકાશે;
કાં કબર વિષે પુરાશે કે ખેચર ચુંથી ખાશે.
સમજે તો સાર તું આંસુરે-જીંદગી જવાની.

(૧૧૩૪)—શ્રી ઓખાહરણ—

છે સંઘ તરણ સરલ માર્ગ ભક્તિભર મહિ.
ત્રિવિધ તાપ હરનારી, મોક્ષપ્રદ સહિ,—છે.
શ્રી ગોપીયોએ ભક્તિ પ્રેમ લક્ષણા ગ્રહી,
અર્જુન કૃષ્ન સાથ સખ્ય ભક્તિ ઉર લહી,
હનુમાન પાદ સેવ્ય ભક્તિ ચિત્ત વિશે ચહી,
ઊતર્યા ભક્ત ભવ સુછન્દ ભક્તિમાં વહી—છે.

(૧૧૩૫)—મુદ્રા પ્રતાપ—રાગ-પ્રભાત—

જાગી જીવ જો જરી જીવન તારૂં હરી,
રાત્રી અંધારી વહી વાયું વ્હાણું,
અન્ય સૌ પરહરી સમરને શ્રી હરી,
ફરી ફરી નહી મળે આવું ટાણું,
અધિક ગોવિંદથી પણ ગુરૂને ગણી,
ગુરૂ પદે પરમ આનંદ માણો,
સાર હીન સકલ સંસારમાં,
સારનો સાર શ્રીહરિ તણું નામ જાણો.

(૧૧૩૬)—વીર વિજય—મિત્ર-ધર્મ—

મિત્ર વિના સુખ સંપતી જગના, લાગે અકારા ખારા(૨) મિત્ર.
મિત્ર વિના જીવતર છે જનતું, વૃથા આ જગમાં પ્યારા—મિત્ર,
સુખને સમે મિત્રો થવા આવે ઘણા આ જગ વિષે (૨)
દુઃખને સમે જે ભાગ લે તે મિત્ર કો વિરલા હશે,
તરછોડી ચાલ્યો શું મુજને પ્રિય મિત્ર મારા—મિત્ર.
માતા તજી પિતા તજ્યા, મેં મિત્ર તુંજ એક કારણે (૨)
છે ફરજ તારી મિત્ર મારા, તાર ગ્રહી મુજ બાહ્યને,
રાત દિવસ ભટકું તુંજ માટે, થાય હવે શું ન્યારા—મિત્ર

(૧૧૩૭)—મુદ્રા પ્રતાપ—

ભલા ભલા વિશ્વમાં વિશ્વાસે કુટાય છે
વિશ્વાસે કુટાય છે ભરૂંસે ભુલ ખાય છે (૨) ભલા.
દેખતા પણ આંખ છતાં અંધ બની જાય છે
અમૃત જાણીને વિષ પાયું પી જાય છે.
અંતે એવા અધર્મીનું જહાનુમ જાય છે (૨) ભલા.
પાપનો ઘડો જ્યારે પુરો ભરાય છે
આખીંતો એકવાર ફુટ ફુટી જાય છે.
અંતે પકડાય ત્યારે પુરા પરવાય છે. (૨) ભલા.

(૧૧૩૮)—વીર કુણાલ—

હું મદમાતી ભુલામણીને નામે પંકાતી
કોઇ લ્હેરી જોઇ લજવાતી હું લચક છબી લેખાતી
ભર જોબનમાં ઝોલાં ખાતી દેવ દર્શને જાતી
નીરખી કેદની અંતર કળીઓ ખીલીને કરમાતી
રસ ઘી છલકે મુધ છાતી

(૧૧૩૯)—કબીર સાબ—રાગ-ભજન—

તેજ સાચું, તેજ સાચું, તેજ સાચું રે,
હે મારા રામજી કરે તેજ સાચું—રે.
જગમાં જન્મિ ભુંડા, રટન કરો રામજીનું;
એ વિનાં જીવ્યું બધું કાચું (૩)
સદગુરૂ શાસ્ત્ર સહુ, થાકયાં પોકાર પાડી;
તોય જીવ દ્રવ્ય માની રાચું (૩)

(૧૧૪૦)—શ્રવણકુમાર—રાગ-ભજન—

રે મનવા સમજ મન મનવા
મુકી દે જંજાળ મુસાફર શું મોહયો,
આ મારૂં આ તારૂં માને તારૂં છે નહિ કોઇ,
મુરખ મનવા મનને પૂછી કર અંત સમયની સોઇરે—મનવા.
પાપ પુન્ય પીછાણી મનવા ભર ડગલું સુખ લેવા,
સાર સમજ સંસાર સકળનો માતપિતાની સેવારે—મનવા.

(૧૧૪૧)—મનુમણી—

કરૂં હવે અમન ચમન, મેળવી એ નાર
મનહરણી માનુની બનાવું તાબેદાર, સુંદરીનો સુખકર કર ધરૂં
ધજા ઉડાવી ગગનમાં, વિજય વિજય કરૂં—કરૂં.
રામા સાથ રાજ્યપાટ પલ્લામાં મળ્યું
રામા રાજ્ય સુખ સાજ, ભાગ્ય તો ફળ્યું.
મગન મગન લગન લગન અમન ચમન ખરૂં
ધજા ઉડાવી ગગનમાં વિજય વિજય કરૂં

(૧૧૪૨)—મનુમણી—

મનહરણી આ મન હરી લીધું તેં આજ વ્હેલા આવજો હોરાજ
લટકે શોભાવતાં લોપી લલના એ લાજ—વ્હેલા
ભામા ભાને ભુલાવ્યું, ભુલો ભસું તુંજ કાજ—વ્હેલા
રસીયા રસીક તમે હો રંગ ભીના મ્હારાજ—વ્હેલા
ચતુરા ચીતડું ચોરી રમી રહિ ચિતમાંજ—વ્હેલા
જીવન ખમા ખમા છે, ઘણું જીવો શીરતાજ—વ્હેલા

(૧૧૪૩)—સોબતે અસર—રાગ-ગઝલ—
અરે જીવતાંજ મરવાની—મજા નાદાન શું જાણે;
ખરી મ્હોબ્બત તણી લ્હેજ્જત-કહો અંજાન શું જાણે.
બની અંધો જુએ છે ખેલ—ત્હેના મોજ તે સમઝે;
સુખી દુખને ખુશી આફ્ત—જગત એ ભાન શું જાણે
ગળે છે જોતમાં જે જોત-તે જાણે હરખ ત્હેનો
સુત્રાઓનાં સુખોની તો મુરખ એ ધ્યાન શું જાણે.
હુકુમત આફ્તની વાત શાહે રસને પુછો;
ગરીબીમાં મજા શું છે—અરે સુલ્તાન શું જાણે.

(૧૧૪૪)—અદલ ઈનસાફ—
મારૂ મન મોહ્યું સુધરેલ આ સંસારથી,
આવા સંસારથી, ફેશનની બહારથી—મારૂં મન.
એજ્યુકેટેડ હું તો, ઇન્ડીપેન્ડેન્ટ પુરી;
હવે થઇ છુ નીરાળી જુના જંગલી અવતારથી
અવતારથી વીચારથી—મારૂ મન.
મારી જોબન ફુલવાડી ખીલી છે રંગે ઢંગે,
માણું પ્લેઝર હું રૂડી સરવે સહીયોની સગે;
હવે થઇ છું નીરાળી જુના જંગલી અવતારથી
અવતારથી-વીચારથી—મારૂં મન

(૧૧૪૫)—અદલ ઇન્સાફ—
પુરણ કસોટીએ પરખી લ્યો પણના કાળું કનક પડનારૂં,
નૈન અરીસામાં નીરખી લ્યો, રસીયા જણાશે હેત તમારૂં.
તન મન વારૂં છો સરવસ મરૂં—પુરણ.
નીર સંયોગી માછલી જીવ તજે નીર સુકે,
તેમ તમો વીણ આ પ્રમદા પણ પ્રાણ તજે પલમાંય,
સારસડી સ્નેહી વીયોગે " વીંધાય—તનમન.

(૧૧૪૬)—અદલ ઇન્સાફ—
ભોળી હુ ભ્રમમાં ભુલી રે જુઠા જગમાં,
ફોગટ ફેશનમા ફુલીરે જુઠા જગમાં;
ઝાકળને મોતી જાણી, અબળા હંસ અટવાણી,
પહેલો પરખ્યું નહી પાણીરે-જુઠા જગમાં—ભોળી.
નરદંભ પ્રેમમાં ડોલે, હું તારો એમજ બોલે,
મુખ અમિ અંતર વિષ ઘોલે રે-જુઠા જગમાં—ભોળી.
દેખ્યા વીણ ડગલું ભરીએ, ભવરણમાં ભટકી મરીએ.
જોઇ થામ પ્રેમ તો કરીએરે-જુઠા જગમાં;

(૧૧૪૭)—બળીરાજા—

છોટીસી મોહનીયાં કો, જોબન ગુમાન હય,
ભાઇ બસંત મેરા, મદન મેહમાન હય—છોટી.
ફુલનકી સારી બની, સબી ફુલનકે સાજ,
જોબન ગુલાબી ફુલકી, મજા લુટ મહારાજ;
છોટી છતીયનકી છટા, છોટા બાલમ છેલ,
છોટી નાજુક નાજની, છોટકી ફુલનકી સેર—છોટી.
આશક માશુક મીલ રહે, ખીલ રહે રજની ચંદ;
ફાયો જોબન બાગમે, મદન ગુલાબી રંગ—છોટી.

(૧૧૪૮)—અદલઇન્સાફ—રાગ-ભજન—

નડે છે પોતાને અંતે નીજનું પાપ નીજનું પાપરે.
છુપાએ નહીં તે દઇયે ઢાંકતા હોજી.
ખોદે નર પાપી ખાડો, આવે તેને એ આડો,
અંધ થઇને પડે આપો આપ, આપો આપરે—છુપા.
ભલે પાપી ફુલાએ, પુરો પાછળ પસ્તાએ,
તપે છે જ્યારે તેના તનમાં તાપ, તનમાં તાપરે—છુપા.

(૧૧૪૯)—અદલઇન્સાફ—

મેરા બાલા જોબનવા ન રહે બસમેં,
કર કાયે ન સમાય, કંચુકી કસમે—મેરા બાલા.
દીન રેન કરત હે પાપી, પપૈયા પીયું પીયું ગાન,
નિષ્ઠુર બલમા છોડ ગએ ભયે, કીસ બીધ રાખુ પ્રાન—મેરા બાલા.
ઘટા ચઢી શ્રાવનકી કારી, ડર પાવત મન મોર.
મન ભાવન બીન હાય સતાવત, રતીપતી બલજોર—મેરા બાલા.
ધુમ, ધુમ, ધુમ ધુમ, છેલ છબીલી બાજે મૃદંગ તાક ધીનક;
તક, તાક ધીનક તક તાક ધીનક તકતા—મેરા બાલા.

(૧૧૫૦)—બળીરાજા—

ક્યાંયે સરખી સમાણી જોડી ના મળે,
શુનો લાગે સંસાર, એળે જાએ અવતાર—ક્યાંયે.
ખીલી જોબન ફુલવાડી, પહેરી પચરંગી સાડી;
કંચુકી કમાનવાળી મારી આંખડી અણિયાળી,
યોવન બહાર જાયરે—ક્યાંયે.
ચંપા કળી સુંદર સરસ, ભ્રમરો સુગંધી ના લહે,
કંટક છતાં ગુલાબ કળિપર, ભ્રમ કળીપર રાજી રહે
કસ્તુરી કાળા રંગની, ઉત્તમ સુગંધી ભરી,
હું છું રૂપાળી પદમણી તે મુર્ખને પાલે પડી-સુનો.

(૧૧૫૧)—બળીરાજા—
છોને કહેવા છકેલી, રંગીલા મને છોને કહેતા છકેલી.
હું તો જોબનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલા મને.
બાગ બગીચાની સ્હેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
બદામી હલવાને ધારો જલેબી, તાજુતાજી ખાઉ પકેલી-રંગીલા
સાટીનની સાડીઓ, કસબી ભરેલી કોર,
સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી;
પોલકાને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે,
લટકેથી લુટી લાવેલી—રંગીલા મને.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, અંગઠીઓ માણેક મઢેલી;
ઝુંમણાને ઝુમણા લાડવાઇ પહેરતી, વિદ્યા હું પાકી ભણેલી—રંગીલા મને
(૧૧૫૨)—બળીરાજા—
મારી સજની તું કયાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ બોલ બોલ?
શાણી સૈયર તુ શીદને આળ ચડાવે, કેડો છોડ છોડ છોડ,
હમણા માળા ગુંથી હતીને હમચું કેમ કરમાણું!
પરસેવો વને કયાં વળ્યો, તારી ભમ્મર કયાં ભીંજાણી—સાચું.
કાળો ભમરો શિર પર બેઠો, ઉડાડતાં ગભરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઇ, મારી ભમ્મર ત્યાં ભીંજાણી—કેડો.
કસ્તુરી વાસ અંગે મહેકે કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યા છે નાચી નવેલી, મળીયો કોણુ દગારો—સાચું.
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઇતી વાટે મળ્યો એક માળી,
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો.
(૧૧૫૩)—મનુ મણી—
ભલે આવ્યા ગુરૂ મહારાજ, દુ:ખડાંને હરીયાં
સૌ સફળ થયા ગમકાજ ચીતડાં આ ઠરીયાં
તમ ચરણ શરણથી નાથ પાપો સૌ જાયે
જાય જનમ મરણના ત્રાપથી પણ છુટાયે
ધન્ય ઘડી ધન્ય આજ આજ તણો દહાડો
પ્રભુ પધારીયા શીરતાજ આ ભવ ટક ક્હાડો—મને.
(૧૧૫૪)—બળીરાજા—
કાયર તે નરને સમજો જે કરમે હસ્ત મુકી ફરતા,
નસીબ માની બેસી રહેનારા, દાડા રડવડતા—કાયર.
ઊદ્ધી અંદર ઉતરવા તે, મોતી પામી નિકળતા,
તીરે રહી જોનાર તમાસો, નહિ કોડી મેળવતા—કાયર.
નાનું બાળક ભણતાં પંડિત, પણ ધસે છે દોડી;
ભાગ્ય કસોટી ઉદ્યમ કરીને, તજી નિરાશા ઝોળી—કાયર તે.

(૧૧૫૫)—બળીરાજા—

અમૃતથી પણ અતિ મીઠી લાગે માત પિતાની સેવા
જનની જનકનાં પદ પૂજન તે, મધુરા મધુરા મેવા—અ.
સ્નાન ધ્યાન સંધ્યા તર્પણ કરી, અગ્ની હોમ સુત્રધારે,
એમે ન પૂજે માત પિતા પદ, વૃથા વખત તે ગાળે—અ.
માતા દેવી પાર્વતી, પિતા શિવ મહાદેવા;
સપુત પુત્ર આ સંસારમાં, કરે પિતૃ પદ સેવા—અ.

(૧૧૫૬)—કાંટાનુ કટેસર—

જોઇ જગત જોઇ દુન્યાં જોયો કારોબારરે
આંખો બંધ રાખી જેને ખોયો સરવે સારરે—જોઇ.
યત્ન યુક્તિને અંગ બળે બસ ભરો ખજાનો યારરે
પાસા એવા ફેંકીએ ભાઇ કે પડે સદા પોબારરે—જોઇ.
સુખ દુઃખની હસ્તી કેવી એ ખાલી મનના ફેર
કોશીસોથી મોજ કરો ને કરે દુઃખોને જેર
આંખો બંધ રાખી જેને ખોયો સરવે સારરે—જોઇ.

(૧૧૫૭)—બળીરાજા—

વશ કીધો તેં વીરો મારો, જે ગુણીયલને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કાંઇ મારો, નણદલ તમ વીર હમારો;
  રંગભુવનમાં હતી એકલી, આવી અડપલું કરી ગયા,
  ચુંબન કરી ભરી અંક ભીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
વસંત જોબન ફુલવાડીમાં, ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યો ડમરો—વશ.
શરમાળે મને સાન કરીને, કંચુકીની કસ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
વદનચંદ્ર છબિ રતિ લજાવે, અગુઠી કામગુમારી,
બંધુ મારો સરલ હૃદયનો, કળા અજબ છે તારી—વશ.

(૧૧૫૮)—કાંટાનુ કટેસર—

અય રસકે હમર જીકા જલાના નહિ અચ્છા
ઉલફતકો બહડા કરકે ઘટાના નહિ અચ્છા—હય.
હમ ખા નસીનોકા સતાના નહિ અચ્છા,
દુન્યા નહિ અચ્છી એ જમાના નહિ અચ્છા.
હો જાયગા સૌદા મુજે ઉલફતમે તુનહારી,
હુસીઆરકો દીવાના બનાના નહિ અચ્છા—અય.
લીખવાના એમીસરા તું મેરે સંગે લહદ પર,
મોત અચ્છા પર દીલકો લગાના નહિ અચ્છા—અય.

(૧૧૫૯)—બાજીરાજા—

આનંદ મંગળ ગાઓ પરણ્યાની લેશું લ્હાવો,
મારી વેવાણુ રસીલી જોડી શોભશે;
નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું બીજું કાણું,
મળી વેવાઇને વેવાણું, ફેરા ફેરવોને ઝટ—આનંદ.
ફૂલકિયા વૈદ જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકા વાગશે—આનંદ.
તડાકિયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;
વાજા વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો—આનંદ.

(૧૧૬૦)—કાંટાનુ કરેસર—રાગ-કવ્વાલી—

હવે આ તાલ ખરી બેઠી જુવો ખાના ખરાબીમાં,
થયો આબાદ અરે હું તો હસદની પુર શરાબોમાં.

—કોરસ—

બચ્ચા દોલી લુચ્ચા દોલી, અંતે મારી બુજશે પ્યાસ,
સુખથી ગબડી દુઃખમાં સબડી અચ્ચુચ બનસે સત્યાનાશ.
જરામાં આગ હવેસે લગી, કપટ ભડકું ભષ્મ કરશે,
સુખો આરામ સૌ સાથે અરે બચ્ચા બલી મરશે.

—કોરસ—

બચ્ચા દોલી લુચ્ચા દોલી અંતે મારી બુજશે પ્યાસ,
સુખથી ગબડી દુઃખમાં સબડી અચ્ચુચ બનશે સત્યાનાશ.

(૧૧૬૧)—કાંટાનું કરેસર—

કરૂ તારીફ શું તારી, અરે ઓ દાદગર દાવર,
નથી એવો જગ્યાં મારી અરે ઓ દાદગર દાવર,
તું બાતેન છે તું જાહેર છે તું અવવલ છે તું આખર છે,
ચલક ચોમેર છે તારી અરે ઓ દાદગર દાવર.
નમું તો બસ નમું તુંને ભજું તો હું ભજું તુંને,
સઝાવારે પરશ તારી અરે ઓ દાદગર દાવર.
મને તું બક્ષ ગુણ એવા કરું હું તુજની સેવા,
મને એ આપજે યારી અરે ઓ દાદગર દાવર.
વધે મુજ કામમાં પરવર સુલેહ સંપને ઇલ્મોજર,
નીરંતર એ દુવા મારી અરે ઓ દાદગર દાવર.

(૧૧૬૨)—સોબતે અસર—

મ્હારી વ્હાલી વાડી તાડી તારી લુટઈ ગઇ સેવાડી,
રે કયમ હારૂં તેનું થાશે જેણે ખાધી તારી ચાડી.

અગળ હું માતેલ હતો ને ભીન્નલી કેવી જાડી,
આજે દુબળા જાણે માછ કાહાડયું કાપી વ્હાડી;
એ પૈહે હું બાંકુ લેતો તાડી કેવી ધાડી,
પેટ ભરી ધરાઇ જાતાં છોડાં છેયાં લાડી
તેનું આજે અરધું પોજ્યું ચકચકતું લે કહાડી;
તે પણ પાણી ભેળેલી જાણે હોમાજ્યે ખાંડી.
મ્હેનતને પૈહો ગરીબને લૂટે ઝુડી ઝાડી;
કોણ હુણે આ રૂદન અમારૂં મરિયે બુમો પાડી.

(૧૧૬૩)—સોબતે અસર—

સુણઓ મ્હેરજાની–આપું જબાની–કોલ હું તને;
બસ હુ છું દિવાનો–તુજ પર ગુમાની—આપું.
ચાહે તેવું દુખ પડે–રહું સહી તુંજ સાથ,
દુનિયા રૂઠે પણ કદી–છોડું નહિ તુંજ હાથ
નિત સુખ સાચ માની–તક જીંદગાની—આપું.
હું પણ તારી મ્હોબતે–સમજું સુખ દિલજાન
જેમ ચકોરી ચંદ્ર પર–મરે બની કુરબાન.
નહિ એ દિલજાની–થાઉં બિમાની.—આપું
બાલા નહિ સમજે ભલું–એ કિસમતની વાત
પણ સત અંતે ફાવશે–નાશ થશે બદજાત.
નહિ મુજથી થવાની–તો બે છમાની—આપું.

(૧૧૬૪)—સ્વદેસ-સેવા—

પ્રેમ શીરોમણી રંગ રસ ભીના મુગટ મણી મારા,
નિમળ અચળ મમ સ્નેહ અર્પી કરૂં નયનો ના તારા,
મધુર તારા શબ્દ રસાળા કામણ કરનારા,
દુર હટોજી તન પર ધસતા પ્રપંચ રમનારા (વાહ વાહ,)
ચપળ વદનના સરળ વચનમાં છળથી છળનારા (છોજી)
પ્રાણ જીવન ધન અર્પણ તુજ પર તું મુજ રસ ધારા,
મોહ ભરેલા છો મદઘેલા તનમન હરનારા—વાહ.

(૧૧૬૫)—વીર અભિમન્યુ—

દેખો પ્રેમકા પંથ નિરાલા.
નયનાં થકત પ્રેમ રસ પીવત ભરત ન પ્યાસ પિયાલા,
દુધ ઊઠત હય મહા વેગસે, જબ લાગત હય જવાલા,
બેઠ જાત હય વાહીછિન જબ જલકા છીંટા ડાલા.
કઠીન કાષ્ટ કે ભેદનમેં જો રહતા હય મતવાલા.
કમલ નાલ કબહુંના વીંધત. વોહી ભોરાં કાલા,

(૧૧૬૬)—કુશુમ ચંદ્ર—

કંટક મય આરે જગમાં જોઇ વિચારી ભ્રાતા
કમ ભરીયે દીલમાં ડરીયે............................
"પાપી જનનાં સેવક થઇને પાપ કર્મ આચરવું."
"ભલું તે થકી ભ્રાતા ભરમાં, પેટ ફોડીને મરવું."—જોઇ.
ડગલે ડગલે દુઃખ પાપ છે માયા મય સંસારે,
તેમાં જે ચેતી ચાલે તે તરે બીજાને તારે—જોઇ.

(૧૧૬૭)—વિર અભિમન્યુ—

હમ ભગવનકે ભગત હમારે અર્જુન સુનો પ્રતિજ્ઞા હમારી,
વહ બ્રત ટરે ન ટારે...હમ ભગવનકે,
જબ (૨) ભીર પડે ભગતનપર, તબ (૨) કરત સહાયો,
ભગતકે કાજ ગરૂડ વાહન તજ, નંગે પાયન ધાયો.
જબ (૨) ભીડ પડે ભગતન પર, તબ (૨) ઉનકો ચેરો,
દેખ બિચાર ભકતી હી કે કારન, રથ હાંકત હું તેરો—હમ.

(૧૧૬૮)—કુસમ ચંદ્ર—

હો શ્યામ! અમને નેહ લગાડી, શું! તલસાવે આમ.
તુજ વીણુ સુની વાટલડી, આ મધુવનનો વિશ્રામ—
ગુંથી વ્હાલથી વનમાળામાં, આંસુડાં ના મોતી
બની બ્હાવરી કુંજ નીકુંજે, જમના તટપર જોતી
ગોતી ઠામ, ક્યાં જઇ ઠરીયે............................
રાખે મનનાં મંદીરીયામાં, મૂરતિ કાળજું કોરી,
તોય નથી ગમતી શું નગણાં ગામડીયાની ગોરી
કોરી જાય, શું! દુઃખ દરીયે............................

(૧૧૬૯)—ઠંડી આગ—રાગ, ગઝલ—

હવા બગડી ઝમાનાની અજબ કંઇ તોરપર ગુલશન છે,
મુલાકો શું અગર કોઇ વફાનું જાની દુશ્મન છે,
નથી હમ દર્દ કોઇનો કોઇ આ જેહાને ફાનીમાં,
જ્યાં જોયું ત્યાં ઈનસાનનું ઇનશાન દુશ્મન છે!
હમારી આબરૂ "હમદમ" સોના મોહર છે કંચન,
કસોટી પર ખુદાઇની કસો તેથી તે કંચન છે.

(૧૧૭૦)—વીર અભિમન્યુ—

ભારત વીરોંકી યાદમેં યહ આના ભી રોના હય
પાનીભી નહિં હય પાત્રમે આઁસુઓ સે મુંહ ધોના હય
હુવે ધર્મવાન ધનવાન ઐસી ભારતમેં ઓરબડે (૨) વિધાન

ઇસી ભારતમેં થા બલવાનોંકી ખાન ઇસી ભારતમેં
ગા સુબસે ઉચ્ચા ગ્નાન ઇસ ભારતમેં અબ ઉન્હીંકે હમ સન્તાન,
હુવે અગ્નાન, મીટા સબ માન, ગઇ સબ સાન, હાયા આલસ્ય
ઓર ઉન્માદમેં સબ ખોયા ઓર ખોના હય—
યહ માના ભી રોના હંય.

(૧૧૭૧)—સ્વદેશ સેવા—

પ્રભુ આપ સમા નર રહુ કરજો. અમ દીનની દાઝ દીલે ધરજો,
બની તારક અન્ય પછી તરજો. સહુ ભારત આ અંતર ભરજો.
સ્નેહ દયા સંભાળ દુઃખીની• ક્રોડ ઘણું પુન્ય કાય અણું !
જીવનનું સાફલ્ય આ જગમાં સેવન છે નિજ દેશ તણું.

(૧૧૭૨)—વિર અભિમન્યુ—

બિના પતિ સુનો સબ સંસાર,
પતિ હિ વ્રત હય પતિ હીય તપ હય પતિ હય કરતાર.
પતિ હિસે પત હય ઇસતનકી પતિ પત રાખન હાર.
જબલોં પતિ હય તબલોં પતહય બીનપતિ બિપત હજાર.
જાકો નેહ ચરણમેં પતિકે વહી પતિવ્રતા નાર
એક પતિવ્રત રહે જગતમેં તો સબ બરત અસાર
બિના પતિવ્રતકે નારીકા જીવન હય ધિક્કાર. બિના

(૧૧૭૩)—સ્વદેશ-સેવા—રાગ, કવ્વાલી,

સર્જેલાં શ્રી પ્રભુજીએ મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે.
નથી કોઇ ઉંચકે નીચા જીવન તો સહુના સરખાં છે,
પ્રભુજીની જગત વાડી તણાં ફુલડા સહુ જીવો
સુગંધીથી ભરેલા સહુ સમજીએ તોએ સરખાં છે,
વિષમ આ વિશ્વનો-વાયુકરે જીન ક્રોધીને ઘેલા
ન મનહર દોષ માનવનો સકળ આત્માઓ સરખાં છે,

(૧૧૭૪)—વીર અભિમન્યુ—

મોહે પીકી ડગરીયા દિખાદો સખી બાટ તકત મેં તો હાર ગઇ.
બડે ભોર ગયે પરસોં રણમેં, દો રોજ ભય મોહે દર્શનમેં
નહીં નૈનમેં નીંદ નકલ મનમેં, ભઇ એક બિદાયે બિરહન મેં.
પર મોરે લગાકે ઊડાદો સખી—મોહે,
બિન નીરકે મીન જીયેગી નહી, બિન પીયકે તીય રહેગી નહી.
જબલોં સુખ ચંદ્ર લખેલી નહીં, તબલોં દેહ ચકોરી છકેગી નહીં.
મોરે ચાંદ કોઇ ઉગાદો સખી—મોહે.

(૧૧૭૫)—સ્વદેશ સેવા—

અમે સહુ એક ઝાડ નીડાળ,
નથી જુદાઇ અને સહુ ભાઇ એક માતાના બાળ,
હિંદુસ્તાન છે દેશ હમારો ભારતી માત અમારી
નત્ર કરીયે તેને માટે આજ્ઞા અમારી પ્યારી,
હિંદુ મુસલમાન પારસી યહુદી ખ્રિસ્તી જાત અનેક
જાત જુદા છો રહી હમારી, પણ અંતર છે એક

(૧૧૭૬)—વિર અભિમન્યુ—

મેરા દરદ ન જાને કોય મૈં તો પિયા કી દીવાની—મેરા
ઘાયલ કી ગતી ઘાયલ જાને દુજે ન જાને કોય,
સુલી ઉપર સેજ પિયા કી, કિસ બિધ મિલના હોય,

(૧૧૭૭)—દેવી દમયંતી—

શા રંગ વિચિત્ર બતાવે રે વૈરી વિધાતા,
જાત્ર અટવીમાં અથડાવેરે વૈરી વિધાતા;
સહુ સુખની પાછળ લાગે, નહિ દુઃખ કોઇપણ માગે,
તો પણ દુઃખ ઠોકર વાગેરે. વૈરી વિધાતા.
મતિ મંદ પ્રથમ થઇ મારી નળ થયો કનિષ્ટ જુગારી,
પસ્તાય રાજ્યને હારી, રે વૈરી વિધાતા.
ત્યાગી દમયંતી જાયા, વિરૂપ થઇ આ કાયા,
સારથી થયો શી માયા રે વૈરી વિધાતા,
સુરનાથ શાપ સંયોગી દેખાય ચંદ્ર ક્ષય રોગી;
નરદેવ સર્વ દુઃખ ભોગી રે વૈરી વિધાતા,

(૧૧૭૮)—કબીર ભજનમાળા—રાગ ગઝલ.

તુઝે હૈ શૌક મિલનેકા, તો હરદમ લૌ લગાતા જા,
જલાકર ખુદનુમાઇકો, ભસમ તનપર રમા તાજા,—
પકડકર ઇશ્કકી ઝાડુ, સફાકર હજ એ દિલકો,
દુઇકી ધુલકો લેકર, મુસલ્લેપર ઉડાતા જા—
તોડકર ફેંકદે તસબી, કિતાબેં ડાલ પાનીમે,
મુતાસ્સે જો કિયા કુછ હૈ, વો દિલસે સબ ભુલાતા જા—
ન મર ભૂખા ન રખ રોજા, નાજા મસજીદમેં કર સિજદા,
બજૂકા તોડકર કૂજા, શરાબે શૌક પીતાજા—
ન હો મુલ્લાં ન બન બ્રાહ્મણ, દુઇકી તર્ક કર ઝગડા,
હુકમનામા કલન્દરકા 'અનલહક્ક' તૂ સુનાતા જા—

(૧૧૭૯)—દેવી દમયંતી—

સર્વ સંસાર મદન આધીન
શ્રુતિ જ્ઞાન વિસ્તારક બ્રહ્મા થઇ ધર્મથી હીન;
થયા પિતાનો ધર્મ ભુલીને નિજ દુહિતામાં લીન—સર્વ
મહાદેવ સ્મર સંહારક પણ થયા મદનથી હીન;
ભિલ્લ ભામિનીમાં ભરમાયા ભાળી રૂપ નવીન—સર્વ
એક સાધુએ કામ ભક્ત થઇ ત્યાગ્યાં નિજ કોપીન;
ઇન્દ્ર ચન્દ્ર ભુલ્યા તો બીજા કયમ ન ચળે મનમીન—સર્વ

(૧૧૮૦)—દેવી દમયંતી—રાગ ગઝલ-કવ્વાલી;
એ રસીલા રીતે કંઇ અજબ જાદુ કરેલો છે,
મદનનો ગર્વ હરવાને એ છબીલો અવતરેલો છે,
હરે છે ચિત્ત દર્શનથી હરે છે સ્પર્શથી લજ્જા,
સુધાનો સ્વાદ ચુંબનમાં મધુર મીઠો ભરેલો છે—
ન છુટે ધ્યાન પ્રતિમાનું સ્મરણમાં ઇતર ના આવે;
હૃદયમાં ઘર કરી એવો વિલાસી એ વસેલો છે—
પધારો રાજ, થાકી આંખડી આ વાટડી જોતી;
વીરહની વેદના ટાળો મદન મદથી છકેલો છે,—

(૧૧૮૧)—કબીર ભજનમાળા—રાગ ગઝલ—
ચોરી પ્રભુસે કરકે છિપાવોગે કીસતરે,
અપની સચાઇ ઉસકો દિખાવગે કીસતરે,—ટેક
હર એક જગમેં હરદમ રહતા હૈ વો હાજર,
ઉસસે યે અંધા ધુન્ધ ચલાવોગે કીસતરે,
દુનિયાંકી દોતો આંખમેં તો ધૂલ ડાલતે,
આંખે હજાર ઉસકી બચાવોગે કીસતરે,
જો કુછ કિયા હૈ તુમને પાપ જાન બૂઝકે,
અપરાધ ઉસકા માફ કરાવોગે કીસતરે,
જ્ઞાની જો હૈ ત્રિકાલકા ઘટઘટ કી જાનતા,
બાતે અસત્ય ઉસસે બનાવોગે કીસતરે,
જબતક નહીં કરોગે તુમ કહના કબીરકા,
તબતક દુઃખોસે પીંડ છુડાવેગે કીસતરે,

(૧૧૮૨)—વિર કુણાલ—
જોગીશ્વર મારા, મોઘશૃંગાર માનો માનો, લ્યો પ્રેમ મંત્ર આ છાનો,
હાં છાનો હાં છાનો એ પ્રીતિરસ પીવાનો,
ભજવાની જોગી હું તમને, જોગણ થઇ અંગમેશો,

અલબેલી છું ઘેલી ઘો રાગરંગમાં રેલી,
આલીંગન ચુંબન અધરામૃત અમૃત સિદ્ધી સાધો,
હાં સાધો હા આનદિન જોગ આરાધો,

(૧૧૮૩)—સુર્યકુમારી—
અકલની એકવાત શીખાવું જગમાં મોટી હાજી હા.
શેઠ પાશે વાણોતરની એક સાચી સોટી હાજી હા.
શેઠ કહે સાગરનું પાણી મીઠું છે તો હાજી હા,
ખારી સાકર ગળ્યું મીઠું છે તો પણ કહેવું હાજીહા,
મન પરખી માલીકનું સૌએ થઇ રહેવું ભાઇ હાજીહા.

(૧૧૮૪)—લવ-કુશ—
થઇને શાન્ત સુણો બે બોલ, જગત જોશે તે કરશે તોલ;
જગત ઉપરથી તો ઢમઢોલ, માંહી છે મોટું પોલેપોલ—થઇને•
પતિ ઇચ્છા તે આપણી ઇચ્છા, પતિ બોલ્યા તે ઇશ;
પતિ તે સેવા પતિ તે દર્શન, પતિ જગને જુગદીશ—થઇને•
બીજ ચંદ્રને સૌ કોઇ નમતા, પુનમ ખાલી જાય;
થાય જગત ત્યમ આપણ થઇએ, તો જગમાં રહેવાય—થઇને•
દયા ધર્મનું મુળ ખરેખર, પાપ મુળ અભિમાન;
શાણી દયા કદી નવ પરહરીયે, જ્યાં લગી ઘટમાં પ્રાણ—થઇને•

(૧૧૮૫)—પુંડળીક—
જ્યારે પડે આફત શીરે ચાહનાર પણ આઘા ખસે,
જેને પડે તે ભોગવે બીજા ઉભા સ્હામા હસે—
ચઢતી મહીં તો હાંજી હાં કરનાર જગમાં લાખ છે,
પડતી મહીં દે સાથ જગમાં કોક એ "વિરલા" વસે—
જો બન્યા પોતેજ મુરખા તો બીજાનો વાંક શો ?
તે બળે નહીં કેમ થઇ જે અંધ અગ્નિમાં ધસે,
આજ ખુલ્લી આંખથી જોયું સગા સૌ સ્વાર્થનાં,
જાણ્યા છતાં મારા સમાં ભોળા દિવાના થઇ ફસે—

(૧૧૮૬)—મીસ જાનકીબાઇ, રાગ, ખમાચ જીલ્લા, તાલ ગજલ—
હમને તો જાનતક ન પ્યારીકી, આપને કદર કયા હમારી કી.
દિલ મેરા હૈ કે બન ગયે દુશ્મન, વાહ કયા ખુબ દોસ્તદારી કી.
જાનપર ખુન ગયા દિલે મુજતર, કોઇ હદામી હે બેકરારીકી,
ગેર હમસે ઉલઝતા કયાથી મજાલ, હમને ખાતિર ફકત તુમ્હારી કી.
જાનકી કિસતરહ પિયે બહુ શરાબ, ન કભી ઇસને બાદહ ખ્વારી કી.

(૧૧૮૭)—મીસ અચ્છાબાઇ, રાગ, બરવા, તાલ ત્રિતાલ,
કૌન બનવારે ફુલવા ગુલબવા હો રામ-કૌન,
બેલા ફુલા ચમેલી ફુલી હારે ફુલલા ગુલબવા હોરામા,
મય હેં સાકી યે મય હેં ગુલઝાર સાકાયે ઘટા છાઇ હય;
કહે દો બાગોકો ચમનમે કે બહાર આઇ હય, કૌન,

(૧૧૮૮)—મી. મહમદહુશેન; રાગ ખમાચ તાલ—લાવણી—
મોહે છેલા ગગરીયા ભરલેને દેરે સંવર લેને દે,
નિમ ધર્મકી મોરી ગગરીયા, સીસપે ભરકે ધર લેનેદે-
બાંકી ગુવાલન બાંકો છૈલા, રશ ભરી બતિયાંકર લેનેદે.

(૧૧૮૯)—ચંડાળ ચોકડી—

સયરકા ઇસ બાગે આલમમેં મગ્ન કુછ ભી નહી,
ખુશનુમા હય ગુલ મગર ખુશ્બે વફા કુછ ભી નહી,
{ ગુલાબબી છે, ખુશોબોબી છે, વફાબી છે, ખબર છે કહા,
{ જોનારબી છે, સમજબી છે, અરે પણ બોલ કદર છે કહા!
ભોલી સુરત દેખકર દિલ દિયા મયને તુજે,
યે મેરી તકસીર હય તેરી ખતા કુછભી નહીં,
{ જો જોઇ સુરત દીધી મોહબત આ યું ફળ એ સજર છે કહાં
{ વફાના ફુલ ઉગે છે ભરપુર જોનાર મધુર પણ નજર છે કહાં
મોહની હય મક્ર હય જાદુ હય શોખી હય મગર,
શર્મ આંખોમેં તેરી ઓર બેહયા કુછભી નહીં,

(૧૧૯૦)—ચંદ્ર ચકોર—

પંડિતજી ચલ્યા કાશીથી ઠગનું આવ્યું ગામ,
"ખર તો કહે ફર" અર્થ ન જાણ્યો ખોયો માલ તમામ,
આજ કાલનો જુવો જમાનો મોઢું રાખે મૌન;
કહે સુધારો "ફર" નહિં સહમજે બધા તાન મસ્તાન,
પહેરે ટકી કપડાં ચશ્મા તેજ ભણેલો છે !
નહીં આચારે સમજે તે ધર્મી બનેલો છે !
ભપકામાં નહી સાર જરાપણ ભણ્યો ખરો જે ગણુતો જાય;
તેજ રહેજમાં પાર ઉતારે ભણે ગણે જય જય જય થાય;

(૧૧૯૧)—પાપી પરીન— રાગ કાલિંગડો—છપકા.

ન બોલો મારૂં મારૂં—ન તારૂં ન મારૂં—ન બોલો મારૂં મારૂં,
વાગે જમનું નગારૂં—તો તારૂં ન મારૂં—જે હોય પ્યારૂં પ્યારૂં.—૧.
મેહેલ વજીરા મારૂં મારૂં—ખાવું પીવું સારૂં સારૂં,
સુરખ આખર અંધારૂં—વાગે જમનું નગારૂં—તો તારૂં ન મારૂં—ન

કહો આ સંસારમાં—કોન નરો કાયમ રહ્યા,
ન શીકન્દર રહ્યા—ન દારા ન જમશીદ રહ્યા.
દુન્યાથી જાવુંછે આખર એક દી-સમજ એ નાદાન આખર એક દી-મારે.
જવા માર્ગ સ્વર્ગે શારૂં—ભજો હર હર નામ પ્યારૂં,
આનો સર્વ અકારૂં—વાગે જમનું નગારૂં—તો વરૂં ન મારૂં.—ન.
ખોટી માયા કાચી કાયા—તજ દાનશા અભીમાન,
સુખ સંપજ સમ્જો સપના—હર નીત ભજ ભગવાન.
દુન્યાથી જાવું છે આખર એક દી-સમજ નાદાન આખર એક દી-મારૂં.

(૧૧૯૨)—કૃષ્ણ ચરિત્ર—

તુંહીં સ્યામ તુંહીં સ્યામ તુંહીરે, હું તો નિરખું તુજને ઠામ ઠામ;
બસ તુંહીંરે સ્યામ તુંહી સ્યામ તુંહીં—
મનમાં જોયું, બાહેર જોયું, જોયું સકળ સંસાર;
આ બ્રહ્માંડની માલા જોઇ, વળી પણ નહીં આવ્યો પાર,
સઘળી જ્યોતિ તારીરે......................હું તો,
આતનનો રંગ મહેલ બનાવ્યો; મંદિરમાં દરબાર;
અનહદ વાજાં વાગી રહ્યાં કાંઇ, જીવ રમે એકતાર—
..............ચમકે જ્યોતિતારીરે...........હું તો.

(૧૧૯૩)—કૃષ્ણચરિત્ર—

કાના જાઉં બલીહારી સ્યામ, પિયા ગિરિધારીરે—કાના.
આશા અમારી પુરો મોરારીરે, નટવર નંદબીહારીરે,—કાના.

(૧૧૯૪)—વિક્રમચરિત્ર—

તિરછી નજરીયાં લગાએ જાઓ જાની,
સો દર્દે દીલકો જલાએ જાએ જાની-તિર—
હમતો આશક હુએ તેરે નાજો નખરે પ્યારે,
કરોજી કરોજી કરમ રહમ, ફરમાએ જાની-તિર—

(૧૧૯૫)—શુરવીર યોગીની.

આર્ય ભુમીના અમર પુરૂષના ગગને ગાજે નામ,
રામ કૃષ્ણ નરદેહ ધરીએ રઘુવીર યદુવીર સ્યામ.
સતી સ્ત્રીઆની રક્ષા કરવા, નિશદીન કામોકામ
અભય કરે એના સુરવીર સજો, અલખ ગજાવી જામ
ધરણી પાળક શ્રષ્ટી બાળક ઘટઘટના આરામ
ભય ભાગતાં સનમુખ આવો ગૌબ્રાહ્મણ વિશ્રામ,
અનહદ શક્તિ ભક્તિ દેશો, ધિરવીર ધામ—આર્યભુમી.

(૧૧૯૬)—આનંદ લહરી.

કરજો કરુણા જગદીશ સદા, ભારત કેરી કાપી આપદા,
રસકસ ધન વરસાવ મુદા.........કરજો.
જગતજનોપર સુખદ અમીકર,
....................અંતરમાં ભરભક્તિ સુધા—કરજો.

(૧૧૯૭)—વસંત પ્રભા—

મોહબત અજબ કી પાની; દીલબાગ બાગ બહેલાવે,
દુનિયા બને મસ્તાની, અજબ દિવાની કોઇ પ્રેમ જામ પીવરાવે-મો૦
પ્રેમ દિવાનાં માનવી, તેમાં શી નવાઇ!
ઇશ્વર પણ વરસ્યો ફરે, કોઇ મોહબત શરાબ પાય ?
મોહબત સરીખી ચીજ કોઇ બતલાવે—દીલ૦

(૧૧૯૮)—મેત્ર-માલિની—

ચરણો ચૂમું પ્રિય માત હિંદ દેવી,
હે સ્હાય શિરછાપ જગતની, ભારતી પ્રાણ કરૂણાનિધાન—ચરણો.
શીતલ સુચંદન, અવની અંજન, તમથી નાહિ અધિક પ્રિય કોઇ,
........દિલ કલિએ કલિએ તમ છે નામ—ચરણો.

(૧૧૯૯) "જે કરશે-તે ભરશે." રાગ —ગઝલ—

તુને છે લાખ ચાહનારા, નથી હું એક તેમાં શું;
બલાથી-જો ગયો હુતો! ગયું એમાં કે તારે શું.
ખુમારી નાં અમારી એ, અજબ ચુપકીદી છે-તારી;
ભર્યો છે ભેદ બધો એમાં, ગુન્હેગારી, બધી મારી.
ભરી હીકમત બધી તનમાં, હશે કીમ્મત કરી મનમાં;
કદર ના સત્યની તુજને, ગયો તો શું! રહ્યો તો શું!
ભલે મીડાં હજારો લઇ, હા! જવા તું આંકડો દેજે;
નથી કંઇ આંકડામાં દમ, રહ્યો તો શું ગયો તો શું!
બાંધ્યા બહુ તાર સારંગીને, તુટયો એક તાર બઝાવવામાં;
બતાવે શુર-બે-શુરો! તુટયો તો શું! રહ્યો તો શું!
બધા રસ્તા રહ્યા ઝાંખી, નશીબ યારી કહો દેશે;
બલીહારી નશીબાની! "જે કરશેજ તે-ભરશે."

(૧૨૦૦) જુઠાં શીર જુતિયાં લાખો! ગઝલ. કવ્વાલી.—

ભલે નિર્દોષ, ગરદન પર, ઝુકે-ખંઝર તણી-ધારો;
અરાંનો રામ બેલી તો, જુઠા શીર-જુતિયાં લાખો.
કદી પાવાણતું પાણી, ચડાવા મોભપર આપો;

થશે બરબાદ તે મેહેનત, જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો.
બની-નાવાત-બનાવીને, ભલી ભાતે-બધે ! ભાંખો;
છતાં ના સત્ય છુપાશે, જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો.
જગત આખું તમારૂં છે ! હમારો રામ છે-પ્યારો;
રહેસો જખ મારી આપ. જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો.
તમે કહેતા કરી કીસ્સો, ભરી પેટી મહીં આખો;
ખોલી પેટી ! ખાલી જોયું, જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો.
અંધે આયનો જોયો, બ્હેરે-કે'-સાંભળ્યો રણુકો;
નઇ એ વાત સાચી કો ? જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો.
મુઠી દેહ કાગનો ! બગલાં, થવા પીછાં ભલે ખોશો;
ન આવે નુર ખુદાઇ જ્યાં, જુઠા શીર-જુતીયાં લાખો !

(૧૨૦૧)—ભજન— રાગ સ્તુતી.
અચ્યુતમ્ કેશવમ્, રામ નારાયણમ્;
કૃષ્ણ દામોદરમ્, વાસુદેવમ્ હરિ,
શ્રીધરં માધવમ્, ગોપીકા વલ્લભમ્;
શ્રી જાનકી નાયકમ્, રામચંદ્ર ભજે,- ૧
રામ રામ રામ રામ, રામ નામ તારકમ્;
રામ કૃષ્ણ વાસુદેવ, ભક્તિ મૂક્તિ દાયકમ્;
શંખ રાય ગીરીજમાન, પુણ્યદાન કિર્તનમ્;
શ્રી જાનકી મનોહરં, સર્વ લોક નાયકમ્;

ૐ શાન્તિ, શાન્તિ.

સમાપ્ત

ગઝલ.

શાન્તિ ધરી સેવો હરી, ટળી સૌ આપદા જશે,
રહેશો નીત ધરીને ચીત, અરે ! દાહડો ફરી જાશે,
તમારાં દુઃખને દરદો, જશે આધા સૌ નાશી,
ન રહેશે પાશ તે કાંઇ, અરે સૌ ! સુખ તો થાશે,
લાખ્ખો લાભને લેવા, અરે ! જો ! અંતરે ઇચ્છો,
લહો નીત ધ્યાનમાં ભક્તિ, અરે દહાડો ફરી જાશે,
માફી સૌ ગુન્હાઓની, અંતરે માંગજો ઇશથી,
નેકી, કરી, બનો નેકજ, અરે ! બદી ટળી જાશે,
કરો સૌ ધર્મને કર્મો અરે ! અરે અરપણ પ્રભુને તો
લાયક લાભો બધા લેશો, અરે દહાડો ફરી જાશે,
લએજો નીત નવાં ભાવો ! અરે આનંદના લાહવો,
કીશન, પ્યારો કરી લેજો, અરે દાહડો ફરી જાશે.
નામ એ નાથનું નિત્યે, રટણ જીભથી કરી લેજો,
રીઝાશે ! નાથ **ચુનીનો**, બધાં દુઃખડાં ટળી જાશે.
વારૂં, તર્યાં, હજારો છે ! પુરાણો-વેદ-માં મોજુદ.
લાખોની જુવો શાખો, અરે દ્રષ્ટાંત તો દેશે.
સુત-પુરાણીક અને વેદમ, અને અન્યો કંઇ બીજા,
રહેલાં અચળ ધ્રુવ માફક, જગતને દાખલા દેશે.
તમોને બશ હમારી એ, અંતરની અરજ છે કે,
રહો, નીત ધર્મમાં રાચી, અરે દાહડો ફરી જાશે.

ચુ. મ. શાહ.

જ્યોતિષશાસ્ત્ર.

એ, ખરૂંજ છે. એમ હવે સર્વ કોઇ માનવા લાગ્યાં છે. જ્યોતીષ એ એક એવું શાસ્ત્ર છે; કે એ વિદ્યાને દર્પણ એ શબ્દની ઉપમાં આપવામાં આવે તોએ તેમાં કશી એ અતિશ્યોક્તિ કહેવાશેજ નહી. !

કારણ કે દર્પણ મુળસ્વરૂપને જોતાંવારજ બતાવે છે, તેવીજ રીતે જ્યોતીષશાસ્ત્ર પણ માણસ જાતનાં ભાગ્યનાં દર્પણ રૂપે છે. એ એક વ્યાજબિ અને સર્વ માનનિય દર્શણીક પુરાવો છે, સિદ્ધાંત છે !

જો તમારે **ભાગ્યનો ભરમ** જાણવો હોય, **ગ્રહદોષથી ઉપજતી પીડા તથા તેનું નીવારણ જાણવું હોય, લાભહાની યશ ! અપશય વીગેરે** બાબતો જાણવી હોય, જો તમારે **માનશીક, શારિરીક ? વ્યવહારીક** ! અને **આર્થીક**, સ્થીતી જાણવી હોય, જો તમારે **ભવીષ્યકાળ અને વર્તમાન સમયનું** ભાન **જ્ઞાન** જાણવું હોય, તો એકવાર હમોને અવશ્ય મળો અથવા લખો.

હમોએ હમારા લાંબા વખતનાં અનુભવથી, **અનુભવીઓને ખાત્રી કરવી આપી છે અને જેઓને** ખાત્રી થઇ છે, તેઓનાં મોઢેથી **આશ્ચર્યતાના** ઉદ્‌ગાર **નીકળ્યા વગર રહયાંજ નથી.** જેની ખાત્રી માટે તેવાં હજારો-બલકે લાખો જીવતાં જાગતાં **સરટીફીટીકો** વિધ્યમાન છે.

હમો **જ્યોતીષ શાસ્ત્ર** ને આધારે **જન્મફળ વર્ષફળ પ્રશ્નફળ** વીગેરે બાબતો સંતોષકારક રીતે. કરી આપીએ છીયે. **તેમજ ગણીત શાસ્ત્ર** અને **ફ્રાલ** (પાસા) નખાવી **મનનો ધારેલો** પ્રશ્ન કહિ આપીએ છીયે !

તો આથી હમો સર્વને ભલામણ કરીએ છીએ. કે આ બાબતનો લાભ લેવા કોઇએ ચુકવુંજ નહિ.

જ્યોતીષથી, રોજગાર ધંધામાં **લાભ** મળે છે. ધાર્યું **કામ સિદ્ધ** થાય છે. **લાભ હાનીનું જ્ઞાન** મળે છે, વીગેરે દરેક જાતનાં, લાભો મળે છે ! એકવાર જ્યોતીષશાસ્ત્રનો અનુભવલ્યો અને ખાત્રી કરો.

વધુવિગત તથા કામકાજનાં દર, માટેનું પ્રાઇસલીષ્ટ મંગાવો બહારગામ વાળાઓને પોષ્ટ દ્વારા, આ બાબતનો પુરતો લાભ મળે છે.

મળો-યા-લખો.

જ્યોતિષી-રેવાશંકર ભવાનીશંકર

જ્યોતિષ-કાર્યાલય-છાપરીયાશેરી

